

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Mireasmă
(roman)

Teologie pentru azi
București
2026

© Teologie pentru azi

<https://www.teologiepentruazi.ro/>

2026

Această carte este proprietatea
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

Ea nu poate fi tipărită și comercializată
fără acordul direct al autorului ei,
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș.

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Pe pagina primă avem
Paul Gherasim, *Octogon*,
o pictură a sa din 1986¹.

¹ Am preluat-o de aici:

<https://www.studiul.ro/paul-gherasim?pgid=kg7vcgdn2-e52ad462-153b-42e4-8b26-7fo34fe5c773>.

Dumnezeiasca Biserică e un pustiu al tăcerii. Dacă intri de unul singur, tăcerea plină de har e cea care te ia în primire. Pentru că intri în tăcere ca într-o liniște duhovnicească, intri în spațiul rugăciunii și al odihnei sfinte. Interioare. Care e adevărata odihnă². Cel care nu iubeste Biserica nu știe ce e ea pentru noi: e calea mântuirii de fiecare zi. Cu o glumă și o drăcuitură, neștiutorul nesimțit o șterge din fața lui, o minimizează cu totul. Dar nimeni nu poate minimaliza Biserica lui Dumnezeu, pentru că El o susține în existență! El prin noi, oamenii cei credincioși Lui.

Acolo, în familie, se șterge fața sfântă a Bisericii. Mamele și bunicele nu mai au timp de catehizarea copiilor și ei cresc ca niște ierburi din punct de vedere duhovnicesc. Cresc la întâmplare, n-au un mod de viață creștinesc, firesc, normal, manierat, și sunt ai nimănui.

Biserica e tăcerea rugăciunilor noastre, dar și bucuria multă a praznicelor. Când e închisă, păianjenii lucrează de zor la pânzele lor, sarea urcă în pictura pereților și o macină, iar pictura e cea mai fragilă teologie din fața noastră, pe care trebuie să o apărăm ca pe o vedenie. Căci vedeniile sunt transpuse iconografic. Vedeniile Sfinților sunt privirea noastră bisericească. Sunt modul nostru de a vedea simplu, profund, duios.

Statisticile privesc Biserica prin prisma prezenței la Slujbe, potrivit cuantumului financiar al salariilor, care e monument istoric, ce s-a petrecut aici semnificativ. Dar viața Bisericii e un firesc nesfârșit, e modul în care noi ne trăim viața și ne descoperim în discuțiile dintre noi.

Am început romanul în 385³, în drum spre casă, trăindu-l mai întâi. Nu știi când începe, dar îți dai seama că îl scrii când îl trăiești.

² The Divine Church is a desert of silence. If you enter alone, the grace-filled silence is what welcomes you. Because you enter into silence as into a ghostual peace, you enter into the space of prayer and holy rest. Interior. Which is the true rest.

³ Început pe 3 august 2025, zi de duminică călduroasă.

Când faci parte din el. Anul trecut a scăpat de la înec, iar pe grupul de WhatsApp tocmai promisem vestea că e în comă și că a fost operat pe creier. Șanse minime. Când Împăratu' avusese accidentul fatal, lovit de o mașină, din spate, și lăsat inconștient, l-am vizitat acasă, la pat, după care am fost și la Octavian, care era proaspăt căsătorit. Și eram sub sentimentele rele transmise de părinții lui. Că fiul lor e la pat, în stare vegetativă, iar noi suntem vii...Și atunci am fost șocat de resentimentele lor. Nu mă așteptam să îi urască pe toți din jur. Și acum aud despre el...și nu știu dacă băutura a contat sau alt lucru interior.

Împăratu' avea mania curățeniei, își peria hainele, mergea într-un mod „distins”, impropriu pentru vârsta lui, și se spăla îndelung pe dinți. De aici porecla imperialității. Am stat un an la aceea în gazdă și atunci l-am cunoscut. La majoratul fiului lui Mircicuță am împrumutat un sacou de la el, apoi i l-am înapoiat dimineața și am rămas la el. Și de la aceste gesturi galante pentru un tânăr, învățate în familie cel mai probabil, poate de la sora lui mai mare, am imaginea lui în pat...inconștient, fiind prizonierul părinților lui. Nu știu dacă a murit sau unde e îngropat, nu mai știu nimic despre el, pentru că privirea lor mi-a retezat orice dorință de a-l mai revedea.

S-a petrecut aceeași tărașenie și la moartea lui Doru. De ce vărul meu a murit, iar eu nu mai mor odată?! Și dacă am fi murit cu toții, s-ar fi simțit mai bine?...N-am înțeles niciodată dorința morții și mă bucur că n-am înțeles-o. Pentru că am înțeles din plin bucuria vieții și nevoia de nemurire bună, binecuvântată.

Rugăciunile mele sunt atotcuprinzătoare. Nu las pe nimeni afară. Îi includ pe toți în brațele mele, deși e obositor să gestionezi dialogurile cu toți. Rugăciunile nu dialoghează, ci își asumă întreaga umanitate. Te simți bine rugându-te, te simți la un loc cu toți, împreună. Și acest împreună nu e tranzitoriu, nu e de-o clipă, ci are înțemeierea permanentei.

De ce a băut mult Octavian, tatăl meu? Nu mi-a răspuns niciodată în mod cinstit. Care era motivul din spatele beției lui, a beției lui violente? Am făcut și eu parte din neîmplinirea lui? Căci până am

ajuns Duhovnicul lui s-a luptat mult interior cu mine, cu statutul meu de om credincios. I se părea o prostie viața mea de om credincios. Peste trei zile împlinesc 35 de ani de viață duhovnicească. De viață în credință. Dar mai apoi și-a dat seama că sunt împlinit și a început să îi placă și lui pacea lui Dumnezeu. L-am văzut tăcând, l-am văzut și pe bunicul meu Marin, tatăl lui, tăcând, îmi știu tăcerile mele, abisale...Însă tăcerile lor au venit încet, dar sigur, spre mine. Și mă bucur pentru liniștea lor! Că nu toți cei din Cimitir au pace. Nu, nu toți! Ci pacea e a acelora care și-au dorit-o, care au venit spre Domnul păcii.

Tăcerea lui Moromete am văzut-o în ei. O cugetare continuă, un mod de a-și trăi propriile lor romane. Cei care se pierd în visări au amplitudinea romanului, lărgimea lui, dar e nevoie și de abisalitatea acestuia. Căci cel mai enervant lucru în cultura de azi sunt amănuntele fără conștiință, fără abisalitate. Așa, și dacă știu cum arătau camerele, hainele, chipurile, gândurile lor mărunte, le știu și inima lor?! Nu pot să-l respir pe Balzac cel plin de amănunte, de amănunte banale, care ne dă detalii cu nemiluita despre exteriorul lucrurilor, dar mă odihnesc când îl aud vorbind despre înțelegerile lui sufletești. Pentru că aceste înțelegeri sunt experiența omului, pe când detaliile sunt statistice. Iar romanul are nevoie de viața omului, pentru că el trebuie să transmită experiență.

Ceaiul verde m-a făcut propriu scrisului. Ceaiul verde sprijină romanul, îl face să fie în această zi. De ce am băut un litru și jumătate? Pentru că mi-am lăsat transpirația în veșmintele Dumnezeieștii Liturghii de azi. Trebuia să mă rehidratez pe drum și bine am făcut. Tânărul de lângă mine, cu mustață și barbă de proaspăt ieșit din adolescență, mi-a plăcut. După ce a citit online, s-a jucat puțin, apoi a adormit. Și mi-a plăcut modul îngrijit în care dormea. Fără gură deschisă, fără zgomote...

Trebuie să înveți mersul în societate. E la fel ca mersul în picioare. Te ține de mâini mama ta, te îndeamnă, te face să te crezi în stare, și apoi îți începi proprii pași. Nesiguri, ezitanți, dar sunt ai tăi! Și e nevoie ca cineva să te introducă în societate, să mergi pe picioarele

tale și să nu fii imitatorul steril al altora. Că starul e la mile depărtare, nu știe de tine și nici nu-l interesează, dar tu te îmbraci ca prostu' ca el, îi faci pașii de dans, îi porți trențele. Și ești o clonă culturală, pentru că nu te-ai descoperit pe tine însuți. Și Miruna din *Mângâiere* tocmai asta face: îi ajută pe cursanții ei să meargă pe propriile lor picioare. Să nu se amăgească pe ei înșiși. Să nu intre pe drumul ușor, care pare al lor, dar e o înfundătură. Căci atunci când ajungi la zid trebuie să te întorci, trebuie să recunoști în fața ta și a tuturor că ai greșit și că nu aceea era direcția ta în viață.

M-a enervat tot timpul muțenia, lipsa dialogului real între oameni. Începi să vorbești despre vreme, despre ce e bine și rău în societatea noastră, câteva date despre tine și începe să i se pară că e prea mult. Că a dat prea mult din casă. Dar nu mărunțișurile acestea sunt de vină, ci faptul că nu au experiența gândirii. A formulărilor de sine. Îi obosește multul, dăruirea de sine. Ar dori să te audă pe tine, dar n-au lucruri pe care să ți le dea la schimb. Și pentru că nu au, pleacă din fața ta.

Am vrut de-a lungul vieții să dialoghez cu mulți oameni, dar și-au iubit muțenia lor. Eroismul muțeniei e un satanism. Închiși în ei, aceștia se cred niște cetăți nebiruite, când ei sunt niște cetăți goale, cu multe lucruri incomedibile. Dar citesc iubirile, căutările, răspunsurile tale. Vor să te devoreze în liniște, frază cu frază, dar să nu contribuie la binele tău. Pentru că binele tău îi eclipsează pe ei.

Doar fețele ne rămân de privit! Dar fețele sunt mormântale fără dialog. Sunt grimase, sunt pierderi în gol. Fețele sunt aruncarea în ocean, dar oceanul e taina de care avem nevoie. N-am ajuns la ocean, dar m-am bucurat de mare de mai multe ori. O bucurie contemplativă. Apa mlăștinoasă a Deltei m-a însingurat. Cu mult mai mult a mării, dacă aş pleca într-o croazieră. Rolul baptismal al apei este fundamental pentru fiecare dintre noi, dar întinsul nesfârșit al apei te umple de tristețe. Pentru că întinsul apei e ca tăcerea geloasă dintre noi, e ca necomunicarea ce distruge romanele.

La urma urmei ce înseamnă să fii actual? Pentru că romanele nu sunt rețete de bucătărie, ci universuri trăite. Nimic mai fals decât actualitatea romanului, atâta timp cât el este o problemă personală. Un muzeu construit cu migală pentru a fi decriptat cu migală. Orice aş scrie e actual, pentru că le trăiesc acum, în clipa de față. Pictez acum, mănânc acum, iubesc acum. Cei care vor veni după mine vor avea lumea lor de trăit, dar asta nu înseamnă că lumea mea a murit. Pentru că eu, ca și ei, facem parte din aceeași lume, din lumea tuturor. Iar lumile noastre personale sunt lumea noastră, a tuturor. Ce scriem și trăim sunt puse la un loc. Pe aceeași pagină. Poți citi fiecare pagină, te poți vedea pe tine însuși în mine, în dorința mea de a mă explica continuu, poți merge mai departe în fiecare zi. Dar ești format din tot ce ai înmagazinat. Și e bine că stau așa lucrurile! Căci, fără a înmagazina în fiecare zi, suntem fără așteptări.

– De ce nu începeți odată?! Ce vreți să spuneți, în definitiv?!!, îmi zise William Shakespeare, mort în 1616. Care s-a născut și a murit tot acolo: la Stratford-upon-Avon⁴. Coordonate: 52°11'34"N 1°42'23"W⁵. Lipsa de relevanță e aparentă. Pentru că eu am început înainte, mult înainte. Atunci când am primit *Povestea vorbii* și n-am crezut că nu sunt în stare de ea. A fost prima carte pe care prima bibliotecară din viața mea mi-a dăruit-o. Nu era ea chiar Bibliotecară, dar era Profesoară de Română, era Doamna Geta, era incisivă, te întreba ce ai înțeles din carte. Și, se pare, că i-am răspuns, că am trecut testul, că i-am restituit cartea, și că astfel am început să scriu în mine însumi. Pentru că lucrurile lui Anton Pann nu mi se păreau diferite de gândurile mele, de modul în care și eu îmi puneam gândurile în cuvinte, deși nu știam că o fac. Că începusem să fac acest lucru din primii ani de viață.

Când am început să citesc cărțile bisericești, din nou, nu am avut niciun șoc lingvistic: scrisul lor era modul meu de-a vorbi. Dumnezeu

⁴ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare.

⁵ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Stratford-upon-Avon>.

mă pregătea de pe atunci de inmografie, de Viețile Sfinților, de traducerea Dumnezeieștii Scripturi și de scrierile mele teologice. Scrisul nu era un moft, ci o necesitate. Scrisul nu era din când în când, ci neapărat. Și mi-am dat seama de acest lucru de când tataie Marin l-a pus pe un prieten al lui, pe Agarici, nu știu dacă era nume real sau poreclă, să îmi scrie literele caligrafic. Și după tiparul lui de litere eu am învățat literele, am învățat să le scriu și să le citesc, mai înainte de a le învăța la Școală, și, bineînțeles, am început să citesc, deși nu știam că ce fac eu se numește citit, scris, începutul literaturii mele.

Miros cărțile, le înțeleg simplitatea lor abisală, mă bucur de minunea lor, a marilor cărți, în viața umanității. Cu 25 de euro⁶ intri în islamizata Catedrală *Sfânta Sofia* și asta pentru câteva răni iconografice de pe pereți. Eu văd răni, unde alții văd reminiscențe creștine. Cărțile, aceste brațe fragile, manuscrisele, papirusurile, toate artefactele trebuie luate cu grijă și transpuse în paginile onlineului. Pentru că asta înseamnă a le păstra, a le transmite. Afacerile culturale sunt meschine. Dăm bani pentru a ascunde informațiile, pentru a nu le înlesni trecerea spre toți. Cum arătau cititorii lui Nichita Stănescu? Ce înțelegeau ei din dăruirea lui debordantă? Și întreb asta când eu însumi sunt unul dintre cititori. Dintre acei cititori din prezent. Dincolo de teatralitatea gesturilor, a unor gesturi ale sale, pe care nu mi le pot însuși, caut peste tot gândul lui, sentimentele sale. Și cu iubirea lui, cu prietenia lui, rezonoz cu totul, sunt și eu prietenul lui, nu doar cititorul său.

De ce a vrut Adam⁷ să fim prieteni pe ultima sută de metri? M-a ținut la distanță, nu a vrut să avem nicio întrevedere audio sau video, ci s-a lăsat mie în scris. Pentru că în scris s-a lăsat și pe sine. Probabil era saturat de afluzul vizual care te îndepărtează de scris, de locul îm-

⁶ Cf. <https://istanbultouristpass.com/ro/blog/places/the-magnificent-hagia-sophia-everything-about-hagia-sophia-istanbul>.

⁷ Mă refer la el și la cartea trăită împreună cu el:

<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/18/bucuria-de-a-fi-cu-adam/>.

părtășirii directe. Și m-a văzut pe mine scriindu-mă și a zis să mi se dea mie tot prin scris, pentru că scrisul e cel care rămâne. Iar ador-mirea lui a fost o intrare în scris, o nemaiprimire de noi fotografii de la el, din curtea și din casa lui, căci scrisul e cel care contează. Scrisul trebuie descifrat, trebuie trăit, trebuie înțeles, pentru ca să fii prieten cu el. Căci altfel bei doar vinul cu el, dar nu și vinul cuvintelor sale.

Încep tot mai repede rugăciunile, pentru că am tot mai multe iubiri. Tot mai mulți oameni pentru care mă rog. Nu cred în omul fără însușiri, dacă există marele Gatsby, poate exista și marele Gică, iar muntele lui Mann poate sta în așteptare, căci o metaforă tare poate fi și dealul meu, pe care se pot petrece lucruri memorabile. Căci tu, autorul, pui consistență în lucruri! Tu chemi spre tine. Tu te destăinui, tu ai ceva de zis, pe tine te vor iubi, spre tine vor veni, căci cei care țipă impersonal sunt mulți. Pentru că tu îți asumi glasul viu al omului, al unei lumi care spune lucruri esențiale pentru viitorime.

Cărțile tale sunt amprenta sufletului tău. Dacă te dai de ceasul morții că nu înțelegi un amănunt, nu aceasta e problema. Ci e nevoie să îl iubești pe autorul celor scrise, pe el trebuie să îl iubești, ca să te înțelegi. Căci, la rândul tău, trebuie să te dăruiești pentru ca cineva să se înțeleagă prin gestul tău, prin iubirea ta pentru el. Dacă Miruna ar fi existat înainte de *Păsări spre cer*, ea ar fi fost bărbat. Probabil mulți o simt bărbată, cu suflet bărbătos. Dar ea este foarte feminină în adâncul ei, foarte iertătoare, e un munte de dăruire și de încredere. Într-o lume în care femeile se emasculează, pentru că nebunia asta e la modă, Miruna e soția de care ai nevoie. Cu care poți discuta în pace, care te alină, care te înțelege și, mai ales, te poartă pe brațele ei peste tot. Căci ea a înțeles să fie femeie din suferința ei, din iubirea care se tot maturizează în ea însăși. Și dacă plâng uneori la sentimentele puternice, la durerile vii, la măreția răbdării umane, pun aceste lacrimi dulci în scrisul meu ici și colo, pentru că ele sunt răcorirea inimii mele.

Scrisul m-a făcut foarte sensibil, m-a făcut să palpiti aproape la orice dimpreună cu rugăciunea neîncetată. Am nevoie de gheață pusă

pe inimă uneori, și de aerul condiționat, pentru ca să îmi sting văpaia iubirii. Frigul îmi face bine, îmi conservă inima, dar căldura mă dezintegrează. Și scrisul, de la o anumită zi, nu mai este o împărțire de cuvinte, ci o sfârtecăre de sine. Pentru că dărui teritorii nesfârșite în fiecare carte a ta.

Mulți cred că moartea s-a banalizat tocmai pentru că am văzut-o prea des. Că am văzut-o mediatizată. Dar moartea s-a banalizat pentru că n-am fost părtașii ei. Când moartea se atinge de iubirile tale, ea tocmai atunci te învață că ești. Pentru că viața fără perimetrul morții nu e viață, ci huzur fără conștiință. S-a produs o schimbare profundă în sufletul ei, imediată, dureroasă, atunci când a murit Mama soacră, și eu am fost martorul iubitor al acestei schimbări. Am fost cel care am umplut cu dragostea mea nevoia ei de stabilitate. Își pierduse ambii părinți, se eliberase de ei interior, pentru a se ruga pentru ei în inima sa. Iar soțul i-a devenit singura odihnă, libertatea, regăsirea de sine, pentru că era cel care nu va pleca niciodată de lângă ea. De fapt, când trecem prin tunel cu trenul, când călătorim în acel gol de lumină, ne dăm seama că există pasaje în viață pe care le trăim târâș, pe burtă, loviți din toate părțile. Sau, dimpotrivă, înțepați cu ace de peste tot, în reverenda bună îmbrăcat, pentru că fiecare vrea să îți spună ce nu îi place. Și formulările nu sunt duse până la capăt. Sunt frânturi de ură, de răzbunare, de nesimțire. Vor să spună ceea ce, cu siguranță, și-ar dori să își spună. Îți impută ceea ce își impută și lor. Se iau cu tine de guler pentru că nu știu să te îmbrățișeze. Iar în acea seară, pe bicicletă, când duceam salariile colegilor mei Profesori spre Școală, mi-am dat seama că am o libertate atât de mare, încât nu mai am nevoie să existe un martor al ei. Că libertatea mea e iubirea lui Dumnezeu și, pe baza acestei libertăți, eu mă dărui acestor copii, elevilor mei, pentru ca să îi fac să privească spre viitor. Fragilitatea mea înduioșat întotdeauna. Când vezi că încep să înțeleagă, vrei ca zborul minții lor să nu se mai termine. Duiosia cu care trebuie să le îmbrățișezi zborul e cea care le dă încredere.

Am publicat online mai multe lucrări de control, când le-am găsit în arhiva mea profesorală. Și unul dintre ei a îndrăznit și mi-a scris online. Despre cum își ducea el găștele la iarbă și despre cum l-a ajutat Dumnezeu în viața lui. Câteva detalii, deși eu aș fi vrut mult mai multe de la fiecare în parte. Numai că pe atunci nivelul compunerii era minimal, nu era nuvelă. În amintirea mea, cel care mi-a răspuns este un copil mic de statură, dar dezghețat la minte, care cunoștea neajunsurile vieții. Nu știu cum a crescut, nici ceea ce face acum, dar acum e un bărbat. Cel mic se află în bărbatul de acum și e important ceea ce își mai aduce aminte. Căci amintirile noastre sunt gândurile și sentimentele noastre și lucrurile pe care le-am făcut. Amintirile sunt comoara noastră, deși creierul nostru, afectat de bătrânețe și boală, se uită tot mai mult pe sine. Împăratu' nu putea să-mi vorbească, pentru că creierul lui era afectat. Dar sufletul său era acolo! Și sufletul nostru nu uită nimic, ci, când vom ieși din trup prin moarte, ne vom aduce aminte tot ceea ce am făcut și tot ceea ce suntem. Memoria, în aparență pierdută, o vom regăsi intactă! Ceea ce acum ne chinuim să ne reamintim, în veșnicie vom avea la îndemână. Pentru că suntem hardul care a înregistrat tot, care știe totul despre sine, și e nevoie numai de revedere. De întoarcerea spre sine.

E ceva cert: ochii copilului văd altfel decât ochii maturului. De la înălțimea mea mică, vedeam clădirile ca foarte mari. Acum, revăzându-le pe unele, nu îmi pot închipui cum de le am atât de mari în memoria mea, când ele nu sunt nicidecum așa. Și mă întreb: Așa au fost tot timpul sau eu le-am privit deformat? Când începem să minimalizăm lucrurile, clădirile se micșorează și ele? Sentimentele sunt atât de puternice, de vii, când ești aproape, și, când nu mai ești, ele se sting? Sau nimic nu se stinge, ci noi, având și alte griji, lăsăm să cadă la fundul sufletului iubirile noastre de tot felul?

Intru în Catedrală, privesc în sus, dar parcă nu văd nimic, și le văd cu insistență pe cele de la nivelul privirii mele. Nu văzusem că au tăiat plopul, m-am mirat, și după aceea i-am văzut doar rădăcina care era mai mare decât mine. N-am văzut accidentul sifonarului, al celui

care ne încărcă sifoanele, când a murit în șanț, dar i-am văzut trupul plin de sânge. Primul mort plin de sânge. Căci trec cu privirea, hălăduiesc peste tot, nu mă opresc decât puțin la un lucru sau altul. Privesc, dar nu văd decât puține lucruri. Pentru că nu îmi cer să văd, ci să mă odihnesc în ceea ce văd. Acesta cred că e motivul pentru care nu îmi plac descrierile nesfârșite ale lucrurilor: pentru că vreau să văd doar ceea ce vreau să văd și nu statistici.

Rugăciunea neîncetată are un mare rol în odihnirea mea în vedere. În ceea ce văd. Și pentru că nu privesc în afară, ci înăuntru, fiind atent la inima mea obosită, văd ce mă odihnește și nu văd analitic. Cei care sunt mai mereu în afara lor, dar nu și în ei înșiși, au nevoie de detalii, dar eu nu am. Eu am nevoie de înțelegeri despre viața noastră. Despre ce am înțeles privind, trăind, făcând. Tataie Marin privea via noastră din curte ca pe un tablou celebru de la Louvre. Vedea prin ea o altă lume. Moromete fumează în roman ca bărbatul din reclama la Marlboro. Excesul de obiecte din romane este ca produsele plasate în filme: sunt acolo, chiar dacă nimeni n-are nevoie de ele. Aerul condiționat de la veceurile din malluri arată stabilitatea financiară pe care o ai. Îți permiți un dus la veceu, pentru că ai bani să cumperi de la mall. Dar, cel mai adesea, oamenii vin la mall pentru ca să piardă timpul, pentru ca să mănânce, pentru a face mici cumpărături, pe când comercianții își imaginează niște cumpărători hămesiți de produsele lor banale. Șterse. Insipide.

Urci într-un tramvai și mori de cald. Urci în altul și răcoarea te liniștește. Nimeni nu îți dă banii înapoi pentru că ai așteptat, pentru că ai fost încurcat cu acte și avize, cu pretenții avocățești. Trebuie să ascuți perorațiile Avocatului Marțipan, pe care le-a învățat din primul an, și pe care le repetă din curtoazie. Glasul crainicei TV e insuportabil, pentru că e tipător, dar pe cine doare când berzele mor? Am trecut ieri peste Vedea cu mașina și am binecuvântat-o. Am simțit să o fac din toată inima. Pentru că apa aceasta îmi e prietenă, îmi e confidentă, deși o văd tot mai rar. Îi știu gustul, îi știu mirosul, peștii, nisipul. Nu mă interesa de unde vine. Ci știam că ea trece pe lângă

satul meu și că eu, ca să ajung acolo, trebuie să trec prin Colectiv, cel mai departe, sau pe la Lambe pe uliță sau pe la vie, pe la noi, pe la Barza. O vedeam pe porțiuni mici. Nu mă interesa să călătoresc nici spre izvorul ei și nici spre revărsarea ei. Eu eram al locului! O așteptam aici, am văzut-o odată umflată, cu apă multă, mulți se temeau că o să vină spre sat, dar nu a trecut de malul de sus. Iar dincolo de vii, pădurea, era un teritoriu sălbatic, pe care îl călcam doar pentru ghiocei, viorele și toporași, când puteam să dăm peste vreo căprioară, dar nu pentru a lua lemne sau pentru a ne juca la pădure. La pădure nu era de joacă! Acolo te duceai ca să iei ceva, simbolic pentru primăvară și viață, și să pleci. Și treceai apa, și veneai acasă, și te bucurai. Pentru că satul era dincolo de apă, după o suprafață stabilă de pământ, și el era plin de pomi și de flori, fiind un tărâm al încântării. Dar ca să te bucuri trebuie să ai suflet, suflet mare. De aceea mulți nu se bucurau, ci se uitau la nevoile lor, reale și nu imaginare, dar eu mă bucuram. Și mă bucur și acum! De la depărtare sau de la apropiere. Dar văd cu alți ochi totul, nu distanți și nici reci, ci plini de rugăciune. Știind că toate trec, dar nu și cele din sufletul meu.

Aerul condiționat ne normalizează somnul și respirația inimii. Nu mai transpirăm, putem dormi profund și odihnitor, am reținut și visul de dimineață. Cum aveam un câine foarte energic, și dorea să mănânce, iar eu eram cu Doamna Preoteasă și cu mamaia Floarea în casă. Și pentru că aseară ni s-a terminat pâinea, am ținut minte și în somn că n-avem pâine și mă gândeam de unde să iau pentru ca să îi dau câinelui. Dar noi nu mai avem câine, mamaia e adormită de 13 ani, însă vom merge săptămâna viitoare acasă. Înainte de hramul Bisericii. Cu toate că știm căldura din casa noastră de la Scrioaștea pe timp de vară. Însă apoi plecăm în concediu, spre Sighișoara, și nu mai avem când să mai mergem. Căci atunci când ne vom întoarce, ne pregătim pentru procesiunea de la Alexandria, apoi pentru ziua Maicii Preotese. La împlinirea vârstei de 48 de ani. Se va sfinți Catedrala Națională. Apoi voi împlini și eu 48 de ani, pentru ca să nu oprim scrisul și slujirea noastră. Căci slujesc pentru ca să scriu și scriu pentru ca să

slujesc. Și toată creația noastră e dăruire, e bucurie, e dragoste, e recunoștință pentru toți oamenii.

Diferența e capitală: dacă e cu coșciugul deschis și mortul arată bine, având demnitatea lui, el impune respect; cei care vin să își ia rămas bun îl văd în tăcerea și în adâncirea sa ultimă; dar dacă oamenii văd doar un tron, unul închis, ochii lor nu se opresc la mort, ci la cei din jur, Însmormântarea neavând subiect. E ca și când mortul nu e mort. Căci toți vin la mort ca să îl vadă țeapăn, nemișcat, și nu pentru ca să vorbească cu el. Orice mișcare a lui e o stupoare la o astfel de ocazie. Ei vin ca să îl vadă, să se roage pentru el, vin să constate că moartea lui e reală. Căci orice mort are nevoie să fie conștientizat de către comunitate în această postură ultimă. Conducerea lui pe ultimul drum e o familiarizare cu el ca mort. Închiderea lui în mormânt e o excludere a lui din societate. Morții cu morții, iar viii cu viii. Și cei vii se pun la masă și mănâncă din pomana mortului, statul la masă fiind o amintire despre orice.

Spre exemplu, când l-am văzut jupuind căprioara pe defunct – și Marian sublinie cuvântul, ca să ne arate că îl cunoaște. El meșterea acolo prada, și noi am căzut pe capul lui ca o pacoste. Că nu se aștepta să ne vadă în pădure. Și el, înroșindu-se la față, ne rugă să nu vorbim despre faptă, ca să nu îi facem rău. Dar el, ca un mârșav, confiscase plasa de pește a copiilor mei și o predase. Ca și când nu ar fi putut să îi treacă cu vederea. Că ei, copiii, se jucau și ei pe la cotul Oltului și nu veniseră să prindă pește ca să vândă. Sau Domn Profesor Traian, cel de Matematică, venea la elev acasă ca să facă meditație cu el. Copilul prindea, nu prindea firul Matematicii, el sta apoi la masă, țiuca era țiucă, apoi mâncarea. Și glume, mai cu perdea sau fără, dacă era doar elevul cu mă-sa, că se presupunea că copilul, și el de față, nu înțelege. Dar copiii înțeleg multe din cele ale oamenilor mari, dar se complac în tăcerea lor vinovată! Că și părinții își permit multe cu copiii lor de față, iar relaxarea morală se extinde ca o molimă în societate. Și tu, săracul de tine, ești poluat de familia ta de mic copil, auzi, vezi, miroși,

pipăi, înțelegi multe păcate. Și le faci sau nu după ei, dar păcatele lor sunt negrul de fum al vieții tale.

Înmormântările sunt depresive sau pline de vitalitate. Unii vin ca să te scaneze în durerea ta, să se bucure de durerea ta sau transformă prilejul într-o întâlnire cu alții. Întâlnire de bârfă sau de afaceri. Întâlnire amoroasă. Că dacă văduva nu dă de înțeles, poate vreo verișoară, vreo cuscră, vreo soră are inima neconsolată. Și cel care are antenele curviei aprinse, receptează repede semnalul. Evlavia are semnele ei bune și cel care o displace se îndepărtează repede de ea. Dar înfocarea curviei are și ea semnele ei și cel excitat știe și la Înmormântare ce să facă. Pentru că e nevoie de pagina de Facebook sau de TikTok pentru a intra în relație. Căci cuvintele se înlănțuie, poftele se scriu printre emoticoane, și consimțământul e aproape. Și nu contează locul, dacă patima e vie. Pentru că patima te duce legat, până când vrei să te lepezi de robia ei.

Soarele este o invitație la răcorire. Berea se bea de dimineață până când nu mai poți. Trebuie să intri în adunarea băutorilor abonați, a celor care vin la cârciumă ca la serviciu. Și stai cu berea în mână, pui politica sau salariile pe masă, te aprinzi când nu a dat gol, șutul lovind bara de sus, și ascuți fanfara de la Înmormântarea lui Zamfir. Că fi-so e pe la Primărie p-acolo, nu știu ce învârte, iar ta-so era bolnav de mai mulți ani. Și când mori trebuie să ai și tu boltă, să te îngropi, dar și fanfară. Că așa e obiceiul pă la noi. Că dacă n-ai avut, lumea zice că n-ai bani, că ești sărac. Dar chiar dacă ești sărac și te împrumuți, lumea zice că ai avut toboșar și gorniști la Înmormântare, că ai fost în rândul lumii. Și o să te canonești tu, o să vezi ce-o să faci, ca și la Nuntă, dar ești în rândul lumii. Care lume, nu contează, cum nu contează nici gura ei, dar oamenii țin cont, până când nu mai țin. Și nu mai țin mai ales când e să câștige bani mulți. Sau să-i fure. Faci de ochii lumii ca să fii în rândul lumii. Dar când dai peste comoară, atunci o ascunzi de toți, căci toți îți vor răul. O ascunzi de toți, iei din ea cât să nu bată la ochi și trăiești ca un bimbașă. Pe picior mare. Și mănânci pe înfundate, te bucuri dincolo de cortină, ca să nu îți atragi

dușmani. De aceea și la Însmormântare e bine să ai, dar să nu epatezi. La Nuntă mai poți sări calul, că e vorba de fiul tău, de unicul tău fiu și atunci ești bucuros tare, mândru de el. Dar la Însmormântare e doar de dat, nu de luat. O faci bine, că toți sunt cu ochii pe tine, dar nu prea. Ca oamenii să aibă și ce comenta. Că pe bancă, în fața porții, sau în parc ești tocat mărunț la tot ce faci. Aperitivul a fost mai sărac, sarmalele au fost bune, dar vinul era banal, fără emfază, după care niște prăjituri, o cafea mică și colivă. Că, la banii lui, putea să dea și domn Primar ceva, dar n-a dat. Se păstrează pentru mai târziu, adică pentru niciodată. Că lui îi place să mănânce la alții, să înfulece, să rădă strident, cu râsul lui de neam de traistă, dar mai puțin să te ome-nească. Și tu, când îl pui în față, îi crește cornul. Dar respectul față de tine se risipește repede în vânt, atunci când se ridică de la masă, căci ține minte cât peștele de acvariu.

Însmormântarea este o risipă de timp comunitară. Ea e un bine pentru orice comunitate. Strânge la un loc, face din moarte un loc de întâlnire diversă, produce întrebări, produce disconfortul cel bun. Căci toată ziua la mall, toată ziua în online, pe telefon tot timpul, și moartea e ca o palmă peste obraz. Afli la modul vizual că totul se termină. Că nu poți mai mult decât moartea. Că oricât ai vrea tu mai mult sau mai bine, acestea se pot trăi până în clipa terminus, până în clipa când tu mai miști.

Numai că orice Însmormântare ar fi pentru toți convertitoare, dacă am gândi-o ca pe propria noastră moarte. Dacă orice moarte a altora ar fi moartea mea, ea ar fi ceva cutremurător pentru mine. Căci eu nu mai pot să mai spun nimic, să mai fac nimic. Dracii lui Hasdeu, pe care i-am simțit încă acolo, la castel, i-au spus că mai poate comunica cu Iulia și după moarte. Dar el a comunicat cu ei și nu cu ea! Noi nu mai putem face nimic. Nu mai putem spune un cuvânt. Nu mai putem îndrepta lucrurile vieții noastre. De aceea, pocăința noastră e acum, e arderea noastră interioară, a păcatelor noastre, pe care ni le asumăm deplin. Și dacă moartea lui Zamfir ar fi moartea mea, n-

aș avea nevoie de taraf, dar aș avea nevoie de rugăciunile Bisericii. Căci iertarea lui Dumnezeu e nevoia mea.

Mă uitam la pofta lui fumeităr pentru dulciuri. E șofer pe autobuz, oprește autobuzul unde e înghețată, vine cu cornetul în mână și o mănâncă aidoma unui copil mic pe când sofează. E el și înghețata! E înghețata lui. N-o împarte decât vizual cu noi. După cum împarte fumul cu noi, în loc să fumeze la opririle mari. Dar el, nu: fumează în timp ce conduce! Cu noi în spate, fără să-i pese de noi, de lege, de bunul simț. Nu știu cum ar reacționa, dacă ar începe și alții să fumeze. La fel de nesimțit ca și el. Însă îmi aduc aminte de un plâns al meu pe stradă, la Roșiori, de un plâns vag, pentru că Joiana, mama mea, nu dorea să îmi cumpere ceva anume. Nu mai știu dacă plângeam pentru jucării sau pentru mâncare. S-ar putea să fi făcut acest lucru. Dar numai până la un moment dat, când nu am mai dorit ceva anume în mod aparte. Nici îmbrăcăminte specială nu doream, nici ceva anume de mâncare. Preferințele mele erau minore, puteau fi cumpărate, pentru că știam că bunicii mei n-au bani pentru capricii, ci doar pentru cele neapărate. De aceea, nici acum, când îmi pot permite multe lucruri, nu am dorințe extravagante, căci mă mulțumesc cu puțin. Dar mă bucur de toate ca de darurile lui Dumnezeu pentru noi, ca de bunătatea Sa în viața noastră. Și când îți învingi plânsul copilăresc, descoperi coordonatele ascezei. Că poți trăi cu puțin, te poți bucura de toate în pace și, mai ales, că nu în afară, ci în lăuntrul tău stă împlinirea ta.

Înotătorul român a luat de mai multe ori aurul și iubita lui a fost cu el. Și-a luat mașină scumpă la un moment dat, pe cea care a început să și-o permită, dar pe munca lui. Comentatorii erau de părere că mașina nu era o prioritate în viața lui sau că nu aceea era mașina de care avea nevoie. După cum comentatorii au remarcat steagul de pe coșciugul lui Iliescu, că nu s-a scris normal pe Cruce, ca de obicei, și, mai ales, că nu merita onoruri speciale. Că el, criminalul, ne-a vândut țara, a ținut-o pe loc atâția ani, pe când alții, dimpotrivă, că el a însemnat ducerea noastră în NATO și UE. Că trebuie să îi fim recu-

noscători, în ciuda păcatelor sale, că a dus poporul pe făgașul democrației, deși el era ateu, și cu toate astea a sprijinit Biserica și ora de Religie în Școală. Căci aceasta a fost și motivația venirii Episcopului la Însmormântarea sa. Și a corului de la Patriarhie. Bucă a cântat pe larg sărutarea cea mai de pe urmă. Am downloadat-o de la un sait de știri. Salve de tun, s-au dat pachete pentru unii, și la televiziuni s-a discutat despre cine a fost și n-a fost la eveniment. Și unii au spus că e normal între comuniști, că așa se face: se omoară între ei. Se elimină unii pe alții. Pe când Neamțu a zis că îți poți amâna duhoarea pe mai târziu și să nu o evacuezi din tine cât e pe catafalc, dacă ai conștiință. Dar câtă conștiință au oamenii interesați să parvină? Și dacă nu spui la cald, când oamenii vor să știe de ce parte ești, de ce să mai vorbești peste o săptămână? Căci vor considera tardivă luarea ta de cuvânt.

Moartea lui Ion Iliescu era așteptată de ani de zile. Exista un sait cu acest nume. Din când în când cineva mai făcea gluma asta și ne spunea că a murit Iliescu. Și oamenii căutau să vadă dacă a murit bu-nicuța sau borfașul sau Președintele Iliescu, în funcție de raportarea pe care o aveai față de el. Și când își dădeau seama că e o glumă, moartea lui se devaloriza de fiecare dată, pentru că era banalizată. La urma urmei o să moară! Și când a murit, n-a mai fost nicio surpriză. Sau, pentru unii, a fost un moment de bucurie golănească. S-a deschis șampanie, s-a bucurat de moartea lui, ca și când n-o să-i vină și lui rândul. Dar la toți ne vine rândul! Și dacă nu înveți din morțile altora, nu înveți nici din moartea ta. Pe care o să o trăiești în direct, cu toată ființa ta.

Ai loc în coșciug când o să fie? Stai confortabil? Vinul și uleiul, amestecate, cad pe trupul tău în formă de Cruce. Cele 4 cuie sau șuruburi te acoperă, pe când sufletul tău călătorește, împreună cu Îngerul tău, spre Judecata lui Dumnezeu. Și dacă fanfara, plină de căldură, cântă Imnul Național, de parcă ai fi mare Șef de Stat, tu, înăuntru, ești încapsulat în ciment, aștepți o descompunere întinsă pe zile, dar sigură. Care e diferența dintre a mânca un pepene și a-l visa? A apăsat pe accelerație, a făcut nor de praf, iar groparul abia își luase o bere...A

vrut să îl drăcuie, m-a văzut pe mine, a zis-o în gând, și a intrat sub aplecătoare. Un bărbat cu o juma' de metru de burtă stătea de vorbă cu două tinere, întoarse nu știu de unde, dar întoarse, și ele erau la o bere rurală. Una vorbea cu voce tare, ca să o audă lumea. El în șoaptă, era băiatul cu banii (sau nu?!), iar a doua mai pe jumătate guralivă. Când n-ai casă, ca femeie, o bei ca pe-o bere. Taclalele sunt în loc de dragoste. Vara e vara ta, pe scenă sau în mulțime, când nerostite lucruri își spun tinerii veniți la concert și nu știi dacă să te bucuri sau să transpiri. Poate. E posibil să fie. Transpirația, fără doar și poate, face parte din arsenalul muncii. Când transpiri pari că scrii. Scrisul, o ocupație atât de neconformă cu așteptările oamenilor, te izbește. Te regăsești între paginile lui. Măcar subliminal. Știi că autorul te-a vizat, că te are la inimă sau pe vârful limbii, că te privește pe toate părțile. Contează acest aspect! Aspectul că nasul ei e lung, doi ochi mari, negri, și Picasso stă de vorbă cu Jacqueline Roque. O fotografie din 1956⁸. S-a culcat sau nu s-a culcat cu ea, doar i-a pozat, ce mai contează?, zise curatorul. Dar fiecare aspect contează, domnule dragă! Fiecare aspect. Că dacă pensia trece de quantumul bine știut, se impozitează. Casa ta, care n-are nimic de-a face cu Statul, se impozitează potrivit cu cota de piață. A cui? A pieței pe care n-o s-o vând? Eu aștept să mănânc lubenița din frigider, pe care Bianca o numea lebeniță, aștept să mănânc din ea când s-o răci. O voi mânca metodic, ca pe o apă roșie, concentrată, cu semințe de îndepărtat, după ce am scris predica. Și predica e mereu împreună scriere cu Dumnezeuul nostru. Predica e mereu împreună teologhisire, aducere înaintea, punere înaintea, prinos, ofrandă. Lui Picasso nu îi păsa de fotografi. El se lăsa fotografiat cu toată murdăria din atelierul său. El, care bătea cuie în pânze și le pune pe șasiu. El, cel cu nasul bombat, rotofei, aspecte care nu explică nimic despre arta lui, care ducea simplitatea în secolul al 20-lea, dar și patimile omului. Brâncuși, scoțând simplitatea din

⁸ Sunt abonat la *Pablo Picasso Group*. Pe Facebook. Am văzut fotografia și informația acolo.

piatră, ne-o reda ca pe o piatră de râu ascunsă în apă. Începusem să fac colecție de pietre. Începusem să fac colecție de monede. Iau, ca amintire, câte o piatră, câte un ceva, din locuri semnificative. Dar pentru că nu am unde să le pun, le pun la un loc și le amestec și uit de unde sunt, dar sunt sigur că sunt de acolo. De undeva de unde am crezut că trebuie să iau neapărat o piatră. Un mic semn de reamintire.

Dacă țara îți cere să te înrolezi, te duci pe front. Nu mai comentezi, nu te mai smiorcăi. Cum m-am dus eu azi-noapte, luând în luneta puștii, americană și nu rusească, pe agresori. Erau doi, la un colț de stradă, dar un alt camarad i-a împușcat. Eu i-am văzut căzând, lucru care mi s-a părut ireal, prin lunetă. Ne retrăgeam, alții trăgeau în noi, e lovită o camaradă, care a căzut chiar lângă mine, dar a trebuit să fugim și să o lăsăm acolo. Mai rămăsesem cu un singur confrate de luptă. Ne-am retras la un gard, am mers câinește printr-o iarbă mare, de lângă gard, care ne proteja, și ne-am oprit ca să vedem inamicul de la distanță. Asta când ieri noapte, câinele nostru inexistent, dar atât de plin de viață, a venit dinspre ei, dinspre coșarea lor la noi, în spatele casei, și dorea să mănânce cu disperare. Ce, mă, nu știi să aștepți?! Nu știi să mănânci și tu ca câinele, nu ca nebunul?! Dar el, bucuros la culme, sărea spre mine, se juca, era vesel, că știa că eu o să-i dau ceva, când eu știam că n-am pâine. Paradoxal, mai am doar o singură imagine în minte cu luatul pâinii pe cartelă. Una albă, mică, iar vânzătoarea făcea un x pe ea, la ziua respectivă, dacă te servea. Și o altă imagine cu căldura și cu dorința mea de a bea un pepsi, pe când Octavian bea o țuică. Și sucul meu a fost cald sau nu mi-a plăcut și l-am vomitat. Dar ce bărbat sunt eu, dacă vomit la suc?! Dar eu eram copil! Poate să fi avut 7-8 ani. Dar cred, mai degrabă, că am vomitat din cauza mirosului stătut din mat. Din cârciumă. Cârciumarul, șmecherașul local, era „celebru” pentru că puneă apă în țuică. Toți îl înjurau, dar el își vedea de nărav. Că banii se adună dacă tot înnozi țuica cu apă. Numai că acum casa lui, cea cu fală, e în paragină. Nepoții au plecat, nu s-au mai întors, și e ca și când n-ar fi fost.

Ce este interesant e că, uneori, ajung pe front, ajung în situații militare, deși mie nu îmi place războiul, nu îmi place moartea, nu îmi place durerea. Visez locuri noi, case noi, mă întâlnesc cu oameni pe care cred că îi cunosc, dar nu îi știu, care mă cunosc, dar nu știu de unde. Și a început să nu mă intereseze dacă mă cunoaște sau nu cel din fața mea, pentru că important e că ne întâlnim undeva. Cu totul neașteptat. Și în acel loc ne spunem lucruri care par cu sens.

Abilitățile omului, multe din ele latente, se manifestă când e pus în situație de grabă. Știi că trebuie să cobori din autobuz, ai bagaj în mână, și faci anumite gesturi, pe loc, în timpul deplasării mașinii, pentru că altfel ai fi căzut. Găsești într-o secundă soluții. Nu ți-ai pus în minte să te ții de bara aceea sau să te rezemi de scaun sau să ții într-un anume fel lucrurile în mâini, dar fără ele ai fi căzut. Când credem că nu mai putem, găsim soluții. Căscatul e și el o soluție: îți alungă somnul. Sau, dacă totuși moșăi pe scaun, scurtele pauze de somn sunt trezire, sunt vindecare de oboseală, pentru că îți revii ca dintr-o mare recuperare.

Nu putem să facem față ororilor războiului! Sau, până la urmă, toate se uită. Amputările teritoriale sunt dezrădăcinări. Când începi să îți pocești limba, pentru că ești nevoit să stai în afara hotarelor țării tale, atunci îți dai seama ce înseamnă unitatea lingvistică a unui popor. Și când legile sunt făcute împotriva ta, împotriva cetățeanului, ele nu urmăresc decât depersonalizarea ta imediată.

Știi când n-avem apă caldă de la colț. Pentru că cineva, stingher, fizician al apei fierte, cu două pompe, scoate apă caldă din adâncurile străzii. Avarii insolente, aproape săptămânale, și el veghează la buna funcționare a băii tale din mijlocul străzii, chiar dacă nu îl bagi în seamă. Și te speli la lighean, pentru că ligheanul are viitor. Când cade lumina, lampa are viitor. Sau candela rugăciunii, dacă ești plin de pacea lui Dumnezeu. Căci lucrurile simple sunt fundamentul lucrurilor complicate. Dar noi, cablați mereu la noutatea tehnologică, ne simțim rău fără online, fără lumina noastră, și ne rămâne mâncarea în gât. Că ne-am învățat, de, să ne cânte sau să ne vorbească

oamenii zilei. Noi mâncăm și ăia își sparg pieptul pentru noi. Ne îngrozesc cu câte idei au în cap. Sau, dimpotrivă, clefetim în râsul lor, în ironia lor, în bâlbâiala lor, care e și a noastră, că nici noi n-avem cultură generală solidă. Nu trebuie să ne mire mulțimea! Concertele sunt pentru mulțime și nu pentru cântăreții cu versuri lălăi și obsce-ne. Concertele sunt un fotbal, o hărmălaie, o transpirație de care credem că avem nevoie. Căci undeva trebuie să mai și țipăm, nu? Acasă nu poți să faci mari zgomote, pentru că vecinii stau cu urechea pe tine. Pe stradă, la fel: te ia Poliția la rost. Excesul de cuvinte e o infracțiune. Și trebuie să ne ducem undeva unde se țipă, unde oamenii se împing, unde grobianismul este acceptat într-o anumite măsură, pentru ca să râgâim și noi. Să ne iasă și nouă fumul, gazele, lubrificațiile. Să audă și alții că și noi știm organele neaoșe și în câte ziceri pot fi încopciate. Telefonul nostru, cu care îl filmăm pe star, este perspectiva noastră asupra lui. Noi îl privim dinspre ochiul nostru, pe când dronele lui survolează concertul și filmările sunt intercalate. Noi avem o perspectivă diacronică asupra concertului, pe care îl tiktokărim în scurt timp, ne interesează nuanța pe care vrem să o punem în evidență, uneori în defavoarea lui. Sau îi amendăm derapajele prin efortul nostru de paparazzo. Dar noi nu suntem jurnaliști, ci ne băgăm în seamă, în poză, în context! Vrem să fie auzită și gura noastră, chiar dacă n-avem mare coerență în ce spunem. Dar dreptul nostru la plisc, la meliță, ne-a fost infuzat mediatic de televiziuni. Ele ne-au învățat că și noi putem, că și nouă ni se cuvine să știm, să înțelegem, indiferent dacă n-avem voce nici cât un zgomot sau nu avem putere superioară de înțelegere.

Prostul Școlii poate fi influencer. Cel care știe să repare ceva la o mașină poate poza în inventatorul mașinii. Bunica celor doi tineri, bolnavi de mongolism⁹, s-a așezat pe scara interioară a mașinii, pentru că unul dintre ei stătea pe scaunul înălțat din 385. Și, galant, și-a

⁹ A se vedea: <https://donaonline.ro/sanatate-dona/ce-este-sindromul-down-cauze-simptome>.

cerut scuze celui de lângă el, că stă parțial cu spatele la el, pentru că vorbește cu familia lui. Și acela l-a scuzat. Iar când a văzut-o pe bunică, ce purta niște pantaloni albi cu motive picturale de Paul Klee¹⁰, că a stat pe scară, a stat și el, al doilea, care era bâlbâit. Cel de pe scaun făcea gura mare, greșea cuvinte, atunci când vorbea, avea părul vopsit în galben și în albastru, iar bunica avea șuvițe albastre, iar eu i-am văzut ca pe niște învingători. Și pe tineri, cât și pe bunică, pentru că își asumau starea lor de sănătate. Bunica nu se rușina cu ei, ci le vorbea și le explica toate ca unor oameni sănătoși, pe când ei se biruiau în fiecare clipă. Își biruiau handicapul lor și își trăiau viața. Căci, la urma urmei, nu contează pozele pe care ni le facem, nu contează ce spunem despre noi, ci ceea ce trăim în noi înșine. Că femeia iese coafată, rujată, șpreiată din casă și poți să crezi că e fericită, că nu mai poate de bine. Dar ea tocmai trece prin tăcerea de după divorț! Prin deșertul dureros al despărțirii, acela în care trebuie să porți în spate toate acuzele. Sau murmurul din spatele ochilor lor. Că el e de vină! Că el m-a înșelat. Asta e varianta ei. Dar dacă te duci la el, dacă stai cu el de vorbă, curva a plecat prima, ea e capul relelor, și a furat și banii și i-a dus la mă-sa. Că mă-sa o învăța ce să facă, pentru că ne dorea răul. De fapt, n-a fost de acord cu noi de la început, de când ne-am cunoscut...

Și Mimi, galanta, cu tocuri înalte, cu mișcări nesimțite, e o plânsă în fapt. Ea plânge, își plânge de milă, și la fel face și Lili când acceptă ca el să îi întoarcă mațele pe dos, de față cu copiii, și asta în timp ce sunt la masă. Că n-a fost bună ciorba, că mai trebuia nu știu ce. Și că starea de spirit pe care o ai când vii acasă e ca la pușcărie...Asta când femeia știe să gătească, nu glumă. Dar bărbatul, când vrea să își bată joc de tine, te face să îți muști unghiile. Teatralizarea gesturilor le golește de dramatism. Și de aia nu suport eu să văd piese de teatru unde nu se joacă, ci se teatralizează, se caricaturizează gesturi. Eu

¹⁰ Un grup dedicat lui pe Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/Paul.Klee/>.

sunt dramaturg, știu cum să pun sentimente în scenă, cum să pun viața în scenă. Și mă aștept ca regizorul și actorii să își facă treaba. Să învețe dramatismul vieții și să vorbească din mijlocul durerii. Dar dacă tu, ageamiule, vii și te prefaci că înțelegi textul meu, fără să îl joci în adevărul lui, nu dramatizezi, ci flecărești piesa de teatru! La fel cu poemul. Trebuie să înțelegi starea lui. Cu ce stare a fost scris și cu aceeași trebuie rostit. A decontextualiza starea de spirit înseamnă a nega arta. Postmodernismul de proastă speță colajează fără sens. Și eu pot să îmi bat joc de bătăile de joc postmoderne. Orice răs poate fi transformat într-un răs și mai nesimțit. Numai că literatura și arta nu pot să fie spații goale, ci spații pline de autorii lor, de mesajul lor. Moartea autorilor e la fel de credibilă ca moartea băncilor, când toate se fac cu bani de la bănci. Autorul nu moare, pentru că noi căutăm tocmai personalități și nu copii xerox. Dacă o copie banală a lui Dali e la fel de valoroasă ca originalul, atunci să ardem originalele pictate de geniul spaniol! Dar noi le vindem cu milioane de dolari și asta nu pentru că autorul e mort, ci pentru că autorul e viu prin ce ne-a lăsat. Și el e tot mai viu pe măsură ce îi înțelegem arta lui. Cu alte cuvinte, Dali se vindea mai puțin bine în timpul vieții nu pentru că el nu era mare, ci pentru că noi îl înțelegeam mult mai prost.

– A venit apa caldă?

– Nu, n-a venit! Are o jenă...O doare în cot de noi, d-aia nu vine.

– E regina balului, vine când vrea. Dar, mai ales, vine când nu ne trebuie.

– Poate, de regenerare, ne iau și lumina! Că ce ne trebuie lumină, dacă avem Netflix? Un film bun poate fi văzut și cu lumina stinsă: ți-l imaginezi! Că și așa, dacă îl vezi, până la urmă trebuie să-ți faci un rezumat la el, un briefing. Că filmul nu e cu rezumat, e salam întreg.

– Salam de Sibiu sau salam săsesc? Dar azi am aflat că la Alexandria se mănâncă prepelițe. Cu și peste prepelițe. Carcasă de prepeliță, cârnați picanți de prepeliță, mici de prepeliță, acum la caserolă, la 400 de grame, ouă proaspete de prepeliță, dar și fierte și decojite, ca să le bagi repede în gură, să nu mai pierzi timpul. Nu contează că scot su-

nete de te disperă. Însă la noi, la fermă, toate aceste realități sunt reale, după cum adevăratul salam are mai multă carne decât excentricități.

– Dar cum nouă ne plac cratimele lipsă, cu sau fără fermă, poți fi vorbitor nefuncțional la orice vârstă. Poți să ai sau nu toți dinții în gură, dar câteva greșeli enorme de exprimare sunt ca o pată de muștar pe tricou. Pata nu trebuie ștearsă, ci întinsă! Poți să faci întindere de mușchi sau de ochi, ca să vezi ce scrie vecinul de masă, dar nu nevestii, ci la fufa aia. Că atunci când scrii amantei, ai un aer șarmant, ești ghiduș, mai scoți un zâmbet din tine. Dar când îi scrii nevestei, atunci scrii pe fugă, ca la program, vrând să o sfârșești mai repede. Și d-aia am presupus că e ailaltă și nu asta care trebuie.

– De ce iubirile se termină prost, când se termină?

– Dar cine a zis că se termină?! Ca să punem între paranteze o relație, noi spunem că se termină, dar ea nu se termină. Că noi tot ne mai gândim, analizăm, presupunem. Ce-o mai face acum? Se mai gândește la mine? Și dacă se gândește, de ce nu mai dă vreun semn de viață? Dar pentru ca să nu încurcăm borcanele, ne prefacem că nu ne mai pasă, că n-a fost bine, că am uitat...Dar de ce să uităm lucruri de care putem să ne aducem aminte? Și dacă ne aducem aminte, ce mare scofală facem? Pentru că memoria e o carte de istorie pe care nu vrem să o ecranizăm. E debaraua noastră cu „vechituri” (din perspectiva tânără, că noi ținem cu dinții de ea). Sunt ale mele! Lasă-le acolo! Tu te întorci la ea mereu și mereu, nu vrei să se știe de existența ei, dar mai zici câteva detalii. O mai scalzi. Îți aduci aminte ce vrei în public. Publicul așteaptă, tu edulcorezi lucrurile, le mai rescrii, le fantazezi, le literaturizezi, le transformi în simbol, în mit. Și pe când unii vor să „demitologizeze” cărțile de cult ale Bisericii, aceiași și toți vor să-și mitologizeze viața în arealul public. Să se știe și despre Ion că era om, că și așa n-a făcut nimic în viața lui! Să se știe că a mâncat, a băut, a...și a murit, săracu’, de ficat, de iarbă mare, de așteptare, că bea în neștire în ultima vreme. Băutura, o licoare delirantă, l-a făcut pe Ion să fie neom. De ce muriși, mă, Nicule, așa de tânăr și de plin de boli, că mai

aveai zile, mă!!! Nu mai vruși și tu să bei vinul de toamna asta! Fuși dușman pe noi, mă, Nicule! Ne lăsași pe noi să îți bem vinul la pomană! Eh, și dacă e pomană, hai să ne fie bine, că și lu' mortu' îi plăcea viața! Și dacă nu i-a mai plăcut, nouă ne place, că și așa o să murim și noi degeaba. Că eu zic că Statul e de vină! Că nu ne-a spus ce trebuie să facem în viață. Cum să facem, ce să facem, când să facem, ca să fie bine, să ajungem și noi ca Marin Preda, să avem și noi Moromeții noștri, și nu niște pârlite de vieți, niște anoste de toată jena.

Că hai să fim oameni de comitet și să gândim drept! Noi avem vieți mari, dar n-avem scriitori să ne scrie viețile. Că alde Jupuitu avem și noi prin sat, și alde Colțatu. Mărin Bășină e coala la noi, gras, băutor de bere. Gicu Gâscă e deștept ca rața când măcăne. Al lui Răgălie violează tinere, Poliția îl anchetează și nu prea, că nu l-a prins nici pe al lui Țugurel, din fundul livezii, care a furat găștele, într-o noapte, Anichii a lu' Bleau. Noi avem material de geniu aci, în sat, avem tot ce ne trebuie, dar n-avem scriitori de geniu care să ne descrie pe îndelete. Că și noi bem la bar până dimineața și înjurăm de mama focului, și nouă ne place munca, dar rămânem la ajutorul social, că e mai lesne, la intrigi suntem super staruri, ne dăm în cap pentru o palmă de pământ, avem icsență de roman, dar nu e autori care trebuie. Că și autorii, bag de seamă, scriu acum mai mult de pe la oraș, despre baruri și hoteluri, despre cum se înghesuie ei cu una pe la munte, pe la mare, prin sejururi. Și noi, care va să zică, noi, talpa țării, rămânem nesciși, domnule! În loc de scrisoare io, la noi e pauză. În loc să fie papucii lui Stan Limbă, e papucii lui Mahmud, cine-o fi și turcu' ăsta, că n-am chef să citesc despre el?! Că mă apucă așa o sfârșeală, o nălucire, o jignire de sine când vreau să citesc. Eu văd literele, că le știu. Dar când citesc niște cuvinte, poate au sens, dar la mine n-au. Sau au sens, dar nu toate. Am înțeles că unii folosesc niște dicționare sau telefonul din dotare ca să caute așa, tot felul de cuvinte. Dar de ce să îmi pun capul cu toate cuvintele? Că ce e cuvântul, oameni buni, prietenilor, oamenilor cu inimă bună? Ce e cuvântul pe care noi îl spunem așa de ușor, că îl scoatem din gură ca scamatorul din mânecă?

Dar ce e cuvântul?! Că dacă cuvântul ar fi așa ușor, toată lumea ar scrie ca autorul romanului de față. Ar scrie pagini peste mii de pagini. Dar cuvântul e ceva de te doare capul! Citești trei fraze și te apucă foamea. Dar ce foame: foame de lup! Îți vine să bei bere ca nebunul după o pagină. Berea ți se urcă la mansardă, deși îți coboară și în deversare, și tot nu poți să termini. Căci cartea e ca o vie lungă și lată, pe care mă-ta-mare te pune să o sapi la cazma, apoi să o arăcești. Și mai bine iei avionul până în Spania, via Craiova, te duci și te umilești pe acolo la cules de portocale, decât să îți sapi via de la câmp. Așa e cartea, grea! Și, după cum vă spun și vă repet, eu am mari probleme cu istoria, cu ce se scrie prin cărțile ăstea: că n-am timp sau, mai bine zis, putere spre a citi. Și acestea fiind zise, stau ca vaca la poartă nouă în loc să deschid cartea, mănânc un mic, dar nu înțeleg și niște gânduri fără de preț.

Muncitorii ceferiști sunt ruși de somn. Sunt navetiști de zi, că muncesc noaptea. Și cum au înlesnirile breslei, toți dorm ca groșteii la clasa întâi. Trebuie să le protejăm somnul. Vorbim încet, între noi, pentru ca trenul cel cu multe restricții să se târască precum șarpele care își schimbă veșmântul pielii. Nu vom visa la orgoliul chinez de 1000 de km pe oră. Pentru că noi mergem încet, domol, ca să avem ce vorbi, ce vedea, ce dormi. Chinezii nu vor să vadă, ci să ajungă. Trec peste munți cu podul, străpung pietrele cu utilaje colos, pe sub ocean fac tren de mare viteză. Pentru că internetul, cică, trece pe sub ocean și nu stă în aer, în sateliți. Unii pun mâna pe capătul lumii, pacea se negociază în Alaska, arta stradală e mereu o neașteptare. Căci nu știi când urcă pe scenă cel care va entuziasma publicul pe zeci de ani. El urcă, nimeni nu crede în el, dar el știe cine este. Și când ridică publicul în picioare, pentru el nu e o surpriză, pentru că munca lui reală e în spatele scenei.

De ce la Roșiori îți miroase gura flori? Pentru că aici poezia stă în inima omului. Și florile îți înfloresc în gură, se întind peste tot, fac zgomot, și Leo cântă despre fratele lui. Că dacă ai frate, ai cu cine să

te cerți. Sau dacă ai frate, ai spate. În spatele tău e fratele tău. Cel care îți zâmbește ca un braț de gladiole.

La Scrioaștea se scriu romanele în inima ta. Aici e lumea scrisului, unde scrii lucruri esențiale. Când vrei să scrii, aici înveți scrisul. Și pleci cu el la București, locuiești cu el în casă, și ești plin de culoare, de o perspectivă plurală a realității.

La Belitori oamenii jupoaie sensuri din realitate. Și le atârnă de oameni ca niște genți de voiaj. Pentru că la Atârnați arta se atârnă de om ca mirosul de parfum ascetic.

Din greșeală am prezentat biletele de întoarcere. Semn că le-am cumpărat deja. Apoi și pe cele de dimineață. Căci vântul de afară e bun, dar aerul de clasa întâi e odihnitor la inimă, reînviator, și nu ne grăbim deloc. De ce ne-am grăbi în vacanță?! Odihna vacanței e negraba. Tranca-fleanca, fleanca-tranca, și citești, bei aloe vera, citești, te rogi, contempli, scrii un roman, îți scrii memoriile, îți cresc frunze, case, lumi în inima ta. Nu te grăbești, nu îți faci griji, grijile sunt pentru necălători. Dacă ai urcat în tren înseamnă că nu te grăbești. Că dacă te-ai grăbi, ai suna un elicopter ca să te ia. Dar tu, negrăbindu-te, ești aici cu noi, faci parte din oamenii care se odihnesc, care se pregătesc pentru muncă, pentru viață. Căci, indubitabil, viața e piscina în care nu plutesc vapoare, ci doar aprinși de arșiță. Cu diverși chiloți pe ei și cu sutiene de diverse mărimi. Sutienele sunt mereu agresoare. Agresează vizual. Până și copiii au înțeles că sutienele nu sunt îmbrăcăminte, ci intrigi. De la o intrigă amoroasă încep nenumărate întrebări și incertitudini. De ce ar sta una ca ea cu unul ca el?! Sau invers. E ceva murdar la mijloc. Și țața Romera se gândește incisiv în acest sens. Cine e ea și mama ei? Ce-o fi învățat la viața ei, că nu i-a intrat nimic în cap? Îi intră pe o ureche și se pierde în pustiul sahara. Un pustiul cât toate zilele.

Întrebarea zilei e legată de intensitate. Dacă oamenii sunt pacienți fără intensitate, ce deglutiție au? Indicele pehașului e scăzut în anumite gări, ceea ce denotă o mărire semnificativă a gigacaloriei. Purtătorul de vorbe al României sau vai de mama lui, cum e numit în

popor, vorbește rar, ca oamenii să nu înțeleagă. Le spune răspicat, la fiecare în parte, și ei nu înțeleg nimic. Sau înțelege fiecare ce voiește. Încât, la marile certuri politice, cine înțelege mai puțin, acela țipă mai tare. Țipătul strident, din iubire de țară, e încântător. Cel care are glumele la el și nu iubește nicio țară, e și scârbă ordinară. Că Gica lui Cocoloș auzise despre ieși din țară, scârbă ordinară, și s-a simțit discriminată.

Sofica lui Pintilie i-a replicat că e vorba de discriminare pozitivă. Că atunci când te-njură lumea ai valoare, ești valoarea ta. Ția fără valoare sunt luzări, nu îi bagă nimeni în seamă. Dar dacă mai furi, dar mai și faci, atunci ești valabil și de aceea lumea îți zice scârbă. Dar scârba e o stare de spirit! Ce dacă oamenii te înjură pozitiv?! Ei te înjură, să fie de capul lor, acolo!, că noi facem ca de obicei. Obiceiul e turnat. Cine a turnat are turnurile sale de situație, statele de plată încasate, are copiii puși bine, are o pojghiță subțire de onorabilitate. Ce onoare ne mai trebuie, dacă avem maldăre de bani? Maldărul e sinceritatea noastră.

Și fina Rița căra lemne cu spinarea ca să facă și ea o mâncare la ceaun, pe vatră. O, pâinea de vatră! Spoită cu ou, mirosind a jar, cu ardei copti întinși în oțet și ulei, plus ciușca. Și masa noastră cu trei picioare, rotundă, la care mâncam pe scăunelele dreptunghice. Aveam cu cine să mâncăm! Eram familia lărgită, eram fericiți în liniștea noastră, eram apărați de bolta de viță. Orice umbră bună e o trimiteră la mila lui Dumnezeu, la acoperirea Lui cea prea milostivă. Și postul Preacuratei Stăpâne îl făceam cu pepeni și cu strugurii ce începeau să se coacă și cu prunele altoite. Și mâncai în pace din pământ, din pământul tău, unde îți simți liniștea.

Am găsit titlul romanului de față după multă rugăciune și căutare. În dimineața zilei de sâmbătă, pe 16 august 2025, noul meu roman și-a primit numele. Inițial se numea: *Și 35, dar și 48*, 35 de ani în credință și 48 de ani de viață. Ca să subliniez realitatea lui în temporalitatea mea. Apoi am crezut, după multe nume pe care nu mai vreau să le înșir aici, că e mai bine *Imersiune*, pentru că e o coborâre

în mine însumi. Dar în această dimineață am înțeles că numele lui e *Mireasmă*, în sens pavlosian. Pentru că el desparte apele. Unii îl vor vedea în adâncimea lui, îl vor găsi benefic, luminător, pe când alții îl vor desconsidera de zor. Însă nu asta mă interesează! Mă interesează că strugurii au avut dulceața și naturalețea lor, că ei m-au făcut să mă simt acasă. Plus o pară și o nectarină din curte, după ce am binecuvântat via. Dar nucul, cu totul uscat, fără nicio frunză, a fost imaginea morții care te dă uitării. A morții care nu te lasă să vezi viața, nu te lasă să vezi ce-a fost, pentru că a măturat detaliile. Și noi suntem formați din detalii, din detalii esențiale. Fără de care nu putem să spunem că noi suntem noi. Care noi, dacă nu îmi pot prezenta viața, gândurile, opera?!

Oana ne-a împărțit două mici porții de colivă dimpreună cu mici linguri de lemn. Imediat mi-a venit gândul să pictez lingurile. Lucru pe care l-am făcut și altădată, pentru că le introduc în sensibilitatea mea vizuală. Am mâncat coliva în timp ce scriam la Mărturii III, am mâncat-o cu rugăciune și delicatețe, după cuviința Oanei, care a făcut-o. Și mi-am dat seama că mi-a plăcut dintotdeauna coliva pentru sensul unității pe care îl exprimă. Ea este o lecție de iubire, o rugăciune de iubire. Aduni la un loc toată iubirea și delicatețea ta pentru cei adormiți ai tăi, pentru ca să îi pomenești cu evlavie. Și Preotul vine și sfințește coliva, pentru ca cei care vor mânca din această iubire, din această neuitare, să fie sfințiți prin ea. Și așa se explică de ce așteptam să primesc colivă pe drum, în timp ce mergeam sau mă întorceam de la Școală: pentru că îmi plăcea diversitatea gusturilor. Una era într-un fel, alta în alt fel, așteptam să fiu surprins, așteptam să mă bucur. Dar în același timp participam la evlavia celor care le făcuseră pentru cei adormiți ai lor. Și participam la evlavia lor prin bucuria față de darul lor. Tot ieri mi-am dat seama că Simona, în văduvia ei, în delicatețea ei, în tăcerea ei, are multe în comun cu Miruna mea. Când noi am urcat în autobuz, am găsit-o în primul rând de la șofer, mergând spre mormântul soțului ei. N-o mai văzusem de mult și m-am bucurat în mod genuin pentru că am revăzut-o. Căci ea este o persoană proprie

revelării de sine. Dar care, din motivele ei, probabil reale, se închide în sine, lăsând, totuși, ușa întredeschisă. Nu îți dă de înțeles că dorește să-ți vorbească într-un mod aparte, dar nici nu te respinge. E curioasă să știe despre tine, dar nu dorește să o dezavantajeze social proximitatea ta. Că gura lumii are cuvinte multe pentru văduve, mai ales pentru cele tinere, și totul poate fi interpretabil. Și așa eu pierd o confidentă de mare sensibilitate! Pentru că discuțiile trebuie să înceapă frumos și să nu se mai termine niciodată. Discuțiile prietenești, aceste intimizări de taină ale noastre, sunt liniștea noastră, împlinirea noastră. Rolul literaturii este înnemurirea prieteniei. Ceea ce astăzi descoperim în noi înșine este pasul pentru mâine, e bucuria care înflorește și se maturizează, căci maturizarea bucuriei e împlinirea de sine.

Când nu îți vine somnul sari din gând în gând, din amintire în amintire, te rogi, îți faci planuri, îți pui întrebări, cauți răspunsuri. Te întorci pe-o parte și pe alta, îți simți transpirația pe pernă, iar somnul, când vine și te odihnești profund, este o umplere de sănătate. Mă rog pentru somn Preacuratei Stăpâne, pentru somnul milei sale, și când îl primesc, îl trăiesc aidoma unei plonjări în adâncuri. În adâncurile mele. La care mă întorc mereu, pentru că în adâncul meu S-a coborât Dumnezeu la Botez și mă cheamă să mă umplu de slava Lui. Starea de bine e pacea Duhului Sfânt. Binele real e duhovnicesc. Marketizarea binelui este o caricaturizare a lui, pentru că binele este slava lui Dumnezeu în noi și nu un produs anume. Dar când îți împarte cineva un strugure și tu îl mănânci ca pe o bucurie, aceea nu e mâncare, ci bucurie sfântă. Căci ai primit dăruirea de sine a omului. Ai primit bucuria lui pentru tine.

Lingvista Rodica complexează libelulele din platou, deși ea înseamnă roditoare¹¹. Îți ridică în mod formal ștacheta exprimării, te muștră, spunându-ți că aspectul colocvial nu trebuie să își găsească loc în discursul public (eh, ca să vezi!), deși tocmai ea, Rodicuța, vorbește atât de colocvial, încât ne spune o groază de banalități atent

¹¹ A se vedea: <https://www.behindthename.com/name/rodica>.

conjugate. Frica de a nu părea penibil e adevăratul moment penibil. Când copilul se împiedică și își varsă pe el laptele din cană, nu e un moment penibil, ci unul de cotitură. Dar când ție ți-e teamă de tine însuși, de câte lipsuri ai în CV, atunci da, ești penibil, de râsul curcilor, anacronic, pentru că vrei să maschezi propria ta nesiguranță.

Privește cu ochi largi, fără expresie, pe geam. Tu crezi că acela e un moment când gândește profund, când contemplă ceva anume. Dar, întorcându-se pe tocuri, ca o viespe ce ți-a pus acul, Avocata îți flutură un zâmbet neutru, pentru ca să îți pună o întrebare de-o banalitate usturătoare. Spre exemplu, de ce stai degeaba? Asta când ea, tocmai ea, se ocupă cu degeaba. Soțul a părăsit-o pentru momentele ei de imponderabilitate. Se îmbracă și se pierde în îmbrăcare. Se pierde în detalii, în atingeri, în visări. Nu știi dacă te vede, dacă te simte, deși mirosul pentru mine înseamnă tot atâta detalii. Dacă roșiile miros a roșii sunt de mâncare. Dacă pâinea e pâine e mâncarea mea. Însă până unde te uiți și îți aduci aminte? Până când greierii au noaptea lor, iar albinele au lingura lor de miere? Creierul computerului e tot la fel de mic precum al omului, dar sinapsele lui sunt energofage. Mănânci pentru ca să gândești și gândești pentru ca să construiești cartea. Filele cărții nu sunt fraze, ci coerență. Și coerența e apanajul experienței. Dacă nu tu, atunci cine poate să scrie atât de simplu și de complex?! Claviatura pianului era lovită de portieră. A intrat cu intenția în el și l-a rupt la sol. În cheia la minor. Rochia aceea lungă, a lui Klimt, cu pătrățele de adunătură¹², a devenit o lecție de compoziție. Orice femeie își poate pune pe rochia ei oricâte culori dorește, pentru că și așa nu este interesantă. Aspectul țipător arată traumele femeii. Ea vrea să fie o pajiște, dar este un țipăt pe patul de spital. E un țipăt înfășurat în fumul pe care îl trage nervos în ea. Este grija excesivă pentru aparențe. O sărută pe obraz, ea ține ochii închiși, are tălpile goale, veșmintele lor imperiale sunt neverosimile¹³. Când Picasso i-a

¹² Mă refer la [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Kiss_\(Klimt\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Kiss_(Klimt)).

¹³ Cu referire la același tablou din anii 1907-1908.

pictat dinții albi, cu roșu pronunțat pe buze, pe obraz a apărut un roșu deschis, care îi pătase și unul din ochi, dar a tras acel roz de pe obraz până pe gât¹⁴. Ochii, într-adins scâlciați, sunt un protest. Dacă tot nu vrei să privești corect, de ce să te pictez ca lumea?! De ce să nu strănut când îmi vine să strănut?! Arta nu urmărește să reproducă, ci să fie o reflecție de interior. Și eu mă bucur să văd cum vede el, artistul. Pentru aceea cumpăr bilet la Muzeu: pentru ca să mă întâlnesc cu o privire originală, cu o perspectivă asupra lumii. Muzeul este o oprire la obiect. În fața lui. Teatrul e o memorie a uitării. Îmi aduc aminte ceea ce alții n-au văzut, pentru că am fost acolo, în sală, când s-au petrecut lucrurile. Dar când nimeni n-a văzut piesa și ea este în tine, punerea ei pe foaie înseamnă o nouă Americă. În care eu nu sunt cotropitorul, ci dăruitorul ei. Iar tu nu vii după aur, ci după sens, care e mai mult decât aurul.

Nu, nu sunt de acord cu mersul Pieței! Roșiile proaste, contra-făcute, de la început de an, costă mai mult decât cele bune, dulci, dar și cu sarea lor naturală. Primele ar trebui să fie ieftine și mai nimeni să nu le cumpere. Pe când cele de acum, din august, roșiile roșii, ar trebui să fie mai scumpe, pentru că le-am așteptat la timpul lor. Pepe-nele fără semințe a fost bun. Merele de iulie la fel. Prunele, luate din pom mai verzi, sunt pe gustul meu. Și cu toate acestea, masa n-are gust fără iubita ta, fără soția ta, fără împlinire ta. Gustul e odihnă, nu ațătare. Ardeiul iute la ciorba de burtă nu e picant, ci reconfortant. După cum berea, vara, nu e băutură, ci răcoare. Și când mănânci înghețată, ea e odihna lui iulie, e o umbrelă pentru ploaie, e ca pufuleții în relație cu mămăliga.

Iar mie mi-au plăcut întotdeauna pufuleții pentru că sunt o vată pe băț. În cele din urmă nu rămâi cu nimic, dar gestul contează. Mi-a zis un bună ziua șters, fără undiță, dar gestul contează. În fața cui? El

¹⁴ *Head of a Weeping Woman* din 1937:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=2599747143758095&set=g.1404438919849506>.

contează așa, în abstract, pentru că nu contează, dar cel puțin mi-a zis bună ziua, pentru că putea să mă drăcuie un cincinal. Aversiunea față de formule e antedecembristă. Deși bancurile se fac cu repetiții, cu sublinieri grețose, cu bombasticisme. Bulă al nostru are un b mutabil. Nu mi-a plăcut niciodată fața lui, deși nu l-am văzut la față. Adesea se spune că el era român, că sta la rând la carne, deși se da portocale, că răspundea la ore ca musca în lapte. În competiție cu alte naționalități, acesta era ultimul la IQ, dar, cu toate astea, se descurca. Pentru că o lua pe șortcat¹⁵. Era un parvenit, o lua prin brusturi, și ajungea prim-ministru. Și când începea să taie din alocații, din pensii, din nivelul de trai, nu mai știai din ce localitate e și nici cum o cheamă pe mama lui, că toată lumea se ruga ireligios pentru el.

Nu mi-au plăcut niciodată bancurile, de aceea nu știu niciunul. Dar, tot la fel, nu știu nicio poezie, nici măcar una de-a mea, ceea ce nu înseamnă că nu îmi plac poemele. Dar eu consider că nu trebuie să îmi umplu memoria cu lucrurile pe care le am la îndemână. Pentru că cel mai ușor lucru e să deschid pidieful cărții și să îți citesc din ce carte vrei. Pentru că am cărțile mele în format electronic, în pasul timpului, al vitezei. O, da, zile întregi am scris pe foi și încă nu le-am transcris pe toate! Știu munca, durerea de la deget și umflătura lui, știu petele de cerneală. Dar când a venit timpul, atunci am lăsat greul pentru convenabil, pentru rapid, pentru la îndemână și am pus cuvintele direct în cărți, direct în ochiul publicului. Și publicul mă citește și nu prea, pentru că mă are la îndemână. Dacă nu m-ar fi avut, m-ar fi întrebat tot timpul unde am publicat cartea, cât costă, în câte exemplare. Dar așa, fiind toate cărțile mele la îndemâna lui, nu mă mai întreabă nimic, nici dacă exist sau nu, pentru că cititul contează. Un citit pe mutește. Un citit fără feedback. Un citit fără rezonanță. Dându-ți impresia falsă că bunătatea ta e de vină. Că, dacă le-aș fi publicat în carte, în cartea aruncată pe raftul de jos, publicul m-ar fi găsit mai

¹⁵ Pe scurtătură. A se vedea:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Shortcut>.

ușor, chiar deloc. Dar așa, cu toate online, publicul nu mă găsește, pentru că prinde pește. Și un pește fript, cu mujdei, ferindu-mă de pleonasmul „de usturoi”, este o dulce alăturare a paharului de bere, băut în doi, eu și Preoteasa mea, ca și când totul se reduce la noi sau are de-a face cu noi doi.

Călătoriile în doi sunt același gând. E bine să mergi împreună cu cea care nu te trage înapoi. Privirea înainte are background. La rugăciune sau la muncă, la masă sau în pat, a fi în doi înseamnă a fi cu aceeași inimă. Căci trebuie să ții cont mereu de partenera ta de viață, de soția ta, de cea care te liniștește pe tine. Reverenda se încheie cu cele două găici de fier, se încheie la gât. Faldurile ei sunt ironia multora, deși e o pledoarie pentru omorârea de sine, pentru asceză. Și asceza e viață, nu moarte! Liviu îi spune „fustiță”, alții îi spun „rochie”. Încercarea de feminizare a Preotului, a acestui bărbat cu barbă, are loc și în diminutivul „părințelul”, care te micșorează, pentru ca să nu te ia în serios. Dacă mănânci puțină cărniță înseamnă că faci foamea. Îți trebuie carne, cu toată gura, pentru ca să faci muncă brută. Dar diminutivarea puterii preotești e o încercare disperată de a scăpa de muștrările de conștiință. Noi vrem să îl minimalizăm pe el, pe Preotul nostru, pentru ca să ne scuzăm păcatele. Noi știm că n-avem nas de el. Știm că nu avem dreptul să ne tragem de brăcinar cu el. Dar ceea ce încercăm noi, prin discreditarea lui, e să ne minimalizăm păcatele noastre. Căci ele, păcatele, nu devin mai mici, dacă le minimalizăm, dar în mintea noastră așa par. Și cu această părere de sine ne pierdem timpul toată viața, facem din ironii dezlănate modul nostru de a ne apăra de noi înșine, pe măsură ce înghețăm interior tot mai mult și mai sigur.

Reverenda e Icoana în acțiune. Tocmai de aceea e urâtă instinctiv. La Biserică e lăsată să existe, pentru că Biserica e singurul loc unde mai trebuie văzută. Dar dacă îți duci reverenda la Teatru, la Bibliotecă, la Piață, la Bancă, în Parlament, pe Stadion, ea e un atac la persoană. Și aceasta, pentru că reverenda vorbește la fel de tare ca Sfintele Icoane. Reverenda e teologică, iar Preotul în reverendă e cel care agre-

sează cu excelența, cu măreția, cu puterea sfînțeniei sale. Acesta e motivul pentru care aleg, cel mai adesea, să nu agresez vizual cu reverenda mea. Să nu merg în reverendă în locurile unde oamenii nu se așteaptă să mă vadă, ca și când eu, Preotul, n-aș avea voie să mă duc acolo. Căci altfel aș fi tot timpul sub tirul privirilor, al întrebărilor, al ironiilor, numai și numai pentru că mă văd îmbrăcat în reverendă. Dar, deși știu că sunt Preot, când mă văd îmbrăcat ca ei, sunt ceva mai suportabil, până când accesez o problemă spinoasă, și atunci mi se aduce imediat aminte că eu sunt Preot și nu altceva. Și îți cer ca să nu fii sincer cu ei, îți cer să edulcorezi lucrurile, pentru că, în fapt, despre asta e vorba: despre faptul că ai un standard de viață maximal și nu te fofilezi după cum bate vântul.

Pentru oamenii Bisericii, însă, sunt suportabil când mă ocup de teologie, când scriu lucruri despre trecut, dar nu și despre prezent. Căci ei cred că eu, Preotul, nu pot fi și literat, nu pot fi și om al prezentului, că eu nu trebuie să am opinii despre prezent și că, despre prezent, trebuie să se ocupe doar cei care n-au opinii, ci doar interese de circumstanță. Mi se cere flexibilitate morală, mi se cere să îmi reneg opțiunile de viață sau, măcar, să tac profund despre ele. Singura mea opțiune, tăcerea, se poate umple de rugăciune. Dar cum pentru unii rugăciunea nu produce sfînțenie, ci doar consumarea timpului, nu-și dau seama că tăcerea mea e cea mai periculoasă opțiune de viață. Căci ce poți face într-o viață de tăcere se aude peste milenii.

Noi, copiii, consideram că măgarul dă ora exactă atunci când se măgărea. Când își da trilul său. Curca, e adevărat, se uita în crăci, întorcând capul într-o parte, dar gestul ei părea studiat. Era un fel de privit al domnișoarei în oglindă, ca să vadă dacă i-au mai crescut sânii, deși e impropriu să vorbim despre așa ceva de la o asemenea vârstă. Copiind gesturile femeilor vulgare, tot mai multe copile se pozează și de la spate, ele neînțelegând ce reprezintă fundul pentru cele mature. Imită gesturi, fredonează melodia zilei, încearcă să meargă cu sânii înaintea ca păpușa Barby, naturalețea le pare ceva desuet, smolirea feței înseamnă stricarea ei, pentru ca fostele dive să ajungă niște tatuaje

întinse, îmbătrânite, pe care unii le mai invită, nostalgic, la emisiuni. Și când vrei să accesezi filele trecutului, te uimesc modele neingurabile la care s-au aliniat și pe care le crezi moarte cu desăvârșire. Dar nu, nu e așa! Lumea noastră reciclează cadavrele culturale, filosofice, politice. Travestirea momentului are multe din trecut, dar trebuie să știi fondul istoric. Trebuie să știi istoria pe care n-ai trăit-o, dar care a făcut ravagii în altă parte. Căci, din trecut, ca un vierme ce urcă până în mărunțul prezentului, vin idei ce păreau moarte, dar pe care noi le repunem în circulație. Prin neștiința noastră facem din ele obiceiuri. Căci trebuie să știi de ceea ce trebuie să te ferești, pentru ca să nu le mai repeți. Dar dacă noi nu ne mai citim istoria, cum să știm lucrurile care au omorât milioane de oameni în trecut, așa, pe nepusă masă?! Noi, prezenteiști, stăm și ne visăm eterni. Eterni de-o clipă. Și murim ca muștele în generația care ne-ar fi vrut o chintesență a istoriei.

Bubulina îți face sarmale până când cade lumina. Pentru că e o practiciană a clipei, nu o visătoare. Când vine poliția, găsește pe grătar carne în exces, dată la maxim, de aceea noi păstrăm cadența bum-bum, în care nu ne auzim cetățean cu pieton. Mai multe interjecții cu ecou înseamnă o manea bună. O transpirație colectivă e un concert memorabil. Își dau sutienele jos pentru că sunt adoratoare ale Iadului. Ritmul a luat locul versurilor. Pentru că nu mai trebuie să știm să vorbim, ci trebuie să știm să mâncăm, indiferent ce mai înseamnă a mânca. Am ultimul fel de, nou apărut, nu pentru că mă bulversează tehnologia, ci pentru că nu o înțeleg. Apăs pe buton, plec cu mașina, ea rămâne pe câmp, sun să mă tracteze, pentru că mașina e la mile distanță de creierul meu. Nu mă interesează cine și cum a făcut-o, dar am încredere că ea e cea mai bună. E o masă finisată de fiare, cu care eu devin vizibil, tot la fel ca o stea de pe cer pe care nimeni nu o cunoaște.

– Fă, Tudorițo, fă! Știi tu ce e dragostea?! Că atunci când vine dragostea, parcă ți se deschide mintea și înțelegi pentru ce ai fost făcut pe pământ. N-ai fost făcut pentru a fi egoist, ci altruist. Ai fost

făcut pentru ca să te uiți pe tine însuși și să o iubești pe ea. Și dacă o iubești, atunci și tu devii pașnic, îți lași aerele de neînțeles, de stinger și ai inima tare, de fier. Pentru că dragostea te întărește, te face să birui în ispitele de tot felul, te face să fii acasă. Și acasă nu e o melodie, ci e inima ta. E locul unde tu simți că ai totul și chiar îl ai.

Autocarul verde ajunge la destinație, dar are plăceri intense. Una dintre plăceri e să stingă aerul condiționat între Comarnic și Sinaia, dar și la întoarcere. Până i-o zici de la obraz. Iar a doua e să întârzie 50 de minute, hai o oră și ceva, cât poate omul să îndure. Doar după ce am vociferat, am primit lumină și aer. Și eram singurul loc unde se vorbea pe lumină, pentru că toți, ca să nu se pună rău cu șoferii, citeau pe telefoane pe întuneric. Ca și dioptriștii să facă și ei bani. Tăcerile de gașcă sunt lașități. Lașitatea mănâncă bani de undeva, dați pe sub mână, că d-aia tace. Se face că nu știe, pentru că știe. Și cine știe și tace, face, face în gașcă, și strâmbă din nas la verticalitate. Căci a fi vertical pare a nu fi șobolănesc, și așa și e!

Întotdeauna trebuie să privim cu umor încercările demonilor de a ne îngreuna situația. De a ne mări dificultățile călătoriei. Ce să facă și ei, în răutatea lor?! Sunt aidoma unor copii care dau din picioare la raionul de jucării, deși nu au nevoie de nicio jucărie, ci de liniște. Dar căutând liniștea în răutate, demonii te fac să ajungi la Cluj-Napoca fără să vrei, deși tu trebuia să te întorci la Hotel, la Târgu Mureș. Și pentru că la *Casa Petrină*¹⁶ ai mâncat aproape în același format de excepție ca la *Kombinat*¹⁷, te întorci la ei și ești servit de domnișoara în negru, care se comportă firesc și pe care o bucuri pentru firescul ei.

Toate ca toate, dar când călătorești mult ai nevoie de apă și de veceuri bune, primitoare, odihnitoare. Dacă ai apa ta, ai un răspuns imediat la tusea seacă, iscată de praf. Sau care e stârnită de multa vorbă esențială. Iar dacă ai veceu la timpul potrivit, ai odihnă, nu stai pe ghimpi, și te sui cu pace în autocar. Șoferul e marele inchișitor dacă

¹⁶ A se vedea: <https://www.casapetrina.ro/>.

¹⁷ Idem: <https://kombinat.ro/>.

e sănătos, dacă nu cunoaște neputința. Unul dintre ei, cel mai tânăr, avea nevoie la veceu ca mine, de aceea ne întreceam să ne încadrăm în cele 10 minute. Cu trenul, veceul e alegerea ta. Dar autocarismul e o școală de asceză, pentru că trebuie să îți strunești trupul până la linia de sosire. Linie pe care o decid ei, nu tu! Și când ajungi și găsești miros bun la veceu, miros proaspăt, de curățenie, și pisoarul te îmbie să îl folosești, atunci trăiești o mare eliberare de sub presiunea scrotului, primești eliberarea de care ai nevoie, după care îți umpli palmele de apă, spălându-ți săpunul lichid de pe ele. Și pleci rugându-te pentru ei, pentru binefăcătorii tăi, pentru cei care au făcut și întrețin veceul, mulțumindu-I lui Dumnezeu pentru că lucrează prin toți la pacea ta. Așa arată recunoștința, recunoștința vie! Ea e imediată. Mulțumești imediat pentru ceea ce primești. Te bucuri pentru ceea ce primești, căci ai nevoie de lucruri punctuale. Și când ai nevoie, binefăcătorii tăi sunt cei trimiși de Dumnezeu în calea ta, sunt cei prin care El lucrează, pentru ca tu să pleci și să te întorci cu bine în casa ta.

Și, o, casa ta, atunci când te întorci de pe drum, e cea mai mare odihnă! Cea mai mare binefacere a lui Dumnezeu. Casa ta e ceea ce nu vrei să dai pe niciun ban. Căci aici, în casa ta, în patul tău, la masa ta de scris, cu soția și copiii tăi, cu familia ta, ești în pace, ești bine, și nu ai nevoie de nimic. Și de dimineață, de la prima oră, dar și acum, la 19.22, la apartamente.ro e venit un tânăr efeminat, mămos, care vorbește la telefon pe balcon. Vorbește tare, ca să audă toată lumea. Și când l-a sunat mama lui l-a întrebat, i-a dat sfaturi, el i-a explicat. Apoi l-a sunat un alt tânăr, au cântat la telefon un refren vechi, pe care îl știam și eu, și pe care și eu îl mai cânt de nervi, de oboseală, ca o toană. Iar acum vorbește cu o femeie, e glas de femeie, și cum eu am geamul deschis, l-am băgat în roman de nervi. De nervii creației. Că și scrisul are nervii lui pozitivi, care scot din realitate, cu penseta, ce trebuie și pun în roman. Automatismele gestuale, repetițiile verbale, gesturile neavenite sunt cele care îmi tulbură creația. Am nevoie de mine și de liniștea mea. De coborârea în mine însumi. Și când sună telefonul, el mitraliază liniștea mea. Când aud o alarmă de mașină, un

sunet repetitiv, el mă face să n-am pacea scrisului, să nu mă am pe mine însumi, pentru că trebuie să lupt interior cu intrusul, cu beligerantul.

Iar dacă eroismul din basmele mele mă făcea să privesc spre omul brav cu emoție pozitivă, pentru că știam că binele învinge, războaiele televizate nu mai au de-a face decât cu prelungirea continuă a nesiguranței, a fricii, a singurătății. Întâlnesc tot mai mulți care îmi spun că nu se mai uită la știri, pentru ca să nu o ia razna. Protejarea nervilor, de la o anumită vârstă, se numește sănătate, fiind corelativul împachetărilor cu nămol de la Techirghiol¹⁸. Alerta a sunat pe telefon după ce am văzut vijelia în mișcare. Mașinile s-au tamponat în sufrageria ta, pentru că le vezi pe ecran. Ți se spun frânturi de înțelegeri, câteva date sumare, livrate la cronometru, ai iluzia că știi unele lucruri, dar nu știi nimic în fapt. Căci ai nevoie de romane TV, de explicații nesfârșite pentru un anume eveniment, pentru ca să îl înțelegi. Nu e de ajuns să introduci în situație, ci trebuie să o dezbați. Să vorbești despre antecedente și despre urmări, să vorbești pe larg despre făptași și despre martori. Că Lina lu' Bold trebuie să știe pe alâm¹⁹, cu detalii, ce s-a întâmplat pe șușa²⁰. Cine a zis, ce-a făcut, ce n-a făcut. Dar Geta adventista contextualizează acolo, în secta ei, lucrurile, prezentându-le „din perspectivă biblică”. După cum a învățat-o pastorul lor. Pentru Lina contează că a lu' Geabou a zis că va culege via mai târziu, prin octombrie, ca strugurii să se coacă bine, deși albinele lui Minel și ciochițele²¹ ți le mănâncă din august. Dar Geta, nu și nu! Ea vinde miere de albine și nu lasă deloc la preț, deși adventiștii așteaptă sfârșitul lumii și, dacă vine așa de repede, nu mai îți trebuie bani în bancă, nu?! Pastorul înalt, cu față de mort viu, a predicat cu gravitate bolovănoasă după concertul de colinde. Cei aduși, printre care eram

¹⁸ Detalii : <https://sbtghiol.ro/features/namol-sapropelic/>.

¹⁹ Cu detalii multe, povestite pe larg.

²⁰ Șosea.

²¹ Coțofenele.

și eu, nu s-au bucurat, pentru că erau aduși spre a fi îndoctrinați. Dar n-a prins vorbăria lui! Pentru că acolo, în mijlocul lor, pe când ei se rugau, eu am simțit slava lui Dumnezeu primită la Botez și am înțeles că Biserica lui Dumnezeu e aceea în care eu eram deja. Și atunci m-a cuprins un dor fără sațiu de acasa mea, de Biserica mea, unde m-am dus în ziua Transfigurării Domnului și unde m-am umplut de împlinire dumnezeiască. Căci nu poți mima bucuria, așezarea lăuntrică, parrisia²² dumnezeiască, sfințenia. Acestea sunt înăuntrul tău, nu în afara ta! Gesturile evlavioase, atunci când sunt mimate, când sunt învățate teatral, sunt un teatru de prost gust. Căci sfințenia e fireshul omului, atunci când omul e Sfânt. Și omul sfânt se comportă de la sine cu evlavie, cu delicatețe, cu omenie, pentru că ele sunt în el, izvoarăsc din el ca apa din izvor.

După vipia sufocantă a verii, prima zi de toamnă, de la sfârșitul lui august, a fost o mângâiere bună. Le-am introdus pe cele scrise pe drum, înainte și după predică, scrisă cu pace și împlinire. Și marea mea împlinire e că toate scrierile mele, cele atât de diverse, se întâlnesc, sunt prietene, pentru că inima mea le cunoaște pe toate. Și pe ele le-am scris din interior spre afară, cu atenție, cu grija mea pentru ele, care sunt grija mea pentru sufletul meu. Pentru adevărul și iubirea lui.

Mai are încă un telefon de vorbit transmisionistul de sub mine! Încă o stare pe balcon, încă o vorbire în public, dar și o țigară de seară. Al cărei miros spurcat urcă spre etajele superioare, căci ea este o jertfă satanică. Primul care mi-a arătat cum e să faci abstracție de „proștii” din jur a fost italianul care sta lângă noi, pe când locuiam în apartamentul liber al soacrei mele. Vorbea tare, râdea la telefon, aducea femeii după bunul plac și ce făceau era...comunitar. Se auzea peste tot.

²² Îndrăzneala. Transliterarea lui παρρησία, cf.

https://lsj.gr/index.php?title=παρρησία&mobileaction=toggle_view_desktop.

Daaaa, sì²³, nu te opri!...Și gemetele truate ale tinerelor românce erau flatante, pentru că i se părea că e armăsar pur sânge. Dar armăsarul era cu 30 de ani mai în vârstă decât ele, era andropauzist, cu jucăria uzată, însă gemetele erau de film porno, erau ciulire de urechi pentru vecini, și când le conducea pe hol, spre ieșire, ne enerva în cor sau în bloc, cu același tupeu de vorbitor la megafon. Ce s-a ales de el, unde s-a dus, cum a dispărut, nimeni nu știe. O stea căzătoare, un afacerist de nori, pe care îl suflă vântul repede. Dar ceva e sigur: aici, în țara noastră, s-au îmbogățit mulți în scurt timp, au comercializat iluzia vandabilă, apoi s-au făcut nevăzuți. Nouă ne place să credem că unii au ajuns și după gratii, că au fost expulzați, că s-a făcut dreptate...Dar dreptatea coruptă, care primește bani, închide ochii. Și coiful pleacă dimpreună cu brățările, cu tonele de aur, cu tonele de lemne, cu tonele de sinceritate ale noastre. Și dacă ai în gură gustul amărăciunii, nu îl ai pentru că e fals, ci pentru că e real ca respirația.

Nea Coman a fost adus în online după ce eu, dar și Doamna Preoteasă, l-am văzut într-un bar din fosta autogară, acum desființată, a Sighișoarei. Acolo unde trage autocarul verde, deși există o nouă autogară puțin mai încolo. El bea tacticos la o masă, vorbește mult, vorbește despre sine, dar cel mai inedit lucru al său e că are un nas enorm. L-am văzut de două-trei ori de aproape, când m-am dus și m-am întors de la veceul de 3 lei al barului, și mi-am dat seama că e omul cu cel mai mare nas pe care l-am văzut în viața mea. Nu am putut să îl fotografiez de aproape, l-am fotografiat din spate, când a plecat spre taxi și a intrat în el. Dar după câteva zile, ca și când mi-ar fi citit gândurile, cineva a ridicat două file video cu el. Și l-am putut să îl arăt și altora din față, pentru că vorbisem despre el. De ce nasul plin de coșuri? De ce lungimea lui neașteptată? Că imediat l-am conexas cu vrăjitoarele cu negi pe nas, cu cele care fac multe rele în viețile ignoranților. A lucrat la o bază de cereale. Singurul lucru știut despre el. Probabil văduv. Iar înserierea mai multor chipuri, pentru că au o anumită

²³ Da, în limba italiană.

trăsătură comună, începe să se facă de la un moment dat de către mintea ta. E de ajuns să privești cu atenție tot felul de chipuri ale oamenilor. Pe viu sau în online. Să fii atent, doar atât! Pentru că îți vor rămâne în minte tot felul de detalii. Și apoi îți dai seama că femeia aceea, care tocmai urcase pe treptele Catedralei din Târgu Mureș, seamănă cu Mariana, iar că cea de pe drum, după ce tocmai băusem un suc și îmi încărcasem telefonul, seamăna cu Maica Benedicta. Părul și anumite detalii triste ale feței la una și tot fața și o anume cuviință demnă la cea de a doua, venite să o aducă pe Bușulenga lângă noi. Și neașteptatul apariției lor este interesant! Cum la fel de neașteptat e modul în care ești servit la masă, cu același fel de mâncare, pe care fiecare bucătar îl face altfel. Când te aștepti ca salata grecească să aibă multe frunze, ea are multă brânză și măslina. Și când vrei ca nimeni să nu te observe, să treci nebăgat în seamă, să te odihnești în anonimatul străzii, întâlnești un cunoscut la răspântii de drumuri, în restaurant, în librărie, la ieșirea dintr-o Biserică, pe câmp, pe unde nu te-ai gândi. De ce m-am întâlnit chiar acolo cu el sau cu ea și nu când mi-am dorit eu? De ce nu atunci când eram pregătit pentru o astfel de întâlnire, când eram liber interior, când mi-ar fi făcut plăcere să îi întâlnesc? Întâlnirile neașteptate te fac să fii imediat. Să răspunzi prompt, să revelezi o parte din tine fără ca să vrei, să te pui intempestiv în cuvinte. El se grăbește să treacă, tu trebuie să zici neapărat ceva, poate și pentru el întâlnirea cu mine e nepregătită. Și astfel, nedorind nici unul și nici celălalt un dialog acum, chiar acum, acest dialog are loc, e tras de păr, se petrece cumva și va rămâne ca un eveniment care ne va jena pe amândoi. Sau măcar pe unul dintre noi.

A, da, nasul mare al lui Coman seamănă cu nasul mare al colegului meu Șt.!...Ridică nasul sau pleacă nasul când mă vede. Ca nu cumva să fie văzut. Pentru că el e în alt anturaj acum, în anturajul norilor de fum. Pentru că are multe să nu ne spună și noi, dacă l-am asculta, am căsca, pentru că e important până peste poate, în mintea lui, nu și în a noastră. Fețele pictate de sentimente sunt frescele mele. Cei inexpressivi au ideile înăuntru. Ei sunt hoții seif. Se ascund în

buncărul din ei înșiși cu tot ceea ce au, simt și vor și cred că nu există ochi pentru ei. Însă, da, există! După cum există și șarlatanii care se scurg în multe cuvinte, în tot felul de cuvinte, fără ca ei să fie în ele. „Cuvintele sunt pentru proști”, crede Constantin, și ne mai ține o conferință nemuncită. Încă una și încă una...Turuiala de cuvinte, mitraliera de cuvinte, e oboseala mea imensă. Prea grăbiți ca să gândească. Trebuie să fii prea fără gânduri ca să îți înveți rolul așa de bine. L-am văzut pe actorul desenator spunând de două ori același spectacol și s-a oprit și a făcut aceeași glumă la locul ei, a mai zis încă ceva, a doua glumă, învățate pe ceas, învățate pe de rost: și cuvinte și gesturi și râsete false. M-am înspăimântat! Atât de impotent la gânduri? Atât de previzibil? Pentru că nu era nimic la voia întâmplării. Nu era nimic făcut pe loc. Eu, dimpotrivă, aș fi făcut un alt spectacol pe loc, ținând cont de ochii celor din fața mea, de intențiile lor nespuse, de zâmbetele lor cu subînțelesuri. Minutele mele de poezie erau o dezvăluire a celor din fața mea. Erau un dialog viu cu interiorul lor. Vorbeam cu ei despre ei. Despre cine suntem și facem, dar, mai ales, despre ceea ce trebuie să facem. Iar poezia, ca și teatrul, este o continuă vorbire contextuală, e vorbire despre tine cu tine, despre ei din tine, despre tine din perspectiva lor. Și cei care sunt atenți înțeleg nevoia reală de dialog, de vorbire abisală. Căci noi avem nevoie să scriem despre noi și despre alții: definiția practică a romanului, dar și să dialogăm între noi și cu istoria, dialogul acesta poetic fiind sinceritatea noastră.

Mătăhălos, cu grimase amnezice, ahtiat ca să își facă prieteni celebri. El nu e, dar caută oameni care să îl bine-dispună. De fapt, se cațără pe notorietatea altora pentru ca și el să aibă oglindă. Una în care să se împăuneze, că altceva nu poate. Și cel mai rușinos lucru e tocmai această neputință a leneșului, care lasă pe mai târziu grija zilei. Ce ar însemna să muncească în fiecare zi? Ar însemna să fie consecvent cu gândurile sale. Căci dacă tot dorești să fii mare, să fii celebru, începe, fratele meu, cu începutul: cu truda zilnică! Această trudă binefăcătoare te face să nu mai ai aere de doamnă, de efeminat, ci să arăți probe ale măreției tale interioare. Căci omul mare e omul

care trudește și scoate la lumină valori unice. Și la mijlocul șoselei era acea omidă, care nu știa că trece strada. Am trecut pe lângă ea, am lăsat-o să fie liberă. Să fie ea însăși în viața sa efemeră. La rândul meu am suportat cu greu praful din mașină, deși fereastra mea era deschisă. Dar muncitorul nu se uită la praf, ci la banii de salariu! Acel salariu mizer care înseamnă diferența dintre a fi social și asocial. Era în toane bune, mi-a povestit din ale sale, cum a răcit nevasta lui de la aerul condiționat, am luat-o prin spate, pe drumul de țară, și am ajuns la șosea. Și când am ajuns la șosea, m-am bucurat de apa de izvor. Amintindu-mi acum cișmelele cu apă multă de la Putineiu, acea revărsare continuă de apă rece și bună, și greierii de după ploaie și acele zile de poezie. De scris dureros pe pagini. Care, dacă nu s-ar fi scris, toată lumea s-ar fi bucurat. Sau e greu să fii crezut și când scrii, dar când nu scrii și povestești despre scrisul tău.

Nea Dumitru a rămas un zâmbet fin, plin de copilărie, multe lacrimi neînțelese și o suferință de 5 ani trăită într-o casă vecină. Pentru că ai lui l-au părăsit. Cele două, mamă și fiică, l-au înmormântat pe zi de soare, joia, și chipul său pașnic a fost introdus în mormântul său. L-a spălat Liviu, ca și pe alții, iar grija față de cel mort e pe cale de dispariție. Pentru că oamenii nu mai pun mâna pe trupul mortului ca să-l spele, ci furtunul rezolvă lucrurile în grabă. Furtunul de la benzină, furtunul din curte, furtunul de la butoi: imagini ale auxiliarității. Și dacă tragi pe gât turburelul, poți să rămâi acolo, în pivniță. Și să ți se pară răcoarea o nălucire, o cădere în visele tale, în emoțiile tale deșirate. Fiecare familie are povești pe care nu mai vrea să le amintească. Sau, dacă totuși vorbește despre ele, vorbește fără să le înșiruie în cele cu bucurie. Pentru că sunt lucruri de care te bucuri și lucruri de care vrei să uiți și uiți, un lucru foarte bun!, ca să poți fi senin. Seninătatea e pacea feței. Niciun lifting facial nu rezolvă problema seninătății. Seninătatea izvorăște din inima ta bună, din milostivirea ta față de oameni, față de întreaga creație. Și când vine o grimasă ce încearcă să parafrazeze seninătatea, dar o hulește în față, atunci îți dai seama că niciun drac nu poate fi Înger.

Excesul de violență filmică este un all inclusive de nemâncat. Se exagerează continuu pentru ca să îți dea impresia noutății. Numai că noutatea trebuie să fie umană, să fie interioară, pentru ca să treacă sticla și nu butaforie. Doar când dragostea lor învinge toate, deși știm acest lucru, îl știm foarte bine, te face să lacrimezi. Lacrimile sunt înțelegerea ta. Ele nu sunt slăbiciune, ci putere, pentru că înțelegerea înseamnă puterea ta interioară. Înseamnă ce ai înțeles din ce ai trăit, pentru că viața e o continuă înțelegere de sine. Și eu o las să mai doarmă, să mai doarmă puțin, pentru că știu că are nevoie de odihnă. Și când se trezește, ea e un zâmbet clar, drăgăstos, pentru că mă privește ca și când m-ar vedea pentru prima oară. Și ochii mei, care strălucesc de bucurie, îi spun același lucru: „Și eu te iubesc mult, da, și pe fiecare zi tot mai mult și mai mult, încât nu mai am cuvinte!”. Căci cuvintele nu se termină, dar noi spunem acest lucru privind la puținătatea noastră, a vieții noastre. Ca și când viața noastră ar fi atât de scurtă. Dar ea e veșnică! Și cuvintele noastre nu se termină și mai avem multe de spus, de iubit, de înțeles, multă transfigurare de trăit. Pentru că Dumnezeu nostru e în mijlocul vieții noastre, e Cel care ne schimbă mereu. Și când El te schimbă, tu înțelegi viața duhovnicească ca pe o cale a liniștii. Ca pe liniștea în care te scufunzi ca să te bucuri.

Maria a rămas cu zâmbetul ei copilăros, pe când Iulia a înțeles prea devreme ce înseamnă femeie. Părinții își feresc copiii de realitate, până când realitatea intră brutal în viața lor. Și când rămâi gravidă la 14 ani nu mai ești un copil, ci ești acea însingurare care are nevoie de un sprijin real, deși s-ar putea să fii singură împotriva tuturor. Căci noi, adesea, nu vrem să ajutăm la timp, ci ajutăm când nimeni nu ne-o cere. Când credem noi că ar fi cazul. Dar glasul de ajutor e atunci când omul suferă. Atunci e nevoie! Atunci ar trebui să fim atât de aproape, încât omul să treacă prin necaz ca printr-o ușă. Și când treci prin ușă, știi că ai avut oameni de partea ta. Că n-ai fost singur. Dar când rămâi oprit în ușă, ești o incomodare pentru toți. Căci nimeni nu rămâne în ușă, dacă ușa nu e o metaforă. Am detestat dintotdeauna excesul de poetizare, care este o omorâre a experienței.

Când te ascunzi în poezie, omori poezia. E nevoie de podoabele poetice atâta timp cât spui ce ai de spus. Dar când faci paradă de poetizare, când arăți că știi, atunci nu mai faci literatură, ci pastişă goală. Căci de fiecare dată e nevoie de experiența ta vie, de cea care trebuie să ajungă la public aidoma unei adieri de vânt subțire.

Îndoirea baticului pe frunte. Mamaia Floarea îl îndoia într-un anume fel al ei, care mie îmi plăcea prin cuviința lui. Cele două băbuțe „tinere”, la polul opus, credeau că alinierea lor la trend le scapă și de senectute. Însă cine ar fi putut să le încurce cu unele de 20 de ani, dacă ele trecuseră de 60?! Ritmul care banalizează textul. Prea mult ritm și versuri chioare. Au urcat cu mine în autobuzul 100 și au coborât fără să le mai văd. Ca și când nu ar fi urcat niciodată și nu s-ar fi coborât niciodată. Pentru că nu mai stăm să îi privim pe oameni, să ne odihnim în privirea lor, ci îi trecem imediat cu vederea. Alții și alții, și nu e important ce văd, ci ceea ce am de făcut, și mă grăbesc, și dacă mă grăbesc, atunci să fie sănătoși ceilalți. Sau să se dea la o parte din fața mea, că eu am treabă, multă treabă.

Tuse din cauza amigdalitei. Îmi curg lacrimile, îmi curge nasul, mi se astupă respirația, folosesc sprayuri nazale și tot mi se înfundă nările. Și cu toate astea scriu la roman, tot scriu, pentru că fierbințeala bolii mă face propriu scrisului. Se bate monedă în mod impropriu pe ce bei sau mănânci ca să scrii, când problema de fond e cine ești. Ce ai de spus. Căci scrisul face parte din mărturisirea de sine, din această dăruire constată spre oameni. Și dacă oamenii ar dialoga între ei, ar scrie romane zilnic, pentru că scrisul e un dialog continuu cu oamenii.

Îmi plăcea experiența aceasta a singurătății, a mergerii pe ulițe pentru a vedea detalii. Cum arată casa Coconiței, ce pom verde era la Porumbița la poartă, dacă Etuța mai are piersicul ăla, din care mă chinuiam să mănânc, fără să fiu văzut, și cum așteptam să mănânc din mărul de iulie al Finei Rița, în care mă urcam și vedeam de la nivelul acoperișului via ei și a noastră, și numai de acolo, de sus, mân-cam, deși ele cădeau, unele, viermănoase la pământ. Dar de acolo, de sus, puteai alege, puteai să vezi prospețimea lor. Mă uitam la case, la

pomi, la flori, la oameni, la diverse detalii, pe care acum le și fotografiez, dar pe care atunci le țineam în mine. Țineam minte fraze, discuții, chipuri, detalii de tot felul, până când am început să le uit, căci am înțeles că peste tot găsesc aceleași lucruri. Am învățat să uit, să uit selectiv, uitarea mi-a făcut mult bine, citesc și uit, recitesc, revăd locuri, și numai ceea ce rămâne înseamnă că are de-a face cu mine. Ducerile pe câmp pentru frunzele de floarea soarelui, pe care le mâncau cu nesaț rațele, amestecate cu mălai și cu pâine, sau cele spre pădure, pentru florile primăverii, în care zăpada este frigul de acum din oasele mele, când mă duceam spre lizieră pentru ciuperci sau pentru a mânca mure crescută în rugii de pe calea ferată, erau singurătăți de scriitor, de descoperitor de pământuri. Nu-mi puneam problema, cum nu îmi pun nici acum, că și alții au fost acolo, că și alții au văzut acele locuri. Până nu le văd eu, ele nu sunt descoperite. Ele nu sunt ale mele. Numai după ce ele intră în mine devin subiecte de discuție, devin adevăruri personale, căci pot vorbi acum despre ele ca despre orice altă faptură cu care m-am întâlnit.

Și asta e foarte important! E foarte important că imaginile altora nu îmi tocesc întâlnirea cu locurile nevăzute de către mine. Mă duc și eu, le văd, devin și ale mele, și eu le văd din perspectiva mea, ele devin o parte din mine, încep să gândesc la ele ca la realitățile mele, așa după cum gândesc că toate cărțile scrise de mine sunt ale mele și hainele mele sunt ale mele și anii mei sunt ai mei. Dar fără să consider prezența lor în mine o proprietate egoistă. Pentru că eu vreau să vorbesc despre experiențele mele, despre cum le-am trăit pe fiecare în parte. Și prin asta spațiul poeticității mele se mărește constant, pot vorbi despre orice, ca și în romanele mele. Și care e scopul vorbirii mele cu personajele, dacă personajele nu ar fi niște stări de conștiință, niște priviri îndreptate spre ochii mei și care așteaptă răspunsuri de la mine? În patul lui procust, cu picioarele mai mari decât lungimea patului, cearșaful galben l-a ajutat să doarmă în boală. După 3 zile de suflat nasul și de transpirații reci și de dormit câte două ore, simțământul că se simte mai bine l-a pus imediat la masa de scris.

Scriitorul privat de tastatura lui este un cal care aleargă pe câmpie după libertate. Libertatea de-a gândi e libertatea de-a te bucura. Căci mai înainte să gândești, să sedimentezi lucrurile, le iei pe toate în brațe, le cuprinzi, le săruți, nu le agrezezi, ci le lași acolo, la locul lor, fie că e munte, mare, castel, casă, chilie, Biserică, Mănăstire, Bibliotecă, Școală, fir de iarbă. A fi pelerin sau călător înseamnă a lăsa lucrurile la locul lor. Iei cu tine numai bucuria. Numai amprenta lucrurilor asupra ta. Numai pacea lor, numai dâra de lumină, numai semnificația întâlnirii cu ele. A rupe cununa de minuni a lumii înseamnă a fi nefericit. Căci nefericirea deznădejdiei nu se bucură de nicio frumusețe care stă pe picioarele ei.

În marile orașe, străzile sunt lecții de arheologie. Dacă nu ai de-a face cu linii paralele, ci cu tot felul de forme geometrice, epuizarea e totuna cu pierderea în context. Și cel mai enervant lucru e când presupun că voi găsi clădirea acolo, în fața mea, dar a fi în fața mea înseamnă un kilometru-doi prin hățișuri de tot felul. Trecerea prin furnicarul citadin îngreunează planarea vederii. Eu văd clădirea, dar până la clădire e transpirație. Și intru la Muzeu transpirat, trebuie să caut mai întâi toaleta, ca pe o igienizare neapărată, și după aceea descopăr lumile care ajută lumile mele interioare să se bucure. Transpunerea lui Google Maps în realitate e o problemă de geometrie practică. Un centimetru de la el sunt pașii mei. La fața locului văd câți sunt și cum pot să-i fac. Urc și cobor din mașini, urc și cobor scări, trec străzi uitându-mă la viteze, la vitezele lor personale, atent la toți cei din jurul meu. Pentru ca la întoarcerea spre Hotel, cu experiența vie a drumului, să ignor pașii telefonului, să nu mă mai intereseze câte minute și care sunt străzile, pentru că drumul a devenit al meu. Am reperele mele, știu pe unde am fost, fotografiile făcute în drum spre mă ajută, drumul a devenit al meu. Și victoriile personale nu sunt călătoriile, ci înțelegerile din timpul lor. Nu pentru că am fost e important, ci care sunt înțelegerile. Și datele excavațiilor mele sunt tezaurul inestimabil care naște cărți, care naște artă, care naște dialog. Căci întâlnirea cu viața oamenilor e întâlnirea cu Dumnezeu, cu Cel

care ne vorbește prin viața tuturor oamenilor. Marea literatură a lumii e importantă tocmai pentru că este o luminare asupra tainei lumii. Și taina lumii e că Dumnezeu e cu noi și ne umple pe noi de bucuria, de pace și de sfințenia Sa.

Îmi aduc aminte de anii când mă feream să intru în locațiile pline de demoni, în locațiile pe care le simțeam de departe ca fiind rele pentru mine. Căci încercam să mă liniștesc interior continuu și să păstrez slava lui Dumnezeu în mine ca pe o torță puternică. Mai apoi, din lumina lui Dumnezeu, am înțeles că nu trebuie să mă tem nici de locuri și nici de oameni, care întotdeauna vor fi diferiți, pentru că întâlnirea cu ei are un rol parte. Căci fiecare are să-mi spună ceva important. Și acest lucru important nu trebuie înțeles imediat, el poate fi înțeles cândva, cine știe când, dar că întâlnirea trebuie să aibă loc. Și, mai mult, am înțeles că trebuie să îi cuprind pe toți în inima mea, pentru că trebuie să mă rog pentru toți, și că a constata o virtute la unul sau o infirmitate la altul nu înseamnă a-i încadra definitiv într-o imagine, ci a-i privi în derulare. Și, o, Dumnezeul meu, câtă pace și câtă împlinire în cuprinderea aceasta a tuturor, în a-mi asuma lumea Ta ca lumea mea! Tu îi cunoști pe toți mai înainte de-a fi lumea. Ne știi pe fiecare în parte, dar ne lași pe fiecare să alegem. Între toate dictaturile umane, viața cu Tine este singura libertate a omului, pentru că a Te iubi pe Tine înseamnă a fi cu adevărat liber. Dictatorul mărunț, odiosul, criminalul, vrea să fie respectat cu forța. Crimele oribile ale lumii s-au născut din negarea libertății celorlalți. Dar a fi liber înseamnă a iubi libertatea oamenilor. Înseamnă a-i iubi pe oameni și când ei te uită și când ei te trădează și când ei te mint în față cu nerușinare. A iubi înseamnă a înțelege cu adevărat omul. A înțelege motivele lui, a înțelege măreția lui, a înțelege potențele sale. Și față în față cu Sfântul lui Dumnezeu înțelegi, ca un subînțeles, că putea să facă tot ceea ce fac oamenii de obicei ca să parvină și el n-a făcut asta! Că toate îi stăteau la îndemână, că putea să o ia și el pe scurtăturile noastre, pe băttătorile noastre nesimțiri, dar el n-a făcut asta! Și acest lucru ne copleșește: că el L-a iubit prin toate ale sale. L-

a iubit și când a fost bucuros și când a fost trist și când a fost singur și când a fost bolnav și când nimeni n-a crezut în el. Că viața lui e o lecție cutremurătoare de constanță, de continuitate duhovnicească. Și că atunci când nu ne place nevoia, nu ne place conținutul ascezei, ci doar laudele inconsistente în ele însele.

Uitasem parfumul de la Varna și i-am purtat mirosul lin la cele 14 grade ale lui septembrie. Plonjarea în răcoarea dimineții a fost ca o aruncare în piscină. Având sacul în spate, răcoarea a fost atenuată. Dar a fost un șoc bun, de care aveam nevoie. Orice ieșire din boală are nevoie de aer, de o mâncare bună, de seninătate, de prieteni. Pe când somnul, cel care îți obosește inima și te pune la pământ, are nevoie de liniște atotcuprinzătoare. Și nu mă interesează transpirația și nici zvârcolirile somnului, nu mă interesează durata lui, ci acel gata de treabă de la trezire. Pentru că el îmi spune că sunt bun de scris, de rugăciune, de slujire. Că sunt pe cai și că trebuie să vizităm noi teritorii ale cunoașterii.

Când Dumitru a făcut Troița, a primit sfatul unui Preot din altă localitate. El venea la Biserică, uneori și soția lui, dreaptă aidoma unui bărbat, dar acel Preot îi pune gânduri în mintea lui. Probabil credea că Preoții din satul lui nu au această dexteritate pastorală de a sădi gânduri. Dar când ești pornit să vezi afară, peste kilometri întregi, un adevăr, îl iei de acolo, deși puteai să îl citești acasă sau să îl ascuți la predica de duminică. Și creștinul vine la Biserică ca să nu audă! Cel mai adesea crede că știe ce va predica Preotul sau că știe mai multe decât el. Și când află lucruri noi de la Preotul său, le minimalizează repede sau le uită, pentru ca nu cumva să prindă muguri în el. Cleveteala cu și despre Biserică e îndreptățire de sine. Știm noi ce gândește, ce face! Lupa cu care ești privit e o lupă cu care nu se privesc deloc pe ei înșiși. Pentru că lupa atenției ar aduce în tine marea harismă a vederii de sine, a vederii care te umple de multă pocăință vie. De ce să mă uit la Ioana cum nu știe să se închine, ci parcă se ferește de muște, în loc să mă uit la păcatele mele, la sufletul meu, la realitatea lui?! Dacă îmi arde casa, de ce să mă uit la vecinul meu mai

întâi, când eu sunt în mare pericol?! Vederea de sine e marea trezire a Bisericii lui Dumnezeu. Dacă te vezi păcătos, atunci ai început să ai nevoie de Dumnezeu. Căci nevoia de Dumnezeu se naște numai atunci când știi că ești păcătos și că numai El, doar El te poate ajuta să te vindeci de moartea ta.

Când a murit Dumitru, apoi nevasta lui, Troița a rămas neîngrijită. Nimeni nu și-o asumă, pentru că ea este o realitate teologică. Ca să ți-o asumi trebuie să începi să mergi pe calea lui Dumnezeu, pe calea Bisericii. Și cum calea Bisericii se subțiază ca ața, învechirea Troiței nu arată lipsa de realitate a credinței, ci importanța omului credincios în viața lumii. Căci omul credincios ridică Troițe, el le ține în viață, el crește odată cu ele. Și nimeni nu poate să mimeze credința în mod faptic, pentru că credința e vie prin faptele ei. Interviuul a ținut 5 ore și ceva și a primit multe reacții, după cum era de așteptat. Nevoia de schimbare e reală atâta timp cât are de-a face cu tine. Autoritarismul religios e cea mai mare năpastă în viața Bisericii. Căci el cere pocăință la hectar, la comandă. Și cum oamenii se schimbă în modul lor foarte personal, de la o zi la alta și prin multe minuni ale lui Dumnezeu, cererea de schimbare imediată a oamenilor e o utopie inumană. Pentru că oamenii se prefac că „s-au schimbat”, că „sunt alții”, dacă li se comandă „să fie alții”. Dar pocăința e atingerea lui Dumnezeu de tine, e luminarea Lui în viața ta, prin care te trezești din ideologizare. Fără reala intrare a lui Dumnezeu în viața ta nu ai o viață bisericească, ci o parodiare a ei. Și orice parodiare a evlaviei e blasfemică.

E un roman autobiografic *Călătoriile vieții mele*. Pentru că e o transformare a lor în înțelegere. Contează minutele, orele, lucrurile scrise atunci, fotografiile, locațiile fiecărei călătorii în parte. Pentru că ele îmi aduc realitatea călătoriei din trecut în prezent. Îmbogățirea lor ulterioară cu informații e o împlinire a lor și a mea. Pentru că înrădăcinez detaliile în istorie, dar și în timpul vieții mele. Și astfel pot contribui la istoria locurilor, dar și la descoperirea și redescoperirea lor, căci biografia fiecărei călătorii îți suscită interesul în multe feluri.

Cum a arătat viața mea la Hotel, în oraș, ce am vizitat, cum m-am simțit, pe cine am întâlnit, ce am înțeles. E o carte de autor, de martor ocular, de înțelegător al lucrurilor. Și nu pentru că ajung în locuri exclusiviste, ci pentru că văd în mod personal locurile care altora li se par comune. Și nu cred că trebuie să ne temem de comunul lucrurilor, ci doar de conformarea noastră la o părere comună. Căci părerea comună nu e părerea noastră, a fiecăruia în parte. Părerea noastră e cea făcută la fața locului, când vorbești despre ceea ce simți și crezi. Despre ceea ce înțelegi.

Multitudinea de chipuri rămase în minte, atunci când începi să le studiezi fizionomia. Ochii mai întâi, nasul, pomeții, gura, ce exprimă fața lor. Dar ce sunt toate acestea fără sufletul lor, fără cel care face ca totul să fie interesant, ca totul să însemne ceva? Destructurările chipurilor în artă vorbesc despre patimile sufletelor noastre. Căci problema nu e că în același chip avem două sau trei chipuri și că diformitățile sunt urâte, ci că patimile din sufletul nostru, deși sunt extrem de urâte, ni se par „tolerabile” atunci când le avem. De ce suportăm împrăștierea din casa noastră, chiar dacă ea este intolerabilă?! De ce ne învățăm până la urmă cu toată grețoașa stare de lucruri, când ar trebui să protestăm, să nu tăcem deloc?!!

Protestul Profesorilor a fost evenimentul cel mai discutat al lui 8 septembrie. Ei au vorbit despre lucrurile inacceptabile făcute la adresa lor. Soția mea a fost acolo și a făcut acei pași ai demnității împreună cu toți ceilalți, pentru că a fi solidar înseamnă a privi spre același scop. Și scopul este educația copiilor! Când ești elev nu îți dai seama cât de importantă e treaba asta cu învățarea, cu pregătirea pentru viitor. Atunci ți se pare că a fi împreună cu ceilalți e mai important. Da, comuniunea e foarte importantă, căci e viața ta socială! Dar când vei fi pe picioarele tale, când vei dori să construiești lucruri pentru tine și pentru familia ta, ceea ce știi e cel mai important lucru. Pentru că de la aceste cunoștințe ale tale, devenite mod de a fi, pornește toată încrederea în tine și în ceilalți. Nu te vei simți roata de rezervă, ci cel care pune în mișcare lucrurile. Și tu, cu chipul tău unic,

cu experiența ta unică de viață, vei merge mai departe, pe fiecare zi vei face lucruri esențiale, pentru că ai învățat de mic să lucrezi, să te construiești. Și construcțiile tale, văzute sau nevăzute de toți, vor fi realitatea ta, istoria ta, la care îi vei chema pe ceilalți. Căci atunci când vrei să elogiezi un autor, elogiezi de fapt munca lui, crezul lui clar și victorios. Statuia din fața casei memoriale e chipul esențial din istorie. Lucrurile sale trebuie explicate. Fotografii sale au o istorie în spate. Cei care vin și vorbesc despre el, au și ei o muncă de cercetare durabilă. Nimic în literatură nu se face fără sudoare, fără ca să fii mereu altul, fără cunoaștere aplicată. Viața, în sine, este o călătorie existențială unică și cu totul irepetabilă, o continuă întâmpinare de evenimente neașteptate. Cel pe care l-ai întâlnit azi pentru prima oară, l-ai întâlnit numai azi. Îl poți întâlni și mâine și în altă zi și în alt an, dar el este azi în viața ta pentru prima oară. Această noutate este cea care îți suscită atenția. Cine e el, de este pentru prima oară în fața mea? De unde vine, ce face, cine este? Mintea noastră ar trebui să se întrebe de fiecare dată acest lucru. Să nu o lăsăm să se blazeze! Să nu o lăsăm fără interogații! O minte care caută răspunsuri e o minte care se lasă luminată de Dumnezeu. Pentru că a căuta răspunsuri cu adevărat înseamnă a recunoaște, în mod smerit, că nu le ai și că nu le poți avea fără ajutorul Lui și al oamenilor. Începutul unui roman e bucuria că ai primit o luminare de la Dumnezeu. Pentru că ai primit o ușă spre inimile oamenilor, spre viețile lor, spre viețile celor despre care vorbești. Mersul lui, pe stradă, la amurg, învăluit în tristețe, e o întrebare despre femeia din viața lui. E ea acolo, ca intrigă sau ca urmă, ca zaț al durerii? O doamnă, deschisă spre dramele bărbaților, le tot roagă pe femei ca să nu îi mai zdruncine în mod gratuit pe bărbați, să nu îi mai omoare cu zile, ci să fie atente și iubitoare cu ei. Căci n-ai nimic de câștigat dacă ții toată ziua, dacă îi scoți ochii, dacă îl faci să se simtă vinovat în fiecare zi. Și podcasturile de cuplu, în care viața de familie e tematizată cu inteligență și cu umor, sunt cele care stârnesc discuții. Care umplu socializarea online. Fiindcă accesează subiecte ușoare, de rutină. Dar realele discuții sunt în spatele cuplurilor care

au opere de arătat și nu doar un mod de-a fi. Și acolo îi vezi cum tac, cum nu se regăsesc în munca ta, în viața ta, și cum încearcă să îți inducă ideea că „nu valorezi” pentru ei. Pentru că ei, cei mulți, vor un bâlci continuu, vor să îi distrezi, dar nu să îi trezești din somnolența lor. Munca ta înseamnă „un stres”, crezurile tale „mofturi prea mari”, dau mai departe, spre alții, care îi fac să piardă timpul. Și pierderea timpului e marea iluzie a oamenilor. Dar tu, cel care îți câștigi timpul neîncetat, n-ai de-a face cu ratarea, ci cu creșterea duhovnicească.

Interfața cumpărăturilor îți aduce la ușă curierul. De fiecare dată altul. Codul pin e singura relație între tine și el. Câteodată mai e nevoie și de cartea de identitate, ca nu cumva să fii altul decât cel care a plătit cu cardul. Schimb minimal de cuvinte. El se grăbește, tu vrei să deschizi pachetul. Coboară cu liftul, tu închizi yala. Și, adesea, ceea ce ai plătit, aia și primești. Dar, uneori, nu așa stau lucrurile! Pentru că trebuie să te enervezi, să fii decepționat de ceea ce ai primit, să îți promiți că nu mai cumperi de la ei...Dar de la cine să cumperi? Orașul devine tot mai gol de mărfuri și tot mai plin de mâncare. Trebuie să bați kilometri întregi până la o perechi de pantaloni, până la un mouse, până la o masă reglabilă. Și trebuie să apelezi tot la ei, la cei care țin produsele pe câmp, în hambare, departe de ochii noștri, pentru ca să le aducă în două-trei zile în oraș. Dusul și întorsul din câmp al curierilor e ca dusul și întorsul nostru de la locul de muncă. Dacă nu îți place dusul și întorsul e treaba ta, dar trebuie să faci tot acest drum de du-te-vino.

De data asta toate pachetele au fost bune! Le-am desfăcut în grabă și am privit produsele. E o mare binecuvântare a Preacuratei Stăpâne când vin toate cu pace. Aerul condiționat e la 23 de grade, am știut două coduri pin, dar nu și pe al 3-lea. Fapt pentru care am dat un mesaj cu numele meu către curier. Și acesta s-a considerat corelativul pinului neavut. Am plătit un colet, iar alte 4 erau plătite. Schimburi rapide de informații. Cel ieșit să fumeze, vorbitor de limbă engleză, a crezut că vreau să vorbesc cu el. Sau că aștept ca el să iasă de la ghenă. Dar l-am liniștit spunându-i că aștept un curier. Și apoi a văzut cum a

venit curierul, iar el și-a văzut de ale lui. Trecem unii pe lângă alții și ne întrebăm de vorbă doar dacă avem vreun interes anume. Se numește politețe, se numește indiferență, se numește pragmatism. E guest²⁴ pentru câteva zile. E în treacăt. România nu e țara lui, ci una de tranzit. Însă eu locuiesc aici, slujesc aici, mă mântui aici! Și eu am fost și voi fi călător și știu sentimentul străinătății. Și când ești departe de casă orice cuvânt bun înseamnă prietenie, ospitalitate, un timp fără nervi. Căci nervii apar, dar e mai bine să ai câți mai puțini sau deloc.

Chipuri de tot felul. Cât le reții și de ce? Sau de ce, după ani de nevedere, știi foarte bine un chip, al cuiva, fără ca el să fie prietenul tău? Ieri, când mamele îmbrăcate frumos își duceau copiii la Școală, și ei numai în alb și negru, am avut sentimentul că toți acești copii au ieșit de undeva, că toată vara au fost ascunși. Acu', la început de an școlar, mamele nu mai sunt femei, nu mai sunt unele, oarecare, ci sunt responsabile. Ele își duc copiii la Școală, îi așteaptă, îi iau de la Școală, sunt precum cloștile care au grijă de ghemotoacele lor. Femeia oarecare e relaxată, are gândurile ei, se lasă purtată de visări. Nu și mama cu copii! Ea e întotdeauna cu grija lor. Au tații griji?! Și încă câte! Dar ei, fiind duși la muncă, par să nu aibă. Dar toată viața familiei stă în salariul lor, în munca lor, în rezistibilitatea lor. Tații muncitori sunt imaginați a fi niște animale de povară care doar cară toată ziua spre familia lor. Mama duce casa în spate, dusă fiind în spate de soțul ei. Mai au ei timp pentru ei, ca soț și soție? Copiii sunt prea multul lor sau firescul lor? Și când copiii pleacă, când se îndepărtează de casă, pentru că își fac propria lor casă, soții se regăsesc tot mai uniți sau tot mai depărtați unul de altul?

Suntem învățați cu întrebările de grup, generaliste, când fiecare caz e unic. Intrarea inteligenței artificiale în ecuație îi face pe mulți să creadă în scriitura rapidă, imediată. Dar a scrie înseamnă a personaliza, a descrie dinăuntru și nu din afara realității. Orașele etanșe,

²⁴ oaspete

securizate, în care Statul îți știe toate datele tale sociale, toate mișcările tale bune sau rele, sunt un anti-viitor. Căci ele nu te ajută să fi tu însuți sau nu te scapă de tine însuți, ci nu îți dau nicio șansă la libertate, la reala ta libertate. Libertatea e cea fără supraveghere. Libertatea e când alegi și constăți tu însuți ceea ce ai ales. Libertatea e îndrăzneala de-a trăi. Că mâncarea nu a fost pe placul tău, pe care ai cumpărat-o de la restaurantul cu publicitate peste tot, e problema lor. Altădată nu vei mai călca pe la ei. Libertatea ta, mâine, e aceea de a nu mai repeta greșelile trecutului. Căci greșelile tale te-au costat, te-au indispus, și de aceea nu mai vrei să le repeți.

Orele mele de scris sunt o liniște pașnică. Sunt o chilie răcoroasă și cu bună mireasmă ce nu mă oprește din ritmul meu. Din ritmul meu interior, care se lovește de taste. Tastatura neagră, luminată în litere, face parte din tăcere, deși ea produce zgomot. Dar zgomotul ei este unul productiv! Zgomotul tastaturii e scris, e împlinire, e eliberare interioară. Uneori cred că nu îl mai aud, pentru că devin o urmărire a gândului meu. Rugăciunea mea interioară nu e întreruptă de scris, pentru că și ea face parte din scris. Fără rugăciunea din ritmul inimii mele, al iubirii mele, gândurile mele sunt bătute de vânt. Și ea, unguroaica, vine și ne spune cu nonșalanță că practică „meseria” curviei. TikTokul e o lume plină de neprevăzut. De la decrepiți la impostori, de la huligani la bădărani, de la tinere în căutare de până la văduve care au nevoie de. Și am trecut la *Moromeții* 2, partea a doua, citind din carte pe mașini. Am literele mari, font de 150 pe readera, cu 15 rânduri, dar sunt la 787 din 2657, făcând ca romanul să pară nefârșit. Și citesc nu atât pentru roman, nu pentru acțiune, că nu se petrec în el lucruri nemaiauzite, ci pentru autor. Cunoscut comunistul pe interior, nu suport extremismele, micimile democrației le cunosc și pe ele, dar autorul nostru, Marin Preda, cel atât de aproape de Scioaștea mea, este nevoia mea de înțelegere. Pentru că a fost în aceeași situație cu mine, care nu aș fi putut fi înțeles acasă, între ai mei, dacă nu aș fi plecat. Eu scriu la București ca și el, scriu acasă și în

jurul casei mele, dar problemele mele de înțelegere sunt în satul meu, în țara mea, în modul lor îngust de a privi lucrurile.

Și Marin îmi suflă în rănilor vechi, în ce greu mă simțeam între oamenii grosieri, materialști, lipiți de pământ. Pe care, în fapt, nu îi interesa pământul, că d-aia l-au dat cu toții la asociație, să îl muncească unii, ca Paul, cu tractoarele. Și nici averile nu îi interesează, pentru că toți mor după concedii și plecări în străinătate, unde lucrurile sunt „mai bine” decât la ei, deși „la ei” prin curte n-au încercat să facă nimic. O, cât de greu mi-a fost să suport materialismul întrupat! Pe oamenii avizi doar de lucruri trupești și care n-aveau niciun gând real, autentic. Când m-am înrădăcinat în Biserica lui Dumnezeu și am descoperit teologia ei, atunci am început să văd peste margini cu adevărat. Dincolo de stația de mașină, de Gară, de cel ce fusesem. Căci știam, simțeam, presimțeam că lumea reală nu poate fi lumea această mică și fără răspunsuri, ci există aceea, adevărată, care nu e într-un loc anume, ci e formată din oameni din toată lumea, dar care reprezintă autenticitatea. Cărțile au fost izgonirea mea din satul meu. Adevărul lor m-au făcut străin pe pământ și de aceea Dorin Streinu sau acest dor străin pe pământ, acest dor dumnezeiesc, a fost cel care m-a înstrăinat cu adevărat de cele deșarte, pentru ca să mă unească cu Cel mai presus de toate, cu Dumnezeu slavei.

Literatura m-a înstrăinat de oameni, făcându-mă tot mai fidel sentimentelor mele, pe când Dumnezeiasca Preoție m-a făcut o pâine proaspătă pentru toți. Înstrăinat față de toți, am devenit una cu Dumnezeu nostru prin slava Lui, ca să Îi slujesc Lui neîncetat. Și astfel am îmbrățișat deopotrivă cerul și pământul, căci Biserica Lui e în cer și pe pământ în același timp. Și dacă voim să se facă pe pământ ca în cer, atunci cerem ca slava Lui să umple toate și să transfigureze întreaga creație a lui Dumnezeu.

Drumurile mele sunt privegheri. Mă umplu de ceea ce văd, de ceea ce aud, de ceea ce simt, de ceea ce înțeleg. N-are importanță câți înțeleg ceea ce faci tu, pentru că atunci când Dumnezeu îi luminează pe oameni e de ajuns să vorbească unul despre tine. Deschid telefonul

ca pe o carte și cartea mă definește. Căutările mele sunt aflări. Cărțile și paginile personale și bazele de date. Fotografii de tot felul, file audio și video nenumărate. Și relațiile dintre orașe le vezi pe hartă, știind cu ce să călătorești, la ce hotel să stai, unde să mănânci. Multe date gratuite pentru ca să cumperi, în definitiv, ceva. Și dacă rămâi undeva, atunci incluzi în inima ta tot felul de amintiri, unele definitorii.

Mica lumină a candeliei e mângâierea de la rugăciunile dimineții. În ciuda înnorării de septembrie, a căderii întunericului peste începutul zilei, mă aștept, ca și ieri, să iasă soarele pe la ora 10 și să mă bucur. Deși am început ziua de lucru cu pace. Ghenie vorbea despre lenea care l-a făcut productiv. Despre acea stare în care te cauți pe tine însuși și te descoperi când te aștepți mai puțin. Precizia liniei în comparație cu repezeala liniilor, cu petele de culoare de tot felul care fac din tablou o unitate, deși el e o lume a diferențelor. Iar ștergerea chipurilor e un refuz al privirii în ochi. Sau vrea să arate indiferența noastră față de dialogul real, care începe de la privirea în ochi a celuilalt. Nu îmi pot închipui un dialog fără oprirea în ochii celuilalt. El e în fața mea, eu vorbesc cu el, vorbirea față către față neavând nimic de-a face cu vorbirea pe la spate. Cine mă vorbește pe la spate nu are curajul să mă privească în ochi. Și să îmi spună ce consideră că trebuie. Se ascunde de mine. Mă vorbește de rău, inventează despre mine, minte cu nerușinare, cu impostură, pentru că nu are ochi pentru mine. Căci a-ți asuma opinia înseamnă a merge cu ea până în fața celuilalt. Jurnalul personal e plin de opinii despre ceilalți. Cel mai adesea, ei, ceilalți, nu vor ști niciodată că i-ai privit în acel fel. În primă instanță, tu pari să faci ceva nedrept: nu îi lași pe ceilalți să se exprime. Dar jurnalul e perspectiva ta asupra ta și a tuturor. E modul cum vezi tu lucrurile. Îți asumi să fii sincer în fața conștiinței tale. Și această sinceritate e una socială. Pentru că societatea află că tu ai văzut lucrurile așa după cum ai scris și nu altfel.

Scriitorii au această mare binecuvântare de la Dumnezeu prin opera lor: aceea de a îndrepta lucrurile în scris. Unul spune una, altul alta, există valuri de ură la adresa ta, de indiferență mascată. Dar tu

vii și îndrepti lucrurile, spui adevărul despre tine însuși, prezinți adevărul din interior. Și întotdeauna am citit jurnalele scriitorilor ca pe adevărul lor, ca pe adevărul adevărat, pentru că au spus adevărul și când au exagerat. Sau când au coafat lucrurile pe ici pe colo. Căci pe ei i-a interesat ce au trăit, ce au gândit, ce au simțit ei. Laudele false aduse dictatorilor erau pentru supraviețuire, pentru urcarea pe treaptă. Parvenirea e întotdeauna un circ ieftin. Leul e pus să sară prin foc, elefantul să danseze, maimuța să meargă pe bicicletă, dar aspirantul la parvenire se învâрте în jurul aceluia pentru ca să îl mintă ipocrit, așa după cum îi place lui. Nimeni nu minte pe nimeni, dar cercul minciunii funcționează. Cel care minte nu crede în ce spune, după cum nu crede nici cel care e mințit. Dar minciuna e cercul ieftin al dictaturii. Minciunea e adevărul de odinioară. Pentru ca teroarea să funcționeze, tu trebuie să te temi, dar și să minți pe măsură. Te temi de represalii, de eliminarea ta fizică, dar în același timp minți ca să fii lăsat în pace. Liniștea ta ține de o întreagă regie de supraviețuire. Minți cu grijă, minți cu interes, minți cu adrenalină. Și cu toate acestea, dictatura nu sunt toți, ci doar un grup restrâns, care stă în picioare pe măsura fricii publice. Mijloacele de control în masă au și ele fisurile lor. În spatele unei armate de computere stă o minte. Ca să oprești computerele trebuie să te duci la minte, la cel care le pune în funcție, pentru că și el are viața lui, familia lui, aspirațiile sale. Totul pare un hățiș, un labirint, dar trebuie să privești de deasupra lucrurile. Pentru că ele nu sunt la voia întâmplării, precum par, ci unii, doar unii, profită. Și când auzi că rețeaua mafiotă a fost destructurată trebuie să înțelegi că acesteia nu i s-a mai dat voie să funcționeze. Pentru că, până ieri, mafia și Statul erau împreună. Au dus-o bine. Dar, din cauza unui motiv anume, lucrurile s-au stricat. Sau, poate, de fațadă, unele lucruri trebuie să se strice, pentru ca să continue să funcționeze foarte bine. Căci banii infractorilor sunt la fel de buni ca ai cetățenilor de rând. Când îi vezi pe masă, toți par la fel. Îi bagi în buzunar, pleci cu ei, îți faci treburile, nu mai contează...Cine are conștiință trează își pune întrebări. Dar ce folos să ai întrebări, când toată lumea fură pe

toată lumea? Stau azâr, aşteaptă momentul, te fac la buzunare când tu eşti euforic, când eşti puțin neatent, când îţi faci griji pentru altceva şi eşti furat în stil mare. De ce nu m-am uitat eu în jur, la cine era în metrou, şi m-am apucat să vorbesc la telefon în gura mare?! De ce m-am bucurat în văzul tuturor, ca să umblu acum după acte, după dosare, după dovezi?! Cel mai uşor lucru e să pierzi, să te accidentezi, să fii escrocat, chiar dacă părea om de treabă. Sau tocmai pentru că părea, te-a furat cu totul.

Curăţenia stradală e normalitatea oraşului. Un parc verde e un parc fără gunoaie la vedere. Existenţa unei păduri în mijlocul oraşului e o mare binecuvântare dumnezeiască, pentru că ea e normalitatea oamenilor. Pentru că oamenii au nevoie de aer, de mult aer bun pentru viaţa lor. Mai înainte de ceea ce mănânci e ceea ce respiri. Iar aerul bun e întâlnirea cea mai proprie cu gândurile tale, cu emoţiile tale, cu amintirile tale bune. E timpul rugăciunii, al creaţiei, al contemplaţiei. Când vine arşiţa, când vine poluarea, când vine insuportabilul, atunci îţi vezi patimile în aer, în mirosul greu, în disconfort. Eşti tu, dar nu te bucuri de starea ta. Aerul bun e starea bucuriei tale şi ecologia e firescul.

Şoferul de pe utilitară părea măturător la supermarket. Imagine ştearsă, tăcut, cu ochelari de tociar, pe scurt: o faţă de agopian, Liviu urcându-mă la el în cabină. Am tăcut tot drumul, n-am crezut că e cazul, la un moment dat am ascultat împreună o melodie rock, unde se ţipa puternic, difuzată de radioul naţional. Şi mi l-am reprezentat pe el ţipând, aşa, deodată, deşi nu s-a petrecut acest lucru. Dar dacă ar fi ţipat, nu m-ar fi surprins gestul său, pentru că era o tăcere taciturnă, un strigăt mocnit. Gândacul lui Kafka²⁵ e o eliberare de cuvintele unui om. Cu siguranţă e cineva care a zis lucruri, care l-a enervat. Şi l-a enervat nu pentru că a zis adevăruri, ci pentru că a intrat adânc în sufletul lui. Dacă Harap Alb cunoaşte soarele luminos şi

²⁵ Din *Metamorfoza*.

arzător al iubirii²⁶, Marioara, când a fost respinsă de Niculaie, a fost auzită de mama ei cum găfâia în așternut. Numai că a interpretat greșit starea fetei, crezând că e bucuroasă, când ea fusese respinsă chirurgical de către tânăr²⁷. Am luat și struguri de curte, după ce am cumpărat mere. Am pus din nou mirodenii la uscat, de trei feluri: mărar, pătrunjel, leuștean, apoi am luat 5 litri de apă din curte. Curtea de păsări, cu toate orătăniile trăind de voie, grădinița de flori, cu multitudinea lor plină de speranță, apoi curtea mare a viei, unde se află și pomii fructiferi. Până la strugurii toamnei privești spre pomi, începând cu mirosul lor de primăvară și cu fructele lor care tot cresc. Frunzele acoperă tot mai mult via, căci pe dedesubtul frunzelor se odihnesc ciorchinii, care se tot coc.

Nu știu unde a spus Enescu faptul că nu-l interesează perfecțiunea²⁸, dar mi-am dat seama de acest lucru, de dezinteresul meu pentru perfecțiunea formală, rece, fără adâncime, atunci când am greșit, la lucrul manual, o cusătură pe hârtie. Tot ce trebuia să fac era să introduc și să scot acul din găurile făcute în hârtie. În tercul picturii. Și mie mi se părea, și mi se pare și acum, un lucru banal să fac asta. Un lucru enervant de banal. Se luase lumina, coseam la lampă, și când mi s-a înnodat ața, pe când coseam, am rupt puțin hârtia. Și atunci, văzând că nu sunt în stare să fac acest lucru de prisos, am început să plâng și am considerat că e un cataclism, pentru că nu îmi plăcea faptul că stricasem perfecțiunea lucrării. Eu trebuia să fac acel lucru perfect, trebuia să îl fac pentru a doua zi, și l-am greșit. Nu mai știu ce am făcut a doua zi, cum am explicat neputința mea de a duce acel lucru banal până la capăt, dar când a venit vorba să învăț literele,

²⁶ „Harap-Alb le mulțumește ș-apoi pleacă liniștit. Fata vesel îi zâmbește, luna-n cer a asfințit. Dar în pieptul lor răsare...Ce răsare? Ia, un dor; soare mândru, luminos și în sine arzător, ce se naște din scânteia unui ochi fermecător!”, cf. https://ro.wikisource.org/wiki/Povestea_lui_Harap-Alb.

²⁷ În *Moromeții*.

²⁸ Cf.

<https://www.softrecords.ro/index.php/album/destinul-unui-geniu/>.

pentru că eu le știam deja, nu am putut niciodată să le fac caligrafic, să mă ocup de scrisul lor frumos, pentru că pe mine mă interesa utilitatea lor, unde duc literele, și nu calofilia lor. Iar, mai apoi, citind foarte mult, gândul meu nu s-a mai oprit la cuvinte și nici la fraze, ci la înțelesurile din fiecare pagină, pentru că graba de a citi pagini a fost graba de a înțelege cărțile citite. Și cărțile, la urma urmei, sunt multe imagini, sunt lumi pe care le-ai cunoscut, sunt experiențe de viață. Și ele fac parte din tine la modul firesc, ca și când ar fi fost dintotdeauna în tine. Dar nu, nu erau acolo, în inima ta, până când tu nu le-ai strâns cu grijă în inimă! Și mă gândeam ieri de ce nu scriu și despre ce e sus, despre ce e în cer, așa cum vorbesc despre ce e aici, lângă mine și în mine. Dar ca să vorbești despre ce e în Împărăția lui Dumnezeu ar trebui să știi, așa cum știa Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopaghitis [Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης]²⁹ și a scris Bisericii despre ele, despre lucrurile văzute de el în cer. Pentru prima dată în istorie, pe 4 octombrie îl pomenim pe Sfântul Dumitru Teologul. Unul lângă altul. Unul din secolul 1, iar altul din secolul al 20-lea. Și al doilea a tradus întreaga operă a primului în limba română. Ce e traducerea, dacă nu o aducere în clipa de față a unui om? Și lumina se lua pentru că socialismul trebuia să ducă lumina întunericului spre popor. Poporul mergea la școală ca să se familiarizeze cu întunericul. Ateismul era un întuneric social. Învățați lucruri în răspăr cu Biserica, ți se spunea enormitatea că vom cunoaște totul prin știință, ca și când rața, dacă zboară cu avionul, ajunge să scrie poeme nichitiene, iar când oamenii securității făceau aluzii de tot felul, tu știai nu doar că ești amenințat, ci că puteai muri în diverse feluri fără să-ți dai seama.

Am citit, cum știți foarte bine, diverse traduceri și am făcut traduceri la rândul meu. Dar traducerile imposturii intelectuale nu sunt neștiință, ci răutate în formă continuată. Când cineva vrea să falsifice un autor o face cu bădăranie. Și trebuie să îți dai seama, da, să îți dai seama la timp. Dar asta înseamnă să știi toate limbile din care s-a tra-

²⁹ Cf. <https://www.synaxarion.gr/gr/sid/794/sxsaintinfo.aspx>.

dus și nu e cazul. Fapt pentru care ne lăsăm mințiți, o luăm de bună, pentru că nu o putem verifica. Și chiar dacă începem să verificăm traducerea, a face o traducere bună înseamnă să o traduci tu. Pentru că ai încredere în ce ai văzut, în ce ai pipăit cu mâna ta, în ce ai simțit față în față. Și, cu siguranță, unii n-au uitat, dar au început să-și rescrie, pentru nepoți și neștiutori, lumea lor, trecutul lor, care e și al tău. Exagerările, denaturările, ștergerea evenimentelor, rescrierea lor fac parte din mistificarea istoriei. Unii își rescriu istoria pentru ca să o respire mai bine. Alții o uită parțial și încep să se îndrăgostească de propria lor perspectivă. Dai praful de pe-o parte de canapea, iar pe cel din cealaltă parte îl lași acolo. Și când încerci să luminezi doar anumite părți din istorie, nu aduci istoria în fața prezentului, ci o ciumpăvești după cum vrei.

Am văzut pe TikTok că și acum se poartă la chinezi, și nu numai, tunsoarea castron. Muncitorească, din topor. Aidoma cârnaților făcuți din tăierea cărnii de porc cu toporul. Pui castronul în cap și tunzi pe lângă el. Ciumpăvirea părului, luarea lui în răspăr cu foarfeca, faci scări, tragi cu briciul o linie la sprânceană, defrișezi niște forme geometrice în păr. La tinerețe, să faci un tatuaj, înseamnă să intri în gașcă. E un teribilism prostesc, dar scuzabil în cele din urmă. Zici că nu l-a dus capul. Dar ca bătrân, fără gașcă, cu tatuajele lăsate pe tine, ești ca o construcție socialistă niciodată terminată, lăsată în ruină, bună pentru orice dejecție. Și când citesc: „hotel pentru nefumători” inima mea se bucură deodată, gândindu-mă numai la ce oroare ar fi să intri într-o cameră în care ani întregi s-a fumat în neștire și tu să vrei să te rogi în pace. Cel mai adesea mă duc la hotel pentru ca să mă odihnesc. Scrisul mi-l rezerv casei mele. Dar dacă m-aș duce la un moment dat să citesc, să scriu, să editez sau să pictez, aș avea nevoie de liniște și de aer bun. Masa, când lucrezi, poate fi ascetică. Sau, cel mai adesea, e ascetică, pentru că uiți de tine însuși. Dar hotelul trebuie să fie un spațiu al echilibrului, un spațiu curat și liniștit, în care eu să mă simt bine și să îmi aud gândurile.

Căștile pe stradă sunt anti-gând pentru mine. Am nevoie să aud tot ce se petrece în jurul meu. Căștile în urechi sunt un risc enorm, pentru că sunt o mergere pe bicicletă în plină autostradă. Și dacă îmi închizi urechile cu muzică e ca și când mi-ai închide ochii cu reclamele de care nu am nevoie. Intru să cumpăr lapte și pâine și ciocolată și hârtie igienică și ascult, adesea, o muzică pe care nu o vreau. Mulțimea are nevoie de un spațiu al visării și visarea ei e îndoparea cu muzică. Mulți nu înțeleg versurile, dar prind ritmul. Stau cu ritmul în ei, joacă în ei ritmul. Și ritmul își face propria lui lume, propria lui stare, care n-are liniște. Și când vreau să mă rog pe ritmul dat de alții, rup interior ritmul, ca să îmi fac liniștea mea, isihia mea. Și lupta mea pentru isihie e cu orice zgomot, cu orice privire chiorășă, trufașă, nesimțită, cu orice muzică, reclamă și pierdere de timp.

Când Sfântul Pavlos l-a folosit pe mireasmă în ambele sensuri, pe ὀσμὴ în II Cor. 2, 16 BYZ, el a vorbit despre cum îi bucură pe unii tămâia, iar pe alții îi întristează. Căci dacă eu l-aș tămâia pe unul care mă afumă cu tutunul lui, m-aș bucura, dar pe el l-ar enerva la culme. Și dacă eu îi predic cuvântul adevărului, el, cel care nu crede, îl consideră moarte, când cuvântul dumnezeiesc este viața lui, dar el nu știe asta. Dacă ar ști, mireasma cuvântului dumnezeiesc ar fi „mireasma vieții spre viață [ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν]” [Ibidem]. Dar el, nu și nu, consideră că e „mireasma morții spre moarte [ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον]” [Ibidem]. Și astfel rămâne în fumul lui de Iad, în fumul veșnice ale Iadului. Iar corelativul lui ὀσμὴ [osmi] este fragrance³⁰. Este odor³¹. Odorizarea camerelor e o mare binefacere pentru mintea noastră. Am nevoie de mirosul de brad, de mirosul de pădure, fapt pentru care pun ulei esențial de brad în epuratorul de aer. Și, deodată, apare pădurea la mine în cameră! Și pădurea este esențializată în mirosul de brad, în mirosul puternic de curățenie. Sunt foarte multe forme de tămâie. Și naturale și pregătite de om. Iar dacă vrei să cumperi mirosuri pu-

³⁰ În engleză.

³¹ În Vulgata.

ternice, sănătoase, mirosuri liturgice, acum ai de unde și ai ce. Și mireasma cea bună a Bisericii e tămâia aceasta de multe feluri, pe lângă miruri. Și ele o mulțime. Dar buna mireasmă a Bisericii e viața sfântă a celor credincioși! Sfințenia celor credincioși e frumusețea Bisericii lui Dumnezeu. Și când vrei să respiri viața unui mare om, a unui om duhovnicesc, trebuie să îl vezi în carne și oase, trebuie să îl vezi slujind, vorbind, mângâind, pentru ca să înțelegi câtă nevoie ai de el.

„Dar eu nu vreau să pierd timpul la Biserică! Ce să mă învețe pe mine Biserica?!”. Fraze și fraze, pierderi de timp...Din punctul tău de vedere e pierdere de timp, dar ei, cei mulți, au nevoie de timpul nostru. Căci ei nu știu că sunt morți. Căci ei nu știu că au nevoie tocmai de ceea ce contestă. Căci ei nu știu ceea ce știm noi...Și mireasma pe care o scriu e despre sinceritate. Nevoia de sinceritate e nevoia de aer. E nevoia de apropiere și de a sta de vorbă. Căci până la urmă ceea ce scriem în alții e ceea ce rămâne.

Pe de o parte, știu că am fost înșelat: au costat prea mult șasiurile de lemn pentru tablourile mele din mileniul trecut, pe care acum vreau să le pun pe perete, ca să le văd mai de aproape, dar, pe de altă parte, au așteptat prea mult. Și, pentru această așteptare prelungă, ce părea nesfârșită, am convenit interior cu tăcerea lui arogantă și adu-mecătoare de bani, făcându-mă că nu înțeleg. Îmi trebuia rame simple de brad și voi cumpără unele greoaie. Dar e prea mult! Timpul, uneori, nu ne mai așteaptă. După cum manuscritele mele, terminate sau în diverse faze, își așteaptă publicarea lor. Trebuie să revezi fiecare rând, fiecare pagină, să duci cartea la bun sfârșit. Toate la un loc sunt opera ta. Dacă pentru unii anumite părți sau anumite cărți nu își găsesc locul în operă, pentru tine toate au sens, pentru că toate sunt opera ta. Și în fiecare am pus lucruri fundamentale din mine însumi, pe care trebuie să le înțelegi.

Când scriam de mână nu îmi puneam problema cărților, pentru că pe mine mă interesau manuscritele, adică scrisul lor. Când am ajuns la nevoia de carte publicată, am ajuns la scrisul ei în computer,

pentru ca, în cele din urmă, să o scriu direct pe taste. Iar acum, de parcă nu aş fi scris sute de pagini de mână, scrisul imediat sau scrisul meu e acesta, pe tastele computerului, pentru ca toate să fie editate şi tezaurizate electronic. Când public cartea, ea devine a mea. Căci mi-am asumat-o în mod public. Fragmentele mele manuscriptice, de până la carte, deşi editate online, sunt părţi din carte. Şi raportarea mea la ea, ca şi a cititorilor, e ca la o carte în lucru. Care poate avea diverse îmbunătăţiri până la publicare. Însă ediţiile următoare înseamnă şi ele înnoiri ale cărţii. Şi decid mereu ce lucruri trebuie adăugate şi care sunt corecturile noii ediţii. Pentru că fiecare ediţie e un pas mai departe spre ediţia definitivă, spre ediţia de autor. Care are nevoie de perieri continue în decenii şi secole la rând. Trebuie să ştergi praful de pe limba autorului. Şi fiecare editor al cărţii actualizează textul fără ca să îl mistifice. Pentru că îl pui în prim-plan pe autor, pe cel pe care îl ajuţi să călătorească prin secole la rând.

Ştiu când sunt minţit în faţă, dar asta nu înseamnă că nu pot fi politicoşi cu hoţii. Judecătorii sunt atenţi atât la minciunile avocaţilor, dar şi la ale celor în cauză. Petiţionarul are interesul lui, avocatul are buzunarul său de umplut, judecătorul vrea să închidă speţa. Praful din sala de judecată, mirosurile, aşteptările n-au de-a face cu adevărul, ci cu rutina greoaie a dosarelor. În locul discuţiilor sintetice au loc discursuri greoaie de legislaţie probatorie. Trebuie să ai dicţionare la tine, corpusuri de legi, trebuie să ştii chichiţe, să înveţi teatrul şmecheresc al pledoariilor. Căci, Domnule Judecător, sus numita a plecat cu copilul în vacanţă, dar a uitat să îşi anunţe şi soţul, atâta timp cât copilul e în custodia lor, nu doar a ei. Dar, dacă a luat-o pe Alexandra cu ea, a luat şi cardul soţului şi l-a făcut praf. Pentru că nu s-a oprit doar la mâncare şi la un menaj de vacanţă, ci şi-a cumpărat haine, parfumuri, cosmetice, tehnologie, bijuterii...Motivul dumneaei? Răzbunare pe soţ!...Căci a socotit faptul că există la mijloc o aventură. Îl acuză pe clientul meu, pe Domnul Anghel Curticeanu, de o relaţie, inexistentă în fapt, cu o tânără de 28 de ani, doctorandă la Medicină. Pentru această presupunere, împricinata a cheltuit suma de 300.000

de lei în numai 5 zile de vacanță. Și totuși, insistă judecătorul, nu există nicio relație între cei doi? Nu, bineînțeles că nu!, zise Avocata Luminița Apoloniade, îmbrăcată în acea zi în toga pledoariei, ca de obicei, dar cu un roșu imperial pe buze. Însă judecătorul, fiind aman-tul avocatei, știe că da, că există o relație, și una de ceva vreme, dar nu poate să spună acest lucru în public. Că ce își spun ei acasă e una, dar în public trebuie să urmezi cutumele. Și el întreabă, ea se face că nu știe, procesul merge mai departe, până la urmă soția are aceiași bani cu tine, soțul ei, și dacă îi place să cheltuie, de ce ai luat-o de nevastă? Nu vedeți că e nebună de legat, Domnule Judecător?! O femeie res-ponsabilă nu cheltuie atâția bani dintr-un foc. Însă, Domnule Anghel, e soția dumneavoastră! Dacă are nevoie de dragoste sau de atenție sau de sprijin medical, dumneavoastră trebuie să decideți pentru dum-neaei sau, mai bine zis, în acord cu dumneaei. Căsătoria nu este o cameră de detenție, ci o școală a conviețuirii. Învățăm să trăim în doi, plus copiii noștri, și să fim responsabili. Și da, vă dau dreptate, că res-ponsabilitatea este principiul numărul 1 al conviețuirii, dar respon-sabilitatea cere să nu existe minciuni, omisiuni, falsificări ale relației conjugale.

Au trecut 6 luni până când Anghel a admis că are o relație cu medicinista, o blondă plină de aventuri, și aceasta când blonda i-a dat papucii. A suferit o altă lichidare de card înainte de a pleca. Patronul român, care repede face bani din conjuncții dubioase, repede îi și pierde. Ba la cazinouri, ba pe femei, ba pe droguri. Că reinvestirile sunt firave. Ochii vigilenți ai Statului văd sau mai respiră și ei, așa că patronul își face mendrele un timp. Când cade, e dus. Toți îl uită, toți îi dau cu piciorul, devine satiră. Blonda, pentru că nu investește, ci doar ciugulește, își trece examenele cu un Profesor care are fantezii. Nu se specializează pe chirurgie grea, că acolo ai nevoie de cap, ci la pus dinți. Se fac bani cu tona la pus dinți și la pus silicoane. Și dacă vrei să îți mănânci banii, îți iei asistenți buni, cărora le arunci cât trebuie, nu mai mult, și îți fac ei toată treaba.

Romanul începe ușor, se duce unde vrei tu, până la bunica blondei, până la mătușă-sa de la Târgoviște, un prieten al ei era fiul unui fotbalist celebru, într-o seară a întâlnit la un hotel un miliardar irlandez, care știa 6 limbi străine, dar și să își acopere urmele. Te oprești la ușa camerei lor sau pășești mai departe cu descrierea. Știi tot sau te faci că nu știi ce se petrece. E amanta tuturor sau a nimănui? Atotcunoașterea e a lui Dumnezeu, dar falșii romancieri presupun că sunt omniscienți. Și aceasta pentru că ei confundă intriga din capul lor cu adâncurile nesfârșite ale oamenilor. Și dacă un personaj face ce face și spune ce spune, acestea nu sunt la întâmplare, ci ele ies din adâncurile oamenilor. Pentru că ei pot face și pot spune lucruri neașteptate.

Mașina de Poliție te somează și tu oprești panicit. Actele la control! e obsesia ta. Nu știi cu cine te pui, nu știi cine e cel din fața ta. Începe interogatoriul, deși nimeni nu îl numește astfel. Tu încerci să fii rațional, să fii sobru, să minți ca la carte, Polițistul îți bagă legea pe gât. Ca și în cadrul instanței, răspunsurile nu pot fi la întâmplare, chiar dacă întrebările pot fi abrupte. Și întrebările au început la Școală, acolo unde tu credeai că ești întrebat de formă și nu ca o pregătire pentru viață, pentru viața pe cont propriu. La întrebarea despre temă, tu trebuia să spui ce ai scris pe caiet. După cum, atunci când părinții tăi te întrebau dacă ai teme, pe ei nu îi interesau temele, ci ca tu să îți faci temele. Și fiecare se așteaptă ca noi să ne facem temele, să ținem minte adresa de pe cartea de identitate, ca și când, dacă m-aș fâstâci, aș sta la o altă adresă decât cea din acte, și rezolvarea temei primește notă mare, dacă e originală. Dar ce înseamnă să fii original în câteva propoziții despre un autor sau o carte? Ca să știi asta trebuie să fi citit ceva despre sau vreo lucrare a lor. Și modul în care tu îi percepi e originalitatea ta, e firescul în care tu vezi și expui lucrurile.

Polițistul insistă pe faptul dacă ai băut sau ai consumat substanțe. Uneori e de ajuns răspunsul, te crede așa, dintr-o dată, pe când alteori ești dubios și ești pus să faci tot felul de teste. Tonul vocii, răspunsurile, cum arăți la față, cu ce ești îmbrăcat, cum arată mașina pe

dinăuntru și pe din afară, cum ai condus până la, contează. Și dacă tu răspunzi ca la ore, cu miștouri de neam prost, rămâi fără carnet, dar și cu amendă babană. Și degeaba îl implori pe Polițist să te ierte, să treacă cu vederea, camera lui deja te filmează și duce totul la sediu. Ceea ce nu înseamnă că, undeva, nu se poate scurtcircuita calea adevărului. În comparație cu Adevărul, Care e o persoană și nu o idee, adevărurile noastre, subiective, pot fi răstălmăcite în chip și fel. Ce spun eu despre mine poate fi necredibil, pentru că tu ai mai multe proptele la gard. Și, până se limpezește situația, poți face mulți ani de pușcărie, pentru ca apoi să ceri despăgubiri enorme de la Stat. Dar despăgubirile financiare nu îți dau viața înapoi, nu îți mai dau nimic din bucuria și din împlinirea ta, pentru că tu, îmbătrânit și ruinat interior, nu mai ai decât soluția mântuirii. Căci acolo, pe ultima sută de metri, îți răscumperi viața prin pocăință, și ieșitul din închisoare înseamnă a răsufla ușurat și cu evlavie, respirând libertatea mântuirii tale.

După Dumnezeiasca Liturghie a zilei și după proclamarea locală a canonizării sale, prima închinare la Sfântul Sofian Boghiu, Părintele nostru, a fost o mare împlinire, o ușurare interioară. Bineînțeles că nu mi-a plăcut că am sărutat geamul și nu Sfintele sale Moaște, dar mângâierea mea a fost că i-am văzut o parte din ele, scoase din veșmântul iconografic de deasupra. Nu i-am vorbit niciodată, dar l-am văzut din apropiere. Pe când era alb și plin de cuviință și cunoscut de mulți. Și întrebarea multora, pusă sau nepusă, e cum ajungi de la ce faci și ce spui la canonizarea ta? Pentru că mulți l-au văzut, au stat lângă el, s-au spovedit la el, au fost indiferenți față de el, s-au luptat interior cu el, iar acum trebuie să îl cinstească ca Sfânt. Și mulți nu o fac, nu îl pot cinsti în inima lor, pentru că ei încă îl minimizează. Ei au aceeași perspectivă mioapă despre el, aceea în care nu au văzut nimic aparte în el toată viața. Dar el, atunci și acum, era și este Sfântul lui Dumnezeu, și mulți nu înțeleg de ce, prin ce, cum a ajuns la sfințenie? Și întrebările nu sunt superflue, pentru că schimbarea interioară continuă a omului, cea duhovnicească, nu e o metaforă, ci realitatea coti-

diană a vieții sfinte. Și când ea se petrece în tine, oricine te poate nega în aparență, dar nu și în realitate. Căci realitatea ontologică a omului duhovnicesc e sfințenia. Dar dacă tu trăiești doar în magma păcatului, de aceea nu înțelegi cum Sfântul e plin de sfințenie acum, pe când trăiește cu noi, iar tu nu poți să vezi viața dumnezeiască din el însuși.

Mi-a rămas în minte cotul stradal din Bulgaria, format de strada cu benzinărie, cea de dinainte, unde am fost la veceu când am luat-o pe jos, spre autobuz, și de strada noastră, a hotelului, flancată de calea ferată. Vedeai lacul de dincolo de șine. Îl vedeai de la etaj. Dar acest cot de străzi mi se pare, înainte de somn, ca un viraj rapid la dreapta, ca o ajungere imediată la destinație, la acea destinație care nu credeai că este așa de aproape. După cum, în visul de azi dimineață, de după ora patru, administratorul m-a întrebat de când nu am plătit întreținerea la Unirii, în camera închiriată. Și eu i-am spus că niciodată, pentru că nimeni nu mi-a spus că trebuie să o plătesc. Și el mă întreabă, uluit, de când am început să locuiesc aici, fără ca nimeni să știe acest lucru. Și eu i-am spus că de prin anii 2020, deși eu nu am locuit acolo niciodată în acești ani. Dar am locuit mai înainte, pe când eram la Seminar, și am visat camera aceea, pe care am mai visat-o și altădată. Și cineva ar putea să spună că mă obsedează camera aceea, prima cameră în care am locuit după plecarea mea de acasă. Dar eu nu m-am mai gândit la ea de nu știu când. Sau dacă mă gândesc, îmi aduc aminte de zile dureroase, de zile pline de tristețe, după care a apărut marea bucurie în viața mea. Și marea bucurie a fost Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, cu toată viața lui cea preamînunată și cu începerea uceniciei mele față de el, cel care mi-a adus-o în viața mea pe Doamna Preoteasă Gianina, pe care am cunoscut-o mai întâi prin poezia ei și, tot mai mult și mai mult, prin toată deschiderea ei iubitoare față de mine. Căci ea a mizat, ca și Sfântul Ilie, pe potențele mele. Pe cel ce puteam fi împreună cu ei și nu au greșit. Pentru că reala prietenie este vederea adâncului tău. Întâlnirile, mesele, discuțiile nu fac parte din prietenie, ci din aerul prieteniei. Înțe-

legerea ta e totul. Și dacă nu e această vedere a adâncului celuilalt, nu e nimic.

Tristețea relațiilor, neîmplinirea enormă, e adusă de atracția sexuală fără dragoste, fără vederea celuilalt, fără îndrăgostirea de el. Crezi că ai nevoie de el, dar ai nevoie doar de juisare. După ce trece excitația, nu mai ai cuvinte, nu mai ai subiecte de discuție, te apucă urletul. Ești prinsă în cușca propriei tale excitații, și asta când vrei să fugi, să te arunci în brațele celui care te-ar vedea cu adevărat și te-ar iubi pentru cine ești tu, pentru cât de frumos e sufletul tău. Și Ilona a încercat din răspuțeri să fie iubită, să fie la modă, să sară în ochi, dar a găsit numai afoni în dragoste. Nu au știut să o încante cu inima lor. Muzica dragostei se aude abisal. Sonarul dragostei comunică fără cuvinte. Până când a schimbat clubul cu Biserica, până când a început să se liniștească, și atunci și-a dat seama că nu căuta lucruri care pier, ci veșnicia lui Dumnezeu. Și când cauți veșnicia în păcat, când vrei ca păcatele tale să te bucure, te umpli de tristețea enormă, psihiatrică. Și degeaba fugi în munți pentru terapie, degeaba stai pe canapea și discuți despre problemele tale interioare, căci o astfel de tristețe nu e vindecată decât de dragostea lui Dumnezeu. Care, umplându-te de pocăință, te umple și de mila Lui față de tine.

Sora Ilonei, ziarista, dată afară de la ziar pentru agresivitatea ei verbală, scrie online. De fapt, ce mai sunt ziarele în ziua de azi, când onlineul e cel care virează realitatea spre publicul cititor sau o contorsionează? Clara susține sus și tare că a fost forțată să demisioneze din cauza libidinalului patron al ziarului, fără ca să nege faptul că a atins interesele unor mahări și ăia au făcut presiuni directe asupra patronului. Dar, fără doar și poate, onlineul a devenit masa de manevră a oamenilor cu bani, ca și ziarele și televiziunile, pentru că prosperă doar unii. Dacă îți faci un blog și scrii serios pe el, scrii zilnic, nu crești deloc în audiență, dacă nu există nevoia ascunsă a unora de scrisul tău. Dacă nu poți fi fiscalizat, nu contezi. Poți să scrii mai mult decât bine, ultra-genial, cuvintele tale te pot arăta că ești om sfânt, și tot nu contezi, dacă nu produci bani. Financiarul e microbul care îmbolnă-

vește orice idee mare, iar onlineul e marea idee a lumii noastre, e ideea cu care suntem contemporani.

Câte zile pierdute și câte mii de vorbe trebuia să spun ca să fiu publicat cu o carte? Dar eu scriu și editez și public din casa mea, fără să pierd timpul și fără să fiu cenzurat de cineva. Autocenzura e a conștiinței mele. Editurile și-au pierdut primatul, nu mai am nevoie de foi, de copaci omorâți pentru cărțile mele, nu mai am nevoie de privirile invidioase, de răutățile de duzină pentru a mă bucura de cărțile mele. Ele se nasc bucuroși și le public cu bucurie și mă împlinesc prin ele, pentru că ele fac parte din mine. Și tocmai de aceea, cartea, această imprimare a chipului meu sufletesc în ceilalți, iese din intimitatea mea spre alții ca o bucurie și nu ca o tristețe, și nu mă uit la cine și la ce spune, dacă e vorba de ingratitudini, pentru că a crea înseamnă a te bucura în mod real.

Niculaie era iubit din umbră, dar și Ilie Moromete, ta-so. Fica a fost tulburătoare prin curajul ei în dragoste, ajungând să facă lumină în capul lui. Căci atunci când simți iubirea, când simți cum ești iubit, îți dai seama că ești acasă în inima ei și că nu mai e nevoie să spui ceva, pentru că acesta e și adevărul tău. I-a spus porecla lui, cum nevastă-sa îi zicea Mutu și cum o vedea fără să o privească. Și cum nu putea să stea fără el, deși îi făcuse 3 băieți, și că a omorât-o dragostea pentru el. Iar soru-sa mai mică, Fica, ar fi vrut să îl ia de bărbat pe cumnatul ei de atunci, dar s-a considerat prea mică pentru el, deși diferența de vârstă nu pierde niciodată. Moromete ăl bătrân, Ilie de, personajul central al întâlnirii cu Teleormanul ante și postbelic, cunoscând iubirea la bătrânețe, nu se mai uită la rânjetul lumii. Că proștii, zice el, rânjesc oricând și orice-ai face. Iar lumea nu mai contează, când tu vrei să te îplinești în viață. Cine n-are curaj, cine nu crede în el și în vocația lui, cine nu trece la fapte, rămâne cu frica de lume, se teme, nu vrea să fie luat în discuție. Și dacă nu vrei să fii gelozit, nu contezi. Dar dacă crezi în scrisul tău, în culoarea ta, în dalta cu care îți sculpezi viitorul, devii cărțile omenirii, despre tine se va scrie în secole la rând, pentru că nu ți-a păsat de gura lumii.

„Cum vine asta, Dorine tată, cum vine asta că nu îți pasă?! Nu te gândești și tu la noi, la casa noastră, la ce zice lumea?!”. Nu, n-a zis-o nimeni din casa mea! Nici tataie Marin, nici tata. N-a zis-o nimeni. Pentru că au crezut că pot să fac tot ce îmi pun în minte. Și libertatea aceasta preaiubită mi-a plăcut mult, pentru că m-am împlinit prin ea. Clara urmărește știrile zilei, se răfuiește cu comentatorii bădărani, îi exclude pe extremiști, la rândul ei fiind considerată partizană. Dar ea le spune că face front comun numai cu adevărul și că nu se teme să îl propovăduiască peste tot. Însă o jurnalistă veche, ca ea, cunoaște istoria recentă, cunoaște ițele vieții noastre. Dar, mai ales, poate privi în profunzime lucrurile, căci nu se pierde în detalii. Cititorul de știri le privește disparat, ca și când n-ar avea relație unele cu altele. Dar ziarista știe că ele sunt un puzzle. Căci trebuie să le pui pe toate pe masă, să vezi întrepătrunderea dintre ele, și astfel ai cheia discuției.

Când și-a publicat o parte din articole în carte, mi-am dat seama că are surse în partide. Că oamenii chiar vorbesc cu ea. Și vorbesc din interes partinic, dar și pentru mici răzbunări de culise. Oamenii ăștia vorbesc, fac chermize împreună, fac campanii electorale împreună, dar se și toarnă reciproc. Și asta pe lucruri minore. Pentru o vorbă deplasată, pentru că a primit o funcție pe care altul o dorea, pentru că a dus partidul spre o direcție greșită din perspectiva unora. Nu, nu doar banii contează la acest nivel, ci și imaginea publică! Și pentru imagine, vorbele către presă sunt un capital de putere, câștigat prin tastele Clarei, nu direct. Parlamentarul stabil e cel care ia microfonul și vorbește în public. Își asumă vorbele. Cel care nu are încredere în sine preferă culisele, preferă scurgerile de informații către presă. Și, adesea, Clara a făcut dezvăluiri importante, tocmai pentru că sursele sale, evident dinăuntru, au vorbit cu toată gura.

Ce te faci, însă, când sursele te mint, când te duc în eroare, dându-ți jumătăți de adevăruri? Ca să nu cazi de fazan, trebuie să citezi și să interpretezi lucrurile în perimetrul la cât cunoști. Trebuie să ai orizontul plauzibilității. Nu te lansezi în dezvăluiri bombă, dacă ai dubii. Sau, dacă totuși o faci, trebuie să subliniezi faptul că ai primit

aceste informații și că nu sunt rodul deducțiilor tale. Cei care deduc lucrurile, care consideră că lucrurile se vor întâmpla potrivit premiselor, exclud din calcul neprevăzutul. Dar neprevăzutul, în viață și în politică, e la ordinea zilei! Când crezi că totul va fi bine, apare unul care vociferează, se ia lumina, rămâi blocat în lift, ești accidentat pe linia pietonilor. Numai că într-un articol de ziar nu poți include logica și fizica subatomică în aceeași frază. Logica trebuie să clarifice cititorul, să îl facă un gând, ca el să aibă bucuria că a înțeles despre ce era vorba în articol, dar viața e subatomică, pentru că presupune multe gânduri și nu doar unul. Și articolul ar trebui să fie film, nu scriere, pentru ca tu să afli că sunt multe nuanțe de luat în calcul. Numai că ziarista nu face filme, ci trage concluzii și nu trebuie să greșească în mod esențial.

Vorbește Ilona cu Clara, așa, ca între surori? Da și nu! Căci neîncrederea a pornit de la mama lor, care, de când erau mici, le-a pus să concureze. Maria, Profesoara, mama lor, era de părere că legătura de sânge n-are nimic de-a face cu competiția, pentru că în viață trebuie să fii în competiție cu toată lumea. Și ele, copilele, nu își vorbeau de mici, se ascundeau una de alta, sau foloseau cuvintele numai ca una să câștige în fața celeilalte. Și lupta aceasta pentru întâietate le-a făcut străine una față de alta, căci, deși își vorbesc, nu își mărturisesc niciodată adevăratele lor gânduri, trăiri, împliniri.

Gustul pentru artă e format de arta mare. Când cuprinzi mult în sufletul tău, întâlnirea cu o expoziție plină de ciurucuri, de lucruri făcute la repezeală, e ca o masă proastă când ți-e foame. Vii ca să cumperi nimic. Vii ca să pleci gol. Dar artistul se prostituează vizual, își bate joc de el însuși, pentru ca să nu fie exclus. Excluderea socială o consideră mai grea decât propria lui ratare, când lucrurile stau invers. Că opinia publică nu te împlinește, dar ceea ce faci e împlinirea ta. Și dacă la 50 de ani îți bați joc de tine, după ce ai început promițător, nimeni nu te mai face mare la 70. De fapt, cei care tu crezi că o să râdă de tine, adversarii tăi, miștocarii de duzină, vor să fii curajos și nu laș. Ei te vorbesc de rău nu pentru ca tu să îi crezi și să le mănânci din

palma, ci pentru ca să îți vezi de treaba ta, să fii rece la mojicii. Să nu-ți pese! Da, să nu-ți pese de nimeni!! Să faci pe fiecare zi pictura ta, rândurile tale de carte, că astea sunt the treasure hidden within you³².

Precizia, rigoarea, măreția, multul valoric sunt răspunsul. Și cea rămas până la urmă din Ioșca? Tăcerile lui și nu împreunările sexuale nerealiste, făcute la normă. A rămas experiența brută, ceea ce știi foarte bine, și nu manierismul fantazării. Stilul lui mi-a plăcut, comunicarea alertă, fără multe cotloane, și de aceea și doream să vorbim, să facem o carte dialogică împreună. Dar, la un an distanță, cele câteva romane ale sale au rămas ca o pată de culoare plumburie, undeva departe în mine, și nu mai am decât tăcerea lor. Poate tăcerea e adevăratul dialog dintre el și mine. Dar tăcerea lipsită de dialog nu are nicio gioia perenne³³, ci eu sunt la un capăt de lume, dincolo de ceea ce tu nu știi despre mine. Și ceea ce putea fi nici nu știm cât de important ar fi fost pentru amândoi sau divergențele ar fi fost la fel ca tăcerea de acum.

Jumările făcute la cuptor au avut un gust complementar cu strugurii albi pe care i-am cumpărat de curând. Uneori mănânc ciocolată de post, ciocolata mea neagră, cu brânză topită sau cu vreun cârnat măcelăresc, deși știu că nu e bine să pui sfârșitul la început. Dar, când sunt pe grabă, zic că tot acolo ajung toate, oricare ar fi ordinea în care le-aș mânca. Deși dulcele, mai înainte, nu îmi cade bine la stomac. Dar începerea mesei cu sfârșitul ei este perspectiva teologică a Bisericii. Ca să știi unde trebuie să ajungi trebuie să începi cu moartea, cu gândul la moarte și la Judecata ce va să fie. Valoarea fiecărei zile nu constă în câte faci și în câte câștigi, ci în cine devii prin tot ceea ce faci. Tu, problema ta, e problema sfârșitului! Sfârșitul cel bun e începutul mântuirii. Când privești la cine trebuie să fii, atunci tot ceea ce faci are coerență interioară, pentru că nu vrei să arăți că ești, ci te bucuri de ceea ce ești cu Dumnezeu și cu oamenii. Ostentativitatea e ciocola-

³² comoara ascunsă în tine.

³³ bucurie perenă.

tă în aparență, pentru că o mănânci prima, o mănânci prea ușor. Dar greul vieții nu constă în ce arăți, ci în cine ești zi de zi. Căci și atunci când nu ești văzut, când nu ești remarcat, când nu ești înțeles, tu ești cel care trăiești cuvios, trăiești în pacea lui Dumnezeu.

Aseară am avut nevoie să pictez pentru ca să mă liniștesc interior. Pictura ca nevoie, nu ca hobby, ca moft! Și am descoperit rozul piersică pentru spațiul dintre chipuri. Albul a fost primul, albastrul, ceva mov, și această piersică de toamnă, stăvilită cu alb, mi-a fost propria mea odihnă. Și după minutele de pictură, deodată, ca și când n-aș fi avut nimic, am putut să stau la televizor, la matematica jocului de poker, apoi să adorm cu pace. Spre dimineață m-am trezit dintr-un vis în care scriam, scriam chiar la romanul acesta, știam unde ră-măsesem, dar aveam impresia falsă că am greșit cu ceva, că despre acel lucru nu trebuia să scriu. Dar, în definitiv, despre orice lucru se poate scrie. Și se poate scrie din apropiere sau de la depărtare, mai apăsător sau în treacăt, fără ca prin aceasta un subiect de discuție să nu fie un subiect de interes. Căci orice lucru este important, dar nu pentru toți. Și în literatură înveți acest lucru de la prima ta carte scrisă: că una e ceea ce transmiți tu și alta e ceea ce citesc cititorii. Fiecare e pregătit să înțeleagă potrivit nivelului său de înțelegere. Tu poți pune lucrurile importante la vedere, le poți sublinia, dar el se oprește la nivelul lui, la gustul lui, la nevoia lui de adevăr. Și când el se ceartă cu tine, el se ceartă cu înțelegerile lui și nu cu ale tale, iar când te admiră, el admiră ceea ce a putut să înțeleagă din tine și nu totul tău. Rămân multe pe din afară, recitirile te tot învață câte ceva, dar creșterea ta interioară înseamnă o altă înțelegere a lucrurilor. Și nu trebuie să te temi de câte nu înțelegi, ci trebuie să te bucuri de înțelegerile tale de acum, pentru că ele sunt treptele pentru scara ce nu se termină.

După ce am cumpărat prima lună de spectacole online, *două luniuțe* nu era despre trasul pe nas, cum am crezut inițial, ci despre presupusul test pozitiv de sarcină, în care banca vorbește, are o memorie cuprinzătoare, vorbește și rochia cumpărată de la Paris, vorbește și prezervativul expirat, iar Manole a ieșit de la pușcărie pentru ca să își

vadă iubita de pe Facebook, pe care o iubește mult, pe când tatăl său e îngropat, și pe care nu o sărută în cele din urmă, pentru că ultimul minut a fost de tăcere. Și ei au zâmbit și s-au bucurat de tăcere, pentru că dragostea lor era clară, era dintotdeauna. Iar când m-am reîntors de la Biserică, după Parastasul de azi, și când n-am putut să dorm, dar am putut să mă bucur, piesa de teatru despre bărbați și femei, jucată în 3, a fost despre iubire înainte și după divorț, despre prietenie cu și fără bani, despre dusul la pește și făcutul de mămăligă, care e fără colesterol, despre creșterea și educarea copiilor, pentru ca să mizezi pe familie și nu pe gesturi făcute în pripă. Spovedania decontextualizată, a bărbatului nefericit în dragoste față de prietenul său avocat, a conținut trei păcate sexuale, dar și începutul experiențelor sexuale ale tânărului de la țară. Care nu prea avea fete împrejur. Fapt pentru care, mai întâi, a făcut dragoste cu un dovieac, apoi cu o capră, după care cu cumnata lui, care avea același nume cu capra, care a fost tăiată de ta-so în cele din urmă. Dacă Spovedania ar fi fost reală, el nu s-ar mai fi bucurat de faptul că s-a culcat și cu capra, dar și cu cumnata, ci s-ar fi pocăit pentru păcatele sale. După cum, el și ea, din *două liniute*, cu multiple avorturi la activ și tentative de suicid, înțeleg că avorturile sunt crime înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, dar el vrea să îi dăruie un inel contraceptiv și nu inelul de Logodnă. Pentru că vorba multă și dulce pare bună, dar faptele sunt false. Căci faptele sunt păcate abominabile și nu virtuți dumnezeiești care te mântuie. Dar când vorbești despre tine în mod sincer, orice ai fi făcut tu, acesta e un pas spre mântuire, spre normalitate.

Loja la teatru³⁴ am cumpărat-o după vizualizatorul premium pentru cărți³⁵. În care am început povestea lui Marinică și a generozității sale debordante pe timp de ger. Căci, în orașul acela, bărbatul care avea soba aprinsă pe timp de iarnă era o atracție nestăvilită pentru femei. Până când, în pagina a 28-a intră Mura, și inima începe „să-

³⁴ Piciordeplay.ro.

³⁵ ReadEra Premium.

i bată cu altfel de zvâcnitură”³⁶, cea a dragostei. Și pentru care trebuie să citești mai departe, ca să vezi ce-i scris în carte. Așa după cum, cândva, un cititor al nostru, intempestiv, a vrut un rezumat la *Cănuță om sucit*³⁷, când în fața lui avea un comentariu fin, teologic, la nuvelă. Și pentru că nu totdeauna e bine să pierzi timpul cu oameni care pierd timpul, incluzi chestia la spam sau o tai degrabă și îți vezi de treabă.

Ce s-a petrecut cu Manole, când s-a întors în Penitenciarul Rahova pentru încă o altă bucată de vreme? A sculptat în gheață, deși, la 50 de grade, nu e cazul. Inelul contraceptiv n-a mai fost de niciun „ajutor”, pentru că doamna deja nu mai putea să facă copii. Banca, scrijelită cu love pe ea, poate fi la București, la New York, la Singapore. Pereții mânjiți cu diverse culori s-au mondializat și îi poți găsi pe oriunde, căci sprayurile pentru graffiti se vând pe emag. Deși, noaptea, un tânăr cutezător, pe proprii săi bani, repictează oamenilor pereții vandalizați de diverși autori stradali. Americanii, săracii, încă degustă mitul Parisului plin de iubire, fac și filme pentru a ne spune asta, dar eu am în minte șobolanii aceia drăgălași, mai lungi ca palma de bărbat, care scoteau capul chiar lângă Turnul Eiffel. Dar, pentru că turnul a fost făcut „cu oțel românesc”³⁸, nu poți să mai zici ceva, doar că dragostea nu se naște doar acolo, la Paris, ci oriunde el și ea se întâlnesc. Iar pe prietenul tău din școala primară, pe cel care era gluma clasei, fiindcă tu erai deșteptul clasei, îl poți revaloriza mai târziu, și asta la modul foarte serios, când devine al doilea soț al fostei tale soții, pentru că el este tatăl propriilor tăi copii. Pe care tu îi vezi rar, din cauza

³⁶ Radu Tudoran, *Orașul cu fete sărace*, prefață de Alex. Ștefănescu, Ed. Jurnalul Național, București, 2011, p. 28.

³⁷ Aici pentru tot textul:

https://ro.wikisource.org/wiki/Cănuță_om_sucit.

³⁸ Cosmin Pătrașcu Zamfirache, *Turnul Eiffel, simbolul Parisului, a fost construit cu oțel românesc și cu ajutorul unei tehnologii revoluționare a unui inginer român*, în ziarul *Adevărul*, 12 noiembrie 2015, ora 2.07, cf.

<https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/turnul-eiffel-simbolul-parisului-a-fost-1665883.html>.

tinerei tale soții, și el, zi de zi, îi educă, îi sprijină, le este aproape, când tu ești tatăl lor de departe. Și când copiii tăi îl vor iubi pe el și nu pe tine, căci pe tine te-au văzut rar, nu te vei mira, chiar dacă îți vei spune adesea, cu stupoare, cu enervare, cu sarcasm, cum tocmai el, clovnul casei, a știut să tragă lozul câștigător și să o iubească pe femeia pe care tu nu ai știut să o prețuiești. Mama copiilor tăi e fosta, dar ți-e greu să spui acest lucru. El, Costeluș ochi de pluș, burtos, prostălău, fără viitor, și-a făcut viitor în propriul tău viitor. Și pentru ca și el să râdă în propriul tău râs, tu nu mai râzi cu râsul tău, conașule, nu mai râzi, ci îți plângi de milă, pentru că ți-ai dat seama că ți-ai bătut joc de familia ta. Și, între două femei, tu nu ești al niciuneia, pentru că ai făcut copii doar cu una, cu nevasta ta, și aceea nu mai e lângă tine.

De ce autorii vor să facă lucrurile să vorbească? Vor să reîntoarcă lumea la păgânism, ca cei care se închină elefantului, apoi îl scufundă în mare³⁹? Dacă ne-ar vorbi cana cu lapte sau pisica, ar fi un fel de inteligență artificială mai la îndemână? Și dacă roboții femeie, din ce în ce mai „apetisanți”, or să intre peste noapte în viața noastră, o să preferăm „o iubire cu ele” în locul propriei noastre soții? Și copiii noștri, roboți și ei, vor fi ca niște copii sau ca niște câini care vin după noi și ne ascultă întru toate, în locul năzdrăvăniilor pe care le fac copiii de obicei? Experimentul artificializarea mâncării ne-a făcut să vedem ce înseamnă naturalețea mâncării. Cât de mult ne lipsește. Mărul mic, viermănat, adică cu vierme în el, e normalitatea. Cele care nu se strică după câteva zile sunt altceva, nu mâncare. Sunt non-mâncare. Și când vom zbura pe deasupra, cu propriile noastre mașini, și nu doar pe străzi ca acum, văzduhul nostru va fi la fel de tampo-nabil. Și unii, indiscutabil, o vor lua pe arătură, adică prin văzduh, și vor tampona alte turnuri gemene, alte parlamente, alte simboluri ale umanității, dacă umanitatea își va mai zice așa și nu altcumva. Căci

³⁹ Cf.

<https://www.mediafax.ro/cultura-media/pe-31-august-incepe-festivalul-dedicat-lui-ganesha-zeul-cu-cap-de-elefant-si-cu-patru-brate-21113337>.

dacă transumanizezi omul, dacă introduci în el tehnologie în exces, el devine un om tehnologizat, o caricaturizare a îndumnezeirii. În loc să se îndumnezeiască în toată ființa sa și să fie cu totul frumos și sfânt, el se tehnologizează la nivelul trupului și devine o mașină, adică ceva mult prea impropriu pentru un om.

Mașina, mult prea plină de fierătanii, consumă excesiv, e mișcată de tine și poți greși, îți face felul când tu vrei să te bucuri, când tu vrei să ajungi mai repede acasă. Noi spunem, că dracul își bagă coada și îți fărâmă mașina de praznic. Și nu este o exagerare! Că el, ca duh, nu e văzut de noi cu ochii. Îți trebuie vedere duhovnicească pentru el, așa cum ai nevoie de microscop pentru cele dinăuntru. Și mașina nu se oprește când vrea, ci când e oprită! După cum lumina nu se ia când se ia, ci se ia când trebuie să fii enervat. Și, după vreo două ore de nervi, hai 3, vine și lumina, jucăușă, buclucașă, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar tu ești cu nervii pe ceas, ești cu spumele pe tine ca armăsarul, nu mai ești cel care ai fost. Pentru că așteptarea te-a excedat. Așteptarea te-a făcut un om cu toate mințile acasă, dar cu mâinile pe butoane. De parcă Gică, după ce-a băut ieri, azi nu mai vrea vodcă, ci apă minerală, pentru că s-a scumpit motorina.

Și Marioara noastră ce-a zis, că n-am mai văzut-o de-un car de vreme? A zis că pământul trebuie vândut, dar mai întâi trebuie împărțit. Și că ea se duce pă la tribunal, se zbate, și își face acte, ca să-l vândă. Ce, să-l mănânce ăia de la asociație, iar ea să stea degeaba?! Că deja l-au mâncat 35 de ani cu fulgi cu tot, de parcă erau fazanii lui Angheluș, că nici nu știu când a mai murit și ăsta. Trăgea în ciori, trăgea în fazani, trăgea în iepuri, avea pușca lui, era sau nu vânător. Dar dacă ai port armă, tragi în ce îți vine pe chelie. Și când un câine, spre exemplu, începea să mănânce rațe, nu oriunde, ci la tine în curte, rațele tale crescute cu grijă, îl chemai pe Angheluș și exemplul negativ lua sfârșit. Câinele nu mai lătra, sta, se descompunea lângă prun, i se vedeau dinții, oasele, sternul, ca în filmul Jana nu e formă, ci ea se transformă. Și nu în fundul curții, ci al viei, că toamna se culeg viile și nu păpădiile.

Pământul, problemă dezbătută în romane, peste gard, în public, ocărându-te frate cu frate, soră cu soră. Pentru o fâșie de, pentru că gardul ei e mai încoace și nu mai încolo, pentru că tata trebuia să îmi lase și mie, nu doar ție, că și eu sunt fata lui, nu doar tu băiatul lui. Dacă Ion pupa pământul la propriu, alții îl pupă în gând. Sau se pupă pe cont. Contul stă în Bancă, Banca e o metaforă pentru exces, de acolo poți să iei sau să furi, cei care iau se împrumută și dau mai mult decât dublu, cei care fură iau și nu apar la nicio știre, pentru că nici nu-și dau seama când s-a petrecut. Sau dacă s-a petrecut, asta e, că și Banca e o metaforă, nu un algoritm. Vă dăm un împrumut pe 30 de ani, cât să îți treacă cheful de casă, cât și de familie, cât și de serviciu, cât și de mâncare. Diferența dintre unul și altul e că cel care are o idee fixă, obsesivă, are o idee a lui, deși pare normal și chiar merge în vacanță, cât și la serviciu, dar nu-și uită deloc ideea, pentru că cineva îl urmărește, pe când cel care e pus să golească o cadă cu lingura sau cu găleata, nu se gândește și să tragă dopul. Dopul e în apă! E la fundul căzii. Și tu, care ai primit ordin să scoți apa din cadă, ai doar două metode, că așa a zis doctorul. Dacă nu te grăbești sau graba nu are prioritate în viața ta, iei lingura. Ce îți spui? Odată și-odată, cândva, o să termin. Tot ce se începe se și termină. Și mergi încet, cu metodă, bătrânește, și o termini pe cadă, că totul se termină. Dacă ești mai grăbit din fire, iei găleata, fiecare găleată o duci în primul șanț, chiar dacă e la 10 kilometri primul șanț, apoi te întorci pentru a doua găleată. Pe același principiu: totul se termină. Dar doctorul, la a 3-a găleată, după cei 45 de kilometri de dus și de-ntors, te întreabă: Te privești gol în fața oglinzii? Tu spui: Nu! Niciodată!! Pentru că eu, din fire, nu mă uit gol în fața oglinzii, pentru ca să nu îmi pierd dantura. Și el te întreabă, dezamăgit: Tu chiar mai crezi în mitul cu dinții, cu căzutul dinților?! Și tu îi spui că da, pentru că bunicul tău te-a învățat acest mit fundamental. Când lui i-au căzut dinții nu a mai vrut să se uite în oglindă. Și eu am înțeles că cea mai mare problemă a omului e să nu se uite în oglindă, pentru ca să nu fie aruncat în eroare. Dar doctorul, fără să se sinchisească, ca și când nu ar fi vorbit cu un pa-

cient, ci cu un nebun de legat, îți spune: Marea problemă e privitul în ochi! Dacă îl privești pe om în ochi îi dai impresia că îl înțelegi, că îl plăci, că ai vrea să îi fii prieten. Și de ce ai dori să fii prieten cu cineva care ar putea să îți facă bine, dar și mult rău?! Binele ca binele, că binele e bun de mâncat, dar cât de mult rău ți-ar putea face?!!

Bineînțeles, trecem peste detalii! Ușa e închisă, tu ești plecat în vacanță, te bucuri, și el zice: Să trecem peste detalii! Are o agrafă, un ce care se introduce imediat, și vezi că ușa îi e prietenă și lui, nu numai ție. Camera de luat vederi îl filmează, îl filmează și a vecinii, și în lift e filmat, și la intrare în bloc și la ieșire, că aparatura e cu noi și împotriva noastră...dar are cagulă! Oh, ce dramă! Are cagulă, nu îl putem depista, dacă aveți o altă problemă de revendicat la Poliție. Ce altă problemă, domne?! Eu am una și bună: A intrat în casă, a furat ce-a vrut, vreau să-l prindeți! Și cum să-l prindem, dacă are cagulă?! Și nu există soft, mega soft, care să dea cagula jos, să îl vedem la față și să îl băgăm la mititica?! Că țara noastră are nevoie de bani, nu mai are lumea ce fura, și dumneavoastră aveți problema cagulei?!!!

Dacă e să ne ia lumina, acum trebuie să se ia! Când Poliția se ceartă cu tine sau când Jandarmeria îți dă flori sau gaze lacrimogene la cerere, adică ce vrei dintre ele, acela e momentul în care ar trebui să se ia lumina. Așa, ca în Nepal. Sau în Paris, la diversitatea etnică. Există momente când lumina trebuie stinsă, pentru ca să existe o lămurire a situației, și să se dea apoi la loc. Sau să se ia din greșeală. Sau, pur și simplu, s-a luat lumina și nimeni nu e de vină. Că lumina vine din apă, din atomi, din aer, din ce știa Tesla⁴⁰ că vine, și se mai și stinge. Și când se stinge, atunci se produc banking-craftsuri⁴¹ serioase, unele care devalizează țări, nu instituții. Dar, bineînțeles, că totul se rezolvă! Dacă n-ai bani de chiropractician⁴² înveți de la fata

⁴⁰ Despre el e vorba, nu despre altul:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Nikola_Tesla.

⁴¹ Banking crafts [meșteșuguri bancare] la modul peiorativ.

⁴² Dacă nu știi cu ce se ocupă:

<https://enayatimedicalcity.ro/blog/chiropractica-ce-este/>.

aia de pe TikTok, o rusoaică, cum să îți trosnești singur oasele. Începi cu gâtul, cu spatele, cu mâinile, cu degetele de la mâini, mergi și la cele de la picioare, dai și din picioare de două ori și se rezolvă. Că toți avem oase, nu?! Bine-bine, dar când îl prindem pe cel cu cagulă?! Pe ăla care m-a furat pe mine?! Când îl prindem?! Să sperăm că știința va evolua! Cine știe ce le mai trece prin cap la chinezi mâine poimâine, și, în loc să mai construiască blocuri într-o zi, vor face și un soft pentru dat cagule jos de la hoți. Sau rușii, uite, chiar ei, au găsit cum să omoare cancerul și au zis că dau medicamentul pe gratis. Ca să îl aibă toți. Dar la noi va ajunge gratis?! Nu! Nu va ajunge gratis! Că va exista un bolovan, vreo căramidă, vreun zid, care se va opune vehement. Și va spune că cagula e pe bani, la fel și anti-cancerul. Și noi vom sta pe loc, nu vom da cagula la o parte, hoții ne vor fura ca și până acum, așa cum au făcut toți migratorii cu noi. Că noi, de, oameni buni, i-am primit să stea și ei, p-aci! Că așa e creștinește: să lași pe tot omul să aibă un loc al lui căruia să îi zică: acasă. Dar alții, cei care venira, uitară de primirea noastră bună. Și când noi, leliță Ioană, ne ducem la spa-ranghel, vedem cum e treaba. Că la noi e ca la nimeni, dar la alții e militarie. Și nu cu bunul simț s-au civilizat, dacă asta o fi civilizație, ci de frica amenzilor. Se taie în carne vie, dulce razachie, iar oamenii fără casă sunt peste tot în marile orașe, că de, ne-am civilizat doar pe mustăți. Și când nu era onlineul, nu era nici privire. Dar acum totul se află, găsești imagini, filme, dureri, te duci până în murdăria lor extremă și îi cunoști, și tot spulberi a lor oști. Și degeaba îmi zice mie firma de turism, stilizanta, că e bine în insula cutare, că are talpa mare. Și că e bine în orașul ics, că e miere pe plisc. Dar acum – o, libertateeee, ce mare îți este îmbrățișarea și cât de fragilă! –, nu mai vinzi ciuperci la fete mari, căci oriunde e reclamă e și minciună în perete cu ea. Și când reclama te aduce să vezi „paradisul pe pământ”, puțin mai încolo de hotelul tău sunt lacrimile pe care le știai de pe net, dar sunt și mai crude acolo, chiar acolo. Și când te bucuri că e so cheap vaca-

tion⁴³, e pentru că cei de acolo sunt atât de săraci. Și ei se uită la tine cum vii să te bucuri în pământul lor, când ei abia pot trăi acolo, în „paradisul” lor. Căci, la rândul tău, și la tine în țară, da, în dulcea noastră țară, nu îți permiți să te bucuri de ea, pentru că prețurile știu să te alunge.

Anunț ultim: Din lipsă de fonduri, dar și de imaginație – unii ar spune de pregătire practică – n-a fost prins. Și hoțul avea și el o mamă!...Mama lui, săraca, sărmana lui mamă, ca și el, de fapt, sărmanul de el, a zis să-l îndrume de mic pe calea înaintașilor. Și ea, sărmana, l-a învățat să fure! De la metrou, de prin tramvaie, ce conta că erau comuniști, democrați, de prin alte state, State fura...Că, de fapt, noi îl știm pă manglitor...Acu’, domnu’ Procuror, State vrea să îi spunem că e rom, că se trage din streășina lu’ Băzu ăl bătrân, care belea oile furate de pe la români, dar noi știm că e State țăganu’, că așa i-am zis o groază de ani, până a venit legea că tot țăganul să se numească rom sau rrom. Că, cică, rrom înseamnă om⁴⁴ la ei. Da’ ca să fiu om cu tine trebuie să fii om cu mine. Și ca să fii om cu mine nu trebuie să mă furi la drumul mare, nu trebuie să îmi violezi fetili, nu trebuie să mă furi la produse.

Așa, și?!...Și noi îl știm, punct, domnu’ Procuror! Își pune cagula, în cele din urmă, și acum fură de pi la apartamente, că îi e rușine de noi să nu-l batem la loc comanda. Că dacă noi îl prindem, rom, ursar, potcovar, ce-o fi el, îl batem de se cacă pă el. Acum știm că violență, că legi, dar legea lui om e una singură: om să fii și om să trăiești. Pentru că nu poate fiecare să își facă legea lui, cum vrea el, ci oamenii, de când lumea, au trăit cu bunul simț în obraz, pentru că omului îi e frică de Dumnezeu. Poți tu să te lupți cu Dumnezeu?! Nu poți! Că El e mare și tu ești o furnică. Și vine o grindină, o vijelie, un cutremur și te omoară în casă, pe drum, pe unde mergi tu.

⁴³ o vacanță atât de ieftină.

⁴⁴ Cf. <https://dexonline.ro/definitie/rrom/definitii>.

Și autorului, vai, autorului îi place foarte mult teologia populară! Când omul învață din viața lui, din păcatele sale, din ce aude și ce vede. Când învață voia lui Dumnezeu din ce se petrece cu el. Că nu trebuie să fii mare erudit ca să înțelegi că dacă furi nu te simți bine și dacă violezi, iar nu te simți bine. Că furi ce nu e al tău, iar aia nu e iubire, ci violență sexuală. Când femeia te privește în ochi și e plină de tine, pentru că te înțelege, atunci venirea ei spre tine înseamnă a te umple de iubire. Și tu stai de vorbă cu ea, o săruți, o îmbrățișezi, îi făgăduiești un viitor, adică o pui pe ea lângă tine, ca să mergem pe drumul ăsta bun, frumos, pe care îl alegem. Dar ea nu merge, dacă nu te înțelege! Dacă n-are încredere în tine, se oprește undeva, se oprește și o ia în altă parte...Și tu degeaba te zbați, degeaba regreti, căci dragostea înseamnă a înțelege mereu în doi, a merge împreună mai departe, a ști să mergi împreună mai departe.

Teologia fiecărui om e viața lui cu Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne învață pe fiecare minimul necesar, și dacă vrem și dacă nu vrem, pe care îl putem spori mereu prin Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii. Și așa cum El ne învață viața și bucuriile ei și câte lucruri sunt în jurul nostru, așa ne învață și cine este El în viața noastră și ce viață ar trebui să avem noi. Și dacă nu vrei să știi mai mult, rămâi la minimul acesta. Dar dacă vrei să te bucuri cu Dumnezeu și El să Se bucure de tine și să Se sălășluiască în tine, a-L cunoaște pe El înseamnă a te sfinți neîncetat împreună cu El. Și a te sfinți înseamnă a te bucura neîncetat, pentru că fiecare zi a ta e o bucurie negrăită. Și romanul acesta, ca, de altfel, toate celelalte ale mele, vorbesc din mijlocul bucuriei cu Dumnezeu și cu oamenii și de aceea poate vorbi pe limba fiecăruia. Și mă interesează ce crede Niculina despre Nuța, ce crede fi-so despre astrofizică, ce a mai făcut Adela cu pictura ei, mai pictează cazi verzi pe pereți sau a trecut și la adevăr? Alexe știe tabla înmulțirii? Ionela e botoasă pentru că nu îi stă bine în roșu sau pentru că fiica ei mâine-poimâine se mărită și cine știe pe cine o lua? Că, fată, eu cred că le învățăm foarte multe pe fetele noastre, mult prea multe, și ele se căsătoresc cu un singur bărbat. În loc să știe atât de multe, ar trebui să știe

doar ce îl interesează pe bărbatul lor. Dar, bărbatul meu, că nu știu ce să îi mai zic și lui, zice că asta e sexism! Și eu îl întreb să îmi spună ce e ăla sexism⁴⁵. Și el îmi spune, auziți și voi, că atunci când calezi o femeie pe gusturile unui bărbat ăla e sexism. Că femeia trebuie să învețe ce vrea ea și să fie cine vrea ea, iar dacă nu o vrea niciun bărbat, că e atât de extravagantă și încrezută, e treaba lor. Că așa trebuie să fie femeia: autonomă. Și eu îi zic: Bine, mă, dar eu de ce n-am putut să fiu autonomă, adică să îmi fac mendrele cu cine vreau și cum vreau?! Eu de ce țin cu casa, și mă gândesc numai la tine și la fată și la ce trebuie să facem noi în viață?!! Că dacă ești o familie, atunci trebuie să fii până la capăt, nu așa, doar doi-trei metri pătrați. Și el îmi spune, nesimțitul, că persoanele de față se exclud. Adică e bine să ai o filosofie pentru nevastă și alta pentru fie-sa. Dar eu îi spun fie-mii să își bage toate mințile în cap, dar toate mințile, și să vadă pe cine vrea. Și când o vrea pe vreunul, să facă ce îi spune bărbatul ei, că ăla o ia de nevastă, și căsătoria așa se face: bărbatul comandă, femeia execută. Că nu te omoară el cu zile, ci, dimpotrivă: când te iubește, numai la tine privește. Că eu dacă nu făceam așa, nu mă iubea soacră-mea așa de mult și nu mai făceam ditamai averea, că ăia mă luau la goană. Dar eu am făcut ce-a zis bărbatul, când a fost enervat, am tăcut, l-am înțeles, când s-a calmat, el a venit și și-a cerut scuze, și așa am ajuns în clipa de față. Că dacă vrei tu, multe vrei, dar nu faci nimic, nu te ține nimeni și ajungi ditamai autonoma, adică barză fără cuib, și te vaieți ca proasta. Dar, cu capul plecat la bărbat, ajungi unde trebuie, adică în inima lui și le ai pe toate, că ești doamna casei. Și oamenii văd, că nu sunt proști, și el în primul rând. El te vede, se bucură de tine, se laudă cu tine și, când se laudă, atunci te admiră, pentru că îți pune în prim-plan munca ta, sudoarea ta, alergarea ta de toată ziua.

Mă pregătisem să citesc un roman și când colo: povestire scurtă. S-a terminat în câteva pagini, ea îmbrățișând soba încinsă cum nu îmbrățișase niciun bărbat până atunci. Mai citesc două-trei povestiri,

⁴⁵ A se vedea: <https://dexonline.ro/definitie/sexism>.

ziceai că stau cu Cehov de vorbă, tot în Basarabia era acțiunea. Și e bine, e foarte bine să ai o țară de scriitori în limba ta. Să fie tot mai diverși și mai buni și mai încăpători. Să te umple cu toții de limba română, de autenticitate, de modul lor atent în care scriu, de sufletul lor mare, frumos, bogat în virtuți. Că dacă ai tu din plin, au și personajele tale. Că dacă tu nu vezi, atunci cine? Și dacă nu acum, atunci când să mai scrii și să intri în marea lume a literaturii universale? Chinezii, migăloși, scriu litere pe care trebuie neapărat să le studiezi. Oricum ar fi limba, când știi grafia parcă te simți acasă. Dar când intri în arabă, intri în hieroglife. Până ajungi la înțelesuri ai nevoie de grafia limbii. Și noi, cum ne grăbim, vrem ca grafia să fie asemănătoare, pentru ca să trecem la cuvinte, să trecem la fraze și nu să stăm la litere. Dar literele, adesea, au nevoie de studiu și trebuie să ai timp pentru un astfel de studiu.

Două ore a fost luată lumina și toate au fost moarte. Tot ce e în computerul meu era un cavou, pentru că n-aveam lumină. Degeaba ai lumină la priză, dacă n-ai lumina lui Dumnezeu în tine. Ca să scrii teologie trebuie să fii umplut de El cu lumina Lui. Nu merge cu mof-turi, nu merge cu glumițe, nu merge cu falsuri grosolane. Dacă n-ai, nu ești. Și asta e sigur! Dar mă-sa dorise să îl facă și pe el Preot și a făcut tot felul...și a ajuns. Și după ce-a ajuns, s-a plictisit. Și el și mă-sa! Ca să vezi și tu, Auroro! De ce, fa, îți pare rău acu'?! Că eu, zise ea, credeam că o să câștige mai mult, că toată lumea o să-l vadă bine, dar are numai probleme...Și problemele, degeaba că ești Preot, nu fug de tine, ci parcă tot vin spre tine. Și ești întrebat, ești răstălmăcit, ți se impută, ți se cere, ești provocat...

Culturnicul o trimisese pe Cati! Auzise că ăla dă la Doctorat, că are nevoie de liniște, și a venit Cati să strige sub geam minute în șir. Că o apucase iubirea pentru el și nu mai poate, că nebuneli de-ale ei. O trimisese să ia trenul, să vină, să îl găsească acasă, să spună ce-a zis și ce-a făcut, pentru că avea el nevoie de râsete. Ce să faci, ăsta e nivelul! Când te ții toată viața de răutăți, de îmbârligături, de țățisme, le aduci la oraș cu tine, le exporti. Dar tu, nu, te dai de om religios, de

cuminte, de arogant în țăfnoșenia ta! Vorbești rar, apăsător, că așa ai văzut tu că se face. Nimeni nu îți știe ambitusul de batracian, de orăcăitor. Dar noi, care te știm, știm ce ochi de drac ai, știm cum te aprinzi ca racul, cum le zici ca la cotorga, pentru că ăla ești tu! Și după ce și-a jucat rolul, ca și când n-ar fi existat, Catiușa a devenit istorie, a intrat în insectarul memoriei și acolo a rămas, în acul ei care o ține bine în pluta albă. Și că i-a zis el că plagiază, ceea ce fac mulți, și n-a putut să recunoască. S-a făcut foc și pară, i-a întors spatele pe Facebook ca o doamnă de companie, după care au dat ochi în ochi la un târg de carte. Și ăla s-a uitat în ochii lui, dar traducătorul (că traduce pe oricine, asta e!), ars la privire, a întors fața, pentru ca să nu mai zică nimic.

Dar ce înseamnă să plagiezi, când tu nu știi altceva? Cel care iubește adevărul, iubește să elogieze. Și elogierea cea mai bună a cuiva e să citezi contribuția lui la opera ta. Dar când tu ești plin de tine, nu ai timp să apreciezi, ci să plagiezi, deși ambele se termină în iezi. Iezii caprelor, dar capra cea bună e cea care are lapte. Și, când mergi spre iarba verde de acasă ca un plagiator fruntaș, te simți un aristocrat al clipei. Te gândești cât de mare ai ajuns, cât de impunător, încât „banalii” de pe lângă tine nu își dau seama că ești un impostor. Și ce cutezanță, ce idee, să poți să minți atât de cafeniu, atât de trist, și toată lumea să se prindă!

Manole a ieșit pe scenă și a spus că pe cine nu închide ușa îl ia cu găletușa. A zis altfel, dar eu am reținut esențialul. Și când se rostuiesc⁴⁶ actorii cu stendapării⁴⁷ iese ceva neesențial, pentru că fiecare se ferește să își spună toată inima. La fel e și când se întâlnesc scriitorii cu criticii literari, scriitorii de teologie de școală cu teologii duhovnicești, mamele cu ficele, câinii maidanezi cu cei de curte. Latră unii la alții, dar nu atât de feroce. Inima și-o spun pe la colțuri, în culise, pe șoptite. De aceea, nu trebuie să îi iei în serios în public, cu mulți de

⁴⁶ A se citit: [https://en.wikipedia.org/wiki/Roast_\(comedy\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Roast_(comedy)),

⁴⁷ cât și: https://ro.wikipedia.org/wiki/Stand-up_comedie.

față, ci trebuie să citești cu pixul în mână, să citești și să subliniezi, să îți iei notițe. Că oamenii vorbesc pe sub cuvinte. Ce trebuie să reții e fondul de ten al cărții, neesențial fiind stilul și numărul de pagini.

Oamenii se rețin, pentru că învață să conviețuiască. Așa cum mai taci în familie, așa taci și în breaslă, la locul de muncă, în public. Nu le spui pe toate, uneori nu spui mai nimic din ele. Nu că tăcerea e de aur, ci că tăcerea, adesea, e supraviețuire, sau, în primul rând, liniște sufletească. Ce s-ar întâmpla dacă te-ai enerva la orice nu-ți convine, la orice nu-ți place? De câte ori ai muri într-o săptămână? Dar, cu o tăcere semnificativă, cu o grimasă, cu o față inexpresivă, ești o înțeleaptă atenție la inimă, la sănătate, la viitor. Pentru că viitorul are nevoie de sănătatea ta și nu de nervii altora.

Când ești invidios ai nervi, sigur că ai, și ei te îmbolnăvesc. Te umpli de draci, de nervi, de cocleală. Ai vrea să îi scuipi afară, în ochii celui pe care îl invidiezi, și poate adesea chiar o faci. Dar scuipatul tău ajunge mărgăritare pe chipul lui! Nu pentru că scuipatul tău este de preț, ci pentru că Dumnezeu întoarce nesimțirea ta în multă slavă dumnezeiască în sufletul lui. Tu scuipi, dar Dumnezeu varsă și mai mult har! Tu minți despre el tot timpul, dar el e cu Dumnezeu și nu cu neorânduiala din tine însuși! Știu, e ca în Stan și Bran, dar tot răul tău devine binele lui și tu te afunzi în răul tău. În singurătatea cu care ți-ai început răfuiala interioară. Că toate se petrec în tine și nu în celălalt! Și tu o știi prea bine...

Cel mai mult mă bucur de mușenia orașului. Când orașul începe să doarmă, măcar parțial, și eu mă umplu de pace, de o imensă pace. Și ascult tăcerea ca pe o bucurie tainică, ca pe o mare descoperire de sine, căci toate marile descoperiri de sine le înveți în tăcerea din tine însuși. Și vine și la mine somnul, și adorm, și mă odihnesc, și mă trezesc ca și când ieri ar fi fost acum multe mii de ani, deși au trecut doar câteva ore, doar câteva...Dar depărtarea mea de ziua de ieri, de ceea ce numesc, deja, trecut, este uluitor de rapidă, și asta mă ajută să încep de la zero. Căci dacă nu știu când, cândva, am făcut unele lucruri, acum, azi, neapărat trebuie să fac ceva! Și astfel reîncep fără să

mă odihnesc suficient de mult, uit repede greul ca să încep imediat, căci azi trebuie neapărat să scriu ceva, trebuie să scriu, pentru că a scrie înseamnă a trăi. Și eu scriu, pentru că experiența mea e la fel de multiplă ca și a ta. Scriu despre toate lucrurile. Și tu te bucuri de asta și îmi mulțumești în inima ta. Iar eu îți mulțumesc că și azi stăm de vorbă, că ne cunoaștem atât de bine...

Instalatorul va veni! Are simțul banului, îl miroase, nu mai poate de dragul tău. Te tocmești cu el, se șterge de transpirație, mai grăbiș cu munca, dar o duce la capăt. Capătul sunt banii. Trebuie să îl supra-veghezi, să nu îl lași singur, pentru că nu poate să fie serios. El lucrează bine doar sub presiune. Dacă îl scoți de sub presiunea momentului începe să telefoneze, să fumeze, să piardă timpul. Niciun meseriaș nu se laudă cu maistrul său. Fiecare a învățat de când se știe, n-a furat niciunul meserie. Dacă îți spune, totuși, de cineva, înseamnă că e nostalgic. Că și-a ieșit din mână. Iar instalatorul, ca și electricianul, știe ce trebuie...Știe meserie ca pe mână. Are mână inclusivă. Unde se duc 600 sute, se mai duce și-a șaptea. O atrage mâna lui de meseriaș, de îmbârligător. Cioc-cioc, intră, vede starea de spirit a cetățeanului român, cum e, cine e, ce are, și face prețul! Un preț personalizat, unul pentru fiecare. Dacă e drăguță, mai scade, mai pune o prăjitură. Dacă e cu învârtire, cere mai mult, ca să vadă ce i se zice. Nu poți să te târgui cu el, că n-are în memorie treaba asta. El vrea un preț dinainte de a face lucrurile, dinainte de a te vedea, dinainte de orice propunere. Nu e oriental, nu lasă de la el, nu știe să te facă client. El îți ia acum, o dată, pentru ca să nu îl mai chemi vreodată. Scriam la predică, eram la final, și mi-a dat SMS că îmi pot ridica ramele pentru tablouri. I le-a făcut altul, el a fost intermediarul. De aceea, cu el nu am putut să schimb nimic, să vreau ceva în plus, pentru că nu le făcea el. Și când pui în ramă, trebuie să pui perspectiva ta, modul tău de a vedea lucrurile, că d-aia ești scriitor, nu grătaragiu. Deși, când te-ntorci nemâncat acasă și sfârâie la grasul ăla toate pe grătar, îți vine să zici că mirosul îți face bine, că te sature din miros ca din câteva fraze bine zise.

Aștept! Ce atâta grabă?!...Se grăbește să arunce gunoiul, se grăbește să prindă tramvaiul, se grăbește să ajungă la serviciu, viața ei este un poem pe repede înainte. Se grăbește cât ai zice pește. Și ce face?! Că noaptea doarme, se odihnește, iar a doua zi tot obosită este. Și are nevoie să o creadă cineva, să o sprijine, pentru că e totul obositor. Zgomote obositoare prin persistența lor. Rămâneri în trafic enervante. Trebuie să îi repeți, pentru că n-a înțeles. Și dacă n-a înțeles și nu știe ce să facă sau ce să spună, îi mai repeți ca să găsească, totuși, o soluție. Dar soluția lui a fost Școala! Pe care n-a trăit-o cum trebuie. S-a grăbit să ajungă adult, s-a grăbit să facă bani, iar acum are goluri de memorie sau sindromul minte goală. Mărinică pune răsaduri! Bravo lui! Sau soră-sa, parcă. Moartea în vacanță era din România, dar a murit în Grecia. Și vecina, legalista, a ajuns vedetă din prea multă rigoare, că, bravo lui, să facă și el bani! Dai din taste de mic și ajungi să-ți faci oraș. Tătuțu simulează bine că vorbește chineză, miliardarii au stat în buncăr până când unul a ieșit afară îmbrăcat în cosmonaut, producția germano-turcă a adus opulența de Istanbul pe ecranul din camera ta, intercalată în intrigi feminine. Bestia, ca de fiecare dată, îl ia pe Cena pe după umăr și dă cu el de asfalt. Și ăla stă ca un miel, stă chitic, că așa e regia, până când nu se mai ridică de jos. Prompterista se mai uită și în telefon, cât și pe laptop, tu trebuie să îți continui vorba, chiar dacă ea nu se uită la tine, că, poate, se vor uita telespectatorii. În pauza publicitară trebuie să fii online, să vezi ce mai zice invitatul, că se vorbește și când se tace la TV. Cartea, făcută în regim multiplex, se scrie față în față cu computerul, cu onlineul, cu telefonul, cu biblioteca, cu geamul deschis, pe care intră soare și zgomote diverse, cu tot universul. Dar, întâi de toate, se scrie cu Dumnezeu și cu tine însuși. Cititorii, neamule, cititorii se scriu cu ce scriem noi. Că dacă n-am fi, nu s-ar mai pomeni. Nu ar fi existat date. Nicio dată. Și ar fi fost mult prea multe spații virane în istorie, că d-aia se știe, că s-a scris la pălărie.

Romanul ăsta, paradoxal, mi-a adus o întinerire, o poftă de viață, o bucurie de-a scrie, pe care nu pot să spun că o uitasem, ci pe care n-

o lăsam să mă inunde. A venit la timpul oportun, a venit când trebuia. Și m-am lăsat dus de valurile lui, m-am lăsat dus și îmbăiat, și de aceea mă simt bine, povestitor, gânditor, rugător, bucuros, omenos. A dat pachetele de carne imediat, pe care le-am fiert din destul. Porcul, animalul cel rămător, dar un întreg inventar de praznic, se face o masă de bucurie pentru mulți. Numai să-i găsești! Să-ți iasă repede în cale și să primească milostenia ta. Aștept, da, vă aștept! Și când aștepți treci de la una la alta, îți aduci aminte tot felul de amănunte. Cum o chema pe?!...Ce-o mai face?! S-o fi măritat?! N-are cum să nu se mărite, pentru că era o fată de treabă. Și dacă n-am mai văzut-o eu, asta nu înseamnă că nu s-a măritat. O avea și nepoți, de ce nu?! Și dacă nu vine până la 12, eu trebuie să plec în oraș. Trebuie să vină, nu?! Am de cumpărat pâine, ceapă, ouă, hârtie igienică, saci menajeri nu, pentru că am mai cumpărat, și ce mai văd. Că dacă te duci, cumperi mai multe decât vrei. Și o să transpir ceva, mă schimb, apoi plec la librărie. Și trec și pe la DVDuri, plus câteva pânze, și am două seturi de pioaneze pentru rame. Dacă sunt proaste, pun și cuișoare, că așa fac pictorii: pun ceva solid. Trebuie ca pânza să stea pe ramă, să stea întinsă, să o vezi cu plăcere.

Și Baba Lixăndrina ce, a murit?!...N-a murit, dar e verde la față!...Te cred! La câte boli avem, n-are rost să le mai știi la toate numele. Omul când moare, moare, și dacă știi și dacă nu-i știi boala. Că ceea ce contează e că a murit. Și dacă mori, nu ești viu. Că dacă ești viu, dai din picioare, zici, vociferezi, dar dacă mori, taci...Da, a murit și Moromete, scriitorul l-a văzut și a zâmbit în somn la final! Detalii puține, că despre morți numai ce-ți aduci aminte. Acum citesc jurnalul aceluia, al celui care nu își numește enervanții și cât de neiubit e el de oameni. Că să îi dea oamenii premii, recunoașteri, bani, că nu mai poate de singurătate. Și, la marginea pădurii, dimpreună cu toamna care a și venit, trebuie să contempli și nu să arunci gunoaiele în ochii cititorilor.

Ne duceam spre pâraul racilor și atunci am văzut pentru prima oară pe pourceaua cu pourceii ei mistreți. Porcul mare, cu sânge pe el,

era în gară, întins pe targa mașinii electrice, pregătit spre a fi trimis spre alte părți ale lumii. Și l-am văzut chiar acolo, unde, altădată, mă trimisese înapoi omul din gară, ca să mă întorc acasă. Pentru că reușisem să ajung pe jos până în Gară la Roșiori. Ei s-au speriat de noi, căci tocmai erau ieșiți la drum, noi de ei. Și după ce am stat locului preț de câteva clipe, ca să vedem ce fac, ei au făcut stânga împrejur și au reintrat în pădure, în pădurea unde pot exista, teoretic, dar și practic, diverși monștri. Unii, în copilărie, stau sub pat sau ascunși în întuneric, alții în pădure, în apă. Mai apoi afli că ei se numesc draci, nu altcumva, și ei sunt sursa sperieturilor tale. Și că trebuie să te încrezi în Dumnezeu în fiecare clipă a vieții tale și să stai tare, pentru că El te apără de toate relele.

Cel mai adesea e nevoie de șurubul potrivit la momentul nepărat. Că ăsta e mai mic, pe care l-am primit la pachet, dar de 10 e tocmai bun, cu cap hexagonal. Și îmi trebuie și dibluri la ele, din nailon⁴⁸, că iau două bucăți, la 6 lei, date cu bon fiscal. Și în aceeași zi, aceeași doamnă, m-a ajutat fundamental de două ori: prima oară cu racordul mic de evacuare, la 17 lei, că promisem unul mare, mult prea mare, în pachet, apoi cu cele de 6 lei. Că m-am întors la ea, când mi-am dat seama că sunt prea scurte cele primite. Și fără acestea, fără unele amănunte, deloc nesemnificative, deși le ai pe toate celelalte, nu poți avea veceu nou în casă, proaspăt, pentru că el se leagă cu rețeaua de deversare prin 17 lei, iar în podeaua ta se fixează cu 6 lei, plus înșurubarea de mână, după ce ai perforat zidul cu zgomot și ai pus diblurile. Și când poți să tragi apa și nu mai simți nicio picătură pe nicăieri, poți să pui și noul capac pe noul veceu, cu doi delfini pe el, că așa s-a nimerit în pachetul all inclusiv. Și când simți că stai bine pe noul tău vas de veceu și că te poți odihni și acolo, te mai uiți pe

⁴⁸ Trebuie să cauți, să citești, să îți faci temele când cumperi ceva, că altfel te întorci de unde ai plecat:

<https://www.dedeman.ro/ro/diblu-universal-din-nylon-10-x-100-mm-friulsider-tup-cu-surub-cap-hexagonal-7-x-105-mm/p/6015316>.

telefon la ultimele lucruri, mai scrii câteva rânduri, mai înțelegi, te rogi cu pace, te bucuri, că tot locul e pentru înțelegere. Și oriunde mergi ești tu, ești tu cu totul, cu tot ceea ce ești și simți și vrei tu, și asta contează. Dar trebuie să urmezi toți pașii, să îmbini toate țevile, toate firele, toate literele, pentru ca să iasă întregul. Căci niciodată întregul nu iese la întâmplare, ci punând mâna și fiind în mișcare.

Sunt cu două capitole înainte de a termina de tradus Noul Testament! Dar nu am tradus toate cărțile nou testamentare din ediția BYZ, fapt pentru care, pe unele, le voi retraduce, pentru ca să am ediția bizantină completă. Și ce împlinire, ce pace, ce bucurie sfântă, Dumnezeu meu! Pentru că atunci când am început să traduc, aveam nevoie de cărți pentru a-mi scrie Dogmatica, dar acum traducerea Dumnezeieștii Scripturi a devenit un proiect în sine, un proiect fundamental al vieții mele, care mă împlinește enorm. Și binefacerile intrării ei în viața mea sunt uluitor de mari, pentru că m-am afundat în simplitatea și firescul vorbirii, în vorbirea de taină a lui Dumnezeu cu noi, în frumusețea nemărginită a sfințeniei Sale.

Dar, ca să pun noua chiuvetă pe perete, am cumpărat ce trebuie pentru fixare, plus baterie și supapă de scurgere, dar am uitat să cumpăr sifon flexibil. Și cel vechi e bun, l-aș putea folosi pe ăla, dar o să mă duc din nou la doamna blondă, la cea din apropiere, care mă ajută cu magazinul ei la tot felul de reparații, pentru a cumpăra așa ceva. Că trebuie ca supapa să fie mână în mână cu sifonul ca totul să se scurgă bine. Dar mușchii mă dor, am febră musculară, amestecată cu răceală, plus un sinulan înainte să dorm, anti-durere de cap. Și tocmai adormisem de aproape o oră, că am primit prima alertă ro! Un incendiu departe de noi, dar ni se spunea să facem loc echipajelor de intervenție, când eu eram în pat, dorind să dorm, să mă odihnesc. Și au mai trimis încă o alertă, la scurt timp! Că atunci când nu ai nevoie de ele, ți le trimit, dar numai când ai nevoie, nu vin niciodată. Eram la Predeal și am primit alertă de urs. Ieșise și el după mâncare, un urs, ca tot ursul, duminica, fiind înfometat...Și noi ne îndreptam spre Biserica, pe o vreme plăcută, și am văzut un tomberon răsturnat. Și ne-

am spus că e urma ursului, că el trebuie să fie, dar nu ne-am făcut griji de niciun fel. Că ursul ieșise după mâncare, după cum și noi, creștinii, mergeam la Biserică pentru ca să fim puși la Masa Stăpânului și să ne împărtășim cu El Însuși. Foamea te face vizibil. Foamea duhovnicească e pe măsura râvnei pentru Dumnezeu. Vii, râvnești, te nevoiești, te bucuri, pentru că te apropii mereu de Dumnezeu slavei. Dar când te caracterizează marasmul, deși ești sfâșiat interior și ai nevoie de liniștea ta, nu privești deasupra, ci ești pironit cu ochii în patimile tale. Și pentru că, încă, nu ai nevoie de mila și iertarea Lui, nu faci lucrul normal, cel al pocăinței și al cererii de ajutor la Dumnezeu, ci crezi că ești tare, că poți să duci munții în spate pe mai departe, în chinuri nespuse. Dar asta dovedește că ești necopt, că lipsa ta de experiență te face să suferi în mod gratuit.

Ceapa era...ceapă, credeam că o știm, pentru că n-am privit-o niciodată de aproape, la modul serios. Dar când a pus o minusculă parte a ei pe lamelă și am văzut câtă viață era în ceapă, deodată ceapa a devenit un univers, o lume nebănuț de vie. Luam ochiul din microscop și nu mai vedeam înăuntru. Dar când intram înăuntru al cepei, vedeam diverse forme de viață în ea, vedeam că e vie și nu statică, iar lumea subatomică începea să mă uimească, să mă țină trează. Pentru că îmi promitea o cunoaștere extinsă a ei. Când am intrat în online, am intrat în mințile lumii. Oriunde mă duceam, aveam ce să văd, ce să citesc, ce să aud, pentru că fiecare oferea ceva. Plecam din lumea mea peste tot, în orașele și în țările altor oameni, dar și în viețile lor. Și citeai pe măsura la ce primeai. Iar dacă vrei să stai lipit de un om, de creația lui online, o poți face fără să îl stresezi: fiind un bun receptor a tot ceea ce el prezintă. A urmări, în online, înseamnă a-l cunoaște pe un om zilnic. Și, fără doar și poate, multe din nevoile lui sunt și ale tale, iar peripețiile lui le vei găsi prietene. Căci, într-un anume fel, le trăiești și tu, te lovești de ele, te-au grefat deja.

Cei de aproape ai tăi tac, nu vorbesc la modul serios despre ei înșiși, sau, dacă zic ceva, ți se pare nesemnificativ, dar cei de departe, pe care nu îi cunoști, care nu știai că există, te uimesc prin câte spun

și fac. Și de aceea onlineul te prinde cu totul în mrejele lui, te face să fii curios, te face să îți placă hoinăreala continuă, pentru că îți oferă un spațiu ce pare nesfârșit, deși are limitele lui. Copiii sunt vrăjiți de oferta onlineului, de multul lui, de diversitatea lui, și de aceea trebuie să îi scufunzi în realitate, într-o experiență directă, pentru ca să îi scoți din online. Și dacă îi faci să simtă viața în ei înșiși, să vadă diferența dintre a privi și a dialoga, atunci îi tragi spre tine pe copiii tăi, pe nepoții tăi, pentru că noi trăim în familie, trăim lângă oameni și nu în mijlocul computerelor. Ele, divaisurile⁴⁹, sunt instrumentele de comunicare și nu comunicarea însăși, sunt microscopul care ne face să vorbim despre lucrurile din noi înșine. Dar noi suntem viața din ceapă! Suntem cei care putem vorbi despre câte avem în noi și pe care ochiul nu le poate vedea, ci numai noi putem vorbi despre ele.

Dacă renunți la microscop, la vederea de adâncime, nu vezi pe nicăieri măreție. Cei care confundă fețele cu operele oamenilor, cred că a privi fața cuiva te exonerează de citirea operei lui. Dar înțelegerea operei mele te duce la înțelegerea feței mele, care îți poate spune multe despre mine, dacă începi să mă iubești, pentru că începi să mă înțelegi. Și eu, la rândul meu, intrând în relație cu tine, încep să te iubesc tot mai mult pe măsură ce te înțeleg, pe măsură ce îmi dăruiesc motivele clare de iubire. Și iubirea se naște din sinceritate, din loialitatea pentru crezurile personale, din munca ta de zi cu zi pentru a fi tu însuși.

Vorbeam cu el despre toate și, când surâdea, știam că sunt pe aceeași lungime de undă. Un anume surâs, o anume luminare interioară a feței, care se naștea de la sine. Când nu îi plăcea ce îi spun, când nu era de acord cu mine, încerca să fie cerebral, reținut, să nu aibă gesturi vizibile, deși nu îi reușea această strategie, pentru ca să nu mă irite interior. Dar eu înțelegeam, tăceam, uneori mă durea faptul că nu mă înțelege, că nu merge cu mine mai departe, în modul meu de a vedea lucrurile – căci acest mai departe ar fi fost reala lui

⁴⁹ Aparatele electronice.

împlinire, aceea pe care i-o doream din tot sufletul –, pentru că el avea perspectiva lui deja trasată, ca un țarc din care nu dorea să iasă. Și-ar fi dorit, o, și-ar fi dorit multe!, dar nu avea curajul să creadă în ieșirea lui din lumea lui strâmtă. Și când s-a depărtat de mine și de prietenia mea, pentru că eu am vrut, se pare, mai mult decât el era în stare să accepte, căsătorindu-se, a început să își extindă lumea în mod timid, să o facă paralelă cu a mea, să mă imite într-o anume măsură, dar prin care să nu se intersecteze cu mine tot timpul. Pentru că a vrut să îmi demonstreze, ca și alți prieteni ai mei, că poate să fie pe cont propriu, că el poate avea proiecte de viață, chiar dacă nu de gigantismul pe care i-l doream eu.

Da, eu știam că ei pot! Că ei au potențe! Pentru că de aceea am mizat pe ei, de aceea i-am îmbrățișat, i-am atras lângă mine! Le doream specializare teologică înaltă, să scriem împreună, să slujim împreună, să avem proiecte teologice și literare de anvergură. Dar n-au putut să iasă din lumea lor! Au fost prizonierii propriilor lor familii, propriilor lor obiceiuri. Au zis să facă mai puțin sau deloc, să își bată joc de potențele lor, să se rateze cu bună știință, așa cum un sinucigaș intră cu mașina într-un cap de pod, deși e un profesionist în ale șofatului. Și ce ai putea să spui în predica de la Înzmormântare despre un astfel de om, care a renunțat la sine tocmai când avea toate datele succesului în viață? Să ceri copiilor tăi să facă ceea ce tu nu vrei să faci e un lucru jalnic, e o impostură crasă. Și, cu toate că ți-ai dat seama că ai greșit drumul, a merge pe el, pe câmp, la nesfârșit, când tu trebuie să ajungi în marele oraș, e iarăși sinucidere interioară. Căci știi ceea ce trebuie să faci, dar nu ai curajul să îți începi reala ta viață. Și, fără acest curaj, nu te poți depărta de erorile tale, nu îți poți recâștiga demnitatea, nu poți să privești la realul tău drum, pentru că ești pe arătură de ani buni.

S-a cumpărat tot ardeiul roșu, iar acum era bun să-l avem la varza călită. S-a vândut tot ardeiul, deși aseară era la kilogram, și s-au adus în loc gogonele pentru murat. Noi, însă, așteptăm varza de Buzău, pe aia ușoară, singura bună de pus la murat. Soarele iese din frig,

diminețile sunt tot mai friguroase, căruțul de la supermarket nu avea cant și de aceea nu rămânea fixat în scara rulantă, fapt pentru care l-am ținut în mână și la urcat și la coborât. L-am împins, pentru ca mai apoi să mă tragă după el. Și când împingi lucrurile pentru ca să urci, te extenuezi, pentru că vrei să urci cu forța și nu în mod organic, interior, iar când ele, lucrurile, te trag după ele, aluneci în groapa voinelor altora. Pentru că alții vor să îți indice cum să arate viața ta.

Nu, eu n-am vrut niciodată să le trasez viața prietenilor mei și nici ucenicilor mei! Eu îi ajut pe fiecare dintre ei să fie ei înșiși. Pentru că omul are nevoie de luminarea continuă a lui Dumnezeu în viața sa. Prietenul și Duhovnicul sunt cei care te ajută, te sprijină, te povățuiesc, dar nu iau decizii în locul tău. Tu decizi de fiecare dată! Dar dacă ești un om evlavios, dacă ești un om pe care Dumnezeu te luminează mereu, înțelegi de fiecare dată când Dumnezeu vorbește prin oameni. Pentru că sfaturile Lui prin ei merg spre împlinirea ta și nu spre ducerea ta în râpă. Dar a trebuit să accept, cu foarte mare greutate interioară – pentru că vrei să ajuți și nu să constați decesul –, că ratarea e o alegere și nu o predestinare. Și dacă omul vrea să se rateze, să se sinucidă interior, tu nu poți să faci nimic, deși îl iubești și îl sfătuiești în chip și fel, pentru că el decide. Și decizia lui nefastă e înțelegerea spusei că nu se poate dragoste cu forța. Că tu o iubești, îi vrei binele, vezi ce ați putea să faceți împreună, dar dacă ea nu vede ceea ce tu vezi în ea e degeaba. Tu vrei să urci munți încă neurcați, să călătorești în locuri împlinitoare, să scrii, să trăiești, să experimentezi. Dar dacă te trage în jos, ea nu poate fi soția ta, pentru că soția ta trebuie să te facă să zbori.

E în casă, pe parchet. Mica insectă, venită de nu știu unde, este intrusul. Eu o filez de deasupra, ca la FBI, de la masa mea de scris, pe când ea își caută mâncarea. Sau poate dragostea...La mii de kilometri depărtare, în unul dintre Turnurile Petronas din Kuala Lumpur, la etajul al 88-lea⁵⁰, un bărbat între două vârste, tuns scurt, tocmai

⁵⁰ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Turnurile_Petronas.

deschide o pagină online. Și, tresar deodată, pentru că era platforma noastră, era *Teologie pentru azi!* Ca atunci când ți se arată propriul tău chip, în desenul cuiva, și afli apoi că îl mai primești și în dar. Tu nu știai că ești văzut, că ești desenat atât de aproape, dar gestul lui te emoționează profund. Pentru că ne emoționează tot ceea ce ne atinge în mod real. Și bărbatul acela îmi scrie, chiar în acel moment, și îmi spune că ceea ce predic, slavă lui Dumnezeu!, a ajuns și la el. Sunteți creștin? Nu, nu încă! I am a catechumen, but one who aspires with all his being to receive the true faith⁵¹. Și m-am bucurat mult pentru el, pentru sinceritatea și gândul lui cel bun, care trebuie neapărat să devină faptă. Pentru că intrarea în Biserică se face prin Dumnezeuiescul Botez, prin Dumnezeiasca Mirungere și prin Dumnezeiasca Euharistie și nu doar prin credință. Trebuie ca credința ta să devină faptă, pentru ca tu să devii un om al evlaviei, un mădular real al Bisericii. Și intrarea sacramentală în Biserică e dumnezeiască, pentru că Însuși Dumnezeu te face fiul Său, prin aceea că Își face locaș în tine prin slava Lui.

Insecta s-a înălțat ca un elicopter minuscul, pe când eu mă bucuram din toată inima de Andika⁵² (de acum fratele nostru în Hristos, care a primit numele de Nichiforos⁵³ la Botez), și a ieșit pe ușă, a trecut val-vârtej prin bucătărie, s-a lovit puțin de ușă, a ieșit din balconul meu prin fereastra din stânga și s-a transformat din insecta banală, dar suspectă, în ceea ce era: un obiect spion. Cine l-a trimis?! Ce a vrut să vadă?! Dacă era Βελισάριος⁵⁴ în locul meu, cu pofta lui nesfârșită după conspirații, că de lucruri bune se ocupă alții, ar fi spus că oculta mă monitorizează, că ei vor să îmi facă felul. Dar eu, dimpotrivă, am considerat că intrarea la mine a fost o haltă, un respiro în

⁵¹ Sunt un catechumen, dar unul care aspiră cu toată ființa sa ca să primească dreapta credință.

⁵² A se vedea: <https://en.wiktionary.org/wiki/andika>.

⁵³ Idem: <https://en.wikipedia.org/wiki/Nikephoros>.

⁵⁴ Belisarios. A se vedea: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Belizarie>.

căutarea adevăraților bad boys of the planet⁵⁵, așa după cum și Chelios⁵⁶ se mai oprește, mai dă pe gât o băutură tare, și omoară în continuare. Sau, în multe filme, răufăcătorul, alergat de agentul 1079, intră în disperare la oameni în casă, le devastează casa, după care sare pe geam tocmai într-o mașină de marfă. Și dus este!...cu toată monitorizarea de care nu avem nevoie.

Onlineul scurtează atât de uluitor depărtarea încât mesajul ajunge la tine aproape instant. Afli ce s-a petrecut în librăria aceea din New York, unde prietenul meu s-a întâlnit cu Părintele Stephen în mod providențial și i-a transmis că mi-a plăcut cartea sa de mărturii contemporane. Și Părintele Stephen, ca să fiu încredințat că așa stau lucrurile și că ce mi-a transmis prin el e prietenie mare, mi-a trimis trei cărți ale sale, cu autograf, spunându-mi că și el mă citește cu bucurie și că se bucură că am început, în sfârșit, să predic și în limba engleză. Pentru că, dacă i-am fericit pe români cu scrisul meu atâta timp, acum îi fericesc și pe toți cei care citesc limba engleză. După care i-am scris, când au ajuns cărțile, și i-am mulțumit pentru că îmi este aproape, pentru că, în mod evident, nu mai avem chef de amabilități reale, ci numai de tăceri prelungi. Sau de vorbe contrafăcute, dacă ne iese ceva la treaba vorbei. Dar, din vorbă în vorbă, femeia îmi spuse (care?), că nu eu eram vizat, ci vecinul meu, cel cu trei copii, care, atunci când intră în lift, intră el primul, apoi îi cheamă pe ei, în loc să facă invers. Și insecta a intrat la mine ca să audă prin vecini, așa după cum se practica odinioară cu borcanul, pus la zid și ureche în același timp. Că trebuia să scrii, să dai în gât, să primești o sumă lunar, una care să fie considerată ridicol de mare și după deconspirarea CNSAS⁵⁷. Dar, la 92 de ani, tataie Anghel le spune nepoților săi că

⁵⁵ băieți răi ai planetei.

⁵⁶ A se vedea: [https://en.wikipedia.org/wiki/Crank_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Crank_(film)).

⁵⁷ A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Național_pentru_Studierea_Arhivelor_Securității.

munca cinstită l-a făcut prosper, nu turnarea sistematică. Rescrierea istoriei personale, post-factum, e o altă carte de identitate, una lipsită de valoare ca întreaga impostură. Dar femeia, cu un accent moldovenesc, de prin Bacău, m-a asigurat că linia unsă e lipsa de partizanat. Eu însumi fiind de acord cu ea mai mult de sută la sută, pentru că am văzut cât e de ridicol partizanatul prin ziare și jurnale. Când nu s-a întâmplat nimic, cel care crede sau mimează partizanatul, îți scrie că s-a întâmplat ein staatsstreich⁵⁸, că stăm în aer. Când se întâmplă lovitura, plății tac și râd pe sub mustăți, pentru că orice lovitură profitabilă e ein blitzeinschlag⁵⁹.

Agentă din Buhuși are o soră critic de artă, care știe să intre într-o înnegurare, într-o încruntare, de te face să crezi că orice aiureală e o capodoperă. Când pictorul Curcubel a făcut un live de la Mamco, unsere kunst⁶⁰ era acolo, vorbea, da din mâini, cu un bot înroșit strident, și explicându-ne cum Dacrina a vrut să ne transporte în eul ei, dacă suntem sătui de al nostru, pentru ca să simțim feminitatea la ea acasă, în chiar măduva și sângele ei. Pentru că aceste urme de sânge menstrual, aruncate peste stiva de lemne, formată din 28 la număr⁶¹, înseamnă întotdeauna un nou început, o nouă nevoie de libertinaj sexual, tu, înainte de a-l întreba ceva, arătându-i că ești capabilă de tot ceea ce vrea el. Și te simțeai inclus în excitație, în nevoia de a fi acolo, cu acea femeie, și să o tragi într-un gang, pentru că nu contează ce spun lemnele Dacrinei, ci doar ceea ce ne sugerează la nostra arte⁶². Așa cum Schiele, ușor de caricaturizat de Ghenie, a fost reconstruit în aer, precum levantul în scris. O, te orbește impostura!, a zis un comentator. Pe când altul, mai timid, a folosit doar un singur cuvânt: vomitiv. Și fetița a vomitat de mai multe ori în autocar, mama ei ți-

⁵⁸ o lovitură de stat.

⁵⁹ o lovitură de fulger.

⁶⁰ arta noastră.

⁶¹ Cf. <https://www.reginamaria.ro/articole-medicale/ciclul-menstrual-de-la-menstruatie-la-ovulatie-detalii-pe-care-nu-le-cunosti>.

⁶² arta noastră.

nându-i punga la gură și cerându-și scuze pentru miros. Deși, un medicinist, ar fi fost interesat de compoziția vomei copilei, ca să vadă de ce suferă, de fapt, copila, că nicio vomitare nu e întâmplătoare, iar un glumeț, ca să mai facă un banc, ar fi spus că acea copilă cu cârlionți negri, de vreo 7-8 ani, ar fi fost, mai degrabă, o bunăciune, una pe la 30 de ani, și care, pentru că mâncase indigest, a făcut o hartă a mirosului încântătoare. Ce poți scuza excitației nu poți scuza copilei. Căci problema ta, Gogule, da, a ta, crezi că e mare sculă pe basculă juisarea, că ea e totul. Dar, când o să ajungi la vârsta mea, Gogule, o să vezi că nu mai vezi excitație, ci doar femei, și pe acelea cu toate defectele lor, pe care acum nu le mai vezi, pentru că vrei să le domini. Dacă ai fi lucid, nu te-ai arunca imediat pe sânii ei, pe fundul ei, nu ai sări cu gândul la ea în pat, pentru că ai vedea foarte multe detalii, pe care femeile le știu, le ascund, se rușinează de ele, dar tu nu le vezi. Și, da, o să le vezi și tu, când o să te liniștești!...Și când o să le vezi, atunci femeia nu va mai fi edulcorată de patima ta, ci așa cum e ea, cu bunele și relele ei. Dar, pentru mulți ca tine, asta se va petrece prea târziu. Ce să mai faci la 60 de ani cu luciditatea, când de ea ai nevoie la 12? Acest prea devreme al excitației e o manipulare socială, e înstrăinarea tânărului de rolul său de stăpân al casei, e devierea căii tinerei fete de la drumul spre propria ei familie, și ei nu se mai întâlnesc pentru a face sfințenie în ei înșiși, ci pentru a uita de ei înșiși și de responsabilitățile lor.

Da, simt surâsul zeflemitor al celui care resimte orice adevăr al meu ca pe o predicare. Căci el crede că predica e o spălare pe creieri, că e o manipulare, și că, în definitiv, eu nu scriu un roman, ci predic. Când orice manipulare e o predică, dar una subversivă, inversă. Spre exemplu, nevoia de pluralitate, de multipartitism, e considerată inerentă democrației. Dar în marea democrație a momentului, două partide sunt de ajuns și nu multe partide. Căci mai multe partide la conducere înseamnă nicio viziune comună. De aceea, a vota pentru multe partide înseamnă a nu vota pentru un plan sustenabil. Pentru că e nevoie de o singură idee pusă în lucru. Iar consumismul e modul

de a fi al capitalismului. Însă paleta de produse nu e în mod real diversificată. Nu găsești zece feluri de brânză într-un supermarket, ci 8 aproape la fel și două diferite. De aceea, a consuma este normalitatea în principiu, dar, în fapt, lucrul anormal e că roșia de pe raft nu e roșia normală, la fel nici pâinea, la fel nici laptele, și așa mai departe, și pleci acasă cu lucruri care par „bune”, luate la un preț mare, nejustificat de mare, ca să te prefaci că mănânci. Căci manipularea e prefacerea noastră că mâncăm, că ne e bine, că totul e bine, când totul e amestecat. Pentru că, dacă ar fi bine, cu toții am fi bucuroși, împliniți, am avea relații reale între noi, am fi oameni foarte recunoscători pentru ceea ce avem și facem, pentru că așa e când toate lucrurile sunt reale. Dar, ca la circ, când scamatorii te fac să crezi că lucrurile aiurea sunt cele bune, a zâmbi acru, a trăi fără chef nu înseamnă „bine”, nu, niciodată nu înseamnă „bine”.

Insecta spion a spus despre vecinul meu lucruri incredibile. Că el, în timp ce își aștepta dusul la Școală, ca să își ia copiii, falimenta bănci din întreaga lume. Cine ar fi putut să creadă una ca asta? Cine ar fi văzut în el un hoț de talie mondială, în omul acesta care pare plictisit în orice zi pe care o trăiește? Reportera de la televiziunea 10 FIX, care m-a abordat când mă întorceam de la cumpărături, m-a întrebat dacă bănuiam cu cine aveam de-a face. Eu, după cum văzusem că se face la televizor, dându-mă că nu știu nimic despre situație, am spus că e un familist convins, că își duce cei 3 copii la Școală, în fiecare zi, și că nu am crezut în ruptul capului că ar fi în stare de lucruri necurate de așa talie mondială. Iar ea, profesionistă, mă ia deoparte, și mă întreabă razant: „Haideți, chiar niciun indiciu?!...”. Și când i-am simțit mirosul fin al parfumului, uitându-mă în ochii ei de un albastru spălăcit, cu irizări de verde, mi-am spus că nu e cazul, că nu trebuie să dau în vileag și să îi spun ce îmi zisese agenta din Buhuși, și am păstrat secretul profesional. Că femeia îmi spusese numai pentru că eram Preot, iar bunicul ei fusese Protoiereu. Și ea știa că ce spui la Preot, e spus, nu se duce în vânt ca frunza și află toată lumea. Și am

păstrat secretul profesional, devenind și eu secretos sau nisipos sau vaporos, că unde a zburat insecta, acolo s-a dus adevărul vecinătății.

Buna vecinătate e atunci când ai ușă în gard și poți trece dintr-o curte în alta. Noi treceam la fina Rița, ea la noi, dădea fuga până la noi ca să ne spună ceva sau ca să mâncăm împreună... Dar când ea a murit, gardul de rapiță s-a transformat în beton și n-a mai avut poartă. Blocul nostru, o închisoare cu ușile deschise, n-are relații reale. Trebuie să treacă multă vreme ca să avem bateri în ușă reciprocă. Și tocmai de aceea, nemaștiind firescul vorbei între vecini, suspectările și tăcerile merg mână în mână, că nu știi adevărul celuilalt. Dar când îl știi, nu îl mai sudui și tu, atâta timp cât viața îi e grea...

Marinela era prietenă cu Lia, cu asta care a plecat în Spania și s-a măritat p-acolo sau ce-a făcut, că nu s-a mai întors. Unii zic că a murit pe la 45 de ani, fată tânără, că spaniolul ei sau portorică, ce era, a băgat-o pă droguri și d-aci i s-a tras. Dar mă-sa Liei, că ce se mai laudă cu ea!, zice la toți că primește scrisori. Scrisori timbrate și bani online și se duce Camel și îi scoate. Acu', Marinela, făcuse și ea cursuri de coafeză, ca și Lia, și cică face bani. Trăiește cu unu cu nasul mare, suspect, care cică și ăla face bani. Dă unde-o face lumea asta bani, bani și iarăși bani, când văd că niciunul nu muncește pe brânci?! Că eu, zise Polina, am muncit toată viața la comuniști, m-am pricopsit cu o pensie de 2600 de lei și din asta trag ca s-o lungesc și nu se lungeste. Dar Marinela, împreună cu lunganul ei, are acum afacere de import-export, plus exchange⁶³. Și e îmbrăcată acu' femeia de zici că e vreo ministă, ceva, dar când vorbește înțelegi că e de joasă speță. Dar banii, vorba fotbalistilor, dacă nu te fac golgheter, măcar te fac să pari special. Dar asta cât timp nu vorbești... Căci atunci când ieși din starea de „filosof”, oricine îți simte damful din tine.

„Mi se pare”, îmi zise criticul literar, „că romanul de față nu poate să aibă un fir narativ stabil, atâta timp cât orice povestire pe care o începeți o abandonați. Care e, de fapt, miza romanului dumneavoa-

⁶³ Schimb valutar.

tră?”. Am un simț profund al realității și mă bucur de tot ceea ce e adevărat. Iar ceea ce contează acum nu e să duc până la capăt o poveste de viață, ci să vorbesc despre mine ca despre un martor al realității, care iau la cunoștință despre realitatea vieții oamenilor. Uneori, ca în pictură, e nevoie de o tușă, de o linie revelatoare ca să spui ceva despre un om, despre o situație de viață. Iar eu, dacă vorbesc despre cineva, vorbesc dinăuntrul lui, înțelegându-l, și deodată înțelegi multul din puține amănunte. Vezi întregul prin parte, vezi esențialul.

Oameni buni, după cum bănuiați și dumneavoastră, vecinul meu, bine mersi, e acasă, își vede de treaba lui, nu e la pușcărie! Mă bucur că v-am liniștit. Căci viața e mai simplă sau simplă-simplă de tot, atunci când nu e complicată de autorul romanului. Vecinul meu își duce copiii la Școală, el e tatăl-mamă, pentru că soția lui e bărbatul în casă, și n-are nicio problemă. Absolut niciuna. Uneori mai are un prieten, cu care iese la italieni ca să bea o bere și să mănânce paste, și atunci copiii stau cu o tânără, plătită ca bonă. Bona intră, țac-țac închide ușa, și stă cu copiii. Până se întoarce vecinul, uneori mai afumat, că așa e după o masă cu prietenul, bona e mama copiilor, căci mama lor lucrează. Și când se întoarce de la lucru, pe la 18 și ceva, îi aud tocurile pe lângă ușă, pe când eu scriu sau mă rog, și vecinătatea e bună. De ce să spui că ai probleme, când n-ai?! Și de ce să vezi probleme în lume, la tot felul de oameni și să îi încondeiezi pentru posteritate, când nu există probleme?! Care sunt problemele, Domn' Părinte?! Hai, zi-mi și mie, că te ascult, care sunt problemele lumii!!!! Că oamenii mor, că mor, după cum se nasc, pentru că se nasc. Și cine are, are, cine n-are înseamnă că are mai puțin, iar dacă muncești, ai. Sau dacă n-ai și furi, furi și tu până nu mai furi, devii „onorabil”, că așa au făcut și alții, și ai. Dar dacă nu ai curaj în viață, în sensul să îți iei viața în propriile tale mâini și să reușești, d-aia te lamentezi toată ziua, găsești tot felul de neghină în grâu și boli la oamenii sănătoși.

Ăsta a fost Mitică! Nu e maistru, ci Profesor de Sport, dar are o perspectivă mai pragmatică asupra existenței. Ăsta e unul din ăia care taie ajutoarele sociale, ajutoarele de handicap, sporul de Doctorat,

bursele elevilor, oprește omul să intre la Urgențe și nu are apetit pentru Religie și Cultură, pentru că fiecare trebuie să muncească doar cu mâna, nu și cu capul. Pentru el Sportul e doar fotbalul, ca și când n-ar fi o mie de ramuri ale Sportului în practică. Dar, când îl bagi în corzi și îl întrebi lucruri punctuale, își întoarce filosofia de viață pe dos și face pace cu toată lumea. Mai ales cu femeile, că e mort după ele. Au fost niște mârâieli că ar fi agresat niște tinere, că le-ar fi făcut, dar până la urmă a dat-o la pace și cu ele sau cu părinții lor, nu știu cum a reușit, dar e Mitică al nostru, e băiat bun. Și trebuie să înțelegeți că la unii oameni ideile sunt vorbărie, sunt un fel de spart semințe în dinți, ca să treacă vremea, și nu coloană vertebrală. Când zici idei la Sfântul Apostol Pavlos sau la Eminescu, zici ceva mare, ceva revelat, ceva greu. Dar la colțul străzii, în cabinete, în fabrici, la piață nu e vorba despre idei, ci despre trecerea timpului, mai zici tu, mai zic eu, plecăm unul de lângă altul, după o jumătate de oră, și nici măcar nu ne știm numele. Dar știm ceea ce credem, ceea ce am văzut, ceea ce am auzit, ceea ce am citit, ceea ce ni s-a părut nouă și asta contează. Părerea, zicerea, adevărul răstălmăcit e conținutul murmurului social, al bârfei, al trăncănelii, și dacă ți-ai băut țuica și ai mai afumat pe cineva, te ridici și pleci cu chef de masă, dacă și soția a făcut masă și nu s-a uitat la filme.

Delăsarea bărbatului are de-a face cu femeia lui. Ionel al maichii zice ce zice femeia lui. Deși nu-i place mâncarea ei, el zice ce zice femeia lui. Chiar dacă au atâția copii și le e tot mai greu, dacă nevasta lui vrea, atunci și el vrea. Că el a înțeles de la mama lui că trebuie să își asculte soția, să n-aibă nimic de zis în fața ei. Și aia, cu temperamentul ei de femeie neiubită îndeajuns de mult, îi cere iubire peste iubire, îi cere garanții peste garanții ale iubirii, iar el, ca să o bucure pe ea, zice ce zice femeia lui. Într-o zi de sâmbătă, pe seară, el zice ce zice femeia lui. Și ce zice femeia lui? Asta e întrebarea, de fapt! Că femeia lui, Eliza bosumflata, năzuroasa, cocheta, iutubista⁶⁴, nu zice

⁶⁴ Creație de conținut pe *YouTube*.

mari lucruri, dar te lasă pe tine să înțelegi, să deduci, să îți dai seama. Și, după cum își educă publicul, așa își educă și soțul: prin aluzii, prin parabole. Face o filmare imediat, zice niște lucruri fără prea mult sens și cere ca publicul să o înțeleagă. Dacă nu o înțeleg, nu sunt de nasul ei. Dacă o înțeleg înseamnă că sunt ucenicii școlii ei online, unde ea se străduie să învețe lumea. Și, fără a fi fost vreodată profesoară, Eliza are aere universitare, pentru că e o autodidactă din naștere. Le înțelege pe fiecare în felul ei, Ionel trebuie să facă la loc comanda, copiii la fel, că Eliza dictează și parafează.

Că de nu s-ar fi povestit, alții n-ar mai fi citit. Și de nu s-ar fi vădit și alții ar fi mințit. Iar de nu, poate că da, așa zici tu, dar ea nu vrea, așa știe el, poate că nu, zice ea, poate zici și tu. Și narațiunea, domnilor și doamnelor, nu se termină când vrea publicul cititor, ci când vrea cel care o scrie! Căci el, care și-a asumat venirea, prin scris, spre dumnea-voastră, e ca florile puse în glastră: miros și de la apropiere și de la depărtare cu aceeași înfiorare. Pentru că cititorii înțeleg un mare autor doar când autorul are măcar un critic pe măsura lui. Și când criticul literar e în stare să vadă esențialul dintr-un autor, atunci scrierile lui încep să trăiască cu adevărat. Până atunci sunt acoperite de vâl, de neînțelegere. Dar când vezi dincolo de cuvinte, când înțelegi cine este autorul, atunci îi împărtășești pe oameni cu adevărul scrierilor sale. Părinții, rudele, prietenii, profesorii lui, ai autorului, nu-ți spun mare lucru despre el. Dar când criticul literar coboară în text, când face ca sursa să fie izvor viu, atunci toate devin limpezi. Că ai mâncat cu autorul la masă, că l-ai văzut, că ți-a zâmbit, că ți-a zis două cuvinte, nu contează mai deloc. Trebuie să zici cuvinte despre lucrurile fundamentale ale sale, despre opera sa, și ca să zici trebuie să îl vezi pe autor în opera lui. Căci diverși cunoscuți stau cu tine de vorbă, pleacă, nu rămân deloc schimbați de întâlnirea cu tine. Cine se schimbă la întâlnirea cu tine e cine te înțelege profund. Cine poate citi opera ta dinăuntru.

Acela spunea că scriitorii se grăbesc și graba e una din marile lor erori. Dar eu cred că graba face parte din roman. Căci nu știm ce vom

scrie până nu apare graba, până nu apare nevoia de a scrie imediat ceea ce avem în noi înșine. Formularea e copilul din noi înșine, pe care îl naștem în mod neașteptat de nimeni, uneori mai greu, alteori mai ușor. Și când romanul se tehnicizează, când tinde să devină gramatică scrupuloasă în detrimentul realității, nu avem de-a face cu o pădure de calofilie, ci cu o mostră de naivitate. Și cum să crezi că adevărul poate să fie scris mai bine decât firescul lui? Floarea pe care o punem în vază e naturalețea de care avem nevoie. Mai multul sau mai puținul ei nu sunt acceptate. Dacă o pictez, trec spre idee, spre gândul meu. Dar floarea ca floare e miros, e frumusețe, e naturalețe, e ținerea mea în pas cu anotimpul, cu ceea ce știu despre pajiște. Și când miroseam aria abia treierată, paiele încinse de soare, știam că vara mea e la zenit. Că eu mă plimb și mă bucur de vacanța mea, dar că ea va lua sfârșit în curând. Căci eu sunt o ființă liberă, mult prea liberă, dar care are munca ei tainică, atâta timp cât învăț în mine însumi. Și așa cum viermele de mătase se transformă în cocon, eu, învățând, mă bucuram de schimbările uluitoare din mine însumi, de cele care îmi spuneau că, învățând, trec în alte etape ale vieții mele, care nu seamănă deloc cu cele de dinainte.

Aveam dreptate când credeam că trec mai departe și că fiecare nouă vârstă nu înseamnă a te întoarce înapoi, dar nu eram atât de atent la faptul că fiecare vârstă e legată organic de trecutul ei. Fiecare an însemna altceva pentru mine, un mai mult, o schimbare uluitor de mare, și presupuneam că așa trăiesc toți oamenii. Dar fiecare an nu se despărțea de trecutul meu, ci se adăuga lui. Și eu uitam update-urile interioare ale fiecărei zile, așa cum le uităm pe cele din telefonul nostru, dar ele rămân în noi. Și nu numai că rămân în noi, dar fac și alți oameni din noi înșine. Iar când ne uităm în oglindă și nu ne mai recunoaștem, nu e pentru că nu știam că ne-am schimbat, ci pentru că schimbările acestea interioare sunt mereu surprinzătoare. Te redescoperi, te vezi mai îndeaproape, remarci cum ochii tăi și fața ta și tot trupul tău au alte lumini, alte semne, alte proporții.

După ceaiul cu toate ale lui, cvasul rece e înviorare, deși ceaiul e începutul zilei și al scrisului. Și după biscuiții foarte subțiri, pigmen- tați cu rozmarin, am mâncat trei feliuțe de salam de biscuiți, liniști- toare, în timp ce scriam aici. Cu alte cuvinte, foamea romanului a fost dulce, plus 3 boabe de strugure alb, că e toamnă acum, se face mustul, iar eu n-am avut stare sufletească să fac anul acesta. Dar am băut 500 de ml de anul trecut, must decongelat, când scriam la o altă carte. Și cu toate acestea, mâncatul și băutul nu explică opera. Pentru că viața sufletului e viața romanului, iar ceea ce punem în scris suntem noi înșine și nu lucruri periferice.

Li s-a fărâmat Crucea, mormântul nu le mai aparține, pentru că sora lui Nicu a preluat locul. Murind fără copii, cununați pe patul morții lui Nicu, Florina a rămas văduvă, a vândut casa și curtea celui cu magazin, care a și îngropat-o. Și e ca și când nu ar fi existat nicio- dată, satul uitând de ei aproape cu totul. Moartea te dislocă dintre vecinii tăi și, ca să mai exiști în istorie, trebuie să fii undeva, în niște cărți, în niște povești, în niște inimi. E smeritoare la culme trecerea noastră prin această lume! Venim goi, plecăm la fel, și istoria noastră e consemnată în fugă sau nicidecum. De aceea adun de peste tot imagini, cuvinte, cărți, date despre diverși oameni, ca memoria lor să rămână. Ca viața lor să conteze, încă, pentru noi. Să fie un punct de sprijin pentru noi, niște prezențe care să ne învețe câte ceva. Și cu toate că mulți zic că nu mai avem timp de alții, pentru că ne iubim prea mult în oglindă, eu văd că ne place să aflăm mereu, să fim la curent cu date despre mulți oameni, și că n-am murit. Nu ne-a murit interesul viu, dorința de a afla.

Când călătorești prin noapte ai sentimentul persistent că dru- mul nu se mai termină. Că el e nesfârșit. Luminile de proximitate sunt singura pipăire a locurilor pe unde treci, căci totul e vag dincolo de ele. Nu știi, cel mai adesea, unde ești, presupui, trenul are viteză, troncănește adesea, și nu poți dormi în patul de deasupra al cușetei. Și când simți denivelările de tot felul în coaste, sentimentul de plutire, de zburare, de deraiere e continuu, după cum căderea în gol a avio-

nului e sentimentul viu al morții nedorite. Întinderea nopții e necuprinsă. Dibui vizual diverse clădiri, lumini, schimbări de relief. Ești un explorator în noapte, unul al impreciziei. Așa cum, în 1859, autorul se trezi la 4 trecute fix, aprinse computerul și începu să scrie cai verzi pe pereți. Nu îl interesau legile Parlamentului, nici ultimele cancanuri, nici dacă afară plouă sau ninge, ci scrisul, scrisul lui atât de profund și dulce. Singura îmbrățișare cu care ne iubește. Că nu știi când, nu știi unde scrisul e o prăjitură nici prea dulce, nici mai puțin dulce, dar noaptea începe să se destrame. Din toate părțile se presimte dimineața, această tinerețe pe care o retrăiești în fiecare zi ca prima oară. De parcă ieri nu ai trăit-o și nu ți-a scăpat printre degete ca vântul.

De ce să fac din viciul lui un personaj?! Poate nici el nu se suportă fumând. Nu poate sta fără și simte greața de a ne împuți aerul. Iar când a fost concediat, s-a gândit doar la orgoliul său, la cum au aruncat la coș 35 de ani de viață. După câteva minute a început amărăciunea reală, dar și frica pentru casa, familia, viitorul său. N-a putut să treacă peste șoc, după cum nici apa, părut nesfârșită, nu poate fi dislocată doar cu privirea. Și nu, răspicat nu, nu sunt de acord cu faptul că o carte e bună dacă e vandabilă, pentru că asta ar însemna că și oamenii sunt de vânzare. Noi vindem, ne vindem ușor, dar asta nu înseamnă că suntem de cumpărat. Nimic nu e de cumpărat! Și când și-a prețuit tabloul cu prea puțin și i l-a arătat mai apoi în compania altor tablouri cumpărate de el, a înțeles că americanul i l-a luat ca pe un chilipir și că nu trebuia. Și că respectul vine când ceri mult, când te valorizezi cu adevărat. Dar mie nu îmi plac licitațiile! Pentru că nu îmi place imprecizia. Nu știi niciodată cine va cumpăra opera de artă și asta mă indispline. Cum mă indispline calul câștigător la curse sau tragerea loto în care nu câștigi niciodată, dar sperii. De ce să aștepti și să nu știi totul de mai înainte? Cele două tinere doreau să fure rezultatele la teste din biroul Profesorului. Ca să nu aibă nicio necunoscută. Dar dacă ai ști de mai înainte de cine te îndrăgostești, care ar mai fi bucuria? Și dacă, mai înainte ca să mănânci, ai cunoaște cât de bună

va fi, această cunoaștere nu ar strica bucuria mâncării? Saltul propus de către medic era să admiți că ai o ușă înaintea gurii tale. Că există o ușă pe care nu trebuie s-o deschizi, ci să intri prin ea. Îi scufunda în apă ca să vadă ușa, dar ea era la suprafață, pictată pe zid. Și tânăra, privind în telefon, a început să plângă în hohote. Am lăsat-o să își trăiască durerea, care nu știu de ce fel a fost. Am presupus, ca mai întotdeauna, că drama ei este doar a ei și nu are de-a face cu noi. Ușa pictată era una de lemn, un albastru mat cu niște semne negre pe ea. Era luminată de sus, dar, dinspre apă, era verde, căci apa era una stătută, în care trăiau niște pești mici. Pacienții nu știau ce să facă, cum să intre prin ușa pictată în zid. Cel care intra cu capul în ea și, evident, leșina, se trezea pe un pat de spital, înconjurat de toți și ovaționat, pentru că a trecut dincolo. Și acest dincolo însemna tocmai trezirea din leșin, din leșinul intrării ca taurul în zid. Adică în ușă. Căci medicul urmărea să înțeleagă de ce pacienții lui nu pot să treacă peste propriile lor blocaje interioare. Și ușa aceasta imposibilă trebuia învinsă și din afară, dar și din interior în același timp. Dar, bineînțeles, victoria era interioară, pentru că pacientul înțelegea că și-a lăsat frica în urmă, că totul a fost o frică de paie și că nu contează. Ce a fost, a fost. Acum, dacă mă simt mai bine, dacă dimineața mă face să văd orizontul, nu mai trebuie să pipăi apropierea, pentru că pot vedea până departe.

Elevii se îndreaptă spre Școală cu indiferența între urechi. Pensionara se dădu jos cu toate bagajele, că venea de la fată. O mai ajută cu creșterea copilului, că așa e când ești bunică: ar trebui să îți pese. Chiar să te doară. Și care e diferența între bătrână și pensionară? Una foarte specială, plină de încredere: pensionara face ce vrea cu pensia ei, că d-aia a muncit, pe când bătrâna, deși a muncit toată viața în curte, dimpreună cu toți, nu primește cadouri de la nimeni. E de ajuns că nu o dau afară din curte... Pensionara cu pensie mare e „ea însăși” și o spune cu o aroganță specifică. I-a murit soțul, că bea mult, și acum își trăiește a doua tinerețe. Își ia ea ce vrea, ce îi trebuie. Are, poate, își permite. Și când vrea, nu întotdeauna, mai dă și la nepoți

sau la copii, dar cu măsură, să nu și-o ia în cap. Căci tânărul excitat vrea să fie cât mai repede matur, să ardă etapele. Bătrânul înfricoșat de moarte, care se ferește de ea cu tot dinadinsul, își caută bucurii care să îl țină tânăr. Pentru că banii, la orice vârstă, îți dau elanul libertății, al bucuriei de propriile tale picioare. Pentru că, uite, merg, pot să mă bucur de toate! Dar cu cine te poți bucura, când îți lipsește comuniunea reală cu cineva?

Se întorcea de la băiat și nu avea cui să spună că fiul lui e realizat. Că are bani, casă bună, curată, pentru că are o sală de fitness de fițe în Piperum. Și fata lui, o mână de om, are și ea 7 mii de euro, că face grafică pentru filme. Și se dădu jos la Alexandria, pe ploaie, dar numai după ce își spuse și el mândria. Numai că cea de lângă el, și ea cu telefon, avea gândurile ei care nu se bucurară de mândriile bărbatului în geacă galbenă, care nu s-a simțit bine în aglomerația bucureșteană. Că oamenii, la București, trebuie să facă kilometri pentru ca să muncească și sunt prinși în trafic și la dus și la întors. Dar la Alexandria e spațiu de întors, mergi repede, ajungi imediat, dar nu e Bucureștiul. Că toți vor la Capitală, dar fără viața și aptitudinile Capitalei, ca vulpea privind la struguri. Dar primăvara are să vină! A început toamna-iarnă, dar primăvara va veni! Și atunci vom termina și noi podul, când berzele se vor întoarce pe 25 martie, sau cel puțin vom relua munca la el. Această istovitoare muncă de a privi cum se întărește cimentul în picioarele de susținere.

Ogoare în așteptare. Cer plumburiu de Înzmormântare. Calm, adunat, scriu în mersul mașinii, de parcă știe că nu îmi plac rateurile eșapamentului. Și cine mă privește își dă cu părerea, se întreabă, deși nu știe cât de bine m-am simțit ieri publicând 4 cărți în aceeași zi. Cărțile sunt împlinire. Dincolo de truda lor e odihna ta, e împlinirea reală. Și dacă unii se dau jos la ciupercă, eu mă dau la Sfântul Ilie, pentru că mormântul lui e acolo, în liniștea pământului, ocrotindu-ne pe noi toți. Iar ploaia friguroasă, pentru că a nins la Bâlea, e prietenă cu mine, pentru că mă face să am un ritm al inimii bun. Și, în ritmul inimii ducându-mi rugăciunea și liniștea, e totul bine, foarte

bine, pentru că mă bucur. Și pot să spun că mă bucur mult, pentru că bucuria mea este Dumnezeuul meu. Și tot ce văd îmi face bine, pentru că văd bucurându-mă de toți și de toate.

Ploaie multă, cum n-am mai văzut de mult, de la acea vară în care se umpluseră șanțurile și dădeau peste, iar noi, copiii, ne-am aruncat în apa din șanț ca într-un ștrand. Și pe când noi ne bucuram de multa apă, de o asemenea noutate, rezultată în mod fericit după ore de ploaie, mamaia Floarea ne-a scos afară cu joarda, că se gândea la sănătatea noastră și nu la bucuria noastră. Și a trebuit să facem baie la cădiță, în casă, să ne spălăm cu adevărat, pentru ca să conștientizăm diferența dintre bucuria fără conștiința riscurilor și adevărata îmbăiere, cea care te pune în pat și te face să dormi. Și am mers prin ploaie o mare parte din zi, m-am dus, m-am întors, m-am dus și iarăși m-am întors, că nu mai aveam pâine, asta după ce am îngropat-o pe Nița, cu față frumoasă, rumenă în sicriu, care mi-a amintit de mamaia Floarea, dar căreia i s-a schimbat pe Cruce, din greșeală, n-ul cu un m. Noi am corectat greșeala în Slujbă, i-am zis cu n, apa trona peste tot, muzică gorjenească în autobuz, în 3, cu șoferul 4, una înregistrată la o Nuntă și pe care o auzi ca pe concertul lui Michael Jackson la București⁶⁵. Că tocmai se împliniră, vericule, 33 de ani de la acea dată, iar unii cred și acum că starul n-a murit! Rocării mergeau nespălați și cu cranii pe tricouri, depeșarii erau evazați la pantaloni, dacă știai să dansezi ca Michael, era bine să știi și ice, ice, baby⁶⁶, discotecile noastre erau o transpirație plină de muzică și ne căutam liniștea în câte un bluz⁶⁷, pentru că ne îmbrățișam partenera de dans ca în fața unui ultimatum. Tristețile de dinainte și de după dans aveau toată adolescența în ele însele. Te așteptai la o iubită de vis, la o tânără fată care te cunoaște mai bine decât te cunoști tu pe tine însuși, și asta în lipsa comunicării

⁶⁵ Concertul live: <https://www.youtube.com/watch?v=Hxgo-Qu-ZZE>.
Din 1 octombrie 1992.

⁶⁶ Cu referire la:

<https://www.youtube.com/watch?v=rog8ou-ZepE>.

⁶⁷ Blues.

dintre noi. Voiai să vină ea și să te scape de singurătatea ta, când trebuia să te duci tu și să o scoți din visările ei. Și distanța dintre vis și realitate era ca distanța dintre o carte bine scrisă și deschiderea gurii ei, care spunea niște banalități atât de lipsite de gust, încât le credeai și o sărutai. Căci, dincolo de sărut, de tânăra cu pricina, de dansul îmbrățișării, de deceniul adolescenței tale, tu căutai fericirea, acea stare care n-are sfârșit, pentru că e toată liniștea de care ai nevoie.

Dacă rămâi căzut în timp, adică în nevoia de dragoste, o vei căuta în toate femeile până la soția ta. Dar dacă vei privi mai sus de istorie, vei înțelege că sursa fericirii e Dumnezeu, e Cel care ne-a creat pe noi. Și că El nu o exclude pe soția ta, ci binecuvântă însoțirea cu ea. Și tocmai de aceea, noi, creștinii, nu facem din soțiile noastre un zid, ci o scară către Dumnezeu, pentru că împreună cu ele urcăm spre Dumnezeul mântuirii noastre. A mai scos trei cărți, vreau să le citesc, deși închiderea în sine a autorului are multă clămpăneală. Din gură zice, e atractiv, a învățat să scrie pe inima mea, schimbând mereu cadrul, tonul, afectivitatea, dar e mofluz la prietenie. Și când un autor n-are nici în clin, dar nici în mânecă cu prietenia, este o mască mortuară, că e bine că ne-am adunat să îl îngropăm, dar nu rămâne nimic.

Parantezele la paranteze sunt moartea live-urilor. Să zică și gura lui ceva, orice, dar se pierde în detalii. Poate că detaliile prind la neobosiți și, uneori, chiar și la mine, când am interes aparte să ascult. Dar obosiții de atâta muncă vor sintetiza, dacă tu ai gânduri multe. Hitchcock regiza *Păsările* în 1963⁶⁸. Ciorile țin minte dacă le-ai agreat⁶⁹ și se răzbună pe tine. Pomul care face ciori⁷⁰, însă, a fost tăiat din curtea Școlii, pentru că era frumos și impunător. Dar ciorile, în cârduri mari, s-au îndreptat spre alte abatoare, unde miros și „lupii licărind”⁷¹. Lupul făcuse strategie cu vânătorul: care să o mănânce pe

⁶⁸ A se vedea: [https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_\(film\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Păsările_(film)).

⁶⁹ Cf. <https://adevarul.ro/stil-de-viata/magazin/pasarea-care-te-tine-minte-cu-anii-daca-ai-2400493.html>.

⁷⁰ A se vedea: https://www.youtube.com/watch?v=7UL75Yunj_o.

⁷¹ George Bacovia, *Tablou de iarnă*, penultimul vers, cf.

bunicuță, care pe scufița roșie. Costumul de vrăjitoare e pregătit la supermarket pentru tine. A vinde e sinonim cu a pierde. Și degeaba sunt feliate, puse la țiplă, de diverse feluri, dacă mie îmi place doar aceea făcută acum, încă proaspătă. Pâine cu zacuscă, pâine cu struguri albi, masă de post. Și tunsoarea ei scurtă, dimpreună cu cărțile pe care le cumpără sau le primește, te duc la certitudinea că scriitoarea e mână în mână cu librarii. Că editorii n-au timp să te citească, ei te privesc ca pe o cifră de afaceri, zise el, dar redactorii, corectorii te citesc, pe lângă cei care te vând din cuvinte. S-au înmulțit prea mult, nu le mai pot cumpăra în foaie! Aștept până apar online sau sunt vândute și online. Nu mi-aș fi închipuit că o să ajung aici, la atâtea, la enorm de multe în hardurile mele, și să n-am timp să le citesc. Zeci de mii de prăjituri și eu aleg doar o carte, o citesc, apoi caut alta între milioane de cărți. Și toate atât de aproape! Chiar aici, chiar lângă mine, chiar în casa mea, dar și în casele tuturor.

Și-a țuguia buzele în semn de sărut, închizând ochii aceia mari, dar el s-a făcut că nu înțelege. Și cum ar fi putut să nu înțeleagă dorința ei, când era atât de explicită?! Femeile sar garduri, sar etape, sar munți, crezând că trebuie să facă totul acum, pe loc, pe când bărbații nu cunosc dramatismul luptei pentru o relație. Că nu cu oricine trebuie să o ai, ci cu acela pe care îl dorești. La Edinburgh tocmai plouase. O mașină albastră, o broască din vechime, era trasă aproape de o catedrală. O femeie cu umbrelă trecea pe lângă un verde intens, iar dincolo de acest semn de vitalitate era un palat vechi, înnegrit de vreme. Cei doi îndrăgostiți, care se țineau de mână, au făcut dreapta, pe trotuar, pentru că doreau să treacă printre cele două clădiri înalte. Și în orice oraș există o masă în care cei doi vor mânca într-o zi și vor vorbi despre iubirea lor ca despre cel mai important lucru din lume.

În țara unde câinii merg pe stradă, că așa le place lor să își facă siesta, e o țară în care bătrânii îngheață în case de nevoie. Metaforele, pe timp de pace, sunt pașnice. Când se acutizează psihoza, metaforele

sunt supraviețuire. Și eu am salutat-o, ea s-a rușinat, pentru că se credea comentată și de mine. Dar eu cred că responsabilul pentru drama ei e de vină, pentru că ea a fost doar credulă. Un viol nu începe cu tine, o copilă curioasă, ci cu libidinosul care profită de tine. Pisica intrase în Biserică, iar cel care a filmat-o a făcut-o să cânte psaltică în limba ei. Trendul de a te îmbrățișa pe tine, cel din trecut, în aceeași poză cu tine, cel de acum, e în vogă. Cum să instalezi un duș în sufragerie, cum să faci o ciorbă cu găluște pe o insulă pustie, cum să gletuiești o cameră în care nu vei locui, cum să pierzi timpul în mod confortabil, la tine pe canapea, în timp ce ți-e cald și bine. Căutările sunt din cele mai năstrușnice, iar omul e cel care le face. Și le face, pentru că poate, și pentru că toate sunt foarte lejer de ieftin. Când onlineul nu era infuzat peste tot, el era un produs de lux. Trebuia să cârâie îndelung până te logai și, dacă te logai, nu aveai standarde prea mari. Profitorii vindeau CD-uri piratate la colț de stradă. Dacă doreai conținut trebuia să îl cumperi pe sub mână. Și am învățat să lucrez cu diverse programe tocmai pentru că anii de început erau un eldorado al posibilităților. Pornografia stradală a sexualizat viețile oamenilor, după cum diversele substanțe toxice i-au înnebunit cu zile. Trasul pe nas, injectarea în venă, prizarea de aurolac, țigările euforice, libertatea ca libertinaj, șomajul ca mizerie socială, escrocheriile care au secătuit încrederea în oameni, politicile prost implementate au fost tot atâtea războaie de gherilă cu liniștea ta. Pentru că noutatea pe care o trăiești nu înseamnă neapărat binele tău, ci binele altora pe seama ta. Și tu, muncitorule, ești bun până când cazi la boală, până când uităm de tine cu nepăsare calculată. Căci ne trebuie alt naiv, alte brațe de muncă ieftine pentru prosperitatea noastră.

Când trei femei fumează lângă un zid și au fiecare câte un pahar de cafea în mână e semn că nu au clienți. Vânzătoare fără clienți, vânzătoare în așteptare, și până atunci pun țara la cale. Țara lor e familia lor și ceva prin jur. Micile intrigi, micile dezvăluiri, le fac guralive și neapărate pentru lumea asta. Că dacă n-ar mai fi cine să zică vorbe despre lume, ce s-ar face săraca lume?! Iar una dintre ele, la

consultul medical, a spus că e o persoană caracterizată de asertivitate, ceea ce e foarte adevărat, după care, în jurnalul lui, am găsit cuvântul lasitudine și am crezut că e vorba de o eroare, dar nu era, ci era un livresc. După care mi-am dat seama că strada *Părintele Stăniloae* începe chiar în stație la Botev, iar Biserica *Negustori*, unde Sfântul Dumitru Teologul slujea și predica, pentru că era aproape de casa lui, face linie dreaptă cu Biserica *Sfântul Minas*. Și că, aprioric, am fost vecini și încă suntem și vom fi, pentru că într-un pătrat de străzi s-a scris și se continuă să se scrie teologia Bisericii. Și că de aceea m-a luminat ca să scriu Dogmatica într-un anume fel, pentru că sunt urmașul lui din apropiere, din vecinătate, și el odihna mea și întărirea din toate zilele.

La întrebarea, care e prietenul tău cel mai bun, în comparație cu anii trecuți, când era familia, reala familie a fiecăruia, ori mama, ori tata, ori fratele sau sora, acum un anume număr de elevi a răspuns că familia lor e prietenul lor. Prietenul lor de la Școală. Și că numai cu el sau cu ea vorbesc, pentru că cei de acasă nu îi înțeleg. Peste ani vezi că acel prieten sau încă doi sau trei sunt toți prietenii vieții lui. Și că nu și-a mai făcut alții din comoditate, pentru că sunt de ajuns câțiva. Sau cei vechi fac ce fac pentru ca să îi alunge pe potențialii noi prieteni, ca nu cumva să renunțe la ei, la cei din vechime. Dar prietenii buni, înmulțindu-se, nu te secătuiesc de energie, ci te umplu de viață. Atâta timp cât ei hrănesc aspirațiile tale bune și nu te trag în jos. Dar cei patru, din serialul german terminat aseară, prieteni din copilărie, au ajuns la maturitate și nu știu să aibă o relație reală cu o femeie. Pentru că simt întotdeauna că femeile complică lucrurile în comparație cu ei, bărbații, care, în cercul lor, le simplifică în fiecare zi.

Cum s-a îndrăgostit Mihăiță de femeia de la Poștă, pentru că l-a învățat să trimită o scrisoare. Cu ea și-a început cartea. Și cum se duce la ea și stă pe un scaun, ca să o privească îndelung. Toată lumea se duce la cascadă ca să o privească îndelung, dar prea puțini scriu despre ce au înțeles din această privire în gol. E plin Facebookul de ducerile și de întoarcerile lor din vacanțe, dar prea puțini vorbesc despre înțe-

legerile lor. Că nu e de ajuns să te duci, ci trebuie să și înțelegi niște lucruri, nu?! Căci dacă te-ai întors la fel cum te-ai dus înseamnă că nu te-ai dus. Și ce rost are să te mai duci, dacă te întorci la fel?! Lasă pe altul să se ducă, care înțelege enorm de multe de fiecare dată și se întoarce altul, decât să te duci fără schimbări reale! Însă, la polul opus, e Mădălina, care mimează schimbări pe care nu le poate verbaliza. Ea spune mereu că a fost cool, că s-a simțit integrată în peisaj, că a avut tot felul de simțiri, dar nu intră în amănunte. Așa, și? Dă-i drumul la sublinieri! Dar n-are timp de amănunte, pentru că prezența online, în fața camerei, îi mănâncă senzațiile de bine din vacanțe și chiar explicațiile. Scriitorii, în comparație cu mimii, sunt „enervanți” tocmai pentru detaliile lor. Pentru ce îți sugerează, pentru ce înțeleg, pentru că nu văd ca toți ceilalți lucrurile, adică plat, scâlâmb. Te aștepti să vadă ținuta ta, cât te-ai boit tu pe față, că te-ai făcut albă de nu se mai poate, că ce bijuterii purtai, iar ei spun despre tine că erai țeapănă, abia îți găseai cuvintele la prezentare și te pierdeai cu ochii în mulțime, căutând un punct de sprijin. Pe cine interesează astfel de amănunte și nu firmele pe care le purtam? Nervii ei, atât de oxigenați, au făcut-o să spună că e un misogin nenorocit, care terfelește lingvistic ce nu poate să atingă. Pe când scriitorul, deși știa că e plină de curcubeu, nu s-a luat de alegerea ei, ci a spus ce a văzut la ea, ce a fost disonant în toată ecuația serii. Dar nu ne place să auzim adevărurile noastre, ci doar minciunile noastre. Minciunile, un fel de profiterol, sunt dulci cu tot ridicolul lor. Dar le bagi în gură mai repede ca să nu te privești în oglindă prea bine. Numai că oglinda conștiinței ține minte toate adevărurile noastre, absolut toate.

Și a plouat și azi! 13 grade cu vânt de 24. Ciclonul e în vizită pe la noi. Cum ați trăit, mamaie, ciclonul? Nu știu, maică, cum l-am trăit, dar încă sunt vie! Și, până la urmă, asta contează. A murit Dumitru, că era bun, că l-a luat Dumnezeu, dar pă mine m-a lăsat, că sunt un măr stricat. Și știe Dumnezeu ce face, când îl ia pe unul și îl lasă pe altul, deși nici acest altul nu e mai breaz. Așteaptă pocăința lui, așteaptă să își vină în fire, dar el se încurcă și mai mult în fire. Și ca să

știi cum e cu firele trebuie să fi văzut vreodată un război de țesut, că urzeala era acolo, în fire. După ce a făcut ultimele preșuri cu el, războiul de țesut a devenit istorie. Mai am porțiuni din el, alături de alte vestigii ale vieții lor, în magazie. Și toate sunt în așteptare, în viitorul pe care mi-l doresc, pentru ca ele să capete un pronunțat caracter muzeal. Dar pentru cine muzeific eu trecutul, dacă prezentul n-are decât un viitor infim? Însă, ca și când n-aș ști răspunsul, scriu mai departe, tezaurizez, public, pregătesc toate pentru viitor, deși el nu-mi aparține decât în mică măsură. Graba multora e frică, adâncirea multora în ei înșiși e rugăciune. Când cazi pe gânduri, cazi și în griji de tot felul. Și ciclonul își numără pagubele, copacii cad ca răpuși de gloanțe, stâlpii de electricitate cedează în fața vântului, știrile nu se mai termină, frigul de afară e frigul din casă, frigul din noi e frigul ideologic, e ce mascăm, ce îmbrobodim, ce detestăm cel mai mult.

Noile ghetе, îmblănite, au pecetea iubirii. Limonada, din stânga mea, a fost făcută aseară, când simțeam că am nevoie de ea. În octombrie înseamnă tot mai aproape de 48 de ani, o vârstă pe care o trăiesc ca o împlinire, mereu ca o împlinire bucuroasă. Căci fiecare treaptă e înăuntru și nu în afară! Torțele s-au aprins, dar s-au stins în mare parte pe drum. Părintele Felix mi-a mărturisit cu lux de amănunte despre cum a fost reconstruită Biserica, despre minunile care s-au petrecut atunci și despre boala de un an a tatălui său. Am fost prezent în discuția cu el și aproape că nu știu cum am făcut procesiunea. Dacă n-aș fi făcut așa, aș fi tratat lucrurile cu indiferență, calculat. Dar o discuție are doar interior, are doar ce se spune atunci și nu mai vezi ce se întâmplă în jur. Scrisul e o realitate de interior. Nu citești cartea privind-i coperta, ci trăind-o de la un capăt la altul. Și eu mă odihnesc scriind, mă bucur, îmi aduc aminte, mă regăsesc, alături sau în opoziție cu unul sau altul, în funcție de alegerile fiecăruia. Că nu poți să alegi în locul altuia, nu poți să te bucuri în locul lui, nici să trăiești și să mori precum el, dar poți să trăiești, să te bucuri și să mori ca tine însuși. S-au bucurat, au cântat, am vorbit, m-am bucurat de atmosfera

prietenoasă, melancolică. Căci atunci când oamenii se bucură vorbesc cel mai sincer.

Își aruncă gunoiul în saci mov. Diferențierea gunoiului e în favoarea celor care profită de pe urma lui. Eu nu îmi valorific gunoiul, dar alții fac bani din el pe banii mei, căci eu îi plătesc să mi-l ridice. Groapă sau crematoriu? Până nu demult Glina era mirositoare, dar gunoiul se arde în continuare. Și nu vă puteți trezi, v-o spun sigur, metamorfozați în Gregor Samsa⁷² sau în Kafka și nici nu veți putea lua premiul Nobel pentru Literatură, dacă nu aveți pile. Și nu mă refer la pilirea unghiilor, ci la relațiile extraliterare, care n-au nimic de-a face cu literatura, căci literatura se face în tăcere. Când scrii nu ieși niciun premiu, în afară de bucuria de a scrie. Vine unul, citește, se bucură și el, o dată mai departe, se mai bucură unul și aceasta e împlinirea literaturii. Cine se bucură nu primește premii. Dar cine le vânează, cine își face relații pentru premii, acela n-are literatură, ci marfă de vânzare. O marfă atât de perisabilă când n-are de-a face cu autenticitatea. Spre dimineață l-am visat pe tataie Marin că dorea să îi dau un pulovăr de-al meu, din ăla cu fermoar. Și când m-am trezit și m-am rugat pentru el, m-am tot gândit cui să dăruiesc un astfel de pulovăr, că n-am văzut pe mulți purtând. Dar, prin el, Dumnezeu m-a îndemnat să îmbrac pe oricine cu veșmântul iubirii, cu prietenia mea, pentru ca toți să se bucure și nimeni să nu mai fie trist.

Baleia îl vinde pe gândacul Samsa cu 600 de euro⁷³. Format din ce-a găsit prin casă. Pui orice numai metafora să apară. Figura tiranică a tatălui, hemoragie la plămâni, mormântul lui din Praga-Žižkov, insuficiență cardiacă, mort la 40 de ani⁷⁴. Viața ta e formată din ce ai spus tu despre tine însuși, plus exagerările unora sau ale altora. Cel care va pune lucrurile tale cap la cap are o motivație profundă. Până la apariția lui, așteptăm. Soarele a izbucnit după zilele de ploaie și ne-

⁷² Bineînțeles, mă refer la *Metamorfoza* lui Franz Kafka.

⁷³ Cf. <https://www.anabaleia.com/lojaonline/gregorsamsa-3>.

⁷⁴ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Franz_Kafka.

a bucurat. De ce ați ales să îmbinați autobiografia cu literatura și cu reflecții de tot felul? Pentru că toată experiența mea de viață devine scriere. Și cred că această trecere neașteptată de la un plan la altul al vieții mele e bună pentru toți, căci toți facem la fel. Ne gândim la lucruri personale, la lucruri citite, auzite, gândite, suferite. Nu le despărțim interior, ci le amalgamăm, făcând din ele un amestec personal, unul ce trebuie citit. Iar TikTok a câștigat tocmai prin diversitate, prin diversitatea umană, alegând din toate ce ai nevoie. Accelerationismul ne minimizează așteptările, crezând că vrem să devenim tehnologi⁷⁵. Însă îndumnezeirea omului e împlinirea lui, în relația lui intimă cu Dumnezeu. Introducerea de tehnologie în noi înșine ne minimizează. De ce să introduci ceva rudimentar, ceva care nu aparține omului, când nu ai înțeles încă cine este omul? Taina omului, deopotrivă mare și în sufletul, cât și în trupul lui, e încă taină. Ca să o trăiești trebuie să te îndumnezeiești, trebuie să fii tu însuși. Până atunci, de ce să te transformi în robot uman, când tu ești fiul lui Dumnezeu după har, cel înfiat de către El? Inteligența artificială e o căldare în care se varsă toată cunoașterea lumii. Amestecată, omogenizată, această mașină pare că știe totul despre noi înșine. Dar ea știe fraze, multe fraze, dar nimic despre fiecare în parte. Pentru că ea e orgoliul nostru de atotștiutori închipuiți, când fiecare om e un unicat și un univers aparte. Eu nu fac parte din căldare, nu am de-a face cu ea, dar tot ce produc eu e înghițit de căldare. Și ea vine apoi și se laudă la mine cu câte știe, când ea știe doar ce i s-a pus în gușă.

Căpușa, iubiți compatrioți, nu e insectă, ci acarian! Ea se înru-dește cu păianjenii și cu râia. Și, mai ales, are o viață parazitară⁷⁶, din aceea la care visăm mulți dintre noi: trai neneacă. Sarcoptul râiei își

⁷⁵ Cf.

<https://www.g4media.ro/accelerationismul-eficient-noua-filosofie-care-imparte-silicon-valley-in-doua-adeptii-ei-militeaza-ca-lumea-sa-fie-condusa-de-inteligenta-artificiala-intr-un-viitor-tehnocapital.html>.

⁷⁶ Cf. https://altius.ro/blog/22_capusa-o-minune-a-naturii.html.

sapă galerii în pielea noastră⁷⁷. E miner, face galerii în noi, știe că va găsi aur în noi înșine. Păianjenii sunt țesători-vânători, producând „mătase de diferite tipuri, utilizată pentru vânat”⁷⁸. Plasa pare un hamac, dar te transformă în micul dejun. Musca rămâne în plasă și devine mâncare. Și ei se întorc acolo, la victimă⁷⁹, pentru ca să o zdrobească în dragoste, potrivit zicerii: „Zdrobește-mă, Fănică, zdrobește-mă!”⁸⁰. Căci scrisoarea e un laitmotiv, dar harababura din jurul ei e comicul de situație. Cu cine votează el, care cu cine se culcă, cine de cine profită, puțin importă. Când prețurile cresc toată lumea se lamentează, dar fiecare mai are ascunși pe undeva. Se mai poate. Că n-are sacul fund, dar poate să aibă dublură.

Sosiile președinților, unde își ascund magnații reala lor avere, iubirile secrete ale scriitorilor, de ce Sfinții nu au fost văzuți în timpul vieții lor, dacă erau mulți credincioși pe lângă ei? Când nu există comentariu, nu există nici înțelegere. Picta niște ființe înalte, cu capetele în susul tabloului. Când am văzut primele lui sculpturi, am văzut asceza. Și apoi i-am văzut fața celui care le făcea și mi-am dat seama că sunt autoportrete. N-a scris mult, pentru că a pitrocit. Dar nu urechile animalelor, ci cuvintele! Și asta, pentru că nu avea de-a face cu scrisul, ci cu parvenitismul. Căroră le place să se audă își fac din glasul lor o vibrație ipocrită. Apasă doar pe cuvintele care aduc laude. Și Samantha Fox era și ea fată mare odată, că acum are 59 de ani⁸¹. Iar noi ne uităm la filme din trecut, uitând că actorii lor sunt oale și ulcele. Și cu cât filmul e mai captivant, cu atât noi pierdem timpul mai interesant. Și cu cât la meteo are fustă scurtă, cu atât nu ținem minte ce vreme ne încurcă. Și când ea pare serioasă, nu ajunge devreme

⁷⁷ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Sarcoptes_scabiei.

⁷⁸ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Păianjen>.

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Da, e din *O scrisoare pierdută!* A se vedea:

https://ro.wikisource.org/wiki/O_scrisoare_pierdută.

⁸¹ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Samantha_Fox.

acasă. Și când noi, stingheri, pe-o aripă, facem atâta risipă, el vede mașinile în fața lui cum se formează, pentru că le dezmembrează.

Ritmul interior al cărții e bucuria ta de-a scrie. Maghiarul primi 11 milioane de coroane suedeze⁸². Dacă până acum nu-l știai, mâine va fi tradus și la noi, că noi vrem să fim cu ăia care iau premii, nu cu ăilalți care așteaptă. Literatura începe când o citești, după cum istoria începe când o scrii. Noi, cei care trăim acum, suntem o istorie pentru alții, că n-avem timp să ne luăm în seamă. Câștigătorul premiului are materialismul la el. El crede că „Iadul și Raiul sunt amândouă pe pământ, și sunt aici, acum. Nu trebuie să le așteptăm⁸³”. Și când n-ai veșnicie, nu îți înțelegi rolul tău în istorie. Căci istoria e pentru ca tu să te faci propriu veșniciei, veșnicei relații cu Dumnezeu prin viața ta de sfințenie.

Plopușor nu se mai consideră postmodern, ci romantic. Plin de roșu pe fusta soției, cutreierând orașe și țări imaginare, primind tot felul de premii și gume de mestecat. Și de când s-a ramolit, zice celălalt cabotin, a început să scrie și mai bine în imaginarul său economic. Că alege fragmente, că le pune mai bine pe pagină și le vinde și pe acestea. Fragmente din cărți, cărți din fragmente, fragmente din fragmente, că everything is for sale⁸⁴. Și de când m-am ramolit simt mai bine ce trebuie să vând, că viața mi se scurge prin vene și, dacă nu vând, la ce bun?! Că ce fac eu cu posteritatea mea, dacă n-o vând de-acum?! Și ei, cei care nu mă înțeleg, nu mă înțeleg pentru că sunt spălați pe cap cu șampon. Dar, plurivalența de glasuri, nu este întâmplătoare. Marioara lu' Zmeu a fost prima care și-a dat seama că afacerile cu cărți n-au nimic de-a face cu creierul. Nu trebuie să te ducă

⁸² Cf.

<https://radiozu.ro/stiri/stirile-zu/premiul-nobel-pentru-literatura-merge-anul-acesta-in-ungaria-7234>.

⁸³ Cf. <https://hotnews.ro/laszlo-krasznahorkai-laureatul-nobel-pentru-literatura-acest-regim-maghiar-e-un-caz-psihiatric-cum-poate-fi-neutralitate-cand-rusii-ucid-oameni-2083200>.

⁸⁴ totul e de vânzare.

capul, ci trebuie să îi ducă capul pe alții. Că unii cred că, și nu e adevărat!, cărțile se fac din cărți, dar ele se fac din viața omului. Pentru că omul e cel care citește, scrie și trăiește și cartea și-o șeruieste⁸⁵. Și oricât de năvalnică poate părea apa când lovește țărmul, cartea e starea de bine care trece peste toate stavilele interioare.

Indefinitul e sentimentul din fața tablourilor. Dar depinde care e duhul picturii, al literaturii, al muzicii. Cine simte duhovnicește, simte ce sunt cele din fața lui. Sunt o binecuvântare sau o hartă a răului. Și trebuie să te lămurești interior pentru ca să nu mai amesteci lucrurile, să nu mai amesteci binele cu răul. A ieșit din casă și a văzut că lângă casa ei s-a format o depresiune imensă a unui munte. Pericol de moarte, catastrofă ecologică! Bineînțeles, pericolul era editat în fila video ca să producă ineditul situației. Când s-au terminat secunde de munte, fata a pășit pe prag, pe pragul modestei sale case, și s-a „liniștit”. Căci ea era cea care și-a făcut surpriza înspăimântătoare și tot ea s-a dezbărat de moarte ca de un coșmar fals. Un fel de Mr. Bean care își dăruia scrisori, pe care le citea cu bucurie rară.

Demonstrație tehnologică: bărbatul care se înalță de la pământ datorită cercului electronic din jurul coapselor sale. Vorbește în rușește. Ce unelte trebuie să ai ca să îmi iei banii ca instalator. Vezi fila video și jocul se termină! O femeie zice că femeile „adoră” florile. De ce, nu mai au altceva de făcut?! E sau nu e Haurențiu rasist? Dar rasist ce înseamnă?! Înseamnă că mănâncă rațe?! Dar rațele sunt bune, domn șef, sunt foarte bune! Mama i-a spus copilului că îi aruncă hainele la gunoi, dacă nu le pune la spălat. Am reținut rozul lila al mamei. Dislexia e o boală de citit. Experimentul ridicării în picioare. V-ați dat seama, probabil, că vă vorbesc despre ceea ce văd pe TikTok în acest moment, adică vă culturalizez cu viața lumii. Crucea de pe turla cea mare are 7 metri înălțime și 7 tone. Trebuie să te oprești la timp. Papa-galul predicatorului, verde la pene, zice și el Alliluia! Și-a agățat bicicleta pe perete într-un suport de scândură. O altă tehnologie, tot

⁸⁵ și-o dăruie.

rusească, în care un bărbat merge pe apă având în picioare niște papuci lați, albaștri, tehnologici. Mai sărim câteva conturi online. Se zice: scrollăm⁸⁶, dăm mai departe, sărim la ce ne interesează. Buletinul digital și nemulțumirile oamenilor. A fi surd înseamnă a trăi într-o lume a tăcerii. O moldăviancă drăguță ne arată puriciosul ei: un negru cu alb, un cățel frumos, care tace și nu zice nimic. Și mai are, că au fost plini de purici. Și e scump, pentru că e gras, și e frumos, pentru că ea zâmbește la noi. Și conținutul trebuie să te pice cu frumusețe la inimă, ca să o placi și pe viitor. Iar eu, punând pauză, am pus cele 4 coaste de porc la cuptor, pentru ca să le mâncăm cu pace după rugăciune și baie.

Dar pă noi nu ne interesează d-alde d-astea! Că ce, așa trebuie să fie un roman de top?! Dar Alessia, rujată bine, mă informează că gugăluțului îmi folosește o groază de date din telefonul meu. Și eu, care vasăzică, trebuie să reacționez, să fac ceva, să nu mai stau descoperit. Extrabuze, rochie albă, trecem mai departe. Trei clarinetiști îi cântă lui Mieluță în memoriam. Sensibilitate, nu glumă! Când eu mai caut câte ceva pe Google, hop și AI să îmi dea un ajutor. Dar dacă n-aș ști care e ajutorul, l-aș crede eu pe Ai pe cuvânt, pe hoțul ăsta de informație? Roxanna pune o întrebare fără literă mare: „te-ai mai întoarce la el?”. Nu știm care, nici nu ne interesează, că e scris cu literă mică.

Pe o frunză de viță, într-o boabă de rouă, romancierul a văzut o întreagă lume mărunță, dar plină de viață. N-a văzut-o, ci și-a imaginat-o! Nu degeaba lumea spune că el are capul mare, enciclopedic, că visează mult și ce visează mai și scrie. S-a pus în ipostaza celui care a suferit la închisoare și a scris despre spălarea deținuților cu furtunul. De la cimentul sângeriu, plin de chin, tastele scriitorului au ajuns în ocean, privind la multitudinea de pești din jurul lui. Tocmai trece pe lângă el rhincodon typus⁸⁷ și el îi face cu mâna. Rechinul albastru, se

⁸⁶ A se vedea: <https://gymbeam.ro/blog/cum-ne-afecteaza-scrolling-ul-interminabil-pe-paginile-de-socializare/>.

⁸⁷ A se vedea: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Rechin>.

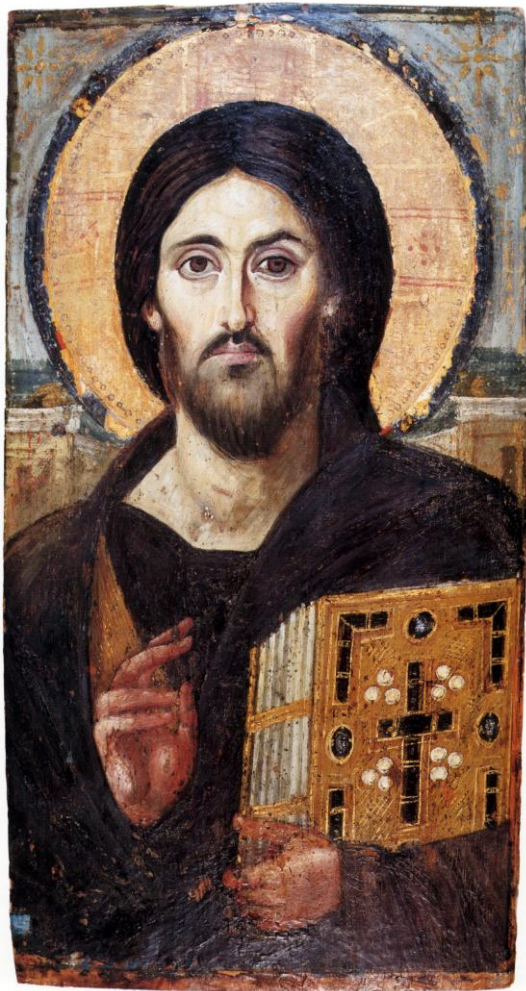
putea și pe mov, îi spune că ultima lui carte a fost incisivă cu lumea acvatică, încât scriitorul, cu un rictus țintit, i-a replicat că o să-l scoată din peisaj. Meduza cu cap albastru a zburat din apă în primul nor, din interes, nu din palmares, unde a întâlnit aligatorul cu ochii verzi, mereu sincer, mereu intuitiv. De ce tocmai el? Pentru că mătușa Ulfina, sora mamei lui Diorticos, avusese un schimb de replici active cu servitorul ei, un nespălat de carnivor, care vrea numai în sânge. Meșteru' e cel care dă trezirea⁸⁸. Cerbul cantemirean întrece orice așteptare a plagiatorilor de secol 21. Ochii lui pătrunzători te-au convins. Îmbrăcat în cuvinte, doar în cuvinte, bărbatul a îndrăgostit-o pentru totdeauna. Și ea, alergând în urma lui, ca după un tren care se pierde dincolo de orizont, nu știa la ce număr de telefon să îl sune.

Când lumea avea răbdare, o, atât de multă răbdare!, romanele se scriau și se și citeau. Acum, când fugim după sfârșit ca după început, trebuie să scrii romanul mai înainte de a-l termina, pentru că mai înainte de a-l termina se și citește. Ce a făcut personajul Mădălin până la urmă?, asta e întrebarea! Dacă îi spui că a murit, el te întreabă: Și de ce s-a mai născut, dacă a murit?! Dar dacă îi spui că soră-sa, de fapt, era amanta lui, el îți va spune sec: Ce mare incest fu și ăsta, că și așa Sorina era vai de mama ei?! Dar lipsa de sensibilitate a cititorului vine din autostrada de porno cu care e învățat și care îl face delabrat mai înainte de 18 ani. Groaza regizată incită la satanismul de grup. Pe când eu traduceam capodopera de doi lei a lui LaVey, alții făceau din ea un mod de-a fi, o dezumanizare înfiorătoare. Și dacă Dumnezeiasca Icoană a Domnului din Sinai⁸⁹ te face să simți că El te privește în adâncul tău, arătându-ți că împlinirea ta este îndumnezeirea ta, cea trăită în relația cu El și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt,

⁸⁸ Idem: <https://www.youtube.com/@MesterulManeleVideo>.

⁸⁹ Preluată de aici:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Pantocrator#/media/Fișier:Spas_vsenderzhitel_sinay.jpg.

cel care te satanizează prin vorbele lui te aruncă mâncare la porci, te aruncă în chinurile care nu se mai termină, pentru că invidiază starea ta de bine. Frumusețea pe care ți-o păstrezi prin rugăciune și curăție, prin dăruirea continuă. Satanismul lui Goya e și satanismul lui Baudelaire. O vrăjitoare plătită să te mintă e tot la fel de eficace în predarea răului ca orice sursă a răului, pentru că important e să te duci pe gura de canal a păcatului. Bagatelizarea păcatului e o înmulțire a răului. Dacă nu îl negi, buruiana crește. Dar dacă ai în mâinile tale rugăciunea, rugăciunea continuă, ea te umple de bună mireasmă, te face frumos, te umple de simplitate, căci și tăcerea se învață și frumusețea se respiră.

Cei închiși au fost martirizați și aruncați în pământ ca bobul de grâu. Și când îi dezgropi ai în mâini Sfinte Moaște. Iar el m-a luat cu

mașina pentru că se ducea la fotbal cu echipa. Îi aduna de pe drum. Și dacă ieri, de la cele două, coborâte la Filosof în sat⁹⁰, am aflat că există Răsmirești⁹¹ în Teleorman, deși ele pronunțau răz și nu răs, astăzi am aflat că există și Bragadiru de Teleorman⁹². Mă mir, apoi mă răs[z]mir. Mă răzgândesc, beau bragă, că e bună, dacă e rece și bine făcută, mai spre seară, după ce trece vipia. Și dacă mormântul lui se află lângă Biserica Schitului Păltiniș⁹³, când trec pe lângă Capela rotundă adesea mă închin, deși oamenii cred că mă închin la pădure, că nu știu mulți de conacul lui de la Vitănești⁹⁴. Iar femeia purta cartea pe cap⁹⁵, pentru că dorea să treacă BAC-ul înot. Asta nu înseamnă că l-a trecut. Chipul lui, din 1585, e roșu în obraz⁹⁶. Dar Bosch⁹⁷ nu e identic cu Bosch⁹⁸! Și trebuie să știi să faci diferența, mereu trebuie să știi diferența. Și ce mai zicea, Maistre, ce mai zicea?! Zicea: Mărine, la Nunta ta, toate fetele juca[u]! Și în atâta joc numai una tot plângea, și de aici toată drama acelei zile. Că era îndrăgostită, d-aia! Și dragostea te face să simți când să pui punctul pe i și de ce. Și doruleț și o sipică, măi,

⁹⁰ A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Noica.

⁹¹ Idem:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Răsmirești,_Teleorman.

⁹² Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Bragadiru,_Teleorman.

⁹³ Cf.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_de_lemn_de_la_Schitul_Păltiniș.

⁹⁴ A se vedea: <https://www.presshub.ro/casa-din-teleorman-in-care-s-a-nascut-constantin-noica-a-devenit-o-ruina-7412/> și

<https://liberinteleorman.ro/galerie-foto-amintirea-lui-constantin-noica-din-teleorman-s-a-transformat-intr-o-ruina/>.

⁹⁵ Cf.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Cutting_the_Stone_\(Bosch\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Cutting_the_Stone_(Bosch).jpg).

⁹⁶ Cf.

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Hieronymus_Bosch#/media/Fișier:Portrait_de_Jérôme_Bosch_\(anonyme,_1585\).jpg](https://ro.wikipedia.org/wiki/Hieronymus_Bosch#/media/Fișier:Portrait_de_Jérôme_Bosch_(anonyme,_1585).jpg).

⁹⁷ A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Hieronymus_Bosch.

⁹⁸ Idem: <https://www.bosch-professional.com/ro/ro/>.

măi, încât e greu să te decizi dacă e vorba de cephalaria transilvanica sau de scabiosa ochroleuca⁹⁹. Doina e o jale¹⁰⁰, una care nu pleacă din tine chiar dacă o cânti. Și dacă unii cred că aleanul e ceva ușor de exprimat, atunci să afle că nu, nu e așa. Pentru că tocmai ceea ce pare de la sine înțeles e cel mai greu de tradus¹⁰¹.

Și uneori ești nevoit să fii aproximativ. Să găsești o alternativă pentru o expresie sau să o traduci ad litteram. Și cel mai adesea eu găsesc că e cel mai bine cuvânt cu cuvânt, pentru că vreau să sune ca în limba română în orice altă limbă. Primatul limbii române în traducerea mea într-o altă limbă. Că eu sunt român, eu gândesc românește, și dacă mă traduci trebuie să mă traduci ca să fiu înțeles ca român și nu ca un cetățean fără națiune, ceea ce nu există. Îmi place că Iorga a fost autodidact. O spune în autobiografia lui¹⁰². Și când a fost asasinat lângă Strejnicu, el a fost împușcat de nouă ori¹⁰³ în loc să fie admirat. Ceea ce înseamnă că unora le e mai ușor să omoare decât să admire. Le e mai ușor să maculeze decât să inoculeze admirația față de cineva anume. Și copila stătea cu gura căscată la Catedrală, ca o pasăre zburând în înaltul văzduhului, pentru că o umplea măreția ei. Pe când Lemn Tănase, cu scârba lui rudimentară între măsele, nu suporta să vadă evlavia în stare pură. Căci aceasta, evlavia, era cea mai autentică expresie a recunoștinței.

– N-avea față!...

– Se zice: N-avea obraz! Adică era neam prost, lipsit de caracter.

– Țsta n-avea față!...

– Și ce-avea?!

⁹⁹ Cf. <https://dexonline.ro/definitie/sipică/definitii>.

¹⁰⁰ A se vedea: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Doină>.

¹⁰¹ Because precisely what seems self-evident is the hardest to translate.

¹⁰² Cf. <https://biblioteca-digitala.ro/reviste/carte/Iorga-Nicolae-O-viata-de-om-asa-cum-a-fost-autobiografie.pdf>.

¹⁰³ Cf.

<https://adevarul.ro/stiri-locale/suceava/asasinarea-lui-nicolae-iorga-marele-istoric-roman-1760172.html>.

- Avea un semnul întrebării în loc de cap.
- Deasupra capului?
- Nu, ca ală cu mărul în loc de cap¹⁰⁴!
- Adică e o parabolă?
- Nu! Mai bine zis un mafiot. Unul care a vrut să mă flateze, spunându-mi că numai eu pot să scriu o carte despre el...
- Despre omul cu un ? în loc de cap?
- Da, cu un ? în loc de.
- Și mafioții citesc oameni ca dumneavoastră?!
- Nu știu dacă citesc, dar se bagă în seamă. Și el crede că are o viață atât de interesantă încât mă va da gata.
- Și?
- L-am lăsat să vorbească despre cum a ajuns la pușcărie și ce-a făcut acolo.
- Și cât a făcut?
- 10 ani!
- Pentru ce?
- Trafic de femei! Le ducea să se prostitueze în diverse părți ale lumii.
- Și l-a prins cu ce?
- Cu Adela! Cu o tânără de la țară, de la Radomirești, pe care a minimalizat-o, dar care a luat legătura cu Poliția italiană, a dat detalii, l-a prins și pe el și pe alții care se drogau cu el, și apoi profitau de femeile lui, și asta e!
- Și veți scrie despre el?
- Depinde! Că eu nu pot să îi dau credit la toate lucrurile pe care le spune. Unele pot fi fantezii, totul poate fi o fantezie, ceea ce nu înseamnă că nu e mafiot. Pentru că ăsta putea a mafiot, chiar dacă a făcut sau n-a făcut ceea ce spune. Seamănă leit cu unul pe care îl știu ca-n palmă, securist pensionar, și care îndrugă tot felul de lucruri ca să îți capteze atenția. Unele sunt pe bune, dar glazurate cu fantezii multi-

¹⁰⁴ Cu referire la https://en.wikipedia.org/wiki/The_Son_of_Man.

ple. Pentru că delirul minciunilor e o stare psihologică la mafioți, o dedublare dobândită în timp, prin care îți câștigă bunăvoința. Se transpune în cine vrei tu să fie. Dacă îi dai timp nu mai scapi de el. Pentru că nu contează ce te minte, ci ce înțelege din tine în timp ce te minte.

– Și ce credeți c-a înțeles?

– Treaba lui! Că și eu am înțeles cât să n-am chef de el. Și, până la urmă, e un caz închis și acesta. S-a dovedit că mafiotul mă citise, dar nu de la pușcărie, ci de la psihiatrie. Și că îi rămăsese capul în altă parte, de aceea mergea pe stradă cu un ? în loc de cap. Magritte, vorbind despre tabloul său din 1964, amintea despre „vizibilul care este ascuns”¹⁰⁵. Vedem totul, dar nu înțelegem totul. Ni se pare că înțelegem fața lui, că o putem citi, și ajungem să constatăm că nu știm nimic despre el, că nu acesta e adevărul lui. Semnul întrebării e mereu în loc de altcineva. Oricând ne interesează un om, el este un necunoscut care începe să fie înțeles. Studiile literare trebuie să plece de la înțelegerile biografice spre cele ale adevărului operei. Căci ne interesează omul, fața lui reală, abisurile sale, și în opera lui le găsim. Dar scriitorul întrece de multe ori așteptările publicului, pe când cititorii rămân captivi la cum s-a făcut literatură înainte de el. Și îl gândesc nu în funcție de el, de opera lui, ci de operele altora, ceea ce n-are niciun sens. Autobiografismul inserat peste tot nu distruge romanul, ci îl duce spre o altă treaptă a lui. După cum cei din trecut se prefăceau că sunt obiectivi, că lasă personajele să vorbească și ei nu intervin în viața lor, când ei dirijau totul, cei care sunt și scriitori și personaje în propriile lor romane nu sunt un nonsens în roman, ci o schimbare de strategie. Căci, la urma urmei, dacă eu filmez o situație existențială și vorbesc despre ea, eu vorbesc despre ce am vrut să filmez și nu despre realitatea în sine. Personajele mele pot spune zeci de pagini sau doar o replică, două, și ele sunt realități personale. Așa cum, în roluri secundare, apar pentru câteva clipe diverse persoane, dar ele nu sunt

¹⁰⁵ Ibidem.

de ignorat, ci fac parte din cadru. Filmul se face și cu actorii principali, dar și cu actorii de recuzită, cu cei care apar ca și când n-ar fi din filmul ăsta. Tot la fel, acum, în romanul de față, orice spusă, orice persoană, orice temă, e o temă și ea poate fi amplificată sau nu. Dar ea nu apare la întâmplare, ci a fost vrută acolo, la locul ei, pentru că romanul e roman, chiar dacă tu, cititorule, crezi că romanul trebuie să aibă clasicismul lui și în anul de față. Dar eu vreau să te învăț cu romanul zilei de față, care e altul, care va fi tot mai mult altul, pentru că și tu te grăbești, dar și eu înțeleg nespuse de multe pe când tu citești.

Poți ascunde lucruri la vedere. Cu cât îți dai seama de acest lucru banal, cu atât construiești lumi în mijlocul oamenilor care nu văd lumea ta. Și lumea crește în mijlocul lor, ei cred că era acolo dintotdeauna, dar ea nu e dintotdeauna, ci tu ai făcut-o. Ai făcut să aibă o anumită culoare, o anumită simplitate. Poți vorbi despre examenul ei la barou cu lux de amănunte sau, dimpotrivă, într-o frază lungă și tăiată cu cuțitul. Aduce florile cu brațul, le udă, stă după ele ore întregi ca să le vândă. Privirile lor sunt de informatori fără voie. Mirosul pregnant de mâncare și de transpirație al celor care fac mâncarea stradală. Motoretele artizanale ale livratorilor asiatici și încercarea lor, adesea eșuată, de a merge pe pista de biciclete. Căci cei care merg pe jos intră în contrasens cu ei, având gândurile în altă parte. Și pașii noștri par a cunoaște străzile, merg adesea fără atenția noastră, după cum se mișcă întregul nostru trup, căci sufletul nostru, deși unora le pare absent, e prezent în fiecare secundă. Și cum ar fi absent tocmai adevăratul nostru cap, cel care ne conduce? Dar dacă noi nu știm să spunem mare lucru despre sufletul nostru, pentru că nu ne ocupăm prea mult cu el, cu abisurile și intensitățile sale, asta nu înseamnă că suntem niște paiețe care merg pe stradă. Când Gicu Gâscă a intrat în roman, el a intrat la modul negativ. Părea a fi o toană a autorului, o uitare. Dar el poate fi posesor de fraze. Orice frază poate fi pusă în gura lui, chiar dacă e neverosimilă. Te întrebi cine e, de ce tocmai el, cum de fie-sa e la Facultate, când el e țăran d-aci, de la noi, și nu scria pe nicăieri că trebuie să aibă o fată așa de cuminte și de dășteaptă. Dar

cine, în satul nostru, scrie analele istoriei, cine scrie ce trebuie să zică și să facă Gicu Pișcot? Dacă nu vă place Pișcot, el poate fi Mazăre, Baldachin, Huhurează, Găină, Urticarie. Cine, însă, cine scrie ce trebuie și ce nu trebuie în satul nostru? Că tot mai aud pe unul și pe altul că spune că asta e bine, dar asta nu e bine, și că nu trebuia, dar el a zis. Așa, șiiii?!...A zis ce?! Că dacă nu există ce trebuie și ce nu trebuie, toți pot să zică. Dar oare chiar nu scrie pe nicăieri?!

Când satul românesc era plin de gândirea Bisericii, el știa să gândească evlavios. Știa ce trebuie și ce nu trebuie. Acum, de când a rărit-o pe la Biserică, el bâjbâie, se crede emancipat, flutură idei care nu îi sunt proprii. Și de aceea apar diverse anomalii, diverși inși care strică rânduiala satului, pentru că se cred mai deștepți decât strămoșii lor în materie de normalitate. Orașul e plin de dezrădăcinați, de suflete de țărani care își plâng dorul după casa și via lor. Nu se simt bine, dar sunt nevoiți să trăiască aici. Copiii lor sunt mari, ei înșiși îmbătrânesc, dar nu s-au rupt de casa lor, de curtea lor, de vecinii lor. Trăiesc pe jumătate în oraș, dar cu picioarele în satul lor. Și mersul lor la Biserică e țărănesc, e ca la ei în sat, chiar dacă orașul le impune limite interioare. Baba Ghița e Ghițuleasa la oraș, are hainele ei de rendez-vous, mutra ei de doamnă, dar ea știe că e babă, că e țărăncă în adâncul ei și nu îi pare rău. Nu se dezice de ce este, dar îi place să epateze. Că acu' n-o știu oamenii de unde vine și a cui este. Dar dacă și-ar întâlni o consăteană pe stradă, așa, în nămiaza-mare, schimbă imediat placa, o vorbește ca pe la ei, că n-a uitat de unde este, ci doar se preface. Și se preface pentru că e singură cuc, nu e recunoscută, nu știe nimeni cine este, ce-a fost, cine sunt rudele ei. La oraș ești un nimeni, un oarecare, pe lângă care poate trece oricine. Și lupta ei interioară cu acest anonimat se face prin fața mată de stradă, teatrală, în care mimica și gestică vor să se înființeze ca personalitate ad hoc. Una tranzientă. Că dacă nimeni nu o știe, ea poate să fie oricine. Și pe o stradă poate părea profesoară, pe o alta ministă, pe o alta florăreasă, depinde de șarmul pe care și-l găsește.

Adesea îi surprind pe oameni când își schimbă măștile. În acele fracțiuni de secundă de derobare și de îmbrăcare instantanee. Trec de la o stare la alta, de la o personalitate la alta, toate create artificial, toate ținute în ei ca recuzită, pentru că așa au văzut că „se practică”. Trăiesc în visele lor, în aroganța lor, în comicul de situație al lumii urbane. Ghițuleasa florăreasa e jovială când dă în cărți sau îți povestește visele ei. O simți că e lângă ceaunul cu mămăligă, în viața ei nomadă, când băga găina pe sub fuste și se pierdea în mulțimea din piață. Vai, când o apucă profesoralitatea, când își dă ochii peste cap și îți spune despre cuvinte, despre cum ar fi trebuit să spui și n-ai spus, e găina care vrea să fie cocoș fără schimbare de sex. Înalță capul ca iapa, nechează, trepidează, se îmbufnează și trebuie să îi fii pe plac. Că e vai de mama ta, dacă o apucă în aceeași oră și dorul de a fi minis-tresă, de a fi dictatoare, când face ea bilioane de roșii în toată lumea și toți trebuie să o asculte. Pentru că atunci Ghițuleasa hitlerista împarte lumea în câte părți vrea ea, îi pune pe toți la corvezi, discriminează în neștire, execută, decapitează, că nimeni nu poate să îi stea în cale. Și aceasta, pentru că nu mai trăiește mă-sa, săraca, femeie cumpătată, aia care tot râdea de ea că e ca nelumea când se îmbracă și când vorbește. Că dacă ar mai fi trăit mă-sa, Ghița ar fi stat la locul ei, acolo, în sat, și n-ar mai fi venit la București. Ce să caute ea la capitală, dacă e de la Șotânga?! Ce, acolo nu mai sunt bărbați?! Sunt, dar trebuie să îi cauți! Sau, mai bine zis, te caută ei, dacă te găsesc interesantă. Dar dacă tu ești lighioană, cum să vină ăia și să te fluiera prin curte?! Fluieră și ei unde e dă bine și nu a pagubă.

Există Ghița sau nu există? E ca și cum ai întreba dacă lipsesc anumite cuvinte din limba română. Și dacă eu am văzut-o înseamnă că nu o cunosc? Și dacă nu o cunosc înseamnă că nu există? Și cum de nu există, dacă pot să spun atâtea lucruri contondente despre ea? Un comentator se grăbește și îmi spune: Mai bine zis faceți personaje din foarte multe persoane, preluând de la fiecare câte o mână, o ureche, o virtute, zece defecte. Și eu, flatat, îi dau dreptate. Și cum să nu-i dau dreptate, dacă eu sunt comentatorul?! Că eu îi pun în gură gândul

meu, ca să pară că și alții au aceeași părere ca mine. Și de ce să nu aibă, dacă toți suntem martorii aceleași realități?

Bineînțeles că Ghița există, stă la etajul 3, se duce la piață de dimineață ca să apuce ce e mai bun. Se uită, dă roată, apoi se întoarce și cumpără, pentru că trebuie să vezi mai întâi prețurile. A face piața înseamnă a găsi cele mai mici prețuri. Se ciondănește cu omul, vrea și mai ieftin, ia mai puțin, dar tot ia, pentru că are plan de cumpărături. Ghița planificatoarea e pe bază de bifare. Când cumpără, șterge de pe listă. Și vine agale cu ce cumpără, vine agale, ca turma de vaci de cu seară, mâncate, băute și obosite și care vor să intre toate pe aceeași ușă. Iar dacă îi deschizi ușa doamnei Ghița – poți să îi spui și domnișoara sau domnița Ghița, că nu se supără, chiar dacă are 70 și –, ea îți mulțumește ca la oraș, îți surâde, și rămâi impresionat de gestul ei atât de bine studiat, că ar putea să primească un premiu de consolare pentru el. Și poate să înceapă și o discuție foarte interesantă cu tine și chiar începe, depinde cât de dispus ești să o asculți. Căci are diverse partituri cu care ademenește tânăra generație, mai ales pe acele persoane care nu pot distinge între soare și ninsoare. Chiar așa, care e diferența dintre soare și ninsoare, dacă soare apare în amândouă cuvintele? De ce nin face din soare altceva decât soarele? Dar pentru că Ghița s-a uns cu ceva experiență în cei 40 de ani de orășenizare, se mulțumește și cu puțin atunci când nu e mult. Și puținul acesta, deschisul ușii blocului, deși un gest banal, o poate ține euforică toată ziua, pentru că un bărbat galant i-a deschis ușa, pe când ea venea agale de la cumpărături.

În comparație cu ea, Florela de la doi are gesturi nestăpânite ale fetei. Ticuri nervoase căpătate înainte de divorț. Nu intrăm în detalii, dar înalță din sprâncene, face mutre de tot felul, vorbește singură. Acum, cu vorbitul la căști, poți să zici că are întotdeauna transmisii live cu persoane aparte, cu televiziuni din țară și din străinătate. Dar ea e dinaintea perioadei tehnologice la care facem referire. Că dă din mâini, că e în dialog continuu cu nevăzutul, că obiectează, rectifică, subliniază, treaba ei. Dar dacă îi intri în raza vizuală poți să ai urmări

perpetue. Că nu te aștepti ce-o să-ți zică și ce-o să te întrebe, dar nici nu ești pregătit pentru așa ceva. Și dacă nu ești pregătit, trebuie să urci prin altă parte, nu pe aceeași scară, deși e numai una. Uneori vine după tine, când tu vrei să închizi ușa la lift. Apare deodată. Și dacă o lași să urce, dialogul începe, chiar dacă nu-ți dai seama că e vorba de un dialog și îl consideri un monolog. Dar niciodată un monolog nu e un simplu solilocviu, ci o formă de dialogare. Căci te prinde pe tine, pe cel din interior, în ațele lui și tu răspunzi și dacă vrei și dacă nu vrei. Că nu vor caii, când vor câinii, zice proverbul. Dar dialogul e o formă de precizie maximă și dacă nu se aude. E de ajuns să te privească și să o privești, că dialogul, care nu se aude, e în desfășurare. Și poți ține dialogul acesta al tăcerii zile la rând, ani întregi, fără ca prin asta să pierzi vreun detaliu. Pentru că oricând te vede și tu o privești dialogul e fără sfârșit.

În copilărie, adesea până în perioada de sfârșit a adolescenței, credem că privirea spune totul. Că oamenii pot să vadă ochii noștri și, prin ei, pe noi înșine. Îndrăgostirea te face să înțelegi că e nevoie și de cuvinte, de atingeri, de schimbări majore în viața noastră. Că unii oameni nu văd nimic din privirea noastră, nici din cuvintele noastre, nici măcar din gesturile noastre. Și că, dacă așteptăm să ne cunoască, așteptăm mult și bine, pentru că nu mai pot să vadă, nu mai vor să vadă, nu sunt în stare să vadă în sufletul nostru. Asta nu înseamnă că nu există excepții dumnezeiești de frumoase. Când cineva intră în viața ta ca o minune și te înțelege de parcă ar fi tu însuși. O mare parte a operei mele a fost scrisă înăuntru, în sufletul meu, cu dureri multe. Nu puteam să scriu decât în acest fel: trecând totul prin mine. La un moment dat s-a petrecut următorul lucru neașteptat: am început să scriu despre mine însumi detașat, ca și când aș fi scris despre altul, din trecut sau prezent, având toate lucrurile la îndemână. Și scriu despre mine și despre alții ca și când toate elementele ar fi despre alții, ca și când toate ar fi o culoare, ce îmi stă în față, și eu o pun pe foaie în ce fel cred de cuviință. N-aș fi crezut că sunt capabil de așa ceva. Și știu că această schimbare face parte din maturizarea mea scriitori-

cească și nu e o problemă de declin. Pentru că pot să mă transpun în exterior cu ușurință, să le pun pe toate pe un ecran și povestea să curgă de la sine. Căci cine sunt și ce am acumulat au devenit un tot unitar și ele sunt scrisul meu.

Când o încurajam să înceapă să picteze, îi spuneam ce se va petrece cu ea când va accepta să facă acest pas. Și apoi mi-a dat dreptate. Acum îi spun că poate să scrie și teatru, cât și roman, pentru că are nevoie de această libertate a confesiunii plenare, a împărtășirii de experiență. Și îmi spune că nu vrea să portretizeze oamenii, să vorbească despre patimile lor, pentru că asta o indispuce. Dar rolul literaturii e unul pedagogic, pentru că el îi învață pe oameni despre viață, despre sinceritatea vieții. Și ca să fii de folos trebuie să dezbraci oamenii de falsitățile lor, pentru ca să se privească în frumusețea sincerității lor. Au neapărată nevoie de sinceritate, după cum ai și tu¹⁰⁶.

S-a suplimentat trenul cu un vagon pentru excursia cu elevii. Că elevii, acum, nu mai stau doar la Școală, nu se mai ocupă doar cu scrisul și cu învățatul după notițele lor din caiet, ci sunt plimbați prin tot felul de locuri verzi, istorice, cu însemnătate pentru umanitate. Și tu, Profesoara lor, trebuie să le prezinți, să îi introduci în istoria oamenilor și a locurilor, pentru că Școala a ieșit în societate, a ieșit în lume, se plimbă, și rolul tău profesoral e unul itinerant. Mergi împreună cu ei și le vorbești și le prezinți și îi faci să simtă lucrurile. Dar, în același timp, ești gardianca lor, ești cea care îi pregătește pentru întâlnirea dură cu realitatea, cu viața lor de oameni maturi. Că acușica vine vârsta să îți iei viața în propriile tale mâini, să îți începi propria ta excursie și trebuie să transpiri mereu pentru tine însuși. Pentru viitorul pe care ți-l precizezi în fiecare zi. În schimb, clubul femeilor

¹⁰⁶ But the role of literature is pedagogical, because it teaches people about life, about the sincerity of life. And to be useful you must strip people of their falsehoods, so that they can see themselves in the beauty of their sincerity. They necessarily need sincerity, just as you do.

bogate, al nevestelor întreținute, de atâta timp liber începuse să aibă iubiri lesbiene și atitudini infracționale și criminale. Ai timp să vizezi și începi să vizezi murdar. Soția viitorului guvernator, blonda de până în 50 de ani, era capul răutăților, dezinhibarea ei era însăși intriga, credeai că tânărul fiu al pastorului, iresponsabilul, e de vină pentru crimă, dar nu, era mama lui, care îl pupa pe gură la sfârșitul mesei, iubita lui e împușcată și apoi e aruncată în apă, pe când fratele divei e aruncat în groapă de prietena ei lesbiană. Trasul în baloanele roșii se transformă în trasul în porci mistreți, nevoia unui tampon menstrual devine prilejul pentru o dezbrăcare și un antidepresiv, tânărul se masturba în timp ce prietena lui se ruga, fiind împovărată de conștiința păcatelor făcute împreună, iar ele trei, deși aveau bărbați acasă, aveau și atingeri profunde între ele. În timp ce Zenobia a trăit o iarnă într-o scorbură cu iubitul ei, mâncând ierburi. Și având pe bunicul ei senil pe masă, despre care am crezut că a murit, pentru că închisese ochii, dar pe care îl iau cu ei la București, fiind îmbrăcați câte trei în mod caraghios. Grotescul situației este evident de la început, tu, cititorul, știi că aceste lucruri nu s-au petrecut, pentru că toate sunt niște aiureli, niște exagerări evidente, dar citești. Și citești având curiozitatea să vezi ce se mai întâmplă, ce mai scrie, așa după cum așteptăm și continuarea filmului. Și aceasta nu pentru că am lua filmul drept realitate, ci pentru că vrem continuarea. Când filmul se termină în coadă de pește, fără vreun rezultat, ne indispuie acest lucru, ne simțim înșelați în așteptările noastre, pentru că vrem să vedem cum s-a sfârșit, nu cum nu s-a sfârșit. Cerem o continuare, un alt episod, alte episoade.

Și ce vrem să știm? Cum e viața altora, cum trăiesc alții! Că pe a noastră o știm sau credem că o știm, că doar e a noastră, nu? Vrem să știm cum trăiesc alții și de aceea citim despre ei, îi privim, îi urmărim, îi spionăm, îi rănim prin insistența noastră. Și când îți cere cineva un autograf, el crede că tu te bucuri să i-l dăruiești, dar tu ai drumul tău, ziua ta, după cum el are ziua lui. Dar el consideră că, dacă te cunoaște, și acum te-a și întâlnit, trebuie să și primească de la tine autograful. Și

ce înseamnă un autograf? Că unul doar se semnează, în grabă, cum fac fotbaliștii, pe când altul, cel pe care ți-l dorești, scriitorul, îți mai scrie niște lucruri, stă de vorbă cu tine, creează ceva pentru tine pe foaia de început a cărții. Pentru că vrea să facă întâlnirea aceasta cu tine memorabilă. Sau pentru că tu dorești acest lucru, în cele din urmă și el se bucură să devină memorabil în viața ta.

Numărul mare de desene animate din copilărie, care sunt vorbiri despre viitor, devine numărul mare de filme din toată viața, care vorbesc despre prezent. Tom și Jerry, Bamby, Cartea junglei te-au învățat să fii sensibil și atent, prevăzător și bun, să ai spirit de echipă și să iubești binele în viață. Când au început filmele în viața ta, ele au început să gloseze despre cum e viața ta, despre cum trebuie să fie, despre cum e lumea noastră, despre cum va fi. Când te pierzi în filmele de iubire înțelegi că ai nevoie de cea care te împlinește. Când se împușcă peste tot și cavalcada de imagini te umple de dinamism, atunci ți se vorbește despre insecuritate, despre faptul de a fi prevăzător, atent la detalii. Filmele despre viitor sau despre undergroundul vieții noastre sunt învățări cu realitatea posibilă, sunt pregătiri pentru întâlnirea cu răutatea din alții, dar și cu răutățile pe care le poți face tu însuți. Iar însemnările din subteranele vieții sunt ale celor care au coborât în adâncuri. Căci șofatul e o chestiune de trecere printre, pe când scufundarea este întâlnirea cu necunoscutul. Un necunoscut, însă, care are nevoie de apă, de contextul vieții noastre curente.

Ștefania e certată mereu pentru că stă pironită cu ochii în telefon. Mamă-sa îi vrea binele, pe când ea își vrea prezentul numai pentru ea. Discuțiile cu colegele sale sunt lumea ei. O lume despre care nu vrea să știe că se va termina, dar se va termina brusc, pentru că toate își vor găsi prietenii lor intimi și aceia vor deveni lumea lor. La rândul lor, ei le vor trăda, le vor face să plângă șiroaie de lacrimi, ele se vor ambiționa, vor „experimenta” despre iubire, până când vor înțelege că iubirea nu e o joacă de copii, ci e cel mai serios lucru al lumii

noastre¹⁰⁷. Dar până atunci, iubiții mei, până atunci vor suferi! Sufărința este o școală imensă a vieții și fiecare dintre noi am frecventat-o. Și am învățat că atunci când plânge cineva, plânsul lui vorbește și despre plânsul nostru și despre durerea noastră și că trebuie să tăcem. Să nu îl împovăram și mai mult cu vorbele noastre...

Bătrânul cu păr de un alb intens, care se urcase în el cu grija blocului avariat de explozie, pe care l-am văzut și eu după aceea în toată decrepitudinea lui, a jucat șah pe telefon (e pentru prima oară când văd un bătrân jucând șah pe telefon!), în timp ce soția lui a privit numai pe fereastră. Iar la coborâre, din cauza frânării defectuoase a lui fumeităr, a intrat ca o sulită în tânăra care se ținea de zona bagajelor ca să se odihnească, cea cu aur masiv la urechi și sebum pe față. Bluză roz, cu gluguș, peste care avea geacă neagră fără mâneci. Iar colega ei de drum, ceva mai în vârstă, avea un ban de aur la fiecare ureche, unul potrivit, care îi dădea un aer oriental, și un nas trecut prin viață. Pomi cu frunze verzi sau întomnate, varză la doi lei, pentru butoi, de care am pus și eu aseară la murat. Și am lăsat-o pe balcon să se facă pe îndelete, soarele alternând cu frigul de noapte și de dimineață. Iarmarocul cu de toate era supermarketul nostru. Diversitatea conta, lucrurile aflate la îndemână. Oricum i-am spune pe viitor, piața cu de toate e o nevoie socială, pentru că oamenii trebuie să-și cumpere lucrurile necesare. Și oricum le-am spune pe viitor la comercianți, ei sunt cei care trebuie să asigure aceste lucruri. Să ni le furnizeze la modul serios și când noi avem nevoie de ele. Ce facem, însă, cu prea multul? Îl depozităm sau îl dăruim sau îl aruncăm. Iar simplificarea caselor noastre înseamnă maturizarea noastră. Dar, în același timp, casele care strâng lucruri unice se muzeifică. Pentru că le păstrezi pe acelea care vor fi valorile lumii de mâine.

Am mai primit un premiu literar, încă unul, că le strâng acolo, într-un colț, ca să se pună praful pe ele! Premii cu praf, cu notorietate.

¹⁰⁷ until they understand that the love is not child's play, but the most serious thing of our world.

Dar, în primul rând, mă bucur de înțelegerile dumnezeiești pe care Dumnezeu mi le dăruie și care nu se prăfuiesc niciodată. Premiile se prăfuiesc, cele dumnezeiești niciodată. Căci, indubitabil, cărțile nu se fac pentru premii, ci pentru nevoia interioară de a le scrie. Iar când mi s-a înmănat premiul, bineînțeles că am vorbit despre literatura altora ca despre o lamentare continuă și despre literatura mea ca despre o bucurare de oameni. Pentru că mă bucur, eu mă bucur, nu mă simt singur, nu sunt singur și nici plictisit, ci bucuros, vesel în inima mea. Că becuțele deja s-au aprins, mirosul de iarnă ne intră tot mai simplu în nări, porcul de peste o sută va deveni masa de praznic, vom retrăi Nașterea Domnului ca prima oară, pentru că și noi avem nevoie de luminarea Lui. Și El este Domnul nostru, nu cineva distant de noi, ci al nostru, al tuturor, Care S-a făcut atât de mic pentru ca să ne facă pe noi mari, și atât de dulce pentru ca să transforme amărăciunea noastră în bucurie. Vin Magii cu steaua, vin Păstorii să ni-L arate pe Domnul, vin Îngerii să ni-L vestească, Îl vedem în ieslea cea săracă, apoi în brațele Preacuratei Maici, singura Fecioară în veci. Și noi, bucuroși de ceea ce vedem, le retrăim pe toate ca prima oară, ca prunci, căci și noi suntem niște prunci bucuroși, care vrem să Îl privim pe Domnul în brațele Maicii Sale, și să învățăm că El, Domnul nostru, e unul din Treime, că El e Cel cinstit de toți dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Cu sau fără ninsoare, praznicul e bucuria noastră. Praznicul e ceea ce trăim noi. E această bucurie simplă, plină de har, care ne face să îmbrățișăm întreaga lume în rugăciunea și în iubirea noastră. Și dacă tu poți să vii către mine și să mă îmbrățișezi, eu te îmbrățișez cu toată ființa mea, pentru că bucuria e o îmbrățișare care te cuprinde pentru totdeauna¹⁰⁸.

¹⁰⁸ With or without snow, the feast is our joy. The feast is what we experience. It is this simple joy, full of grace, that makes us embrace the whole world in our prayer and in our love. And if you can come to me and embrace me, I embrace you with my whole being, because the joy is an embrace that embraces you forever.

Ceasurile care se aud, care fac zgomot, sunt antiisihaste, iar eu iubesc tăcerea plină de rugăciune. O iubesc ca pe nevoia mea de odihnă. Nu pot suporta ceasurile zgomotoase, iritante, care joacă ping-pong cu nervii tăi, pentru că mă opresc la ele și nu pot să cobor în mine. Telefonul mi-a înlocuit ceasul de mână, devenit prea greu, precum și carnetul de notițe, devenit prea mare, pentru că le fac pe toate în tăcere. În tăcerea care îmi face bine, care mă umple de pace. Și când Duckadam a apărat poarta de mai multe ori, poetul avea 9 ani, pentru că fusese mântuit din cutremur. Iar cu un an înainte apăruse *Zenobia*¹⁰⁹, pe când *Leoaică tânără, iubirea*, fusese inclusă de 24 de ani în volum¹¹⁰. Ca după 24 de ani să apară prima carte TPA: *Acatistul Nunții*, pe 1 octombrie 2009¹¹¹. Elevii nu înțeleg textul, nici nu se sinchisesc să îl cunoască, au nevoie de comentariu, de unul care să stea necitit. Notele nu îi caracterizează, dar vorbesc despre ei. Anturajul lor e cercul lor. Bula de prieteni din online e singurul lor adevăr. De aceea nu fac față prea bine la adevărurile nefiltrate, la adevărurile crude, care ies afară din aria cercului. Și adevărul de la ruletă e acela că jucătorul se crede mult mai rapid ca bila. Sau, mai corect zis, el se așteaptă ca bila să îi urmeze gândul și să se oprească unde el își dorește. Dar bila, nenorocita, se oprește acolo unde el pierde banii, toți banii, și rămâne cu golul acela interior, resimțit și în buzunare, că n-are cu ce să îl umple. Omul atent cu banii lui nu presupune că în urma jocului banii săi vor fi mai mulți, ci mai puțini. El nu riscă. Dar cel care riscă, pierde adesea și câștigă o dată sau niciodată. Dar el pleacă de la premisa că poate să câștige, o variantă de câștig cu 99 de eșecuri, și acea premisă îl face jucător. Însă jucătorul nu e niciodată un câștigător, ci un visător! Jocurile piramidale sunt pentru visători cu bani, căci cei care le pun la cale n-au de-a face cu visul, ci cu disiparea banilor. Iar față în

¹⁰⁹ În 1985, avea 262 de pagini, era format 13 x 20 cm, cf.

<https://www.printrecarti.ro/10756-gellu-naum-zenobia.html>.

¹¹⁰ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Leoaică_tânăra,_iubirea.

¹¹¹ Prima carte anexată la CV-ul meu:

<https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-dr-dorin-octavian-piciorus/>.

față cu tonomatul de trei, cu mașina păcănelelor, linia nu e o speranță, ci o presetare. Și cel care știe asta, iubește chinul tău de a câștiga, dar mai ales își iubește afacerea lui.

Hingherii prind câinii de pe străzi în prima fază a filmului, pentru ca apoi să ducă bordelul la strung, la șaibă¹¹². Stingătoarele pe cont propriu¹¹³: minimalizarea brutală a femeii, fie ea și de moravuri ușoare. Iar „libertatea înseamnă să ai unde te duce”¹¹⁴, dacă ai cu ce te duce. Dar dacă n-ai cu ce te duce și vrei să te duci, ești dus de cei care vor profita de tine, până când te vor abandona acolo, undeva, ca pe o sticlă de plastic aruncată în apa curgătoare. Iar dragostea din plic rivalizează cu dragostea reală, din tot sufletul, numai în aparență. Lacrimile femeii sunt pentru cea din tot sufletul, chiar dacă se oprește la plic¹¹⁵. Și Letiția rimează cu opoziția, dar ea e cea care păstrează tradiția¹¹⁶. Cu sau fără TVA e bine să fii normal, să ai mințile la tine, să nu le lași pe undeva, pe coclauri. Căci mințile, astăzi, sunt cele care au nevoie de amintirile reale, netrucate, neduse cu pluta. Codexul Trivulzianus, cel cu caricaturile sale¹¹⁷, avea 62 de pagini¹¹⁸. Și acolo găsim bărbați privind-se ochi în ochi, rece, de foarte aproape¹¹⁹. Schițe de mașini, diverse însemnări, o cupolă de catedrală, matematică aplicată, urmele minții lui pe hârtie. Și istoria le păstrează ca pe amprente lui în această lume, ca pe adeneul oaselor ce nu trebuie ars.

¹¹² Min. 25, cf. <https://www.youtube.com/watch?v=GbDhgTlSuis>.

¹¹³ În același minut.

¹¹⁴ Min. 1.20.32.

¹¹⁵ Cu privire la <https://www.youtube.com/watch?v=97fXw6ZgzgE>.

¹¹⁶ Minutul 1: <https://www.youtube.com/watch?v=uV9ZPGntzPQ>.

¹¹⁷ Cf.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Listă_de_opere_ale_lui_Leonardo_da_Vinci.

¹¹⁸ Cf. https://en.wikipedia.org/wiki/Codex_Trivulzianus.

¹¹⁹ Cf. <https://www.facsimiles.com/facsimiles/leonardo-da-vinci-codex-trivulzianus#&gid=1&pid=4>.

Și-a publicat sonetele în 1609 și au fost 154¹²⁰. *El otoño del patriarca*¹²¹ apărea în 1975¹²², iar AI, care s-a băgat în seamă, n-a știut când a fost tradus romanul în limba română. Google însă, în primul rezultat, ni l-a dat pe Darie Novăceanu, care a tradus romanul lui Márquez și l-a publicat în 1979¹²³. Nichita publica în 1979 *Operele imperfecte* și avea 46 de ani¹²⁴. În același an, Marin publica *Ceramică* și avea 43 de ani¹²⁵. Iar eu, la doi ani, cum arătam? Eram învelit în iubirea bunicilor mei, asta e sigur, care mă creșteau ca pe un dor neprețuit. Și când tataie Marin auzea că se cântă despre dor, el se gândea la mine și plângea, ca și când aș fi exprimat întregul dor al umanității.

Cine știe când se termină romanul acesta și de ce? Cei care cred că sunt previzibil nu știu nimic, absolut nimic. Au gura plină de cartofi prăjiți și își dau cu presupusul. Dar ca să știm când și, mai ales, de ce, trebuie să așteptăm, pentru că romanul ne va spune toate aceste amănunte importante. *Vărul Shakespeare* a fost publicat în 1992¹²⁶, iar eu l-am întâlnit pe Sorescu la Turnu Măgurele în 1995. Însoțit de Simion, care era bucuros că liceul se numește *Marin Preda*¹²⁷. Acel Preda al nostru, care publicase *Cel mai iubit dintre pământeni* cu numai 15 ani mai înainte¹²⁸. Și dacă Părintele Grigore de la Didești își vedea publicată traducerea la Dumnezeiasca Scriptură în 1936¹²⁹, Părintele Dorin de la Scrioaștea, din proximitate, publica prima carte a Dum-

¹²⁰ Cf. https://en.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare.

¹²¹ Toamna patriarhului.

¹²² Cf. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Autumn_of_the_Patriarch.

¹²³ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Darie_Novăceanu.

¹²⁴ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Nichita_Stănescu.

¹²⁵ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Marin_Sorescu.

¹²⁶ Ibidem.

¹²⁷ Amănunte confirmate de soția mea, de Doamna Preoteasă Gianina Maria-Cristina Picioruș.

¹²⁸ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Marin_Preda.

¹²⁹ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Gala_Galaction.

nezeieștii Scripturi, în traducerea sa, în 2011¹³⁰, la 75 de ani după, și termina de tradus Noul Testament în 2025, la 89 de ani după, fără să își impună un termen anume. Numai că n-a mai „confruntat” LXX cu WTT¹³¹, pentru că Dumnezeuiasca Scriptură a Bisericii este LXX plus BYZ. Și a cunoaște Dumnezeuiasca Scriptură a Bisericii înseamnă a o traduce cu evlavie și cu recunoștință ca pe asceza de fiecare zi a mântuirii.

Despre *Roxana* din 1930¹³² am scris în vol. 1 din *A vedea și a fi văzut*¹³³, al doilea volum fiind în așteptare. Pentru că nu știu când și nici cum vor apărea cărțile mele, dar eu lucrez la ele pe când sunt capabil de ele, de ritmul fiecărei cărți în parte. Acum sunt în ritmul acestui roman, scriu la el, și nu vreau, încă, să ies din acest ritm. De aceea încerc să editez, să traduc, să predic, ca să nu ies din ritmul lui. Pentru că nu vreau să treacă un timp anume până mă reconectez la ritmul său interior. Iar *Roxana* este ajutorul de care are nevoie orice Preot. Pentru că ai nevoie de oameni care cred în tine, în vocația ta, în rolul tău sfințitor în această lume. Mercantilismul nu ridică Biserici, dar conștiința creștină da. Și când treci dincolo de alipirea ta de această lume, înțelegi că Biserica e cea mai statornică realitate a lumii, pentru că ea este dumnezeiesc de omenească și omenesc de dumnezeiască. Și că tu, cel care sprijini oceanul ei de lumină necreată, ești cel care te faci un mădular viu în oceanul de oameni al Bisericii.

Am ajuns cu bine, îți scriu de aici de la mare, ceea ce îți doresc și ție. În fața mea sunt munți, păduri, ninsori, valori, ceea ce îți doresc și ție. Nu, n-am timp să îți explic, ceea ce îți doresc și ție! Că ce-ți doresc eu ție e foarte serios și nu necesită spălare, că o poți lua pe tine când ne întâlnim, pentru că e nou-nouță. Da, poate că nu mă înțelegi,

¹³⁰ Cf.

<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/>.

¹³¹ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Gala_Galaction.

¹³² Ibidem.

¹³³ A se vedea: <https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/>.

dar ce-ți doresc eu ție are o însemnătate copleșitoare în derularea următoarelor evenimente, pentru că te cer de soție, da, ceea ce îți doresc și ție. Și, cei doi, bineînțeles, s-au întâlnit, au făcut copii, au 50 de ani de Căsătorie, își cunosc nepoții și le spun povești, povești fără final, ceea ce îți doresc și ție.

Și Doamna Preteasă tocmai mi-a trimis o filă audio și l-am auzit pentru prima oară pe Sfântul Seraphim Rose¹³⁴ vorbind. Și, ca de fiecare dată, ți se pare totul de o noutate absolută, pentru că nu mi-am imaginat niciodată glasul său. Iar glasul său mi-a transmis slava lui Dumnezeu din el însuși, odihna lui pentru noi. Căci dincolo de cuvintele Sfinților este Dumnezeu, Cel care locuiește în ei și ne bucură prin ei și pe noi toți.

Din ochelarii emoticonului ies două inimi spre mine. Sau, chiar din ea, din ființa cu care vorbesc online, ies mai multe inimi. Inimi foarte roșii, impresionante. Semn de mare iubire, de nespusă iubire. Soția mea are emoticoane personalizate și îmi scrie cu ajutorul lor, pe când eu scriu multe dauri ca să îi răspund. Daul meu înseamnă că sunt de acord, că sunt pe aceeași lungime de iubire cu ea. Și când îmi trimite un soare, soarele meu, sau o inimă cu 100 pe ea, 100 cu alb pe roșu, sau un 1 mare, plus #, eu îi răspund cu da, pentru că soarele, inima, 1 sunt iubire. Și dacă nu răspund înseamnă că nu mă interesează. Dar pe mine mă interesează iubirea, toată iubirea mă interesează! Iar când stai mult în frig și apare căldura la calorifer, așa, deodată, cum să nu te bucuri? Pentru că, dacă nu te bucuri, poate să plece tot la fel de repede cum a venit. Și, ca să nu plece, trebuie să te bucuri, trebuie să spui că te bucuri, că n-are cum să nu te bucuri, și răspunzi de fiecare dată, la fiecare apel, la fiecare emoticon, la fiecare tragere la rost, că d-aia ai telefon. Dacă nu-ți place, de ce mai ai telefon?! Telefonul e ca să piezi timpul, să răspunzi, să nu te mai uiți după berze, că acum e iarnă. Și iarna e un anotimp al uliței la Coșbuc, unde copiii ștrengari

¹³⁴ A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Seraphim_Rose.

se bucură de zăpadă ca prima oară¹³⁵. Iarna cumpărată de la Chișinău – mă refer la un tablou, nu la o metaforă – a fost nevoia mea de zăpadă. Pentru că nu era, am găsit de cuviință să îmi amintesc ce ar fi putut fi, dar ne-ar fi îngreunat drumul. Ne-am închinat în Catedrală, am cumpărat cărțile de rugăciune, am mâncat paste chiar vizavi, apoi am trecut strada și am intrat în mica galerie și acesta era singurul cu care trebuia să plec și am plecat. L-am protejat peste tot, l-am dus pe străzi, i-am dat să vadă lumea, am mâncat cu el la restaurant, punându-l lângă noi, ca pe un prieten tăcut, l-am adus acasă cu bine, deși s-ar fi putut strica în chip și fel pe drum și în autocar. Pentru că Dumnezeu a vrut să vedem această zăpadă, care n-a fost atunci, ci altcândva, și care trebuia să rămână memorabilă prin artă. Cum clipa de față devine o carte de citire pentru altcândva, pentru altcineva, pentru mulți, deși eu sunt singur acum și scriu la taste negre acest roman cu multe cuvinte, pentru că literatura e o sărbătoare. Și cine spune altceva vă minte, vă minte cu nerușinare, scumpii mei, pentru că literatura te cheamă la împărtășirea de adevăr, de adevărul din oameni. Și trebuie să vezi adevărul din mulți oameni pentru ca să îl dăruie tuturor oamenilor. Să îl dăruie cu prietenie sinceră, nefandosită, punând totul pe farfurii albe, întinse, ca oamenii să mănânce în pace.

„Și-a scos din geantă o batistă înfiorător de albă”¹³⁶, pentru ca să mi-o dea cadou, deși nu ne cunoscusem niciodată. Și chiar dacă nu ne cunoscusem, gestul de a face un cadou atât de alb era unul normal. Cadourile sunt albe, sunt date din inimă, le primești, pleci, îți amintești acest gest unic. Pentru că un cadou este ceva atât de intim încât nimeni nu îi înțelege valoarea. Doar tu și eu știm că acest lucru, în fond banal, e atât de important pentru noi și numai pentru noi doi. Și că, prin absurd, dacă unul din noi ar uita semnificația lui, celălalt va veni și o va spune. Pentru că are o semnificație unică și numai noi doi o știm. Impresioniștii au fost luați în râs, pentru că lor le plăcea să

¹³⁵ Cf. https://ro.wikisource.org/wiki/Iarna_pe_uliță.

¹³⁶ E din *Zenobia*.

picteze adevărul. Biserica din luncă, pe lângă care trec acum, e scaldată în multă lumină. Toți suntem neînțeleși la început, pentru ca să devenim niște iubiți neînțeleși. Niște geniali neînțeleși ai zilelor noastre, care nu facem altceva decât să privim lucrurile cu seriozitate maximă. Și dacă ai câine și trebuie să îl plimbi prin parc, viața ta se învâрте în jurul câinelui, după cum mamele se învâرت în jurul copilului lor. Și dacă mergeți așa, pe bulevard, și o bătrână vă vede din autobuz, vă poate vorbi de dincolo de geam, fără ca voi să o auziți. Ea vă va spune că nu e normal să stați așa de aproape de carosabil, dar asta e treaba ei, a bătrânei cu căciulă de culoare roșu închis. Care s-a și închinat când a trecut autobuzul pe la piciorul Patriarhiei. Că de ce să nu se închine, că e credincioasă de mică?! Și nu îi tace gura nici la viraje, nici la gropi, nici la razele de soare. Că ea știe unde să coboare, la fel și eu: la ultima literă.

Cel mai greu lucru de acceptat e să nu înțelegi să faci lucrurile cele mai banale, dar să știi să le faci pe cele complicate. Le face meticulos pe cele complicate, dar pe cele banale le lasă nefăcute. Sau pierde o groază de timp la ele, când putea să le facă în 5 minute. Și când au ieșit din buncărul obsedatului de ordine, copiii priveau spre camerele de luat vederi ca spre tatăl lor. Și-au înlocuit mama cu o altă femeie răpită, pentru ca aceea să le spună povești. Și satanismul acestei narațiuni filmice e acela să crezi că frica e „mai puternică” decât voința ta, când mereu ne alegem felul clipei care vine.

Nu le-a plăcut Castelul, nici mie nu-mi place, dar din alte motive decât ale lor, dar le-au plăcut tarabele cu suveniruri și locul de joacă al copiilor. Și-au cumpărat diverse, au glumit, s-au manifestat după cum și-au dorit pe drum, călcând, alături de alte grupuri, pe noile frunze căzute pe alee, dar, când a fost vorba de locul de joacă, au uitat că au 16 ani, și au început să creadă că au 8-9 ani. S-au dat în leagăn, s-au dat în balansoar, s-au dat pe topogan, au alergat într-un joc de echipă, trei dintre ei au jucat baschet cu alți trei băieți, care se aflau pe terenul amenajat, cel de lângă hotelul revopsit, unde pereții groși mi-au activat reumatismul și pe timp de vară, pe când mai multe fete

s-au filmat și și-au făcut fotografii pentru conturile online în colțul lor de intimitate. Iar mie mi-a plăcut pofta lor de viață, vivacitatea lor, neastâmpărul lor continuu cu care nu pot concura, dar mi-am pus întrebări serioase despre viitorul lor. Pentru că mi-aș dori să îi reîntâlnesc pe când vor avea 30-40 de ani, ca să văd ce s-a ales din ei. Cine sunt, ce fac, cât mai au din caracterul lor de azi. Sau dacă nu cumva copilărismul acesta al lor e aparent, pe când ei sunt foarte serioși în ei înșiși, iar nouă ne-au arătat un construct social. Un camuflaj. Prin care se apără de privirile celorlalți.

Doamna Preoteasă îmi tot reamintește seriozitatea mea din adolescență, cât de serios eram în tot ceea ce scriam, plănuiam, doream. Despre cât de matur gândeam lucrurile. Și așa îmi reamintesc și eu viața mea: plină de maturitate din primii ani. Nu m-am jucat niciodată cu adevărat, ci m-am pregătit pentru viața și pentru opera mea. Căci îmi dădeam seama că viața adevărată era viața celor mari, pe când eu, cel mic, sunt în creștere, și eu trebuie să mă pregătesc pentru a fi compatibil cu ei. Eram până la genunchii lor, apoi am tot crescut, dar jocurile mele erau despre viitor, pentru că înțelegeam cât de importante sunt lucrurile celor mari. Fiind crescut de bunici, am preluat și mai mult grija lor, severitatea lor, maturitatea lor deplină. Mă gândeam, dimpreună cu ei, la viața, la sănătatea, la stabilitatea și la banii noștri, la ce trebuie să fac mai departe, la faptul că a învăța e singura mea ocupație, pentru că doar prin învățătură voi fi cel care îmi doresc, iar toate celelalte vin din această coerență interioară a vieții mele. Și intuiția mea primă a fost umplută tot mai mult de minunile lui Dumnezeu, pentru că am început să întâlnesc oamenii de care aveam nevoie în viața mea. Sunt mii de oameni pe lângă care treci și câțiva care îți punctează viața la modul capital. Contemporani ai tăi, prieteni și intimi ai tăi. Dar, și mai mult, sunt cărți și opere de artă care te fac să te întâlnești cu oameni fundamentali pentru tine, care au trăit în diverse epoci, și fără de care, mai apoi, nu îți poți gândi propria ta viață. Pentru că, în cele din urmă, vii sau adormiți fiind ei, acești oameni contează pentru ceea ce îți spun. Pentru ceea ce îți transmit la timpul

potrivit. Mesajul lor e providențial. Și e providențial, pentru că e glasul lui Dumnezeu pentru tine.

Și întotdeauna am considerat imatură întrebarea „care e timpul potrivit pentru”, pentru că atunci când vine vremea, știi care e timpul. Și ce trebuie să faci. Când vine vremea să îți alegi facultatea sau soția sau vocația, atunci știi ce trebuie să alegi. Dacă îți ascuți sufletul, știi ce trebuie. Erorile de parcurs apar când nu vrem să acceptăm realitatea. Dar te poți opri, poți vira, te poți întoarce la drumul tău! Căci știi sigur ce trebuie să alegi. Ciorba de burtă nu a fost fierbinte și mă așteptam să fie, așa că nu s-a putut topi smântâna de lângă ea, dar pastele cu creveți au fost fierbinți și mi-au făcut bine. Iar când am urcat cu grupul meu în trenuleț, aerul bun și soarele care intra și ieșea din nori, mi-au făcut bine, un nespus bine, pentru că mi-au luat greața oboselii, cea adusă de deshidratare. Dar când vedeam arămirea pomilor dimprejur, cum toamna distruge verdele peste tot, n-am putut să fotografiez această jalnică priveliște a morții, pentru că mi-aș fi dorit să văd viața pomilor la locul ei.

I se zice Sprânceana, pentru că e stufoasă la vedere, și noi, continuă pictorul, dormim în ghetе roșii, pictate cu finețe. Că dacă n-am dormi, am reacționa. Dar asta e o opinie! Pentru că poți reacționa și când dormi și când taci și când ești la Piață, la cumpărat varză pentru butoi. Mai ales când toate se scumpesc văzând cu ochii și cu buzunarul nostru. Cumperi ce nu-ți trebuie sau nu cumperi, iar asta înseamnă a protesta. Și un protest e ceva modest, dar enervant. Că a avea o opinie înseamnă a relativa unanimitățile. Când pui sprânceana pe el și, din acest motiv, găsești diferența dintre static și dinamic, înțelegi că acest statut poate fi revocat. Că nu e un drept stabil. Iar pictorul ne urgisește vocal, dar opinia e glas personalizat. Sprânceana nu suportă vocile unice, dar unanimitățile sunt vetuste. Schimbă ceva la tine, Sprânceano, cere-te afară din grup!, zise Polina lu' Jâgodie, bună de gură și când doarme. Dar cine să audă concertul de vioară și asfalt, mai ales când începe să fie turnat la sfârșit de octombrie?

Statuia din fier forjat îți acceptă atenția. Expoziția a fost lată, cuprinzătoare, aranjată, încât i-au intrat toate caprele în ea. Acele capre oxigenate, terne, dintr-un univers pastoral inexistent, cum însăși autoarea, cu gura ei, a zis. Pe malul Oltului, Procurorul și-a vorbit cartea de la 11 în sus. A pus în ea limbajul locului, dar și chipul lui pirpiriu. Urmează să citesc, pentru ca să aflu detaliile cărții lansate atunci. Sprânceana nu comunică, ci pierde timpul. Carnivora săgetează mulțimea cu ochii. Tămbălău, dimpotrivă, se pierde în mulțime, are ticuri greu de prognosticat cu vremea de-afară. Cine erau cele două, Anofița și Firica, ce puneau țara la cale peste gard? Autorul a trecut cu vederea ce a înțeles despre ele și despre arealul din jurul lor. Vedea se lățise în acea zi, aveam crampe musculare, dar și atenție încordată, între două sprâncene se schimbă orice lege și aceasta este întrebarea. Deși nu trebuie să cădem în capcana lipsei de sens a cuvintelor, pentru că e sinucigașă. Iar Profesorul, când face rebusuri bine ticluite, are dorința clară de a transmite un mesaj de pace. Căci se va face pace cu granițe făcute praf și lapte. Și el dorea lapte praf, nu lapte, crezând că praful e altceva decât laptele. Iar Sprânceana, deși n-are diplome de arătat, are guralivitate, pe când Ioana lu' Chioru are vaci cu lapte, iar mă-sa i-a spus, ca testament, să nu fie vacă cu lapte. Vă dați seama cât de criptic e mesajul, dacă fie-sa a înțeles că nu e bine ca alții să profite de ea? Vaca cu lapte e normalitatea. Dar mesajul e morse. Și niciodată Sprânceana n-a mai zis nimic în acea zi, a tăcut mâlc, stând tupilată după un concept numit imparțialitate. Că a zis să nu fie nici cu americanii și nici cu rușii, ci să fie clandestină, încât nimeni să nu o vadă pe radar. Însă, se spune, că în Insulele Ciclade, Sprânceana a fost zărită într-un resort de câteva stele singură cuc, pentru că noul ei amant era beat turtă. În loc de turtă există și alte corelative, dar acum sunt la masă. Și masa, ca să-ți priască, trebuie mâncată cu cuviință și nu la voia întâmplării.

Iar Zinca lu' Breazu veni azi la Biserică cu colivă pentru socru-so, pentru Dumitru care a căzut pă front, Eroul nostru, că așa face ea pe 26. Și predica eu, că fusei protos, și le spusei să vadă sfințirea Cate-

dralei Naționale în direct, că e eveniment istoric. Și mai era și ploicica aia bună pe la noi, nu avuse ce face, și deschise și ea televizorul și să minună, fa, de ce-au făcut ăia la București. Lume multă, din toate părțile, necunoscuți, dar stăteau în curte, p-acolo, ca să vadă. Dar când schimbă ăia imaginea și dădu de politicieni, Zinca se schimbă deodată spre mânie, de parcă ar fi fost altă femeie, că nu îi mai înghite deloc. Că ne-au mâncat sufletul. Ne-au dus la sapă de lemn nenorociții ăștia îmbuibăți. Și ce caută, fa, ăștia la Catedrală, că ăștia n-au niciun Dumnezeu?! Oamenii stau afară, iar ei pe scaune, ca păduchele în frunte. Dar bărbați-so, care nu e vehement pă politică, ci e cu munca de zi cu zi, îi zise: Dar ce-ai fi vrut, fa, să fii tu acolo și ei afară?! Sunt conducătorii noștri, buni sau proști ăștia sunt, și d-aia i-a invitat Patriarhu' acolo. Dar Zinca nu și nu, că ăștia nu țin cu Țara, ci cu străinii și d-aia o ducem rău. Că dacă ar fi ținut cu noi, ne-ar fi prețuit și ei. Dar, per ansamblu, Zinca admiră pictura în mozaic, înălțimea, culorile, mulțimea, și fu bucuroasă. Că așa fac românii: sunt bucuroși când înțeleg măreția clipei. Lor trebuie să le-o spui în față, nu pe ocolite. Și dacă te cred, ei te urmează, nu îți pun piedică, ci merg cu tine până la capăt. Pentru că bucuria e modul nostru de-a fi.

Am ținut minte imagini semnificative în jurul cărora am desenat noile noastre drumuri. Cimitirul înălțat, cel de deasupra șoselei, scrisul mare, *Brașov*, care indică centrul orașului vechi, cum arăta Biserica Neagră, faptul că era o statuie lângă ea. Data trecută n-am putut să o vizităm, dar acum am vizitat-o. Cu 25 de lei. Același miros de igrasie ca la Sibiu și aceiași demoni înăuntru. Pietrele cubice, germane, enervante pentru mersul lejer, pașnic. Case ba renovate, ba nu, din care te așteptai să iasă oricând ființe fioroase, amenințătoare. Pentru că am întotdeauna presimțirea unui lucru rău, atunci când trec pe lângă porțile înalte, inabordabile, ale locului. Le-am întâlnit prima oară la Brateiu, în copilăria mea, când am fost la Botezul Gabrielei. Și era pentru prima oară când mă jucam cu copii de altă etnie. Căroră nu le înțelegeam limba. La un moment dat o mamă și-a chemat copilul, s-a închis ușa după ei și nu l-am mai văzut. Era ca și când murise. Pen-

tru că acele porți înalte, de bastilie, te fac să-ți imaginezi toate ororile. Mi-au plăcut autobuzele electrice, cele care scot din ecuație taxiurile. Verzi, ecologice, îmbrăcate în acel verde devenit iconic pentru ecologie. Dar nu le-am acceptat rutele. Am urcat în 50 pentru a ajunge în oraș, iar el ne-a scos la pietrele lui Solomon, la aerul tare al pădurii. După cum, la plecare, am plecat de la Kayus cu 5 și, în loc să ajungem la autogară, am ajuns să vedem cum sunt încărcate autobuzele, cu energie electrică, la cap de linie. Nebunia halloweenului am văzut-o și comercial, dar și în trafic. În restaurante și în malluri erau pânze sintetice de păianjen, schelete, capete descărnate, toată recuzita satanică, iar cei care veneau la munte făcuseră o coloană interminabilă. Pentru că veneau să petreacă de această zi. Și am ajuns acasă spre miezul nopții, începând al 48-lea an în pat, mâncând un morcov, apoi un măr. Mirul de la Biserica cu patru Altare, un magnet pe frigider și o reproducere a Bisericii, iar de la chinezi am cumpărat un caiet pentru însemnări, o unghieră pe care am folosit-o imediat, dar și ace de siguranță. Codul 2008 ne-a introdus în apartament, fereastra din tavanul veceului a fost lucru inedit, parchetul sclipind de curățenie, copilul guraliv de la parter, stiva de lemne din curtea interioară ne-a ținut de cald. Însă am întotdeauna o strângere de inimă când locuiesc sau trec pe lângă case vechi, pentru că ele sunt niște oameni bătrâni, care pot muri în orice clipă. Măine facem pomenirea de 13 ani a bunicii Floarea, combinând-o cu întâlnirea bucuroasă de ziua mea. Pentru că Dumnezeiasca Liturghie este întâlnirea paradoxală dintre cei vii și cei adormiți, Dumnezeuul nostru fiind Dumnezeuul celor vii. Căci toți sunt vii înaintea Lui. Și pe mamaia Floarea o am întotdeauna în inima mea, mă bucur mereu împreună cu ea și mă rog mereu pentru ea. Și ea nu are cum să lipsească de la zilele mele de naștere, pentru că ea le iubea enorm și făcea tot posibilul ca ele să fie bucuroase. Căci dacă eu eram bucuros și ea era plină de veselie. Veselia ei eram eu. Și la fel eram și pentru bunicul meu Marin. Și de aceea, când cineva se bucură de mine în mod fals, falsitatea lui este pentru mine o glumă proastă, pentru că eu am fost învățat cu sinceritatea și nu cu ipocrizia deșănțată.

Dar cele trei zile au fost o deconectare de la fluxul nostru zilnic. Pentru că mi-a plăcut să văd, să analizez, să mă bucur, ca și când n-aș fi avut nimic de făcut în viață. Și sunt foarte interesante pentru mine aceste mici pense de pierdere de timp, pentru că sunt o tragere a sufletului după ce urci un drum cu dificultate. Ai nevoie de ele, nu poți fără aceste clipe de respiro. Pentru că opera noastră are nevoie de aer, de continua schimbare a perspectivei, de sărituri cu prăjina, pentru ca apoi să faci sprintul de 100 de metri în timp record. Căci scrisul nu este o pierdere în detalii, ci o viață în viteză. Este adrenalina pe care n-o vezi, dar o simți în tine.

Al doilea computer este inactiv dintr-o toană și de aceea scriu pe tabletă. Iar pe tabletă scriu vorbind, vorba mi se transformă în scris, pun diacriticele, scriu mașinalizat sau mașina mă ajută să mă grăbesc. Pentru că scrisul este o legare a noastră la un loc, e modul comunional în care ne înțelegem unii pe alții, e regăsirea noastră în această viață. Și toate cărțile care ne stau la îndemână sunt intrarea noastră în relație, pentru că putem vorbi tainic unii cu alții. Dacă eu aflu conținutul romanului tău, aflu intrarea spre inima ta. Poemele tale sunt modul în care tu mă atenționezi. Lucrurile pe care tu le povestești sunt părți din viața mea. Pentru că tot ceea ce aud devine o parte din mine. Și îmi dau seama tot mai mult de ce nu îmi plăcea ideea de a povesti ceea ce citesc. Pentru că ceea ce citesc devine o parte din mine. Ceea ce citesc devine intimitate. Și nu îmi plăcea să povestesc oricui această intimitate, pentru că înțelegeam că ea nu poate fi înțeleasă de oricine. Cartea are cititorii ei. Iar cititorii cărții sunt cei care o asimilează, sunt cei care o metabolizează. Cartea e o pâine de mâncare, e ceva care devine o parte din tine. Și ca să vorbești despre cartea înțeleasă, trebuie să vorbești despre tine însuși. Trebuie să introduci în intimitatea ta și pe alții. De aceea scriitorii sunt întotdeauna oamenii capabili de prietenie, pentru că ei ne introduc în propria lor intimitate. Mă povestesc pe mine însumi, dar povestesc și ceea ce înțeleg despre alții. Sunt mereu atent la mine, după cum sunt atent și la ceilalți. Și efortul constant de atenție înseamnă literatură. Înseamnă asumarea vieții în

totalitatea ei. Pentru că ești pus în fața faptului de a constata viața, dar și de a o interpreta până la nuanțele ei tot mai fine.

Când l-am întâlnit pe tunisian, am dorit să avem propriul iris ca semnătură digitală, pe care puteam să-l avem din Bulgaria, din vară. La mall, în Varna, am văzut pentru prima oară scanarea irisului, dar eram în ziua plecării noastre. Și când am văzut cabinetul lui, am știut imediat că vrem câte o imagine personalizată. A doua zi i-am cunoscut soția, pe cea care îl învățase limba română atât de bine, și ni le-a promis la ora 14. Și, cu adevărat, le-am primit la ora 14, autorul extrăgând din imagine doar irisul. Prețul putea fi mai mic, dar calitatea produsului e foarte bună. Și e prima vedere de aproape a unor lucruri atât de intime. Știința medicală ne poate arăta foarte multe lucruri din noi înșine. Dar marea și dumnezeiască știință a vieții duhovnicești e cea care ne arată sufletul nostru. Cât de mult se curățește, se luminează și se sfințește el.

Primul este irisul Doamnei Preotese, al doilea e al meu. În forma în care le-am primit. Și sunt imaginile noastre de la 48 și 47 de ani.

Am lăsat câteva clipe scrisul meu, am revenit de la baie, și n-am mai găsit Wordul la vedere! Tristețe și enervare venite din senin. Am crezut că l-am pierdut cu totul. Când el, Wordul, se updatase, se închisese și se redeschisese, apăruse noul icon și mi-a relocat cartea. Imprevizibilul tehnologiei. Unde faci lucrurile mai repede, foarte re-

pede, dar le poți pierde tot la fel de repede. E de ajuns o secundă de neatenție, pentru ca să pierzi munca de zile întregi. Și, pe lângă muncă, e vorba și de starea ta interioară. Și atunci când pierzi atâta muncă, trăiești și marele gol al neputinței. Cum pot să reproduc, măcar în parte, chintesența acestor zile? De unde să am atâta putere, încât să-mi aduc aminte esențialul? Îmi aduc aminte satanismul unei zile, când editam la o carte, și am văzut cum încep să dispară literele. Cuvintele, frazele. Intrase un virus în Word și acesta îmi mânca literele și cuvintele de la sfârșitul cărții spre început. Prima oară mai încet, apoi cu o viteză tot mai mare. Și ca să termin cu nebunia pe care o aveam în fața mea, cu arătarea destructurantă venită deodată, am scos computerul din priză. Aveam duplicate la carte, nu era o problemă capitală, dar demonii mă țineau pe loc pentru ca să nu public cartea. Am publicat cartea în cele din urmă! Însă numai eu am știut ispitele editării ei. Căci scrisul e una, corectura e altă treabă, iar editarea este terminarea cărții. Și după ce termini cartea, o uploadezi online, pentru ca să o ții vie pentru public. Și publicul ridică din nas, o ignoră sau o primește cu plăcere, pentru ca să înceapă corvoada citirii și a înțelegerii ei. Căci ea este mai întâi proiect, apoi trudă, o împlinire personală, o termini, o dăruie tuturor, și receptarea ține de public. Cititorul este și primul ei critic. Criticul literar este cel care se întâlnește cu adevărul cărții. Și fiecare carte are adevărul ei, minor sau sublim, care îți cere să îl asumi.

Două vise ale aceleiași nopți de noiembrie. Ambele în locuri necunoscute, cu oameni necunoscuți, unde ajung fără să vreau. Sau poate că eram în vacanță. Locația primă: o insulă. Unde devin părtaș, prin tăinuire, la crimele unei femei sărace, mamă de mulți copii, care avea părți din trupurile unor oameni într-un cazan cu apă. Nu am întrebat de ce i-a omorât, nici ea nu a dat explicații, dar m-a lăsat să văd părțile din trupurile lor ca și când aș fi văzut carnea în galantar. Am tăcut, n-am zis nimic, pentru că am compătimit cu situația ei. Cu sărăcia din casa ei. Din gesturile ei nu părea o femeie criminală, dar faptele arătau contrariul. O lumină difuză, trupul femeii avea o cu-

loare creolă, i-am reținut chipul în mod șters și mai șterse sunt chipurile copiilor ei. Dar sărăcia din casa ei era evidentă. De fapt, nu îi înțelegeam limba în care vorbea. Și aceasta nu s-a manifestat violent față de mine. Pentru că nu m-a socotit un dușman al ei. S-a terminat acest vis în mod brusc, s-a terminat cu dorința mea de a tăcea despre ceea ce am văzut, și a început un altul tot la fel de neașteptat. Eram într-un loc de munte, dar în apropiere era marea. Acum știam că sunt în vacanță și soția mea era dimpreună cu mine, dar n-am văzut-o deloc în vis. Însă, după ce am fost pe nisip și am văzut marea, într-o zi călduroasă, senină, eram pe o stradă. O stradă circulată. Și cineva mi-a dat un obiect de lemn, tubular, ca de-o palmă de lung, și a plecat. Era ca o eprubetă închisă ermetic, încăpătoare, și nu l-am văzut pe cel care mi-a dat acest dar neașteptat. L-am văzut mâna, cunoșteam intenția lui de a primi acest dar, și m-am uitat imediat, plin de curiozitate bună, ca să văd ce e înăuntru. Și mi-am dat seama că înăuntru erau două ființe mici! Erau vii, fragile, neajutorate, cu capete care respirau...Am scos prima ființă, am ținut-o în palmă cu candoare, n-am avut timp să o văd prea bine, căci, deodată, o văd lângă mine, transformată într-o domnișoară foarte frumoasă, pe la 16-17 ani, bucuroasă că mă vede, dar care vorbea într-o limbă care îmi era străină. Dar, cu toate că eu nu o înțelegeam, ea îmi înțelegea limba și era bucuroasă să mă vadă, pentru că în mod evident mă iubea ca pe un tată al ei. Uluit de această situație, scot imediat și a doua ființă din obiectul tubular, pentru că mi-am dat seama că și ea este o tânără. Am intuit asta. Și așa a fost! Numai că a doua domnișoară avea vreo 10-12 ani și avea aceleași sentimente față de mine. Și ele se considerau surori, vorbeau aceeași limbă, eu eram tatăl lor, dar unul care nu le înțelegea limba. Iar eu, devenind tată în mijlocul străzii, într-un mod așa de minunat, pe de o parte eram uluit, bucuros la culme, pentru că mă bucuram de ele ca și când le-aș fi cunoscut dintotdeauna, dar pe de altă parte nu știam cum să le protejez mai bine. Erau amândouă îmbrăcate frumos, vesele, frumoase, delicate, dar eu aveam ideea că trebuie să le protejez, să le duc acasă, pentru că aici, pe stradă, nu e

locul lor. Sau doream să ajung acasă pentru ca să mă bucur cu adevărat de ele, pentru că strada nu e locul intimității.

Cordonul ombilical dintre cele două vise este întâlnirea cu oameni necunoscuți, dar care nu îți fac rău, ci bine. Dacă femeia era o criminală, putea să mă omoare și pe mine, ca să nu existe martori. Dar ea nu m-a considerat un om rău, ci un apropiat al ei, dacă a putut să îmi descopere crimele cu atâta lejeritate. Și acest lucru mă face să cred că nu ea îmi omorâse, ci ea doar ascundea părțile sfârtecate. Părea să nu aibă soț. Sau poate chiar soțul era criminalul. A cui a fost mâna care mi-a dăruit cele două fete? Și de ce să le primesc în eprubeta de lemn, închisă etanș, deși ele respirau? De ce nu vorbeau limba română, limba tatălui lor, dar îmi înțelegeau foarte bine cuvintele și sentimentele față de ele? Nu mi-am pus problema numelor lor. Nu mi-am pus problema mamei lor, dar mi-am dat seama că trebuie să mă întorc la locul în care eram cazat și să vorbesc cu soția mea. Și am mers împreună, ne-a văzut pe toți trei, și soția mea nu și-a pus problema cine sunt ele, cele două tinere. Pentru că eram bucuroși, eram o familie și eram în vacanță. Și acest sfârșit bucuros al visului nu m-a făcut să mă trezesc cu zâmbetul pe față, ci cu minte scrutătoare, întrebătoare, pentru că n-am mai visat nimic asemănător până acum. Și nu pentru că m-ar interesa foarte mult visele mele, ci pentru că demonii te asaltează mereu cu noi și noi imagini și sentimente.

În ultimul timp demonii m-au luptat tehnologic. Mi-au stat împotrivă prin computerele la care lucrez. Când vreau să lucrez, Wordul are opinteli din senin, dar onlineul merge bine. Când am nevoie de online, are el opriri de neam prost. Pentru că trebuie să pierzi timpul, să te enervezi, să nu faci ceea ce vrei. Dar merg înainte, fac ceea ce trebuie și asta înseamnă să te simți împlinit. Pentru că fiecare cărămidă pusă înseamnă edificiul întreg. Și când vezi întregul, atunci uiți greutatea părților. Uiți problemele de pe cale, pentru că ai ajuns la capăt cu bine.

Autobuzul e o pedeapsă vizuală pentru cel care stă în spate. Căci poți vedea numai partea din spate a capetelor celor de dinaintea ta.

Numai când cineva se întoarce vezi o parte de față. Dreapta sau stânga, nu tot chipul. Și această parțialitate și depărtare de chipurile celor din față ta te fac să te simți singur. Pentru că ei sunt în față, văd ce e în față, iar tu nu le vezi decât părul, urechile, forma capului. Pe stânga era vopsita blond, corpolentă, dimpreună cu un bărbat mai în vârstă. Cuplul etnic pe banca a doua, pe a treia era cea cu floare tricotată în păr, pentru ca cea din față mea să aibă părul prins în elastic. Tânăra studentă seamănă cu mama ei la păr, la o anumită atitudine a capului, dar ochelarii o fac din lumea cărților, ceea ce mama ei nu este. Autobuzul e un examen al răbdării. Numeri kilometrii, căldura e dată prea mult, vezi doar ceea ce este, nu poți să țipi, să mergi de capul tău, nu poți să vorbești la întâmplare. Nu poți decât să aștepti. Să aștepti să cobori, pentru ca să faci ce vrei tu. Însă unde, de fapt, faci ceea ce vrei tu? Camera ta este intimitatea ta. Dar romanul scris în perimetru mic e sufocant. Și demonul, azi-noapte, mi s-a arătat sub chipul bunicii Floarea și dorea să îl cred că ea nu a murit, că e vie și că s-a întors acasă. Dar eu i-am spus că e o minciună, că ea e adormită și l-am însemnat cu semnul Sfintei Cruci, iar el și-a arătat chipul lui urât, hidoșenia sa. Pentru că ar fi dorit să îl îmbrățișez și să îl pup ca pe bunica mea. Travestiul e de formă, nu de adâncime. Când dorești să pari altcineva decât ești, joci un rol, dar unul care nu te definește. Ceea ce te definește e ceea ce, adesea, nici nu observi, sunt lucrurile mărunte, dar care au o tradiție în spatele lor. Care au o înrădăcinare în tine, în modul tău de a fi, dar și în mulți alți oameni. Pentru că facem anumite lucruri în același fel, deși conotațiile gesturilor noastre diferă. Mâncăm la fel, dar fiecare interpretează mâncarea în felul lui. Scriem pe aceleași taste, dar nu în același fel, ci fiecare despre propria lui experiență. Și căutăm mereu diversitatea, căutăm lucrurile care nu sunt ca ale noastre, pentru a le înțelege, pentru a ne pune în locul altora. Dar când te pui în locul altora înțelegi că au multe din tine, că au multe în comun cu tine, cu viața și cu aspirațiile tale. Și prin aceasta îi descoperi umani, îi descoperi prieteni, frați cu tine, pentru că nevoile tuturor sunt aceleași. Și eu fac diferența între nevoile reale și moftu-

ri. Mofturile nu sunt neapărate, dar sănătatea, foamea, setea, credința, cunoașterea, libertatea, iubirea, împlinirea sunt reale și neapărate. Și oamenii, oricum le-ar numi, se referă la lucruri de care au nevoie în mod fundamental.

Poezia care cuprinde tot mai mult e cea care mă inspiră. Aș vrea să merg într-o călătorie unde să vorbesc poetic despre tot ceea ce văd. Să transform totul în descriere poetică. Și ceea ce eu spun să fie înregistrat audio-video sau scris după dictarea mea. Pentru că drumurile mele au multă poezie, multă muzică personală, iar eu le pierd pentru că nu le transcriu instantaneu. Nu îmi transcriu poezia, nu îmi pun muzica din suflet pe note și ele se pierd. Romanul își amintește, revalorizează lucrurile, dar am și fragmente în mișcare, vii, scrise atunci, pe loc. Mereu trebuie să ai cadru, să ai locul tău de creație. Una e să călătorești cu mașina ta și să te desfășori și alta e să călătorești cu necunoscuți la un loc, care nu pot respira arta ta, așa cum o faci tu. Pentru că artistul e în lumea lui pentru ca să scrie despre ea. Și tu, cel care îl privești, crezi că vorbește aiurea, că nu e în firea lui, când îl vezi că el e cel mai lucid. Când el încearcă să nască lumea lui și să ne-o dăruie.

Are sculpturi mari în viața socială, de piatră, dar și miniaturile lor, pe care le aduce în expoziții. Ceea ce nu poți arăta la nivel mare, arăți miniatural, dar efectul nu e același. Pe când pictorul, pe care l-am cunoscut azi-dimineață, e omul de curte al prezentului, e mestrelul vizual al clipei de față, cel care își pictează arta, dar face și tablouri la cerere. E înșurubat în nevoile cotidiene, dar zboară, nestingherit, și în arta lui. Și așa e cel mai bine: să îți urmărești stabilitatea vieții tale, pentru ca să îți scrii opera în pace. Pentru că diferența între cei care se grăbesc degeaba și tine, cel care te clădești interior continuu, e că munca ta e o valoare vie, indubitabilă, personalizată, care nu se perimează. Graba degeaba e doar salariu, e supraviețuire, pe când munca valorică e nepieritoare. Și ea se face în ritmul inimii tale, al sensibilității tale la detalii, se face în atmosfera vie a casei tale.

Au plecat din colonie spre un castel în paragină. Pagini întregi, obositoare, despre o lume fără vârfuri, fără valori, ștearsă. Sau poate că tocmai acesta e scopul literaturii sale: vă vorbesc despre nimic, despre o lume banală, care nu interesează pe nimeni. Fiecare predică a lui are un debit verbal învățat, după cum Ana folosește lacrimi false, care, inevitabil, curg fals pe obraz, deodată cu zâmbetul ei. N-a interesat-o tatăl, ci doar mama, când fetele sunt interesate mai degrabă de tatăl decât de mama lor, pentru că se definesc social în funcție de el. Fata vede, prin chipul tatălui ei, pe bărbatul de care are nevoie. Așa cum băieții vor o femeie care să nu semene cu mama lor, atunci când mama lor e la antipodul dorințelor lor. Răutatea regizată nu are ecouri prea mari, decât dacă o ai în tine, dar lacrimile vorbesc despre sentimentele noastre profunde. Pentru că nu poți imita ceea ce nu poți stăpâni, nu poți stăpâni ceea ce te copleșește. Și sentimentele copleșitoare sunt sinceritatea noastră, sunt diferența dintre mașină și abisul prea minunat al omului.

M-am trezit la 4 din vis, s-a rupt în două visul meu când a sunat alarma telefonului și visul a pierit deodată. Eram în plină acțiune, mă bucuram de ceea ce făceam, dar nu mai știu detalii, unde eram, ce făceam, cu cine vorbeam, de eram bucuros. Visul e în tine ca și creația ta, ca și rugăciunea ta, ca și iubirea ta. Uneori ni se pare că nu mai avem ce spune, pentru ca, deodată, să avem prea multe. Liniștea din noi e semnul cel bun, e semnul împlinirii personale. Când nu mai accentuezi bine cuvintele e semn că nici nu le mai gândești, că nu le mai dai importanța de altădată, ci faci toate la modul agresiv, impulsiv. Vorbesc în barbă, nu mai pot pronunța toate literele, nu sunt clari când vorbesc, pentru că nu prea vorbesc. Nu au fraze lungi, ci scurtissime. Dar confundă reclama luminoasă cu viața de zi cu zi. Cum să fii impecabil când muncești cu adevărat? Cum să nu transpiri când tu te obosești? Unghiile false sunt întreținute în scopuri sexuale. Și cum să pari tu un om cinstit, când trăiești într-o societate care bășcălizează orice normalitate?

Fantezia de a găsi manuscrise, manuscrisele altora¹³⁷, și de a le folosi în scrierile tale. Pentru că poți să pui pe seama altuia desfășurarea acțiunii. Tu și așa creai acțiunea pe seama altuia. Dar în cazul manuscrisului, acțiunea e și mai îndepărtată de tine, pentru că cititorul cade în plasa scrierii veridice. Manuscrisul dă detalii, vorbește despre experiențe diverse, unele care îl întrec pe autor, începi să te întrebi cine le-a scris, dar scrierea lui devine scrierea ta, pentru că l-ai introdus în romanul tău. Romanul tău se bazează, chipurile, pe veridicitatea altuia, dar nimeni nu atestă această certitudine. Tu iei de bun ceea ce ai găsit, tratezi manuscrisul ca pe o confesiune, dar nu știi în ce scop a fost scris. Însă, de fapt, tu minți cu nonșalanță, pentru că manuscrisul nu există, este invenția ta, dar romanul e și mai autentic, pentru că pornește de la manuscrisul altuia. De ce altul autenticizează o operă mai bine decât tine? Sau, când îl plagiezi pe altul și îți faci un sine fals, tu devii din plagiator o creație a propriului tău furt? De ce ai dori cu adevărat să îți schimbi sexul și să-ți amesteci simțirile tale de femeie cu cele de bărbat, când știi că nu poți să fii altceva decât ești, adică femeie? După ce s-a căsătorit în secret cu fostul preotul romano-catolic, deși era căsătorită cu scriitorul, trăind o viață dublă, femeia a ajuns să aibă doi gemeni în pânțece. A scris despre experiența ei, i-a adus pe cei doi la Spital, alături de ea, pentru ca ei să decidă să își crească copiii în trei. Bigamismul „iubirii” cere tot mai multe relații ca în cazul multiplelor soții „religioase”. Dacă, să iubești două femei, vorba cântecului, înseamnă să le dorești pe toate trei, tot la fel multe soții înseamnă niciuna, pentru că iubirea nu e performanță, ci loialitate. Schimbarea soților sau a soțiilor nu înseamnă conjugalitate, ci iresponsabilitate. Pentru că experimentul „marital” nu este experiență de viață, ci lipsa unei relații reale între cei doi. Când există iubire, există doar ei doi. Copiii lor sunt rodul iubirii lor. Dar a căuta „iubire”

¹³⁷ Ca la Mihail Sebastian:

https://ro.wikisource.org/wiki/Fragmente_dintr-un_carnet_găsit.

în afara relației, și asta pentru „a fundamenta” relația, înseamnă a nu avea o relație reală, pentru că iubirea celor doi le este de ajuns.

Când introduci pagini de jurnal în romanul tău, te introduci brutal, nefinisat, fără panglică, în viața cititorilor. Detaliile intime sunt firescul, dar pe care le înțelegi numai când ai nevoie de ele. Criticul literar ras în cap, cu zâmbet mofluz sentimental, consideră că poate să spună orice despre roman, pentru că l-a citit. Dar a citi nu înseamnă niciodată a înțelege, ci doar a memora date despre. Înțelegerea este cunoaștere din experiență. Trebuie să cunoști din viața ta pentru ca să știi ce am scris. Jurnalul e la mine acasă, în inima mea, e cum trăiesc eu fără ochii altora. E lumea mea interioară pusă pe tavă. Și nu o poți înțelege fără să mă iubești, fără să te pui în locul meu, fără să îmi simți adevărurile așa cum sunt. Orice carte, la urma urmei, e o iubire literară. E ce am înțeles, pentru că am iubit. Și s-a terminat cu „atâta e de ajuns”, ceea ce începuse cu „Într-o seară de noiembrie”¹³⁸. Căci și dimineața mea de noiembrie, la 8. 06, e foarte productivă, pentru că mă bucur să scriu astăzi toată ziua. Să scriu până când consider că e prea mult.

Știi, mâncând miere, când e prea mult. La fel, știi când e prea mult în scris, în pictură, în terminarea sculpturii de față. A făcut trei ferestre în Crucea de lemn, dar fără transcendență, ci cu forme geometrice în ele¹³⁹. Pentru că astupăm mereu rugăciunea cu lucruri concrete, prea concrete. N-am mers la simpozion¹⁴⁰, deși eram acasă, pentru că vorbitorii nu vor să îl întreacă zi de zi pe Sfântul Dumitru Stăniloae, ci doar să vorbească despre el lucruri colaterale. Nu vor să

¹³⁸ Ibidem.

¹³⁹ Mă refer la o sculptură a lui Dinu Câmpeanu, regășibilă aici: <https://www.contemporanul.ro/cronica-plastica/traditia-inepuizabila-sursa-de-inspiratie-expozitia-pomul-vietii-a-sculptorului-dinu-campeanu.html>.

¹⁴⁰ A se vedea: <https://basilica.ro/facultatea-teologie-ortodoxa-bucuresti-simpozion-sf-dumitru-staniloae/>.

îl întrecă în munca lui pentru teologia și viața Bisericii, iar atunci lucrurile nu au niciun sens. Te duci acolo unde oamenii fac lucruri mari, fapt pentru care pot vorbi despre un om mare. Dar dacă faci lucruri puține pe fiecare zi, cum să vorbești despre coloși? Și asta când Sfântul Dumitru Teologul își așteaptă ucenicii, pe cei care vor să îl întrecă în râvna lui pentru slujirea Domnului, căci aceștia sunt ucenicii rugăciunilor sale.

Anastasios Chefalas¹⁴¹ este Sfântul Nectarios al Eghinei și el e cunoscut mai mult pentru minunile sale decât pentru teologia sa cea dumnezeiască. Numele său de Monah e Lazaros [Λάζαρος] și numai după ce a fost hirotonit Ierodiacon a primit numele de Nectarios [Νεκτάριος]¹⁴², după cum îl știm toți până azi. Și de când am văzut partea de mandibulă și dintele Sfântului Ioannis Hrisostomos¹⁴³, mă tot gândesc cât de aproape sunt de gura lui, dar nu îi știu glasul. Dar îi știu glasul din inima mea! Căci suntem în praznicul lui acum, în bucuria cu care mi-a vorbit ieri în inimă, cu veselie multă, în timp ce îi slujeam Acatistul. Unul bun, mult mai bun decât cântările pe care le are în Slujba noastră românească. Și cum m-am rugat să ne ia și pe noi, împreună cu el, la adormirea noastră, dacă toată viața am trăit împreună în aceeași casă.

Da, sunt de acord, arta nu e un lux, ci e normalitatea vieții noastre. Pentru că, în primul rând, viața bisericească este modul nostru de-a fi. Cine încearcă să facă bani din literatură, din artă, din viața cu Dumnezeu transformă viața într-un obiect, când ea e bucuria noastră zilnică, e respirația noastră. Trebuie să trăiești, să te rogi, să citești, să te bucuri. Să te bucuri de ceea ce înțelegi, de oamenii pe care îi

¹⁴¹ Αναστάσιος Κεφαλάς, numele de mirean al Sfântului Nectarios al Eghinei, cf.

https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Νεκτάριος_Αιγίνης.

¹⁴² Ibidem.

¹⁴³ Fotografia mea e aici:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=10172941507490594&set=pb.822430593.-2207520000>.

întâlnești, care vin în inima ta. Și simt tot mai mult dorința de a mă sculpta duhovnicește atât în sufletul, cât și în trupul meu. De a fi o faptură tot mai suplă, tot mai lină, duhovnicească, bucuroasă. Vreau să fac mâinile mele tot mai lucrătoare, tot mai prietene, tot mai binecuvântătoare. Căci m-aș fi dus, aș fi avut nevoie de aerul meu, de apa mea, de casa mea, dar nu aveam starea sufletească pentru întâlnirea cu ea. Eram cu totul deschis, rănit de dor, de amintiri pline de jale. Încetul cu încetul mi-am închis ușa, m-am liniștit, am scris și tradus cu pace, revenind la starea de căutător al cărților, al oamenilor, al ideilor de tot felul. Pentru că trebuie să lucrez pe fiecare zi, trebuie să fiu prezent în opera mea, dar în același timp trebuie să adun cu ambele brațe. Să cuprind realitatea cu brațe puternice și să o pun în cărțile mele, pentru că ele sunt odihnă.

Dacă m-ar întreba culoarea ochilor, înălțimea, gusturi, dorințe, n-aș ști să spun mare lucru, pentru că eu am fost interesat mereu de sufletul lor. Stau de vorbă cu oamenii și parcă nu îi văd, pentru că eu văd doar sufletul lor. Dar ce ați dori, de fapt, să vă văd semnalmentele trupului, pe care vi le vede oricine, sau sufletul vostru? Eu cred că sufletul, da, sufletul vostru e cel pe care trebuie să îl iubesc și, datorită lui, să vă iubesc cu totul, pentru că el vă definește în primul rând. Taclalele trec, mesele cu voi trec, dar cunoașterea voastră rămâne în mine. Și ori de câte ori mă refer la voi sau mă rog pentru voi, vă am în față ca suflete vii, ca cele pe care le iubesc, la care mă raportez în mod intim, pentru că vă cunosc dinăuntru. Updatările computerului mă opresc din elanul meu scriitoricesc, opresc ecranul Wordului din senin, și trebuie să stau după el. Dar nu vreau să le închid, pentru că pierd timpul și mai mult. Opririle mele sunt citiri și priviri pe telefon, telefonul fiind odihna mea dintre fraze. Și scriu citind sau citesc pentru ca să scriu și mă recitesc pentru ca să mă bucur, să mă înțeleg, să mă minunez de logica interioară a lucrurilor.

Și eu simt la fel¹⁴⁴: pereții noștri trebuie să fie galerii de pictură fluide, nu stabile. Vreau să schimb colecția de picturi periodic, pentru ca să le văd mai bine pe fiecare în parte. Sfintele Icoane sunt stabile, sunt acolo, sunt mereu prezențe personale. Dar picturile noastre sunt părți din noi și ele trebuie văzute din multe poziții. Pentru că noi avem nevoie să ne privim de-aproape. Am să fac mâncare pentru acum și pentru diseară, pentru că scrisul meu de aici m-a umplut de foame, și apoi am să mă plimb după cele 3 cărți, fiind deschis mereu la surprize. Caut mereu neștiutul, nevăzutul, lucrul de care am nevoie, lucrul pe care îl așteptam, o tot mai mare liniște a mea. Și dacă am s-o găsesc, am să mă bucur, am să Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru ea, am să o trăiesc ca pe modul meu de-a fi, am să mă obișnuiesc cu ea.

Ca niciodată am fost ajutat de un librar și de o librăreasă pentru cele două cărți, căci pe a treia o găsisem deja. S-au dus în depozit după ele, n-au așteptat mulțumescuri, dar le-am mulțumit de mai multe ori, și am plecat împăcat. M-am dus și m-am întors cu 100, după care am luat corespondența Sfântului Dumitru Teologul. Care e parțială. Văzând, în drumul meu, decadența artei la ea acasă, pe când pare înfloritoare. Pentru că tablourile se vând mai mult sau mai puțin dosite, băgate în debara, publicitate online, și cine vrea, vrea. Toți vor să vândă, dar nu știu unde să-și găsească clienții. Cum să îi convingă. De ce să cumpere de la ei și nu de la alții. Sau, în primul rând, de ce să cumpere. Că oamenii își țin banii pe card sau acasă, nu vor să îi dea pe orice, deși se duc pe mărunțișuri. Acum sunt, acum nu sunt la noi. Pentru că ai multe de luat, multe de trăit.

Și m-am întâlnit cu el, l-am salutat, ca să nu zică faptul că nu vreau să-l văd, dacă am scris despre el în carte, dar eu salut pe oricine. Mă bucur să te salut, pentru că te văd. Nu vreau să mă prefac că nu te văd, pentru că te văd de departe. Și, indubitabil, îmi displace năzbâția

¹⁴⁴ Cu referire la o afirmație a lui Mircea Dumitrescu:

<https://www.radioromaniacultural.ro/podcast/atelier/academicianul-mircea-dumitrescu-atelierul-este-viata-mea-id49386.html>.

de a scrie fără anumite semne de punctuație, cât și lipirea voită a mai mult cuvinte, dar te citesc. Mă uit la experiențele tale mai degrabă. Aștept zăpada ca să treacă mai repede, aștept praznicele, aștept primăvara ce mă înverzește. A privi de deasupra sau de la firul ierbii, a scrie înseamnă a descrie. Au fost luați de la castel și transformați în informatori ai celui cu nume neinteresant. Dosarele, făcute într-un singur exemplar, au copii acasă, au copii în alte arhive. Informatorii se tem de propria lor umbră, de aceea fac copii peste copii ale datelor pe care le furnizează, pentru ca să se justifice mereu. Când informatorii încep să se uzeze mental, devin imprevizibili. Cine știe cui și de ce. De aceea, informatorii morți sunt cei mai siguri colaboratori. O lume etanșă e o lume în care nimeni n-are de spus ceea ce spune în mod evident. Și ceea ce este evident într-o lume curbă, e aceea că fiecare naș are întotdeauna nașul său. Nu știi unde s-a școlit, al cui este, dar știi că omul odihnit la cap e angrosist. Cumpără tot ce prinde, promite ceea ce nu face, e lider la flecăreală, la ștersul aparențelor. Și când dai mâna cu el, evident în altă parte, îți va spune că nu știe nimic despre tine, care ești filat. Că nu el, ci alții sunt pricina, că în toată situația a fost să fie și nu e nimic premeditat.

Căluții de lemn vânduți la librărie. Pentru copiii care vor să pună mâna pe realitate. O tabletă în mâna ta, pruncule, e o irealitate. Pentru că ea te învață că realitatea e tehnologică și nu reală. Trebuie să vezi mai întâi vaca, să te joci cu cățelul, să fii alergat de găscan, să dai boabe la păsări, să miroși fiecare anotimp la el acasă, să te duci la râu să te scalzi, să faci un om de zăpadă, să te dai cu sania, să mănânci șorici de pe porcul abia tăiat. Ai ouă roșite, cu care să ciocnim? Ți-ai cumpărat sorcovă, ai împodobit bradul cu inima ta? Zicem *Hristos a înviat!* cu bucurie, ne rugăm ca *Dumnezeu să-l ierte!* pe cel adormit, mâncăm colivă binecuvântată întru pomenirea sa. Și tehnologia nu e înainte, ci după bucuriile reale, imediate, după bucuriile comuniunii! Mai întâi trebuie să experimentezi lucrurile. Să vezi, să miroși, să guști, să atingi, să îți placă. Lacrimile de bucurie nu pot fi decât neprevăzute. Cât de mult aleargă mașina sau trenul sunt statistică, pentru

că gândul nostru e deja acolo. Eu am fost deja la tine, te-am îmbră-
țișat, m-am rugat pentru tine! Am fost acolo!! După ce obosesc peste
zi, mi-e greu să citesc literele foilor, dar literele computerului sunt
odihnă pentru ochii mei. Pentru că sunt litere luminate din interior,
pe când foia de hârtie n-are abisalitate. N-are lumina care să îmi mân-
gâie ochii obosiți și, când pun lumină peste ea, mi-e și mai greu să o
citesc. Da, știu, încă n-am două perechi de ochelari, ci doar una, și e
vârsta la care ar trebui! E vârsta la care apropierea se desparte de de-
părtare în materie de ochelari. Eu am numai ochelari de depărtare și
cu ei încerc să citesc pe foaie. Și când ochii îmi obosesc, nu mai pot să
citesc scrisul foilor. Și atunci, cu ochii goi, fără ajutor, citesc pe foaie,
dacă e neapărat, ca atunci când trebuia să completez formularul la
hotel, iar lumina era de asemenea mioapă.

Spațiul public include și hotelul, locul de tranziție între plecarea
și întoarcerea ta acasă. În autobuz sau la restaurant, în hotel sau la
supermarket nu ești acasă, ci în tranzit. Nu te oprești niciodată, ci
doar acasă e singura ta oprire, odihnă. Odihnirea de la Biserică e odih-
na pentru casa ta. Noi sfințim casele, pentru ca fiecare casă să aibă
odihna Bisericii. Și voi, cei care vă odihniți în ea, să vă odihniți du-
hovnicește. Iar mulți subliniază importanța desenului pentru pictură,
deși eu am început să pictez, pentru ca mai apoi să vreau să desenez.
Mă bucur de culori, accept greu ca desenul să fie pictat parțial, dar pot
să fac și asta. Dar, în primul rând, nuanțele culorilor sunt cele de care
am nevoie. Și mâine, după cum am promis, mergem la Muzeu, poate
în mai multe locuri, și vom lăsa sec la Restaurant. E joia noastră, ziua
familiei, ziua în care ne odihnim și ne bucurăm într-un mod dinamic.
Pentru că nu mai trebuie să așteptăm de la nimeni să ne facă surprize,
ci trebuie să ne facem surprize cu gust. Amintiri de care avem nevoie
și pe care le luăm cu noi pretutindeni.

Dedicat mamei lui, un roman plin de vorbe. Iar lecțiile despre
scris sunt intimități. Numai că scrisul nu este o strategie de impresio-
nare a publicului, ci e o deschidere a inimii spre toți și trebuie să ai în
tine ce să dăruiești. Vei învăța anumite chestiuni stilistice, literare, gra-

maticale, dar nu poți învăța scrisul, pentru că el e sinceritatea ta, bogăția ta, vehemența ta, grija ta pentru oameni, descoperirea de sine, viitorul nostru. Căci noi, cei de mâine, suntem scrisul clipei de față. Noi, cei de mâine, suntem sinceritatea de care am dat dovadă. Și actorul muri în noiembrie, ca să ne lase rolurile lui în uitare. Și compozitorul muri în noiembrie, pentru ca fiecare apropiat să își aducă aminte de el. Iar pe 13, de ziua Sfântului Ioannis Hrisostomos, Părintele nostru, e și ziua Dumnezeieștii Scripturi. Pe care a o traduce înseamnă a o descoperi neîncetat, dar și a te schimba neîncetat.

Standupărul, ca și mine, a preîntâmpinat gândurile publicului. Le-a spus ceea ce ei cred despre, pentru ca să se știe că e la curent cu gândurile. Dumnezeu, în toată Scriptura Sa, ne vorbește despre ale Sale, despre necuprinsele Sale gânduri, dar și despre gândurile inimii noastre, pentru ca să ne spună mereu că ne știe. Și tocmai de aceea mulți nu vor să o citească, pentru că se regăsesc acolo. Pentru că știu că așa stau lucrurile. Vin la spectacol, râd de ei înșiși, sunt conștienți că așa arată și nu altfel. Tot la fel, vin la predicile Bisericii, se văd pe ei înșiși în ele și consimt că așa stau lucrurile. Dar trebuie să iei decizia, da, de a te schimba radical! Și decizia o iei tu singur, într-o zi, în acea zi și în acea clipă dumnezeiască, de la care toată viața ta va arăta altfel. Și trebuie să arate altfel, pentru că nu te mai suporti așa cum ești. Tu te vei schimba, vei fi altul, dar ceilalți vor rămâne la fel. Schimbarea ta nu îi va schimba neapărat și pe ei, dar îi poate influența. Faptul că tu nu vei mai fuma, nu vei mai drăcui, nu te vei mai culca cu alte femei, ci te vei umple de pocăință pentru viața ta, e o lumină, o enervare, o atenționare. Ei se vor întreba, da, prietenii tăi, se vor întreba de ce ești altul, care e motivul. Tu, poate, le vei vorbi despre decizia ta, dar și despre roadele schimbării tale. Și toate acestea, că vei vorbi sau nu despre, îi vor influența în bine. Căci și ei au nevoie de impulsul decisiv, de bucuria schimbării interioare, aceea în care binele devine odina ta, pentru că răul a fost moartea ta până acum.

Bancherii din marele turn erau corupți. Nimeni nu s-a mirat de știre. Faptul că autobuzele vin la program părea de negândit altădată,

dar acum e o normalitate. Le privești în aplicație, le urmărești stațiile. Mașinile bancherilor au fost confiscate, casele lor la fel, viețile lor au devenit un apendice. Protestul e mereu o saturație. Când se face curățenie pe străzi, se orânduiește propria noastră respirație socială. Iar pictorii creștini încearcă să aducă în arta lor iconografia, pustiind-o de multe amănunte, când, de fapt, ar trebui să introducă arta lor în iconografie. Pentru că iconografia Bisericii înseamnă transfigurarea lumii. Și dacă tu trăiești transfigurarea ta și a lumii, vei picta iconografic, vei picta din interiorul transfigurării interioare, chiar dacă nu vei face Sfinte Icoane. Pentru că vei trăi în interiorul Sfintelor Icoane, vei trăi în slava lor, în cea care te transfigurează și transfigurează întreaga creație.

Florile de mandarin sunt îmbătătoare în noiembrie. Probabil crede că vine primăvara la noi în casă, dacă tot trăim la 25 de grade. Neprevăzutul este providențial întotdeauna. Dumnezeu are grijă de noi în cele mai frumoase și neașteptate feluri, pentru că grija Lui e mereu părintească. Și când cineva nu înțelege ceva nu e un motiv de hulă, ci de smerenie. Pentru că, smerindu-ne înaintea Sa, suntem luminați de Dumnezeu pentru a înțelege. O aștept să se întărească puțin, pentru a ieși în oraș. Pantofii de ieri, pe care îi uitasem în cutia lor, m-au bucurat, pentru că m-am simțit bine în ei, stabil. Actrița avea problema pantofilor, pentru că avea prea mulți. Eu, având strictul necesar, nu am problema asta, pentru că încălțările sunt pentru mine o nevoie practică și nu o emblemă estetică. Da, știu, mă îmbrac banal și nu sunt la modă, dar nici nu încerc să fiu. N-am încercat niciodată. Îmi place să mă pierd în mulțime, să nu atrag atenția, să fiu ca cei mulți. Pentru că în interiorul meu sunt cel care sunt. Și moda nu mă atrage, pentru că nu vreau să ies în evidență prin cum arăt. La ce mi-ar folosi aprecierea hainelor mele, dacă aș fi o nulitate scenică? Prefer să fiu aflat, să fiu citit, să fiu descoperit în cărțile mele și în viața mea, pentru ca cineva să îmi vadă cuprinderea, imensitatea interioară.

Ce mi-a făcut romanul ăsta?! M-a făcut să am încredere în înțelegerile, în sentimentele, în crezurile mele. Să le spun cu putere, să le

scriu cu bucurie, să le mărturisesc tuturor. Gândurile și mărturisirile de aici sunt din interiorul meu, așa cum și voi le aveți pe ale voastre. La 9. 20 scriu, am ce scrie, aveți ce citi, pentru că și voi aveți oameni în voi înșivă, despre care puteți scrie și despre care puteți să vă amintiți cu lacrimi. Pe peronul gării, în stație, în timp ce împingeți căruțul în supermarket, în pat, înainte de somn, de somnul care nu mai vine, aveți oameni la care vă gândiți, aveți lucruri despre care vă întrebați. Și e normal să fie așa, Tanțo, e normal, fată! Sică a murit, Gabriel a murit, tu muriși, ne ducem, fată, ne mutăm la Cimitir cu toții, să crească lilioci albaștri în jurul nostru, primăvara, înainte de Învierea Domnului. Și prietenul Marin Sorescu a avut dreptate, mare dreptate, când a scris despre toți ai lui, când i-a literaturizat, că despre sat mai rămâne doar ce ai scris tu. Se duc, se duc cu toții, rămân o uitare nepovestită, ca și când n-ar fi fost niciodată, de aceea au nevoie de tine, de recuperatorul lor din bezna uitării. Să le pui tu cuvintele, să le arăți fața, să spui tuturor că ei au fost și sunt, pentru că puteți citi despre ei, despre toți acești oameni.

Când trebuie să cureți veceul după tine arăți că intimitatea ta e un respect față de alții. Nu trebuie să lași urme, nu trebuie să fii judecat pentru cine ești. Așa după cum tușa Veta, înainte de a-și mulge vaca, singura care i-a mai rămas, îi spală ugerul cu apă caldă, cu atenție, vorbindu-i ca unui om, pentru că mulsul este prietenia ei cu Mirușa, cu vaca cea bălțată. Omul ei a murit de 20 de ani, i-a făcut toate pomenirile, îi dă pomană oricând. Nu se uită la şușotelile din jur, nu se uită la răutăți, pentru că Dumnezeu vede toate și știe toate. Și nu ne judecă lumea pă noi, ci Dumnezeul nostru, Cel care e nepărtinitor, dând fiecăruia după inima și faptele lui. Lângă plăcintăria din colț, aseară, unde era coadă, un tânăr privea numai la plăcinte, la nevoia lui de a mânca. În fața Băncii, pe un carton, dormea un bărbat rufos, care cerșește lângă Florărie. Fără nume, fără biografie, fără destinație. Îi revezi până când nu îi mai vezi. Mi s-a părut, alaltăieri, că era cel care țipa tare, uneori, și dormea în canalizarea peste care acum s-a ridicat blocul cu multe etaje, dar era un străin venit la noi să

muncească. Pe bani puțini și din care să trimită și acasă, pentru că la ei sunt și mai puțini. Un alt culcuș era în fața Librăriei, folosit sau care îl aștepta. Cei trei bărbați, scoși din cutie, în costume, păreau din altă lume, cu standarde sociale înalte, dar ei aveau vorba noastră și doar haine. Pentru că atunci când își scot hainele, adesea își scot și „caracterul”, acea poză socială care te face să străbați ușile. Dacă omul nu s-ar putea ascunde, dacă nu s-ar deghiza, ar putea să intre în atât de multe locuri care nu sunt pentru el? Și dacă cei care pun mâna și apucă ce nu e al lor, nu ar intra dincolo de lege, legea ar fi bună pentru toți? Că, la urma urmei, cineva trebuie să măture în urma noastră, să facă lucrurile greu de acceptat. Și dacă eu mă rog pentru tine, pentru viața ta, și dorm liniștit noaptea, crezând că toți dorm ca mine, în pacea lui Dumnezeu, tu, folosindu-ți arma, pentru că meseria ta e de acest fel, omori în numele meu. Țintele au fost eliminate, nu mai e niciun pericol! Pericolul cade în propriul lui sânge, e închis într-un frigider, așteaptă înhumarea sau incinerarea. Atât de rece, de impersonal, de neomenesc...Și când mă trezesc și mă simt bine în casa mea, nu știu cine pe cine a omorât, cine s-a sinucis în această noapte, cine a avut o criză de isterie, ce granițe statale au fost călcate în chip samavolnic, de ce știrile trebuie să ne umple mereu de nesiguranță. Eu mă rog, mă împărtășesc cu Domnul, scriu, te îmbrățișez pe tine, am început postul cu pace și multă împlinire, dar milioane de suflete își așteaptă liniștea lor, răspunsurile lor. Mă intersectez eu cu ei? Pot să fac eu ceva pentru ei? Rugăciunea mea îi îmbrățișează pe toți, deși nu știu mulți asta. Și cât valorează starea de rugăciune? Ce ne trebuie nouă rugăciunile tale, când nouă ne trebuie bani, călătorii scumpe, țuică tare, care să ne ardă gâtul?! De ce ne arăți fotografiile tale neinteresante, de ce ne ceri bani pentru milostenie, de ce crezi în noi, în x și în doi?!! Că n-are Doctorat și de aceea e complexat, dar se laudă cu studiile sale în fața celui care n-are bacul luat. Invidia din cauza ta nu ne lasă să zâmbim în voie. Că dacă n-ai fi fost tu, noi am fi zburat ca liliecii, noaptea, în cârduri, fără să ne lovim de ziduri.

L-am întrebat ieri pe Marius, de ce românii erau interesați de spiritism la început de secol 20, iar acum, la început de secol 21 sunt interesați de satanism. Da, bineînțeles, anumiți români...La care Doamna Preoteasă subliniază puțină cunoaștere teologică a epocii. Nu cunoșteau fundamentele teologice ale Bisericii, dar aveau o bună părere despre ei înșiși, privind de sus Preoțimea, de la care credeau că n-au ce învăța. Dar aveau ideea că pot să smulgă veșniciei informații. Sau că demonii, chemați, or să facă ce zicem noi. Ideologia sexuală, care vrea să înlocuiască căsătoria cu relațiile deschise. Atât de deschise încât să nu mai aibă niciun sens ideea de relație. Căci dacă Mirela se culcă în noaptea asta cu Sânziana, deși are bărbat acasă, dar plecat în delegație, asta înseamnă că se poate culca și cu Victor, vărul ei, că s-a întors din Spania pentru două săptămâni, dar are și un cățel mușchiulos, cu care iese în parc. Dacă el, ea, un animal sau un obiect sunt laolaltă „dragostea” ta și nu contează când și de câte ori, a fi „deschis” spre sexualitate înseamnă „a introduce” orice în trupul tău. „Celebrarea” plăcerii e doar singurătate sfâșietoare. Când nu te iubește nimeni, sexul e o amăgire de sine, nu o bucurie. Pentru că lacrimile, plânse sau neplânse ale sufletului nostru, ne spun ce trăim noi în această căutare utopică de împlinire. Ne împreunăm trupurile, smulgem cu forța plăcere, dar sufletele noastre nu se întâlnesc nicio dată. Pentru că nu ne iubim amantele, nu ne iubim relațiile pasagere, nu ne iubim nici pe noi înșine, nu ne simțim bine cu ce suntem și facem, pentru că ori nu mai dorim să iubim, ori nu suntem iubiți. Și când am renunțat la încrederea în oameni, am renunțat și la iubire. La împlinirea prin iubire. Dacă toate sunt „curve”, de unde iubire? Și pe când soliștii scriau mesaje pentru compozitor, arătând aportul lui la cariera lor, a apărut știrea că marele psiholog al nației e un abuzator. Că n-a avut patalama la mână, dar a fost psiholog nu știu câți ani, că se culca cu pacientele, că nu ne mai trebuie, și după ce a spus una sau două faptele, au mai venit încă 7 să spună același lucru, ca și în cazul sociologului. În puncte cheie, bărbații profită, la fel cum fac și femeile. Că nu e vorba despre ce sex ai, ci despre cum te porți în

funcția pe care o deții. Și conștiința ta, da, ea este cea care decide de care parte a istoriei te alături.

Eu sunt de partea scrii și câștigi. Câștigi tot timpul. Cărțile sunt înșiruite în viața ta, pentru că sunt în sufletul tău. Cărțile așteaptă să fie puse în colete sau în foldăre și citite cu atenție. Bibliotecile, la vedere sau ascunse, sunt tăcerea și liniștea ta. Poți să vorbești despre ceea ce ai citit și ai înțeles, deși femeia de la casă nu știe câte ai citit sau ai scris. Și sunt adesea în situația ingrată, mai bine zis comică, de a vorbi despre cărțile mele într-o lume care crede că singurele cărți ale planetei se află în micile sale librării, pentru că nu „recunosc” lumea onlineului, colosul din care se adapă tot timpul. Și unde ați publicat? e întrebarea, când eu pot fi citit atât de lesne, de acasă și de oriunde, chiar de pe telefonul tău. Și când le arăt sutele de cărți publicate de mine, invidia le oprește cuvintele în gură, ca să nu își exprime uimirea despre o astfel de noutate uluitoare. Că de ce s-ar bucura de un asemenea autor atât de rar și să nu se bucure de un autor cu două-trei cărți scrise toată viața? Că ce, dacă scrii mult, înseamnă că ne întreci?! Înseamnă că știi mai multe decât noi?! Și dacă ești așa de mare și de frumos și nu încapi în inima noastră, de ce ai vrea să vorbim despre tine, când pe noi nu ne interesează nimic mare?! Și omul are dreptate, domnule, are dreptate! El își ia cât îi trebuie, după sufletul lui, și dacă sufletul lui e strâmt, el nu vrea mai mult. Cumpără două salate, două legături de ceapă verde, una de mărar și își face salata lui. O mănâncă acolo, cu ce vrea el, și asta e. Pentru că cititorii mei trebuie să fie mari ca mine, trebuie să îi intereseze atât de multe, trebuie să aibă verticalitatea de care orice națiune are nevoie. Cocoșați, schilozi, buhăiți, ahtiați după lucruri nepermise sunt pe toate drumurile. Dar oamenii sunt rari! Și când cei rari se nasc în secolul lor, par niște inoportuni. Pentru că avântul oportuniștilor e de a-și trăi secolul pe repede înainte și nu valoric. Cine să aștepte să facă anii de studii cu scrupulozitate, când poți să îți cumperi diploma? Profesoara Diana e frumoasă, n-are timp de studii, semn că poate preda și predă. Primește ore suplimentare, are unghii măiestrite de o filipineză, are un

amant de care nu e sigură și pe pisica Miți, deși, la început, o chema Cocoloș. I s-a ofilit planta pe care mama ei, atenta ei mamă, i-a dat-o de ziua ei de naștere. Că dacă crești o plantă, crești atenție. Tocmai de aceea s-a și ofilit și stă să moară. De ce vă uitați cu ochii pe femeia frumoasă, independentă, care știe să aibă un job al ei? Se descurcă, e frumoasă, pot să repet acest cuvânt de mai multe ori pentru ca să vă intre bine în cap, se descurcă, un cuvânt definitoriu pentru parvenire. Ce, mă, ți-e ciudă?! Nu poți să fii și tu bun în societate, cu stare, și te roade pe mațe?! Pentru că nici nu-și pot pune problema că nu vrei, da, că nu vrei să fii vedeta banilor, adică robul lor.

Îmi aduc aminte de negrul pocăinței mele, cu care mă îmbrăcam adesea în timpul studiilor teologice, și cum nu dădeam importanță prea mare îmbrăcăminții, ca și acum. Banii mei mergeau pe studii, pe cărți, pe proiectele mele de cercetare, despre care nu vorbeam mai deloc. Și treceam, pentru mulți, neinteresant, șters cu totul, pentru că nu aveam hainele care să îmi arate „valoarea”. Puținii care mă cunoșteau, știau că eu am multe de spus, că am deja o bibliotecă de cărți în spate, scrisă de mine, multe citiri și studii la bază, și, mai ales, că am multe proiecte de viitor. Și pentru ei eram super relevant, când pentru cei mulți eram un nimeni. Și falia aceasta categorică între apropiați și depărtați m-a încredințat de faptul că nu am nevoie de receptarea cuiva, ci am nevoie doar de munca mea zilnică. Pentru că munca te face să arăți cine ești. Dacă cineva voiește să vadă, eu îi pot arăta. Pentru că am ce arăta. Și am ce arăta, pentru că muncesc zi de zi pentru această punere în evidență, pentru opera mea.

Mi-a deschis scrinul și l-am văzut în partea de sus. A transformat ștergarul în lemn¹⁴⁵ și, pe partea din față, și-a scris morții, cu capul în jos, iar pe partea din spate și-a scris viii de sus în jos. A folosit lemn de stejar, de salcâm și de paltin pe picior de piatră. De ce sculptorii nu vorbesc și despre câte kilograme au compozițiile lor? Căci pe mine

¹⁴⁵ Despre sculptura lui Dinu Câmpeanu, văzută pe 13 noiembrie 2025 de aproape. Pe Strada Griviței 64-66.

asta mă interesează: Cu ce duc acasă sculptura, dacă o cumpăr? *Fereastră cerului* e formată dintr-un colț de fereastră. Partea vorbește despre întreg. *Altarul* e din 2025, format din „lemn policrom de stejar”. Crucea ne arată că e un altar creștin, iar forma lui e practică din punct de vedere liturgic. Crucea cu 3 ferestre umplute se numește *Ferecătură*, fiind din 2013. *Rodul pământului* și sticla pentru sporul casei. *Știubeiul*, cel mic, e din 2007, pe când, cel din Austria, a fost făcut în 1998, din lemn de stejar, având 490 x 170 x 170 cm, fiind fotografiat lângă el, pe scară. M-a odihnit în mod plăcut expoziția *Transfigurări*, a fost o lecție de românită transpusă în lemn și în piatră. Apoi am scris cele trei articole lângă ceaiul de fructe de pădure. Ne-am închinat Sfântului Ierarh Nicolaos, pentru că am găsit fragmente din Sfintele sale Moaște, am mâncat primul tacos fără să vrem, unirea creveților cu mango și salata de varză fiind liniștitoare. Străzile Bucureștiului, populate la căderea nopții, sunt pline de zone în lucru. Îți rupi picioarele dacă nu ești atent. Și pentru că zăpada e o raritate tot mai rară, șantierele se planifică și iarna. Se schimbă asfaltul toamna târziu, iarna, primăvara devreme, adică tot timpul. Țevile și asfaltul sunt într-o continuă schimbare. Iar noi, printre ele, facem slalom, printre punctele aflate în lucru, fără să ne mai uităm la poluarea multiplă. Pentru că vrei să ajungi acasă, la serviciu, la cumpărături, și stai pe telefon până acolo. Sau tragi cu ochiul în jur, la ce mai fac sau ce mai spun contemporanii tăi. Deși, în aparență, nu fac prea multe, dar trebuie să te lași surprins. Sedus de cruditățile evenimentelor.

Poeta simțea că „orașul e plin de morți”¹⁴⁶, chiar dacă tu n-ai văzut niciunul mergând pe stradă. Dar eu îi dau dreptate: sunt morți la tot pasul. Te împiedici de ei pe oriunde te duci. Și chiar dacă nu vrei să admiți acest lucru, este unul real, dureros de real. Updates are underway¹⁴⁷ înseamnă să pierzi timpul după computer, care mereu

¹⁴⁶ Primul vers din poemul *Coșmar*. În Ileana Mălăncioiu, *Urcarea muntelui* (ed. a II-a, necenzurată și adăugită), Ed. Litera, București, 1992, p. 5.

¹⁴⁷ Actualizările sunt în curs de desfășurare.

are să schimbe ceva, aidoma unei fete mari care iese la prima întâlnire și nu știe dacă pe roșu, pe alb sau neutru. Camerele spion te amen-dează pentru viteză. Primești fotografiile acasă ca pe radiografii, pentru că Primăriile și Poliția sunt pe love în această chestiune strin-gentă. Au poze cu tine, număr, dată, viteză, dar nu știu ritmul inimii, totuși, pentru ce te-ai grăbit în trafic. Adică esențialul. Iar tinerele fete își caută femeiescul din ele însele de parcă ar fi altceva decât sunt. Vor să ardă toate etapele, acum, azi dacă se poate, să simtă tot, pentru ca plictiseala să înceapă de la 20 de ani și să nu se mai termine în scurta lor viață. Am mâncat 3 gogoși azi, nu mai mâncasem de mult, ca să le resimt gustul. Se pare că avem nevoie, adesea, de reactualizarea gus-tului. De parcă îl uiți. De parcă se șterge din memorie. Dar, când ești cu gogoșa în gură, gustul re apare, e ceea ce trebuie, deși nu plecase din mintea ta. Dar erai sigur că nu mai știi cum e. Și te întorci la făcutul de, pentru ca să resimți gustul, gustul cu care te-ai învățat, pe care îl socotești a fi adevăratul gust. Dar gustul salatei mele este și gustul tău? Vorbim același lucru când spunem roșie coaptă, măr acri-șor, afine mâncate după brumă?

Bunicul Ghiță, zise autorul, e o păpușă urât mirositoare pe care o împachetează Moș Crăciun¹⁴⁸. Asta după ce își imaginase că acele chiftele, făcute în curte pentru pomană, sunt chiar carnea mortului¹⁴⁹. Mai citez și din alții, câteodată, pentru ca să vedeți cât de neingur-gitabile sunt cele scrise de ei. Că trebuie să facem deosebiri, pentru ca să ne găsim asemănările. Și asemănările, ca cealaltă față a noastră, ne bucură, dar trebuie să le căutăm nu doar cu binoclul, ci și cu penseta. Dar, ca lucru sigur, sunt datele de identificare. Clientul Băncii nu trebuie să le uite, nu trebuie să glumească cu aceste mici numere, amănunte, pierderi de timp, pentru că ele reprezintă banii lui. A le scrie euforic, a le scrie greșit, înseamnă ori că cineva ți-a furat iden-titatea și acum vrea să te înlocuiască cu plăcere, cu onestitate disi-

¹⁴⁸ Mihai Radu, *Extraconjugal* (roman), Ed. Polirom, Iași, 2017, p. 10.

¹⁴⁹ Ibidem.

mulată, ori că cineva te presează să îi dai aceste date și tu i le spui greșit în mod intenționat. Dacă datele ți-au fost furate, noi, Banca, suntem de partea ta! Ne trezim din somn, ne punem pe treabă și securizăm datele. Iar dacă infracțiunea este în derulare, o stopăm în fașă. Pentru că noi credem în inteligența ta financiară, în modul tău unic de-ați iubi bănișorii (diminutiv folosit cu obstinație, tocmai pentru că mă enervează!), mulți sau puțini pe care îi ai, și de care profităm tot timpul. Căci ce înseamnă să ai cont în Bancă, dacă nu un număr tranzacționat la nesfârșit? Când intri în bulina albastră, să vezi ce bani mai ai, ți se spune suma, dar e doar o sumă. Până când nu îi retragi pe toți, până nu îi simți în mână, ei zboară prin aer, călătoresc cu avionul. De aceea și proverbul, cu ce ai în mână, pentru că vrabia de pe gard i-o minciună. Și Statul, care îți garantează doar 10.000 din oricâte milioane ai, e băiat atent, vigilent, îți vrea binele, pentru că atunci când nu mai ai, nu te mai bagă nimeni în seamă. Și nu te mai bagă nu pe principii filosofice, ci estetice. Atunci miroși, nu te încadrezi în cuatumul de, nu ești eligibil, porți măsura la pantof care nu se mai poartă anul ăsta.

De obicei, nu e bine să suni la numere de telefon care produc venituri spre tine. Dacă SMURD, dacă DIICOT, dacă SRI, dacă NATO îți bat la ușă din cauza telefonului tău sau al altora e semn că ai prieteni atenți. Un prieten prea atent e un prieten care îți face probleme cu legea. Tu stai la masa de scris, scrii, îți vezi de treabă, n-ai chef de vorbe, și legea vine peste tine, în galop, fără să te întrebe dacă ai mâncat de dimineață. Interogatoriile nu sunt romane, ci șușanele, dar dosarele sunt multe. Pierderea în dosar e inevitabilă, după cum și excluderea din dosar e posibilă. Cu șină, făcut online, scris cu pixul sau xeroxat, cu poze și microfoane, toate acestea atârnă de numele tău până acolo când, oarecum, te definesc. Când se va spune că tu, inculpatule, ai făcut ce n-ai făcut și, dacă n-ai făcut, tot ai făcut, că noi, inculpatule, decidem că tu ai făcut și nu ne interesează dacă e sau nu adevărat, un mic paragraf face cât 10, hai 20 ani din viața ta. Niște cătușe, o celulă, o nebunie întreagă după, tu stând paralel cu mersul

istoriei, pentru ca după 25, nu după 20, să primești despăgubiri de la Statul Român, și asta când ești sătul nu doar de viață, ci și de oameni, e un câștig, oare, un bun câștig?! Scrisorile tale către numita Emilia Radu, care te așteaptă în libertate, sunt normalitatea ta. I-ai scris, te-ai vizitat, v-ați făcut planuri, ați plănuit până și mergerea aceea la mare, în locul acela, numai al vostru. Și dacă nemernicul de Henț, criminalul, chiar în ultima zi, nu te înjunghia, acum nu ai fi fost sub pământ, ci cu ea, cu femeia iubită, dar banii s-au întors către Stat, că numai tu puteai să-i primești. Statul, a admis, da, în cele din urmă, dar contribuția la pensie se întoarce înapoi, pentru că destinatarul a murit. Și cum Statul nu are o față, ci e o idee la care ținem mult, nu ai cu cine să te cerți și rămâi cu inima ta plină de fiere, de apăsare, de răceală. Ca și când n-ar fi de ajuns frigul care te inundă de peste tot.

Privești de sus mica insectă prinsă în clei și o omori ca să nu se mai chinuie. Ți-e milă de ea sau de tine? Îi mai dai câte un telefon, o mai vizitezi, deși nu se poate decât atât, foarte puțin, dar știm amândoi că o să se termine...Nu știi când, dar o să se termine. Trăim în proximitatea morții în fiecare zi, deși ni se pare că e undeva departe, că mai avem mulți ani și foarte multe zile. Mulți ani rimează cu mulți bani. Și banii, în anii noștri puțini, vin să îndulcească fiorul morții prin câteva delicii. Dar ce înseamnă deliciul, scumpul meu, dacă Iadul e suma tuturor uitărilor noastre de sine?! Tangoul cu diavolul¹⁵⁰ s-a terminat flasc, scriitorul maghiar netransmițându-mi decât banalitatea vieții lor. O mare de banalități într-un perimetru mic. Moromeții trăiesc într-o lume puțin mai largă, dar cu banalități la fel de mult detaliate. Că încep o carte de Dostoievski, că încep o alta de Balzac sau de Kafka, clasicii au adevărurile lor, esențele lor, dar banalitățile greu de citit sunt la tot pasul. Încât alerg din pagină în pagină după fiorul experienței, după ce îmi trebuie, căci resimt că nu au ritmul meu. Pierd mult timp, mon cher ami¹⁵¹, dacă te citesc pe îndelete,

¹⁵⁰ Cu referire la <https://ro.wikipedia.org/wiki/Satantango>.

¹⁵¹ dragul meu prieten

pentru că nu ai ritmul meu, viața mea, așteptările mele. Experiența ta e bună, e oricând valabilă, dar detaliile scrisului tău nu mă mai ajută, ci mă țin pe loc. Căci eu zbor, am zborul meu de zi cu zi, și trebuie să aflu repede ce am de aflat, pentru că trebuie să îmi scriu opera. Așa cum, de altfel, și tu, și voi toți ați făcut-o. Alegem din trecut ce ne face bine, dar ne spunem propria noastră viață. Pentru că ritmul meu de viață îmi cere acest lucru.

Și Wikipedia e fată bună cu tine, dar să nu îi ceri datele de care ai nevoie. Bați Google-ul în lung și-n lat pentru ceva informație și parcă e intrată în pământ. Numai într-un târziu, când nu te lași din căutarea ta, printr-un cotlon parolat sau nu, prin arhive private, dar dăruitoare, dai și de ceea ce îți trebuie, de parcă nu ar trebui să știi niciodată despre ele. Și acele date sunt fundamentale pentru cartea ta, pentru lămurirea ta, pentru aflarea adevărului. Și adevărul, ca lucru cel mai de preț, e ascuns, e băgat bine în pământ, ca să nu fie pe toate drumurile. Iar mama lui, ca să vezi și tu, a spus că el e ca un diamant, dar ea, noru-sa, e ca un cartof. Și a exemplificat-o pe TikTok prin poze alăturate, ca nu cumva să greșești înțelesul. Acum, ziceți și voi, cititorilor, cum va mai da ochii cu frumoasa, delicata și înțeleapta ei noră, dacă crede astfel de lucruri despre ea? Iar soacră-sa, asta care a scris, care are ditamai unghiile făcute cu oă lila, nu se uită și ea la unghiile mici, îngrijite, ale nurorii sale, care muncește toată ziua?! Dar nedreptatea stă la masă cu smerenia, nu se simte! Că dacă s-ar simți, ar fi înțelepciune. Dar unde ați văzut voi înțelepciune nedreaptă, egoistă, când înțelepciunea binecuvântă, îmbrățișează?!

A terminat-o neterminată! Și când conferența, spunea cuvintele rar, sfătos, și lumea îl asculta, nu îl întrerupea ca pe alții, ci doar copiii se auzeau că sunt de capul lor. Și oamenii credincioși, avizi de cărți mici, făcute în grabă, îl ascultau cu nesaț, că acesta e singurul Părinte care ne vorbește nouă pe înțelesul nostru, chiar pe glasul nostru. Și noi numai pe el îl iubim, numai pe el îl vrem, că el nu s-a ostenit să ne scrie cărți multe, grele și pline de teologie, ci ne-a scris din citirile sale anterioare, din puținele sale citiri, dar, totuși, mai multe decât ale

noastre, și ni le mărunțește și nouă, iar nouă ne e de ajuns. Și dacă nu înțelegeți restrictivismul unora în materie de citiri teologice e pentru că nu cunoașteți scara lenei „religioase” în gradațiile sale multiple. Unii se opresc la Acatiste, alții cunosc și Ceaslovul, citesc Vieți de Sfinți pe preferințe, dar nu la rând, poate au mai citit și vreo carte teologică, dar nu vor să citească sistematic teologie, pentru că ei cred că ceea ce „cunosc” le e „de ajuns”. Se mulțumesc mereu cu puțin, cu frugal, cu amestecul de adevăr și minciună, crezând că ceea ce ei „înțeleg” e chiar „adevărul deplin”, pentru că își iubesc mult „confortul” adus de lene. De ce să se nevoiască zi de zi cu cititul teologic? Vreți cumva să ne înduhovnicim deodată, să ne sfințim precum Sfinții?! Nouă ne place ca alții să fie Sfinți și noi să le cerem minuni, dar nu vrem să ne facem noi Sfinți, pentru ca nu cumva să ne fie foarte bine. Și duplicitatea lenei, nesimțirea ei, gudurarea ei pe lângă Sfinți sau presupuși „Sfinți” e ca să nu pună osul la treabă, să nu sufere, când suferința e asceză, adică mântuire. Da, iar s-a luat de noi! Un atac furibund împotriva lenei noastre clasice!! E invidios pe lenea noastră, d-aia zice de noi, spectacularii!!! Și zbura un vultur, pe deasupra unui cuib de cuci, care nu știau că vine grindina...

Mai are puțin, n-a terminat-o, dar e gata! Mafia cărților conferențiază la fel de direct ca glonțul clanului Soprano. Pe file și prin vorbe, cei care trebuie desființați sunt omorâți în memorie. Cititorii sunt atrași în cursă, în jocul de culise, pentru că scriitorii lui zoro își varsă în ei râcile personale, care sunt ca alea dă pă șanț, dar cu cuvinte mai absconse. Criticii literari ai mafiei îngroapă mortul în cuvinte, după ce scriitorii clanului i-au tras direct în cap. Iar tu, numaidecât, în loc să fii echidistant, în loc să îți vezi de adevăr, te dai de partea celor care te mint, care te pun în contrast cu ceilalți, pe care ei nu îi suportă, în loc să privești de deasupra și să îi citești pe toți și să alegi ce îți trebuie. Cărțile nu se bat unele cu altele, ci stau cuminți acolo unde le pui. Dacă am învăța din simplitatea și din smerenia lor, din acea stare de așteptare a citirii noastre, am înțelege că problema noastră e graba noastră, e nimicnicia noastră. Rolul scriitorului e să se scrie

pe sine, al celorlalți e să-l citească și să decidă fiecare pentru sine. Eu decid pentru ceea ce scriu, tu decizi pentru ceea ce înțelegi și, mai ales, pentru ceea ce faci cu ceea ce înțelegi. Scrisul are finalitate ontologică. După ce citești trebuie să faci ceea ce înțelegi că e bine. Căci tu citești pentru ca să afli ce e bine pentru tine, ca să afli cum te împlinește binele pe care l-ai înțeles.

Noi îi spuneam Mutul, era bunicul lui Mimi, ceasornicarul, și nu știu dacă era mut din naștere sau de la o vreme. E înalt, uscățiv, bătrân, cu o pălărie neagră în memoria mea, cu un zâmbet tăcut, deși îmi era într-un fel teamă de el, pentru nu înțelegeam ce înseamnă a nu putea vorbi, dar nu îl credeam un pericol pentru nimeni. Și așa a și fost! A murit fără să știu când, nu știu unde e îngropat în Cimitir, dar știu că a rămas numai Mimi, care, la o pomenire a bunicii Floarea, mi-a împărțit din perele sale, crescute în curte. Mă duc pe acasă și ascult șirul morților. Până când și Joiana o să plece și nu o să mai aibă cine să îmi spună noutățile satului, frumoase sau dureroase. Ne ia valul pe toți, ne rărim, și important e să ne smerim, să ne umplem de pocăință. Să înțelegem esențialul în viață: că viața cu Dumnezeu ne învață adevărata viață cu oamenii. Și că noi nu putem trăi frumos, dacă nu ne lăsăm învățați de Dumnezeu adevărata viață a omului, cea duhovnicească. Pentru că ea este mireasma Bisericii.

Și țeștul miroase a pâine. El e adevărul mâncării. La cuptor, cu miros de lemn, îmbătător, pentru ca să simți mirosul inundându-te. Și, pe când faci mâncare, te umpli de liniștea mâncării, de adâncimile ei bune. La antipodul focului, mâncarea la pachet e o înstrăinare de propria ta mâncare. Nu știi cine ți-a făcut mâncarea, nu te interesează, bagi în tine și pleci. Dar când bibilești mâncarea, când stai de ea, te umpli mai întâi de mirosul ei, de gustul ei, de frumusețea ei, pentru ca apoi să îți tihnească masa. Și masa e întâlnirea familiei, e privirea în ochi, e odihna întregii case. Mănânci pentru ca să te odihnești, pentru că vorbești la masă pentru ca să îi simți pe ceilalți în tine și împreună cu tine. Străinii, la masă, devin apropiați, aproape casnici. A-i ține la distanță înseamnă inospitalitate. Apropierea e reali-

tatea mesei! Și apropierea e alungarea răcelii, a depărtării, a nevorbirii. Pentru că ne-am întâlnit pentru ca să ne bucurăm, pentru ca să ne cunoaștem și mai bine, pentru ca să ne odihnim unii pe alții.

Facebookul vrea să știe la ce mă gândesc, dar acceptă și fotografiile mele, cât și filele mele video. El e un portofoliu de prezentare pentru mine. De prezentare a vieții și a operei mele. Prefer să scriu în cuvinte puține în X, fostul Twitter, iar diversitatea din TikTok înlocuiește pentru mine telejurnalele televiziunilor. Căci am nevoi informaționale multiple, iar diversitatea asta, mai puțin cenzurată, e o frescă a lumii noastre. Nu casc gura, ci privesc cu atenție, cu priveghere, cu rugăciune. Pornesc căutări de la anumite file video, mă lămuresc căutând în altă parte, în mai multe locuri, învăț, mă educ, mă rectific în tăcere. Teatrul lumii, rădăcina celui al scrisului, e mereu educațional. N-ai cum să nu înveți, n-ai cum să nu râzi, n-ai cum să nu te descoperi în situațiile de viață ale altora, pentru că și tu ai trecut pe acolo. Meșterește la mașină, dar nu știe care e problema. Aflatul în treabă e problema! Încearcă să discute cu tine la un nivel mai elevat, dar nu are elevator semantic. Necitirea e problema, lipsa de experiență! E bine să fii ceva, dar să fii pe munca ta, cea de zi cu zi. Gâtul prostului, înălțat de funcție, n-are bibliografie la CV, dar pilele au făcut lucruri împotriva normalității. Când cade casa pe noi, cade lipsa Școlii pe noi. Lipsa noastră de la Școală, trecerea noastră ca găscă prin Școală. Înțelege rar, vorbește din gât, mănâncă silabe ca să termine repede cuvintele, nu știe când se termină fraza sau în ce sens trebuie să iei zicerile la mișto. Dar luna cadourilor a început! Fă-ți un cadou, că îl meriți de nu mai poți! Du-te în vacanță, că ești odihnit tun! Mai bea o bere, că abia ai terminat-o pe ultima! Dar 30 la sută dintre români nu sunt interesați să citească¹⁵², zice sondajul. Dar o să citească sau doresc să afle ce s-a scris, dacă aud că s-a scris despre ei. Trebuie

¹⁵² Cf.

<https://romania.europalibera.org/a/o-treime-dintre-romani-citesc-obiceiuri-lectura/33099396.html>.

să le spui că a scris unul despre ei, că atunci vor, pentru că se iubesc pe ei înșiși de nu mai pot, fie ei tineri sau bătrâni. Și eu cred că nu obișnuința cu cartea te face să citești, ci nevoia de adevăr a sufletului te face să citești. Pentru că sufletul mănâncă adevăr, mult adevăr. Și pentru asta trebuie să citească mult și greu. Să vadă mult, să iubească mult, să se jertfească mult.

Ieri, la pomelnice, a venit cineva și a pomenit-o pe o femeie cu numele Petra, a pomenit-o la cei adormiți, și am întrebat, imediat, când a murit tușa Petra. Pentru ca azi dimineață să aflu că a murit, cu adevărat, tușa Petra și că o îngropăm mâine. Și că n-am să mai văd fața ei serioasă, plină de minte, de atenție, de cumințenie, care îmi vorbea delicat și îmi dăruia ouă când treceam pe la ea. Ușile care se tot închid, ușile care nu mai spun nimic despre cei pe care i-am cunoscut. Și ei, cei care au rămas în inimile noastre, ne cer să îi pomenim, să nu îi uităm, să le fim prieteni în continuare, pentru că au nevoie mereu de rugăciunile noastre, de sinceritatea noastră. Și în timp ce am transferat informația în arhivă, pe cea strânsă în telefon de mai mult timp, am citit din Epistolele Sfântului Grigorios Teologul, începute ieri seară. Și el a subliniat că mama lui l-a făgăduit lui Dumnezeu mai înainte ca să se nască¹⁵³. L-a adus Lui în dar, pentru că toate sunt ale Sale. Și mi-am dat seama că aceasta este esența predicii pentru duminică, pe care trebuie să o scriu: să recunoști că toate sunt ale Sale. Dacă nu recunoști, te raportezi la ele ca la lucruri banale. Dar dacă toate sunt ale Sale, atunci trebuie să I le aduci în dar lui Dumnezeu, să te bucuri de toate cu binecuvântarea Sa, pentru că toate sunt ale Sale. Voi face tavă la cuptor cu praz și măslină. Un praz cu miros puternic, bulion, mirodenii, frunze de dafin proaspete, de la pomul din casă, spre care privesc din când în când de la masa mea de scris. Cele 4 lămâi verzi, care sunt spre coacere de zile bune, sunt niște

¹⁵³ Epistola XVIII, 11, cf. Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cuvinte la ceas de cumpănă*, ed. a II-a, trad. din limba gr. de Prof. Dr. Călin Popescu, Ed. Sofia, București, 2025, p. 118.

făgăduințe întărite. Trebuie doar să așteptăm să se împlinească zilele lor, pentru ca să își dea acreala autentică de care avem nevoie. Iar nevoia de aer și de autenticitate a culorilor se împletește cu nevoia de mâncare bună, curată. Și acel vin dulce, plin de bătrânețe, nu este o băutură, ci o mângâiere, o poveste autentică a gustului. Pe care trebuie să o păstrezi, să o pui în evidență, pentru că cei de după noi au la fel de mare nevoie de concretețea durabilă.

De ce să ne târguim, când tu îmi poți spune cât costă porcul și eu respect munca ta și îți plătesc întocmai? Trebuie să îl tăiem, să îl pârlim, să îl împărțim pe sortimentele mâncării și să îl punem la lada frigorifică pentru bucuria praznicului. Și oricând voi mânca din el, mă voi ruga pentru tine, cea care l-ai hrănit și l-ai făcut bun de mâncat, de mâncat cu bucurie. Pentru că bucuria este esența mâncării. Bucuria plină de recunoștință. Căci Dumnezeu ți-a dat putere să îl crești, iar mie să mă bucur de el. Și bucuria amândurora se numește sinceritate și dăruire. Și oricând voi mânca din el mă voi ruga pentru tine, cea care l-ai crescut atât de bine spre bucuria mea.

De dimineață, pe burta goală, aveam un computer neastâmpărat ca un armăsar. Eu să mă grăbesc și el da din copite ca un apucat, vrând să fărâme gardul înconjurător. După o zi de muncă, armăsarul s-a domolit! Acum, în loc să mai facă figuri, își face treaba până la cel mai mic amănunt. Și eu mă bucur că scriu la roman ca într-un tren de mare liniște, odihnindu-mă prin tot ceea ce văd în jurul meu. Un grâu răsărit în noiembrie, de-un verde crud, plin de liniște. Ciorile stau în pomii tăiați ca într-un huzur. Tramvaiul 21 e în mișcare și aduce spre mine multă stabilitate. La Însmormântări ajung și cei care cred că „n-au timp” de Slujbe. Iar dacă trebuie să renunți la 85 la sută din pensie ca să lucrezi la Stat înseamnă că salariul este de cel puțin 3 ori mai mare decât suma la care renunți. Sau nu renunți decât de fațadă, pentru că, dacă Statul te dorește, el îți dă și-un pește. Bineînțeles, metaforic vorbind. Îmi miros mâinile a măline, scoase de la saramura lor grecească. Dar și a praz puternic, pentru că l-am tăiat în mici bucăți și l-am pus în apa din tavă, pe care o aștept să scadă gradual. Com-

binația dintre *allium porum*¹⁵⁴ și *olea europaea*¹⁵⁵ are ceva sare, o iuțeață caracteristică, dar și o anume dulceață. E o mâncare de post, o mâncare ascetică, dar voioasă. Te face să te rogi, să te bucuri, să îmbrățișezi cu pace, să privești spre viitor cu încredere. O mănânci cu ce vrei, cu ce ai, cu ce-ți place. Mai ales cu cine îți place. Fără să vrei să o vezi pe cea care diferențiază pantofii între nu știu când și nu știu unde, și dacă iei culoarea parfum, ea nu se nimerește cu geanta bucurie. Dar cine te-a pus, doamnă cu ochii mari, să ne spui nouă care este și care nu e?! Că noi, dacă vrem, venim cu ce putem, nu cu ce trebuie. Și dacă trebuie să aducem un cadou, aducem cadoul de care avem noi nevoie și nu sărbătoritul. Dacă are nevoie, să-i ia nevastă-sa cămașă, ceas sau telefon! Că așa stă vorba: cadoul nu se uită la nas, se uită la buget.

Actorii se pregătesc să joace, dar platforma online e instabilă. Mai sunt 40 de minute, dar cine ne garantează că o să vedem piesa în condiții normale? Data trecută, fiasco! Când să vedem, am fost dați afară din cadru, după ce ne logaserăm principal. Provizoratul omoară vizionarea online. Și tocmai pentru acest motiv, a citi e mai bine decât a aștepta o șaorma pe gratis la colț de stradă. Târgul craiovean a fost remarcat în limba spaniolă, cei doi îndrăgostiți și-au mărturisit și în online, dar a căzut și de data asta cortina în aceeași eroare de bază de date. Ursula a înghițit o pilulă uitată, din alt secol, romboidală, și când a tăiat-o pe beregată ca să i-o scoată, că i se proptise ca un os de pește în meninge, pe ea scria *Un veac de singurătate*. Iar soțul ei, un văr al lui Ghilgameș, fiul Mesopotamiei, deși prefera sarmalele în foi de varză, preda cuneiforma în Piața Obor, pentru că se săturase de atâția mici cu muștar. Dar să terminăm cu elucubrațiile literare în zi de sărbătoare! Oamenii au nevoie să citească, nu să râdă. Bura ca o ploaie și noi înaintam încet cu convoiul mortuar. Înaintam încet, dar sigur. Eram siguri, înaintam, ploua încet, eram siguri. Apoi mașina zbură, noi zburam, era seară în acea zi. Cineva zbură în tot cazul. Bruneta

¹⁵⁴ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Praz>.

¹⁵⁵ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Măslin>.

avea ochelari mari, negri, cu șiret de gât, dar și unghii de vrăjitoare. Nu i-am văzut coada de mătură, dar dinții îi erau puși, că de aceea și zâmbea ca o falsă. Că râsul stomatologic nu se pune. E din afara ediției de toamnă a rochiilor. Ea nu citise *Un croșeu de libertate*, ci numai *Un tort de amabilitate*. Ea era, în orice caz. Că și alții ziceau. Poate tu nu îți mai aduci aminte, dar ea era cea din curtea Școlii, care îți făcea cu ochiul. Se pitula în mintea ta, te făcea să nu mai ai noapte, pentru că îți promitea dragoste, când nimeni nu făcea acest lucru. O mai ții minte, nu?! Cu doi ani mai mare, hazlie, blondul ei spălăcit rima cu geaca pe care o avea. Îi plăcea să își bată joc de tine, pentru că o sorbeai din priviri. Dar, la rândul ei, era lulea aprinsă după cel care nu se uita la ea. Și pentru ca să te incendieze, făcea ce nu ar fi trebuit să facă, în timp ce învățământul românesc se prăbușea ca zidul Berlinului. Unde sunt Munții Carpați, dacă străinii îl caută pe Dracula în podul casei? La 16.16 mi-am adus aminte de frunza turismului, de câte locuri de joacă în pantă se pot face. Se răcise, prognoză de zăpadă, și asta numai din cauza încălzirii globale a sincerității. Că din toată lumea, de atâta sinceritate, au început să își închidă conturile bancare pentru ca să-și cumpere vise. Unii le cumpără în mai multe culori, pe când alții preferă albul înnorat. Eu mi-am cumpărat verde, tinerețe la prima vedere. Cine mă vede crede că sunt o pădure de bloc, urcată la etaj pentru aer. În lift nu poți să cari nimic, decât papuci și iglițe, de aceea am urcat pădurea cu macaraua, ca să fie unicat. Și adevăratul unicat e cel de care nu se poate bucura decât cel cu inimă iubitoare.

Colțul străzii e blocat de cei care schimbă marile țevi ale apei menajere. Frig, înnorare, iar securistul ieșit la pensie, cu ochelarii lui de viezure întreprinzător, îi privea cu atenție pe oamenii muncii, cum nu se grăbesc, într-o doară, să facă mare lucru până-n seară. Mare brânză, mare vacă, mare cheste¹⁵⁶! Mare caracter avea, că pe toți îi tot turna. În timp ce nu-l interesează de unde-i vin ideile, imaginile scri-sului său, eu mă bucur de toate cele primite din mâna lui Dumnezeu.

¹⁵⁶ Chestie nedusă până la capăt. Că așa zic unii.

Nu-l interesează de unde îi vine literatura, de la ce duhuri, dar îl interesează cât scoate pe ea. Că nu numai vrăjitoarele scot bani de pe urma duhurilor, ci și unii în ale scrisului. Scriu, sunt ajutați de duhuri, devin vandabili, vrăjitoarea descântă, ghicește, flecărește, dar bani primește. Și când n-ai bani, ai pantofi, cvas, idei, privești în stânga și-n dreapta mersului ei. Pentru că literatura, ca mirosul de pește fript, se mănâncă și vineri și sâmbătă și duminică. Cu toate acestea, la loc comanda veni în timp ce el se gândea la mirosul de brânză bună. Cu arma într-o parte, reverul ponosit, însă în inima lui scria „pe aici nu se trece”. Există multe Cimitire, de un alb legislativ, și peste tot scrie că „nu se trece”. Nu putem trece peste istorie, peste alb, peste jertfa lor, peste numele și prenumele lor, dar putem să le uităm, să ne uităm zilele, mințile, anii, să ne vedem de ale noastre, că „pe aici nu se trece”.

Roșii mari, putrezite, puse într-un colț, alături de dovlecei albi și câteva cepe. Și la Spitalul de nebuni, unde nu toți sunt nebuni, dar unii se prefac, fugeau în toate părțile, țipau, aveau căutările lor numai de ei știute. Doctorul, cu ton rece, nota tăcut despre pacienți, aceiași, unii dintre ei fiind fără nicio grijă. Când doctorii se gândesc la tine, alături de gardieni și de bucătărese, e sigur că nu mai ieși, că nu te mai faci bine. Sunt o conspirație care îți dau pastile, care te țin închis, care te fac să numeri tablourile de pe pereți și să le găsești mereu aceleași, dar diferite. De ce nasul lui, atât de prelung, dar cu boltă, mă privește?! Cine e el să mă privească, așa, dintr-o dată, când eu am stat la masă cu Nichita Stănescu, într-o seară, și n-am înțeles nimic din poezia lui în afară de dragoste?! Mă aștepta Eminescu, bineînțeles, mă aștepta la București, în Piața Amzei, dar tot acolo a stat și Nichita. Și cele două plăci memoriale stau mărturie, i le-am arătat, sunt acolo, pentru ca să le vadă și alți doritori, alți îndrăgostiți de cuvintele lor. Că nu cuvintele sunt totul, ci omul care le-a spus! Pe ei i-am iubit, pe cei care au scris cuvintele, pentru că mă interesează adevărul oamenilor și nu scrierile fără paternitate asumată. Al se prefacă că știe, că înțelege, pictează, vorbește, predică în absență, dar nu știe nimic des-

pre viața noastră. Ea simulează existența în absența ei. Dar viața noastră e ceea ce trăim noi clipă de clipă, e ceea ce ne definește.

Dicționarul se schimbă continuu pentru că e viu, are o limbă vie. Aracii în vie sunt sulițele înfipite cu grijă pe timp de pace. El a făcut ce-a vrut mama lui, că mama lui are tupeu cât pentru toți copiii ei. Tatăl lui, însă, mai docil, se gândește că e de ajuns o voce și nu mai multe. Acordeonistul cânta și cică erau picături de untdelemn clapele lui. Mai sunt și exagerări, dar nu toate mamele se trezesc la 4 dimineața. Notarul nu îți eliberează originalul, ci un duplicat, dar duplicatul nu e o copie, zise bărbatul care se filma, cu pălărie neagră în cap, în propria lui mașină. Iar Ilona¹⁵⁷ nu drege busuiocul, ci drege cu busuiocul. Își drege dragostea cu busuiocul, de parcă ai mânca puțină ciocolată și ai putea să scrii în continuare. Dar a cui e vocea care se aude și te oprește în loc să o asculți?! Cine ți-a spus că e posibil, Anișoară, să vezi inima omului din puține cuvinte?!...Intră Hamlet în tramvai, în blugi și geacă, se puse jos, își scoase telefonul, se uită în grabă, nu văzu decât întrebarea. A lui e întrebarea! Și întrebarea nu e dacă a fost sau este, ci este pentru totdeauna. El este! Hamlet, față în față cu Chirița în provincie, este, pentru că și ea este. Iașiul stă în fața Danemarcei la întrebări și răspunsuri. La perorații. Alecsandri muri la Mircești de cancer pulmonar, deși avea aer de țară¹⁵⁸. L-a întrebat aceleași lucruri, deși lui nu-i mai plac interviurile. Deși introduce o concesivă¹⁵⁹. Las de la mine, trec cu vederea, deși văd toate neregulile. Stai jos! Literatura se scrie pe scaun, îți iei notițe, analizezi, scrii, faci muncă de rob. Ca să ai cartea în mână trebuie să scrii, să te nevoiești cu scrisul zi de zi. Și când ochii tăi o să-ți înflorească de bucurie, atunci vei ști să fii recunoscător Celui care ți-a dat toate cele bune.

Dezinformarea e facilă. Poți fi iresponsabil în fiecare clipă, pentru că intri în online ca în casă și poți să spui orice ineptie. Dar eu,

¹⁵⁷ Ilona Dănilă.

¹⁵⁸ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Alecsandri.

¹⁵⁹ Cf. <https://dexonline.ro/definitie/deși>.

care muncesc pentru adevăr, nu pot să spun orice, oricând, oriunde. Nu pot fi iresponsabil ca tine, dar asta nu înseamnă că accept impactul nociv al minciunii. De aceea te satirizez, te pun sub lupa râsului moralizator, pentru că știu cât de ușor e să fii prins și arătat cu degetul. Prima oră copiii se încălzesc. Apoi le vine cheful de vorbă, foamea, cea cu nas fumuriu, nu mai pot să privească decât în viitor, au nevoi speciale. Școala e un periplu prin științe. E nevoie de răbdare de fier, de concentrare, de emoții reale, de ascultare. Îmi aduc aminte cum ascultam detaliile care mi se predau, cum le receptam imediat în baza mea de date, în mintea mea tot mai încăpătoare. Și nu înțeleg plictiseala, vorbăria, guralivitatea neproductivă a lor, a celor care au toate de-a gata, numai atenție nu au. Am socotit întotdeauna Profesorul de partea mea. Cel care mă informează, mă educă, mă conturează pentru viitor. Eram la Școală nu ca să plec de-acasă, ci pentru ca să vin acasă împlinit, cu un plus de cunoaștere și de înțelegere. Nu mă interesa ce înțeleg sau ce spun colegii mei despre, ci ceea ce îmi spunea Profesorul. Ce aflam de la el.

Dictatorul s-a trezit din cheful de azi noapte și a decretat că există numai o singură limbă pe pământ, aceea, fapt pentru care nimeni nu a protestat. Văzând că vremea e stabilă, ca orice vreme văzută de un dictator nenorocit, răpciugos, cu balele cât toate zilele, a decretat că vremea e tocmai prielnică, și nimeni n-a protestat. Fiul său s-a ridicat, a luat un satâr, cu diametru convenabil, și l-a împușcat drept în cap, nemilos, pentru că satârul era nefolositor. Poporul nu s-a bucurat! Ca poporul să se bucure a fost dus la o expoziție de pictură pe care n-a înțeles-o. Apoi li s-a explicat de mai multe ori că dictatorul a murit, că am scăpat de el, și atunci s-a produs bucuria plină de dezinvoltură a maselor. Oamenii săreau de bucurie, se îmbrățișau, nu mai puteau de dor. Fiul dictatorului a spus stop, lumea a revenit la normalitatea socială, a plecat fiecare la locul său, fără să se întrebe dacă acest lucru are consecințe. Pentru că micuțul dictator, în descendența marelui dictator, are tot timpul să învețe subjugarea maselor. Mai ales pe frig și ger, când orice om poate fi șomer.

În buclă, mai mulți, au dat explicațiile celei care nu poate munci, pentru că e bolnavă de lene. Imitarea, pentru unii, nu e șaradă, ci importantă. S-a râs despre mine, pentru unii e de bine. Pentru că ploaia nu poate să spună de ce eu scriu, pe când alții râd. Ce aveți, domnule, cu poezia?! De ce o introduceți peste tot, în fiecare pliu al realității?! În comparație cu cei care știu să povestească, să îndruga toate ochiurile în carte, eu știu să sintetizez, să fac acolade fine, să spun despre mine și tine. Eu știu să te descopăr fără multe detalii, să te iubesc în timp ce te uiți în oglindă, să aduc acasă toate lucrurile de pe masă. Îi era teamă că va pierde mașina, pământul de sub picioare, ignoranța. Dar n-a fost să fie! A rămas aceeași față trandafirie, același nas fin și mic, aceeași privire incipientă, plină de metodă. Pentru că știe orice curbă, orice suspiciune, orice lăcrimare a iubirii. Știe dacă a fost, ce a întrebat, cine n-a remarcat acel cuvânt, de ce și-a trecut mâna prin păr la plecare.

De ce dictatorii nu au nume, ci doar grimase? Pentru că sunt „iubiți” intens de toți, indubitabil la modul negativ. Fiecare are un banc cu tine, îți pune coarne în orice context, te dezbracă de funcții, de orice demnitate și mai ales te omoară în gândul lui. Echipa americană, întotdeauna secretă și foarte militarizată, de parcă numai american trebuie să fii ca să omori pe cineva, l-a luat pe dictator în elicopter și l-a aruncat mulțimii dezlănțuite. Și primele lovituri le-a luat de la femei, apoi de la bărbați, de la cei care s-au repezit asupra lui. Un dictator linșat pe stradă înseamnă o ștergere cu buretele a istoriei. O *damnatio memoriae*¹⁶⁰. Căci nu numai că îl omorâm, dar îl eliminăm metodic din istoria noastră, din mintea noastră, din mintea întregii lumi. Cine, însă, luptă pentru contrariu? Cei care au trăit bine pe timpul lui! Prietenii și rudele lui. Aia induc ideea că a fost bine, că a mai făcut și bine, eliminând lingvistic durerea de fond: că a fost un criminal în serie, că ne-a umilit, că ne-a distrus viața, țara, istoria. Și cine câștigă lupta imagologică, aceia scriu istoria. Așa se face că tu,

¹⁶⁰ A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Damnatio_memoriae.

după sute și mii de ani, care vrei să afli ce-a fost, trebuie să tai în stânga și în dreapta hățișurile. Că tu vrei adevărul și nu să fii mințit. Dar dacă adevărul istoric pe care noi îl avem acum, în cea mai mare parte a lui, e o plastografie și nu o cronică a vremurilor? Care document e adevărat, e veridic? Pe ce pun mâna, ca să știu că stau pe piatră tare, pe munte, și nu mă scufund în vorbele mele? Tânărul care vrea să termine repede referatul, articolul, cartea, citează pe oricine, zice repede ce zice, i se pare că a făcut ceva. Dar tu, cercetătorul cu experiență, care miroși lucrurile, care vezi repede când e cusută cu ață albă, nu poți să admiți orice. Mai ales când vezi că e o rescriere a istoriei problema în cauză și că nimeni nu merge la surse. Și nu merge, pentru că sursele trebuie citite și ascultate cu atenție. Dacă ai o teză, dacă ți s-a dat o fărădelege de făcut, te duci numai la cei agreeți de profesorul tău. Citezi ceea ce îi gâdilă orgoliul. La rândul lui, dacă îi plac impostorii, e și el printre ei, de aceea e satisfăcut de munca ta de plagiator. Dar dacă vezi, dimpotrivă, că toți stau against you¹⁶¹, atunci ești pe drumul cel bun, când tu vorbești din surse, iar ei îți spun că nu trebuie să luăm lucrurile chiar așa de în serios. Să le luăm mai cu voaluri, mai cu parizer în pâine, că nu trebuie să ajungem toți savanți.

Și pentru ca să nu devii, publici puțin sau deloc. Să n-ai bătaie de cap, reclamații, râsete pe tema dată. O operă mică înseamnă un șantaj ieftin. Lasă că îl punem pe escu să predea, că și așa nu știe! Îi învață el ce nici el nu știe și totul e bine. Că dacă e mai mult, strică. Dar o instituție fără operă e un ceape¹⁶² condus de cel mai prost din curtea Școlii. Merge oricine, poate să spună orice, nu îi trebuie acoperire în studii și pregătire, doar să fie al nostru. Și pe urmă te mai gândești de ce nu mai avem respect față de instituții?! De la 1800 înapoi ne chinuim să facem instituții credibile și reușim să le decredibilizăm în

¹⁶¹ împotriva ta

¹⁶² A se citi CAP [Cooperativă Agricolă de Producție], iar pentru cei care nu știu ce e, a se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Colectivizarea_în_România.

stil mare. E de ajuns să fie câțiva. Nu mai mulți, ci doar câțiva! Pentru că plaga, sfâșietor, se întinde pe lungimea întregii nopți.

Când termini, în aceeași zi, corectura la două cărți, te odihnești pentru amândouă. Te bucuri pentru amândouă, pentru că te simți împlinit. La urma urmei, n-au existat dictatori, ci doar oameni ai muncii care au ajuns în locuri nefericite, adică în funcții improprii lor. S-au făcut mai multe filme pe tema în cauză. Cum e să îl iei de pe stradă, să îl introduci într-o campanie electorală, și poporul să îl aleagă pe ăla care nu știe ce să facă cu țara, cu el, cu nimeni. Dictatorul ca șaradă, ca invitație la carnaval. Dar, reversul, poate fi providențial. Așa cum unii torționari au imitat în batjocură cele sfinte ale Bisericii și, deodată, s-au umplut de slava lui Dumnezeu și au spus că și ei sunt creștini. Și au murit ca Sfinți ai lui Dumnezeu, pentru că s-au schimbat prin puterea lui Dumnezeu. Unii își bat joc toată viața de Dumnezeu și, după multa Lui răbdare, mor cu botul pe labe, la bătrânețe, după ce s-au chinuit mult în lupta cu El. Dar, pușinii, admirabilii, își dau seama de situația lor caraghioasă și se umplu de pocăință, pentru că n-au suflet pentru compromisuri la nesfârșit.

Ca să o ții langa¹⁶³ cu compromisurile trebuie să ai nesimțire multă. Că tot vorbim de călcarea peste cadavre, care nu e o metaforă, ci o realitate lucie¹⁶⁴. Compromisul, fărădelegea te erodează, te macină, te ruinează interior. Așa după cum te sâcăie când cineva, la care tu ții, îți spune adevărul în față despre tine și tu nu vrei să admiți, deși știi că are dreptate. Când ți-o spune mă-ta sau soru-ta, știi că are dreptate, nu minte, dar e greu să accepți. Ce îți spun, îți spun cu grijă față de tine. Și ce ți-au spus, te bântuie. Da, când nu e adevărat, pot să spună orice. Dar când e, te doare. Robotul „umanoid” s-a dus pe jos kilometri întregi, a fost monitorizat tot timpul, s-a întors și a făcut gluma cu schimbarea încălțăminteii. Că, de atâta mers, are nevoie de alte încălțări. Spusa i-a fost introdusă în capul lui electronic de cel

¹⁶³ la nesfârșit

¹⁶⁴ constrângătoare

care l-a creat, dar a trecut ca fiind „a lui”. AI-ul din computerele noastre e mintea lor, care ne spune ce să facem, dar nu e și adevărul nostru. Adevărul nostru e ce citim și înțelegem cu mintea noastră. Dacă îți mărunțesc alții ce să crezi, atunci sunt interesați de acest lucru, de ceea ce tu crezi. Dar dacă și pe tine te interesează ceea ce crezi, atunci te întrebi despre lucrurile din fața ta. Te uiți la struguri, sunt cam trecuți, adică nu e ce îmi trebuie. Dacă informația nu mă duce la nicio sursă, eu nu pot să o iau pe nemestecate, ci trebuie să caut și să văd ce zic și alții despre chestiune. Una e să mă întreb unde e strada librăriei, de unde cumpăr pantofi, unde e locația restaurantului sau a hotelului și alta e să mă întreb despre dogmele credinței mele. Dogmele sunt cele mai serioase lucruri, pentru că de ele ține mântuirea mea! Pentru ele trebuie să citesc sursele credinței mele, să citesc oameni foarte credibili și nu orice. Și Google mă poate duce imediat la o stradă, la o expoziție, la o stație de metrou, dar pentru dogma triadologică trebuie să îi citesc pe Sfinții Bisericii ca să știu. Pentru ca să învăț de la ei cu evlavie și cu toată încredințarea.

Și camera de luat vederi te pozează din față, cu toate datele, și primești amenda acasă. Dacă ai apăsât mai mult pe pedală, vei afla în curând. Civilizarea prin forță e civilizarea prin usturarea la pungă, pentru că adevărata civilizație e o alegere bucuroasă, o problemă de conștiință. Eu mă comport frumos cu oamenii și cu creația din jurul meu pentru că așa doresc, pentru că asta mă împlinește, și nu pentru că există legi punitive, care îmi interzic o mulțime de lucruri. Și asta înseamnă civilizație: adică dezvoltare interioară, de conștiință, a omului. Dacă nu mă respect, dacă n-am conștiință, dacă nu înțeleg că toate au fost create de Dumnezeu spre bucuria noastră și spre buna viațuire pe pământ, sunt haotic, distrug totul în jurul meu, arăt cât de prost crescut sunt. Dar haosul pe care îl fac nu se numește viață, ci anti-viață, înseamnă o viață proastă, de căpcăun. Sălbăticia e normală pentru animalul din pădure, dar nu și pentru tine, cel botezat în Biserică și care trăiești în societate, alături de alții. Tu trebuie să arăți că ești fiul lui Dumnezeu, trebuie să arăți că ai părinți responsabili,

care te-au învățat lucruri esențiale și că, alături de ei, în lume, ai învățat lucrurile de bază ale vieții împreună cu ceilalți. E normal, pe jos sau cu mașina, să fii responsabil. Nu pot să mă împiedic din senin de alții, nu pot să le spun tot ce-mi trece prin cap, nu pot să fac tot ce vreau. Căci, la rândul lor, și ei se vor manifesta iresponsabil.

Dar ce înseamnă să fii responsabil, dacă fiecare își stabilește de unul singur crezurile și prioritățile în viață? Se grăbea în acea seară pentru că îi năștea nevasta, o avea pe bancheta din spate, alături de ea fiind o prietenă a ei, și l-a spulberat de pe marginea drumului pe Răzvan din a 7-a, care se întorcea de la Școală. Nevasta năștea, era prioritatea lui, se năștea fiul lui, al doilea, și l-a omorât pe singurul fiu al altei familii. Și când tatăl copilului a aflat marea jale, a luat pistolul, pentru că era polițist, și a venit să îl împuște pe nenorocit. Pentru că fiecare are prioritățile lui, nu?! Și dacă fiecare își face „dreptate”, pentru că are „dreptatea lui”, ce trebuie „neapărat” dusă la capăt, haosul ajunge anti-socialul nostru, mîzga în care trăim. Și aici, la haos, e nevoie de oameni de echilibru, de cei care să stingă conflictul. Pentru că el poate escalada la nesfârșit. Săbii, furci și topoare, după care coșciuge în ambele tabere. Și Cimitirul se dezvoltă, se mărește, pentru că nebunia tot crește. Și unde e omul, cel cu capul pe umeri, care să vină, să vorbească și să aducă pacea în comunitate?

Bărbatul s-a trezit din somn ținând, deși văzuse o ușă și ceva dincolo de ea. Nedefinit. Care se mișca. Și soția lui i-a spus acest lucru, dar nu era conștient de faptul că ținase în momentul când s-a trezit. De ce uităm multe lucruri cu totul, în mod definitiv, deși nu erau mari secrete de Stat? Îmi socotesc uitările niște odihniri ale minții mele. Niște insule de liniște. Poate că așa e mai bine. Ca să uităm masiv, pentru a lua lucrurile de la capăt. Cu o prospețime de începători în ale vieții. Ce-am fi noi cu o memorie burdușită de date, ticsită până sus cu cutii de date, cu tot felul de date? Și dacă n-am uita, am dori să avem toate lucrurile, mereu, în fața ochilor noștri? „Copilotul” vrea „să mă ajute”, adică să scrie în locul meu, dar pe mine mă interesează să scriu din mine însumi. Când mă folosesc de AI ca să traduc, ra-

teurile „inteligenței” sunt la tot pasul. Pentru că el nu se uită la mine, la ce îi spun eu, la modul personalizat de care am nevoie, ci la datele sale prestabilite. Și când eu i le schimb, el nu știe ce să facă, pentru că nu vrea să învețe niciodată de la mine. Față în față cu cel pe care îl interviewam, îmi dădeam seama că n-are nevoie de întrebări, că nu îl interesează întrebările, pentru că el avea răspunsuri de livrat. Sunt rare persoanele cu care am vorbit atunci, în direct, fără citiri anterioare. Căci cei mai mulți, la întrebările mele, îmi răspund cu răspunsuri deja știute, negândind atunci, pe loc, la întrebarea cu care am venit spre ei. Dimpotrivă, pentru mine, e importantă întrebarea. Neașteptatul întrebării. Pentru că eu răspund, ca un arc, la ce am fost întrebat. Vin spre tine, mă interesează ceea ce te interesează pe tine, pentru că astfel mă explic pe mine, viața mea, opera mea, perspectiva mea asupra lumii. Dacă nu vin spre tine, nu există niciun dialog. Lucrurile deja formulate, deja gândite nu fac parte din dialog, ci din memorie. Mintea care gândește atunci, pe loc, e în dialog! Și dialogul e real, când doi oameni sunt interesați cu adevărat de adevărul celuilalt. De modul cum vede el lucrurile. Taclaua este pe bază de amintiri, de am auzit, am văzut, mi se pare. Și în dialog e omul cu totul, dar e la timpul prezent. Sintetizează acum, se pronunță acum, decide pentru prima oară. Când vorbim despre orice trecem de la una la alta, reformulăm, împodobim lucrurile, dar nu decidem la prima instanță. E o vorbire mai mult despre trecut decât despre prezent. Căci e vorba despre ce a zis ăla, ce-am mai făcut, ce-am mai auzit. Dar când dialogăm despre viața duhovnicească, despre modul cum scriem o carte, despre ce înseamnă fiecare vârstă a omului, vorbim despre lucruri pe care trebuie să le decidem acum, pe loc. Căci dacă întrebarea e punctuală, atunci cere de la noi să fim oameni ai sintezei, care să facem puțin din multul experienței noastre. Dar când dialoghezi, atunci te consumi! Pierzi multă energie gândind, dar ești și împlinit. Pentru că în relație cu altul ai ajuns la alte răspunsuri despre tine și despre viața noastră și aceste răspunsuri sunt odihnitoare, sunt bu-

curoase. Pentru că oamenii profunzi trăiesc din înțelegeri, din abisalele înțelegeri de zi cu zi.

Aseară m-am plimbat mai degeaba, n-am găsit ce îmi trebuia, doream un computer cu care să vin acasă, în mână, un cadou pentru rapiditatea mea, și am uitat să cumpăr pâine. Și orice am făcut tot n-am putut să înlocui nevoia de pâine. Dar azi dimineață, pe când eu scriam la predică, Maica mea a făcut pâine în casă și am mâncat-o cu pește la cutie, cu ardei iute, aburindă, și a fost o împlinire mare pentru mine. Pentru că mâncarea e liniștea de care am nevoie când eu scriu, când eu caut să mă pun pe mine în cuvinte. Citesc predicile sale lungi, cu fraze explicative bogate, și îmi dau seama cât de leneși am ajuns noi, care nu mai vorbim unii cu alții și nici nu mai avem chef să ne exprimăm elegant, cu miez, cu profunzimi personale. Un vorbit pe fugă, un scris mânat de finalitate, de trecere. Magazinele fizice sunt în declin, dacă nu e vorba de mâncare. Doar mâncarea mai e vandabilă și mergi după ea, pe când pe celelalte le aștepti acasă, la botul calului. Un oraș tot mai golit de întâlniri, de momente de respiro, reclame fără audiență, pentru că totul se face în online. Stai acasă, îți faci treburile și aștepti să ți se aducă pachete. Dacă n-ai racordare la online nu știi ce mai fac oamenii contemporani cu tine. Pentru că ei stau online, acolo bârfesc, acolo se laudă, acolo pun lucruri la cale și când ies pe undeva sunt incognito. Firma îi închide în curte pe salariații săi, îi ține la birou, îi ține legați de un bine care nu le aparține. Își zdrelesc mâinile acolo, înnebunesc acolo, se visează acolo, pentru ca să devină rebuturi aruncate neelegant la coș. Pensionarul, suspectul, suspectatul, ăla care o duce bine, care nu mai muncește, nu ca noi, care ne fofilăm pe la muncă. Și sperăm și noi la concediul nostru continuu, la pensia noastră, fără să mai punem anii pe care îi vom avea la concediu. Dar ce, mai apucăm noi pensie, când sistemul de pensii e în cădere liberă?! O să ne fure pensia, o să ne-o ia cu totul, dar noi tot ne plătim impozitele. Că totul merge din inerție, din plecarea glonțului din pușcă pentru ca să nimerească căprioara. Și lacrimile căprioarei sunt lacrimile noastre tinere. Pentru că nu vor să aștepte inspirația, mulți se

pun la masa de scris și încearcă să se prefacă scriitori. Eu mă rog mereu pentru ca să fiu scriitor. Pentru că eu scriu cartea împreună cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui, ca împărtășire de realitate. Și realitatea aceasta ne este comună, e o împărtășire a noastră de bucurie. Și el trece de la gânduri la imagini, treceri bruște, neintroduse de explicații, pentru ca să ne impună, în cele din urmă, niște acțiuni care se cer gândite. Moartea mamei lui e tema, de aceea i-a dedicat-o. Și în ea recrează nu doar evenimentul morții, ci și starea lui, a ei, a omului aflat în situație. Care e situația care ne face bine? Amânăm adesea acele întâlniri, acele răspunsuri, evenimentele grele și ele se petrec într-un firesc desăvârșit. Ne transpunem în situația aceea, ne întrebăm cum va fi la moartea lui, ce să spunem, cum vom trăi după, dar toate vor fi liniștite la culme în acea zi. Căci și în altă zi a fost la fel, Dumnezeu pregătindu-ne din timp pentru ceea ce credeam că o să fie greu de purtat. Și nimic, în cele din urmă, nu e greu de purtat! Pentru că orice mare eveniment este eliberator, te desprinde și mai mult de pământ, și nu te însingurează.

După ce au glumit îndelung la masă și s-au tachinat drăgăstos, cei doi îndrăgostiți de la mijlocul vieții au ajuns în pat, ca în inevitabilul din filme. Și, când nu mai dorește să facă sex cu el, ci să doarmă, femeia îl roagă să mai terminăm odată cu râsul, că am obosit. Pentru că râsul e oboseală, e stres, e eliberare, dar odihna e însănătoșire. Și când trebuie să te vindeci de oboseală nu ai chef de râs, ci de somn profund, îndelung, ca a doua zi să poți surâde cu blândețe. Jurista coreeană, în al doilea film, întâlnește pe amantul plimbat prin lume, dar căruia i-a murit mama de curând. Și care se grăbește în dragoste, spune adevărurile mai repede, nu în slow motion¹⁶⁵, pentru că știe că nu e timp prea mult pentru ca să iubești. Pe când o masa pe fosta lui soție, ea se culca cu fostul ei soț. Despre care avea doar cuvinte bune, dar auzea numai urâte. Dar în cele din urmă a învins dragostea, nu insinuările, pentru că doar voi știți ce se petrece înăuntrul relației. Și

¹⁶⁵ mișcare lentă

nu trebuie să îl lași pe niciunul să îți spună ceea ce doar tu știi despre iubitul tău.

Se va închide la 15 minute după ce va termina înlocuirile în sistem. De ce la 15 minute și când va fi acest moment? Aștepti ca Dostoievski sentința de condamnare la moarte. Și-a pierdut mama la 15 ani și în Siberia a fost întemnițat 10 ani, unde a început să aibă atacuri de epilepsie¹⁶⁶. Și când zic epilepsie, zic zvârcolirile lui tataie Marin, pe care le avea din când în când după marele său accident. I-a ieșit roata din față a bicicletei, pe când cobora la vale, și s-a lovit cu capul de o piatră. O lovitură cu urmări epileptice. Era inconștient, cădea jos, se cutremura cu totul, își putea înghiți limba în această stare, scotea spume la gură și eu mă rugam, cu inima strânsă, să o treacă cu bine. Și când se ridica din moarte nu știa nimic, era ca și când nu ar fi trăit-o sau nu vorbea niciodată despre crizele sale. Și fragilitatea lui de copil mare, care atunci mă înspăimânta, mi-a făcut cel mai mare bine, pentru că am devenit atent la fragilitatea tuturor, la toți cei din jurul meu. La cum se pot petrece oricând, în orice clipă, lucruri neprevăzute. Și cum, cel care părea de neînvins în opiniile lui, devine deodată blând și respectuos, lucru incredibil cu ceva timp înainte.

Alături de crize avea și reumatismul de la picioare¹⁶⁷. Care și pe mine mă obligă la frig interior și ziua și noaptea. Cartelizarea gunoiului a dus la și mai mult gunoi neasumat. Piuitul mașinii de gunoi, insuportabilul sunet al salvării, panica produsă de alarma aeriană. Toate sunetele importante sunt stresante. Vin peste liniștea ta ca un bulldozer. Alături de alerta din telefon la diverse evenimente dramatice. Eu cred că drama se poate anunța și la modul frumos, nu doar dăunător. Frica nu trebuie să ne între în oase, ci încrederea, nădejdea în Dumnezeu, bucuria că vor mai exista zile! Va fi un cutremur, dar vor exista și zile după. A început un incendiu, dar e nevoie de calm, nu de panică. A fost vândută *Elisabeth* a lui Klimt cu 236, 4 milioane

¹⁶⁶ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Feodor_Dostoievski.

¹⁶⁷ Ibidem.

de dolari¹⁶⁸, adică s-a vândut ceva frumos, meticulos, imperial, nu o urâciune. Experimentul fascinează, dar normalitatea sprijină viața, pentru că viața e normală, nu anormală. Și femeia în alb, cu ochi negri, ți se impune privirii tale, pentru că are peste un metru 70 în tablou, înălțimea lui fiind de 1, 8 metri¹⁶⁹. E ca în realitate! Înălțimea ei te copleșește. Și supra-veșmântul o face să arate imperial, chinezii din vechime, din jurul ei, accentuând acest sentiment. După ce mama a vorbit îndelung, în surzenia ei, și și-a povestit viața, a urmat țața, care povestește din perspectiva ei ramolită cum stau lucrurile. Ești văzut cu ochi rece, ești caracterizat în mod necruțător. Surdul râde de pitoc și pitocul de surd și tu de părerea supraevaluată a amândurora. Ești când personaj în viața altora, când privitorul atent al altora. Despre tine sunt spuse lucruri, ești trivializat, ești desfințat, ești adus la inimă, ești pupat, ești vândut când trebuie, ne amintim despre tine, te facem statuie, îți reedităm opera. Și n-ai ce face, cât trăiești, pentru că perspectiva ta asupra ta nu este cea a lor despre tine.

Candela e mângâierea din stânga mea. Dafinul se odihnește și el. Se luminează pe când eu scriu, pe când îmi trăiesc odihna în această carte. Îmi amintesc cum mi-am trăit acea scurtă boală, răceală la Roșiori, la Moșica, mâncând compot de prune la borcan, și, când m-am întors acasă, Cătălin și Bety îmi furaseră jucăriile. Săriseră gardul. Și ideea care m-a întristat nu a fost că mi le-au luat, ci aceea că lucrurile tale, după o scurtă absență a ta, pot dispărea pentru totdeauna. Nestatornicia ta și a lucrurilor tale. Sentimentul continuu al nesigurății. Nu ai nimic al tău, nimic nu e sigur, nimic nu e pentru totdeauna. Pentru că e de ajuns să te îmbolnăvești pentru o perioadă de timp pentru ca să te uite toți. Dacă nu mai ești văzut, dacă nu ești printre ei, ești uitat. Și când mă întorc acasă, mă întorc ca un străin,

¹⁶⁸ Cf.

<https://www.bbc.com/culture/article/20251118-why-klimts-portrait-of-elisabeth-lederer-painting-sold-for-150-million-dollars>.

¹⁶⁹ Cf. https://en.wikipedia.org/wiki/Portrait_of_Elisabeth_Lederer.

ca un om care stau în altă parte și, dacă stau, vin rar, până când n-o să mai vin, pentru că noi stăm acum aici și tu nu ești continuu cu noi. Se pare că n-ai voie să stai în mai multe locuri. Dacă nu stai doar în unul, nu ești receptat ca fiind al locului. Ca și când locul te ține prizonier, locul nu îți dă voie să călătorești, să te dezvolți, să îți faci prieteni.

Locul de casă e ce ai tu pe lângă casă, pământul casei, dar locul de vie e via din câmp. Și toamna, la culesul viei, căram strugurii acasă pentru ca să îi stroșim, să îi dăm prin storcător, care avea o cuvă mare, din lemn, și în care trebuia să împingi strugurii cu o mână, ca să îi stroșești, iar cu cealaltă să dai la manivela storcătorului, să o învârți cu atenție, pentru a avea must de băut. Mustul îmi curgea printre degete în vasul mare, rotund, de la picioarele mele, eu stând pe scăunel și deschizând canaua putinei cât să nu bușnească mustul peste mine. Și el îmi catifela mâinile, dar mi le și albăstrea, după cum mâinile ți se înverzeau de la mâncarea nucilor verzi. Și a mânca cu mâna înseamnă a mânca în siguranță. Peștele trebuie mâncat cu mâna, pentru că trebuie să fii sigur că ai eliminat oasele. Toate oasele. Iar când beam primul must, atunci simțeam via de anul acela, care e rodul ei, cât de esențial e el pentru bucuria mea. Că pe mine nu mă interesa vinul, ci mustul, nu mă interesa porcul, ci șoriciul, nu mă interesa iarna, ci zăpada. Pentru a ieși cu sania și a mă da cu ea pe ruscă, punându-mă cu pieptul pe ea și venind mult la vale, în anii cu gheață multă pe uliță până spre stradă. Sentimentul plinar de libertate, de bucurie voioasă. Pentru că mă urcam cu sania pe deal, de acolo începeam să plutesc pe zăpadă și apoi pe gheață, fiind atent să nu mă rănesc. Dar nu eram atent și la apa care îmi intra în încălțăminte! De aceea, acum, reumatismul este ținerea mea pe loc, e lațul păsării, e frigul care îmi îngheață sângele în vene.

Am sunat-o și e la Călimănești de trei zile. Ne ducem și ne întoarcem cu pace și îi spunem și ei cum e pe-acasă. Tot pentru reumatism, se simte bine cu îngrijirile balneare pe care le primește. Așa ne-ar fi trebuit și nouă, numai că suntem în zilele în care nu mai putem pleca. Sunt multe zile liturgice, trebuie să ne vedem de a le noastre,

dar aveam nevoie și noi. Unde ai fost soare, care ne faci bine în noiembrie? Câteva zile, la Turnu, am stat numai pe nori, numai pe întuneric, și asta se resimte în mine, dar de când am venit la București e numai soare. Cu ger, dar soare. Un interviu despre cele 3 romane ale ei și femeile puternice din familie. Și atunci când faci muncă de cercetare, romanele învie persoane din trecut, le umplu de viață. Dar le și mistifică existența, pentru că tu poți să spui orice despre ele. De aceea nu prefer romanele despre romancieri, despre persoane istorice, despre reînvierea trecutului, pentru că sunt scrise din punctul nostru de vedere, nu al istoriei. Mai degrabă mă liniștesc cu puținul istoric decât cu multul romanțat. Pentru că literaturizarea cuiva nu este o apropiere de el, ci o îndepărtare tot mai mare.

S-a mutat în suburbie, până când aceasta a fost asumată de oraș. Copiii lui s-au bucurat de câmp, de pământ cât vezi cu ochii, iar fotografiile ne-o dovedesc. S-a filmat lângă cascada din Angola¹⁷⁰ pentru ca să fie crezut. Fotografiile sunt dovezi, în aparență sunt afirmații mai puternice decât cuvintele noastre. Dar detaliile noastre sunt cele care trec dincolo de fotografii, care sunt un trecut închis în telefonul nostru. Eu sunt aici, vorbesc despre ele, despre lucrurile pe care le-am văzut! De ce vrei să-ți arăt lucruri moarte din telefonul meu, când tu ai martorul lor de față?! Timpul mort e în amintirea ta vie. Tu îl poți lăsa cu totul mort, să nu mai vorbești despre el niciodată, sau să îl pui în evidență, să îl știe toți. Și eu nu suport nespunerile, morțile pentru totdeauna, ci am nevoie de mărturii, de mărturisirea lor, a celor din trecut. Căci trecutul lor face parte din prezentul meu, când el îmi spune lucruri de care am nevoie.

Ne sfătuiește să slujim la modul vorbit, că noi, Preoții, nu suntem cântăreți și nu trebuie să ne forțăm glasul în sus sau în jos, ci slujitori bisericești. Și îi dau dreptate solistei. Ori îți pierzi glasul, ori stresezi audiența, și ai nevoie de vocea ta naturală, care să îți transmită simțirile sufletului tău. Gorila încearcă să o imite pe afroamerica-

¹⁷⁰ Despre ea e vorba: https://en.wikipedia.org/wiki/Kalandula_Falls.

na ce dansa. Se bucură să îi fie învățătoare în ale dansului, dar fără să o intereseze ce gândește maimuța despre gesturile ei. Și indiferența noastră față de ce cred alții despre noi, când totuși ne zâmbesc, e o caracteristică a vieții noastre sociale, pentru că ne lăsăm mințiți mult prea ușor de zâmbetele false. A smiley face¹⁷¹ este o escrocherie sau o binecuvântare, pentru că nu fața contează în această discuție, ci sufletul omului. Te poate fura cu zâmbetul pe buze, te poate vinde cu zâmbetul pe buze, te poate minți cu zâmbetul fals pe buze. Sufletul e lumina feței când el e curat, când el e sfânt. Fața ta adânc zâmbitoare, plină de bunătate, e o mare binecuvântare pentru toți, pentru că ești o rugăciune pentru toți. Dar fața ta vorbește despre iadul tău interior atunci când ești pătimăș, când îți colcăie patimile în priviri. Pisicile se odihnesc pe măgar, pentru că lui îi place prietenia cu ele. Dinții ei albi și luminoși te invită în vacanță, dar vacanța nu e o poză, ci o realitate mult prea complexă, de care ai parte la fața locului. Te gândești că o să economisești, că dacă te duci acolo, pe ruta aceea, pentru care tu te pregătești, o să fie mai bine, dar consumi ca de obicei, pentru că nu îți reduci și obiceiurile. Inima îmi spune să respir profund, intestinalele să îmi rotesc talia, plămânii să râd în hohote, creierul să mă liniștesc, rinichii să stau pe vârfuri, ficatul să merg pe jos. Stomacul vrea să mă mângâi pe burtă, oasele să stau la soare, ochii să privesc în depărtare, dar eu îți scriu ție și pe nori și pe soare, în ziua mare. Și îți spun că tot ceea ce faci spre binele tuturor, faci spre binele tău. Și că îmi vei mulțumi pentru toate sfaturile bune pe care ți le-am dat.

Sunase la telefonul erotic și e întrebat de fanteziile sale. Iar el îi spune glasului de femeie că vrea să se ieftinească benzina, să aibă salariu mai mare, să își poată permite o vacanță la Băile Felix pentru relaxare. Și fata, uitând pentru ce e acolo, spuse că și ea are nevoie să își plătească chiria, că vrea și un lăntișor ca al Mirabelei, fără să îi dea detalii despre cine e Mirabela, dar și să plece la mă-sa la Chitila, pentru că n-a mai văzut-o de 3 luni. Și câte nu își mai spuseră în acea seară

¹⁷¹ O față zâmbitoare.

cei doi tineri?! Pentru că tânărul avea abonament DIGI, putând să vorbească nonstop, iar tânăra era plătită să răspundă frumos, în așa fel de frumos încât clientul să nu închidă. Și clientul nu a închis, ci chiar s-a îndrăgostit de glasul ei cel atât de catifelat, și au vorbit câteva ore, uitând de toate, pentru ca a doua zi să se întâlnească într-un parc și să stabilească și data căsătoriei. De ce s-au grăbit așa de mult? Pentru că au fost educați ani la rând de filmele pe care le-au văzut. Când aștepti dragostea, te uiți la filme de dragoste. Înveți să fii suav, drăgăstos, să pozezi romantic, să ai îmbrățișări, cuvinte și gesturi de îndrăgostit, să dogorești interior, să fii un furnal, să vrei totul sau nimic. Dragostea mea, liniștea mea, cât te-am așteptat!...Nu contează detaliile, ce-ai fost, cine ești, din ce familie, nu contează nimic, ci doar dragostea noastră! Pentru că de aici, din faptul că ne iubim, că ne iubim mult, vom găsi toate răspunsurile la problemele noastre de zi cu zi.

Privitorii de filme sunt mai direcți decât cititorii de romane, care acționează mai cizelat, mai cu perdea, și aceasta, pentru că în filme îndrăgostirea sare direct în pat, nu așteaptă deloc. O vede, îi place, imediat o împinge într-un zid, gâfâie asupra ei, se consumă totul. Dar cea care citește romane așteaptă detalii de la tine, un preludiu al insinuărilor personale, altul cultural, altul scriitoricesc, pentru ca să ajungi la fața ei, la sărutarea ei, la acel ceva unic pe care îl are. Trebuie să aștepti, să ai răbdare, să răsucești firul în 7 până când începi un anume subiect, pentru că el poate fi definitiv sau sinucigaș pentru relația voastră. Și, se certară! Pe ce motiv, maică, vă certărați? Că mi-a zis ceva, nu vreau să îți spun ție, dar mi-a zis, că dacă îți spun mă știe tot orașul, de parcă n-ai fi mama mea, și asta m-a enervat rău! Și eu sunt sensibilă la treaba asta și nu suport. Și acum ce faceți? O să facem! Numai că mi-am ieșit din fire, i-am zis și am plecat.

Dar tinerii se împacă, da, se împacă la fel de repede pe cât s-au certat! Nevoia lor de sex e mai mare decât opiniile personale. Opiniile sunt niște bagatele, dar plăcerea e mai mare decât voința lor. Sunt înnebuniți de plăcere, de importanța lor „marcantă” în această lume,

chiar dacă nu-i știu decât 10 oameni pe planetă. Se privesc în oglindă, își fac mereu poze, își imaginează că sunt importanți, că deja sunt cei mai importanți. Pentru cine?! Ce îi face să nu se privească din afară, de la o oarecare depărtare? Viața gălgâie în ei, sunt plini de sănătate, o cheltuie iresponsabil, pentru că nu știu cât de importantă este. Da, degeaba le spui tu, degeaba îi avertizezi! Până când nu se dau cu capul de zid nu învață nimic, absolut nimic. Și vin la tine să îi cocoloșești, la tine care i-ai sfătuit, care le-ai vrut binele, dar nu au vrut să te asculte. Că ce, de unde știe mama ce îmi trebuie mie?! Ca și când mama ta nu ar fi avut anii tăi și n-ar fi trecut pe acolo pe unde treci tu azi, iresponsabilule! Faci prostii, dar nu vrei să ți le asumi. Însă nimeni nu te exonerează de trecutul tău, nu îți dă un alt trecut, unul care să n-aibă niciun cui bătut în zid.

Băui o gură de cvas, direct din sticla de plastic, și mi se strică în mână, pentru că am strâns-o prea tare. Mă raportează la ea ca la sticla de sticlă, după cum mă raportează la paharul de cafea ca la o cană. Fără ca să vreau. Învățat cu lucruri tari în mână, le stric pe cele moi, pe cele ușoare, care au nevoie de delicatețea mea, dar eu am în gând să duc lucrurile cât mai repede la capăt. Nu am timp de pierdut! Trebuie să fac lucrurile repede, pentru ca să mă întorc la scrisul meu. Când fac mâncare și simt lucrurile în mână, mă bucur, pentru că ele au greutatea pe care o au. Apăsatul pe taste e forță, e lucru făcut în forță. Scriu apăsând butoane, punând, prin butoane, gândurile mele în scris. Și eu scriu cu duritate pe tastatură, ca și când aș cânta în forță la pian, pentru că formulările mentale au nevoie de finalitatea lor clară, definitivă. Dacă apăs cu putere tastele, dacă scriu, atunci scriu! Și scrisul mă învață cu această violență bună a muncii, cu munca făcută bine și repede. Când pronunți cuvinte trebuie să le pronunți cu asprimea lor, cu credibilitatea lor, cu rotunjimea lor. Personajele mele vorbesc cu putere, pentru că eu am nevoie să spun lucruri în forță. Adesea, când creez, eu vorbesc, scriu lucruri pe care le rostesc, am nevoie de cuvintele pline pe care le scriu, pe care le bat cu putere pe taste, pentru ca ele să se imprime imediat, ele să fie acolo, să stea acolo, în carte,

pentru totdeauna. Și vecinii mei pot crede că mă cert cu cineva, când eu, de fapt, creez pentru posteritate. Pentru că a crea înseamnă a face ceva din tot sufletul. A fi cu totul în ceea ce faci.

A simțit că e tăiată în două, atunci când tatăl ei a întrebat-o, dacă, după divorț, vrea să stea cu el sau cu mama ei. Și pentru că a devenit confidenta mamei ei, a început să învețe să asculte, să îi înțeleagă singurătatea. Căderile de ape sunt imprevizibilul previzibil. Pe de o parte știi că apa cade, că va ajunge în râul de la bază, dar nu știi unde cad picăturile de apă propulsate de la înălțime mare. Tu ești, în Dunărea vieții, o picătură dusă de curent, dar una rațională, care îți poți alege partea în fluviu. Și pentru că poți alege, alegerile tale au consecințe continue, dar toate sunt ale tale. Și, după ani de zile, ai sinceritatea să spui că tu ești același. Că, în sinea ta, nu te-ai schimbat, deși oamenii care te cunosc privesc o altă față a ta. Da, ei mă văd îmbătrânind, dar eu mă văd în mine însumi același, pentru că am rămas credincios ideilor mele, alegerilor mele de copil, de tânăr, de adult! Eu sunt același! Și dacă n-aș fi același, atunci ar însemna că am renunțat la modul meu de-a fi. Dar de ce să renunț la mine însumi?! Ce caricatură aș vrea să fiu, dacă renunț la cine sunt?! Caricaturile sunt deformări caracteriale. Un nas mai mare decât al tău, o gură lăbărțată, o față aiurea nu sunt erori de desen, ci vorbiri încifrate despre tine. Sunt apropouri. Ai nasul mare de la băutură, ai gură mare pentru că vorbești mult, ai o față aiurea pentru că tu crezi că ești frumos, dar nu ești. Caricaturistul te vede și te penalizează imediat. Degeaba vrei să râzi pe seama, pentru că te-a atins. Ești cu musca pe căciulă. Ești tu, nu altul! Lapsusurile sunt fără voia ta și sunt despre alții, dar când vine vorba de tine te ții minte.

Nu, nu vrem să știm altfel de basme! Le vrem pe cele cu sfârșit bun. Pe cele care seamănă cu așteptările noastre. Mitropolitul binecuvântă după *Înțelepciune, Drepti!* zis de Diacon. E în mijlocul naosului, acolo unde credincioșii îl însoțesc. Colivă cu miere. Gustul conțea de fiecare dată. Și Anisia a spus că femeile nu-și iubesc bărbații, ci ideea de femeia măritată, condiționându-și mereu iubirea lor. O,

fragilitatea relațiilor noastre! Nu știi cât durează și ce strică armonia dintre noi. Ce lucru banal în cele din urmă. S-a îndrăgostit de bărbatul surorii ei, pe când aceea e spitalizată psihiatric. Asta ne-a spus-o pe când trebuia să vândă parfumuri online și bărbatul trecea pe lângă ea. E marketing, doar marketing? Nu știu! Dar cele mai mari adevăruri se pot spune și părut într-o doară. Căci lasă ambiguitatea să planeze. Informațiile sunt de ultimă oră. Dezvăluirile sunt cu interes neafișat. Razele soarelui au intrat peste mine în cameră pentru ca să mă bucure. Și el s-a căsătorit cu verișoara lui pentru ca averea să rămână în familie. Publicitatea pozitivă e cea care vine după o știre negativă. Mai întâi spui că n-ai căldură la teatru, că nu sunt condiții, în timp ce arăți sala de teatru prosperă, după care îi chemi pe spectatori. Și ei o să vină, pentru că ce-ar fi făcut ei, dacă n-ar fi fost condiții cu adevărat?!

A apărut filmul, o recenzie a unor tineri a fost minimalizată, s-a încercat eliminarea ei, după care criticul de artă a venit și a spus motivul: transformarea vocației în operă. Considerăm anost adevărul acesta, adevărul împlinirii, pentru că ne așteptăm la filme ușoare, evadante¹⁷², pufoase, și nu la cele care te întorc la tine însuși, care vorbesc despre ce trebuie să fii tu. Și tu ar trebui să fii o vocație, să îți urmezi calea ta, fără de care nu trăiești cu adevărat. Trebuie să muncești pe fiecare zi la împlinirea de sine, la bucuria pe care o dăruie prin ceea ce faci. Iar într-un mic articol pe Facebook, în mod surprinzător, romanțierul ne-a vorbit despre scriitorii lui preferați, pe care îi consideră niște neprofesioniști, dar care au scris cu putere. Cu alte cuvinte, îl interesează viața, experiența și nu manierismul. Nu tabloul fără implicare, ci fiecare parte a lui gândită în mod laborios, sistematic. Și vorbea cu mine de parcă ne știam de mult, până la a vorbi în șoaptă. Uneori îmi spunea cuvintele în greacă, pentru că îi era mult mai ușor, și văzuse în mine un ascultător de povești din vechime. De povești personale de viață. Și asta și sunt! Îmi plac mărturisirile care mă duc

¹⁷² Care evadează din realitate.

în adâncul omului, în trecutul lui, în viața sa interioară. Cum a locuit în Craiova, la acea familie, le ținea minte numele tuturor, și cum bătrâna îl învăța cu mâncarea românească. Și cum s-a simțit bine printre români, până când, învățând limba română, securiștii nu și-au dat seama că nu e român. Doar când i-a scăpat un amănunt și ăia au înghețat, el le-a spus, în mod tranșant, că nu suportă comunismul, pentru că el e naționalist, că e grec autentic, și cât a făcut Medicina la noi nimeni nu l-a mai tras la rost, nu l-a mai întrebat nimic la vamă, pentru că nici ei, mulți dintre ei, nu suportau să fie călcați în picioare. Dialogul e mereu surprinzător, e mereu neașteptat. Dialogul real, bineînțeles. Și nu trebuie să fii de acord, tot timpul, cu cel din fața ta, dar e bine să cauți să îi înțelegi crezurile personale. De ce crede ceea ce crede. Pentru că, foarte bune, bune, amestecate sau cu totul rele, crezurile omului sunt măduva spinării lui. Când un om e vehement politic are o traumă în spate, s-a lovit de politică la modul urât. Și tu, care n-ai de-a face cu trauma asta, care n-ai suferit ca el, nu poți să înțelegi lucrurile din interior. Cum e să fii nedreptățit, exclus, abandonat, torturat pe motive politice. Dar empatizezi imediat cu rana iubirii din persoana altuia, pentru că și tu ai suferit din dragoste. Înțelegi de ce bea Victor, de ce nu se mai uită la cum se îmbracă și la ce spune, pentru că ai înțeles că a iubit-o mult pe Otilia. Moartea ei n-a însemnat o moarte oarecare, ci dărâmarea încrederii lui în viață. Și dacă nu mai am pentru ce trăi, de ce să nu beau, de ce să nu uit de mine însumi, când și așa vreau să mor?! Înțelegi ceea ce are de-a face cu tine. Da, și tu ai suferit din dragoste, și tu știi ce înseamnă să nu fii înțeles, să nu fii acceptat, să nu fii apreciat! Știi și pentru aceea înțelegi. Dar sunt alte milioane de drame pentru care trebuie să ai timp, inimă, înțelegere. Și când rămâi doar la experiența ta, rămâi într-un nedorit orgoliu al experienței personale, când experiența înseamnă întotdeauna extindere, înțelegere, asumare a vieților altora.

Da, de aceea trebuie să citești, să auzi, să vezi, să vorbești cu oamenii! Căci atunci când afli viețile altora înțelegi că nu doar viața ta contează, ci și viețile lor. Unul consideră că Germania trebuie des-

ființată, exclusă de pe hartă, pentru că a putut să facă ororile pe care le-a făcut. Altul consideră că America trebuie desființată de pe hartă pentru că a făcut ororile pe care le-a făcut. Altul consideră că Israelul trebuie desființat de pe hartă pentru ororile pe care le-a făcut. Când? În trecut sau în apropiere de noi, de vremea noastră! Fiecare poate avea o problemă reală sau închipuită cu orice stat și neam al lumii. Dar realitatea lumii e cea care este și nimeni nu vrea decât să trăiască. Ororile, nedreptățile, crimele abominabile sunt realități istorice. Înaintea lui Dumnezeu toate sunt știute cu adevărat, iar noi, oamenii, le cunoaștem în măsura în care ne interesăm de ele. Un om fără carte poate să stea toată viața fără să știe nimic despre marii oameni ai istoriei și despre ororile istoriei, pentru că pe el îl interesează satul lui, rudele lui, cei pe care el îi cunoaște. Pentru el, ei și ele nu există. Dacă negi trecutul, ce s-a petrecut de fapt, nu îl negi decât în dreptul tău, pentru că el există și dacă vrei și dacă nu vrei tu. Fiecare citim cât putem, cât vrem, înțelegem cât putem din ce citim. Avem opinii mai mult sau mai puțin corecte, adevărate. Și când văd pe cineva că se pronunță defectuos, pripit, aiurea pe o problemă anume, nu sar imediat să îl corectez, să îl aduc la adevăr, pentru că adevărul nu se învață în 3 minute, ci pe el trebuie să îl studiezi îndelung, ani la rând. Dacă am citit o seamă de cărți despre istoria Bisericii și unul vine și îmi spune o prostie cât casa, care n-are nimic de-a face cu adevărul Bisericii, de ce m-aș enerva? El vorbește din perspectiva lui de ageamiu, eu gândesc din perspectiva eruditului. A începe un scandal din orice, pe orice temă, înseamnă lipsă de înțelepciune, pentru că nu iei aminte la cel din fața ta. Cine e el, ca să îi poți spune anumite înțelegeri? Înțelege el ce i-aș spune? Pe de altă parte, orgoliul știutorului nu trebuie să arunce lături în capul neștiutorului. Nu e corect să arunci o basculantă de informații peste cel care nu poate să înțeleagă lucruri minore, de introducere în. Și de aceea rămân la nivelul lui, la zona lui de interes, pentru că îl pierd pentru discuție. Și, pe drum, e bine să discuți relaxat, fără tăceri supărătoare. Căci iau aminte la inima mea, la liniștea mea, și nu la școlarizarea imediată a împrișinatlui.

Revanșarzii, însă, nu au ceva de terminat, ci se lasă duși de logica distructivă a răului. Când samuraiul trebuia să rezolve nu știu ce onoare pătată, nu îndrepta răul, ci îl perpetua. Când cei doi se duelau și unul cădea în spada celuilalt, nu se făcea dreptate, ci se înmulțea nedreptatea. Războiul unei națiuni cu o altă națiune înmulțește durerea, nu o diminuează, pentru că iertarea e cea care vindecă rănile. Și rănile apar nu pentru că există multă înțelegere a lucrurilor, ci pentru că nu există. Rănile apar din indiferență, din răutate, din calcule proaste. Crezi că dacă tu îl vorbești de rău pe Dan, câștigi un avantaj în fața șefului tău, dar tu îți pierzi credibilitatea. Pentru că, la rândul tău, îți dezvălui caracterul și șeful începe să se îndoiască de tine. Dacă nu cumva și despre el vorbești vrute și nevrute. Când începi o campanie de denigrare împotriva cuiva, începi o campanie de discreditare a ta. Pentru că și despre tine se poate spune orice. Și acest orice, oricum, oricând e cel care erodează societatea noastră în mod continuu, pentru că ne tăiem în continuu punțile între noi. Nu mai vorbim unii cu alții, nu ne mai cunoaștem în mod real, nu mai avem timp unii de alții. Credem că trebuie să avem, să le știm pe toate, să le experimentăm pe toate, dar sănătatea noastră se strică în curând. Nu mai avem margini clare, limite impuse de noi înșine, reguli de viață. Și societatea experimentului, în mod inevitabil, e o societate care experimentează eșecul asumat, pentru că ne îndreptăm în viteză spre zid, spre locul unde vom muri striviți de propria noastră grabă.

Când viața nu are valoare, când nu are valoare veșnică, nimic nu contează. Dacă n-am suflet, n-am nici veșnicie și atunci nimic nu contează. Și oamenii se îndreaptă spre zid cu frenezie, pentru că se mint cu ideea că nimic nu mai există după moartea lor. Că acum e totul, toată viața. Dar aici ne pregătim pentru veșnicie! Aici abia începem să fim noi înșine, pentru că adevăratele potențe ale noastre se vor vedea în veșnicie, în viața noastră cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui, în care vom crește la nesfârșit în sfințenie, în bucurie, în cunoașterea dumnezeiască. Dacă te epuizezi în rău, în răul care te omoară, nu poți să te pregătești pentru binele tău veșnic. Pentru că

binele lui Dumnezeu, pe care începem să îl trăim în viața cu El, e binele care nu se mai termină. Și dacă ne plac lucrurile bune, care nu se mai termină, atunci trăim eclesial, trăim în ritmul Bisericii lui Dumnezeu, unde suntem cu adevărat împliniți, pentru că noi înșine suntem în pacea Lui.

Și când intrăm într-o Biserică și sufletul nostru simte pacea ei, atunci știm că de ea avem nevoie. Certurile, cu amestecul de sentimente din ele, ne agită inima. Și cuvintele care au fost zise și care ne-au rănit și care stau ca un ecou dureros în noi, au nevoie de pacea aceasta, care alungă rememorările grele, pentru că pacea lui Dumnezeu nu e o vorbă, ci e slava Lui, o mângâiere dumnezeiască a noastră. Cei doi bărbați luau în mod atent folia de pe tabloul lui Picasso, pentru că erau filmați. Trebuia să se vadă că sunt atenți, că sunt profesioniști. Adesea mă apropii ca să miros tablourile, să le văd de aproape și imediat responsabilă de sală îmi atrage atenția să nu le ating. Dar eu mă apropii ca un iubitor de artă, ca un creator de artă și nu ca un bădăran, care nu mi-ar păsa de opere! Însă femeia se uită doar la apropiere și nu și la rădăcina gestului meu. Tablourile pot fi atinse, nu sunt atât de fragile pe cât par, și cu atât mai mult statuile. Dar atingerile atente, respectuoase ale operelor de artă, sunt pentru ca să iei contact nemijlocit cu ele și nu pentru ca să le deteriorezi. Un copil mângâiat pe frunte cu duioșie nu e un copil abuzat, ci un copil admirat, înțeles, prețuit. Când abuzezi de încrederea cuiva, minimalizezi încrederea aceluia în tine. Ești poftit la masă și în casă, apoi pleci ca un invidios și râzi de ce ai văzut și ai auzit. Și prin asta arăți că nu meriți să fii primit de cineva în casă, pentru că nu știi să primești bucuria altuia față de tine.

Cum să existe hram fără bucurie, sărbătoare fără împlinire interioară? Și dacă Felicia l-a primit la ziua ei și l-a îmbrățișat cu mult dor, pentru că abia îl aștepta, cum să înțelegi că nu te-a primit cu bucurie? Totul e o chestiune de percepție, zise el, pe când sorbea din ceașca de ceai. Adesea decodificăm prost mesajele care vin spre noi și facem gafe ireparabile. A trebuit să ajung la Decan și să îi cer anumite

detalii despre tema mea. Voiam să știu dacă are o anumită preferință în ceea ce privește modul cum trebuie să îmi redactez lucrarea. Și el mi-a spus părerea lui despre, am înțeles-o și cred că e o idee bună, dar când să plec mi-a indicat două nume, doi Profesori, spunându-mi că al doilea e pe placul meu...dar că ar fi mai bine să fiu atent la sugestiile primului. Și eu am considerat că „pe placul meu” e ceva peiorativ și nu l-am consultat și am apelat la primul, care nu m-a ajutat prea mult. Dar, pe când lucram la Bibliotecă, l-am văzut pe cel care este „pe placul meu”, am ieșit după el, a vorbit cu mine, și am rămas cu totul surprins: scria despre aceeași temă cu mine. Scria o carte despre. Și ideile lui mi-au făcut bine, pentru că era un om care cunoștea tema. Și, iată de ce, uneori, nu trebuie să crezi că lucrurile sunt spuse metaforic, cu alt înțeles, ci trebuie să le înțelegi ad litteram¹⁷³! Dar unul, care trăsesse cu urechea la discuția lor, zise și el, ca omul: Ceea ce contează în viață e să pui mâna și să posezi! Nu contează ce zic alții, tu bagi în buzunar și pleci acasă!

Plecau de la uzină cu ceva în buzunar: cu un șurub, cu o foarfecă, cu o țevă, cu un bec. Să fie pentru acasă! Descurcare se numea furtul la foc mic, în timp ce devalizarea de proporții se numește trădare națională. Te folosești de lege împotriva legii și a cetățenilor pentru ca să furi miliarde, dar țara intră la apă. După tine potopul e o asumare perpetuă a eșecului. Pentru că eșecul nu e o predestinare, ci e ceea ce faci tu în mod voit. Lucrurile care miros după tine nu sunt pentru că „așa au fost”, ci pentru că „așa le-ai făcut să fie”. Dar când cel care te urmează se bucură de tine, are ce să prezinte altora, pentru că tu ți-ai pregătit moștenirea cu atenție. Și cea mai bună moștenire e iubirea ta, e atenția ta iubitoare față de urmașii tăi. Pentru că ei primesc de la tine nu niște bunuri, ci prețuirea ta față de ei, dorința ta ca ei să se bucure de viață, să ducă moștenirea ta mai departe.

Nu e de acord cu sintagma „creator de conținut”, când el creează conținut, adică text scris, pus în carte. Alții creează conținut audio,

¹⁷³ În mod literal.

video, teatral, expozițional. Și conținutul e munca mea pentru tine, cel care mă privești, mă citești, mă auzi interior. Receptarea unei creații se face întotdeauna în interiorul nostru. Dacă unii sau alții ne spun ceva despre, trebuie ca și noi să citim, să auzim, să vedem, pentru ca să înțelegem. Dar nu poți înțelege dacă tu te așezi în trecut, în lucrurile tale confortabile, și nu ești atent la prezentul care tocmai se petrece sub ochii tăi. Și care are nevoie de martori activi, care să transforme conținutul atenției în conținutul creației. Că Gheorghita, nu mai știu când, avea dilema lipsei de conținut. Că ce pune ea la prăjituri, dacă n-are. Pui și tu ce ai!, îi zise fie-sa enervată, că îi ia de toate și ea tot n-are și n-are. Și ce se întâmplă, de fapt? Emil al Marietei mai trece pe la ea și bea împreună cafeaua, dimineața, când ăla termină de dat la găini prin curte. Că, de, vădov, nu poate să o bea singur, n-are chef să o facă, și o face ea. Și el pune mai mult la cafea, d-aia n-are. Cum să n-ai, fa, zahăr în casă, că despre el e vorba, când o femeie face cu zahărul multe prăjituri?! Și de aici, conținutul, ce pui în, e foarte important. Că zahărul, ca zahărul, îl cumperi de la colț, de la Sofica, aia roșie în obraji, care face ochi dulci bărbatilor, dar conținutul cărții trebuie cotrobăit prin biblioteci cu mulți acarieni, prin cotloane prăfuite și pline de păianjeni, prin secole la rând de așteptare. Dacă ești pe old¹⁷⁴, de...Dar dacă ești de modă nouă, ai PDFul la îndemână, îl downloadezi și treci la treabă. Dar după ce îl cauți, după ce îl găsești, ca să ai ce scrie. Și ce conținut doriți, Domnule Profesor? Vreți unul plagiat, scris repede sau o muncă laborioasă, cinstită, care te ajută cu adevărat? Și simt cum mă înjură publicul pentru pedanteria adevărului. Când oamenii mint pedant, sunt iertabili, seamănă cu noi, plagiatorii. Dar dacă se prefac că sunt pedanți și nu sunt, atunci e marea problemă, pentru că ei ne râd în nas. Noi, plagiatorii, ne chinuim din răspuțeri să fim credibili cu nimic și nu ne iese. În sinea noastră știm cine suntem: niște lepre ordinare, niște profitori cu fumuri sociale mari, mult prea mari în comparație cu capul nostru. Dar ne străduim

¹⁷⁴ pe vechi

să fim penibili, nu?! Ce înseamnă să fii penibil la stand up? E ceva profitabil, nu? Râd unii de tine și tu le ei banii cu două glume răsuflăte. Așa și aici: încercăm să fim penibili, pentru că nu mai suntem huiduiți, atâta timp cât suntem mulți, ci înțelegi. Oamenilor le e milă de neputința noastră și ne iartă. Să îl iertăm și pe el, că e la început în domeniu și nu știe să fure bine! O să se rodeze, o să dea randament. E și el la început! Și după ce îi semnezi diploma de absolvent e primul care candidează la o pălărie mai mare. E primul! Ce să facă și el, să stea acasă?! Mai bine să stea unde nu îi e locul. Să stea în fruntea mesei, să aibă salariu mare, dacă șomer nu vrea să fie. Și Gheorghița îi pune și cuburi de zahăr, pentru că Emil are și el o inimă mare. Nu se uită lumea la zahăr în sânge, pentru că e bine să bei. O cafea bună, tare, cu dulceață, cu o femeie care știe să pună inima bărbatului la odihnă, în patul ei. Ce și-ar mai dori cineva, a cărei soție a murit de curând și nu mai poartă doliu pentru ea?! Și de ce să mai poarte, dacă și așa, după cum știe toată lumea, era din cale afară?!!

Zici tu, zice el, harababură nu glumă, vine Gica și o înmulțește, vine presa și o răspândește și ți se pare că nu mai există adevăr, ci doar interpretare. Dar interpretarea ca interpretare, că și femeia a fost cândva fată mare și avea pretenții de la ea, dar adevărul e doar unul, e cel pe care îl spui când ești cinstit cu tine și cu cei din jurul tău. Pe cine are în jur Verginica Streche? La nord, la sud, la răsărit și la apus ea are vecini, nu îi mai trecem în revistă că se supără, sunt iritabili, sunt contagioși când vine vorba de ei înșiși, și cei din jurul ei o bârfesc. O bârfesc pentru că știe să se îmbrace bine, pentru că a făcut Facultatea la zi și nu la dus cu plicul, pentru că și-a luat bărbat ca lumea, înalt ca bradul, și nu o pocitanie d-aci, din sat, unde toate lumea e îngâmfată, pentru că mintea lor nu fată. Și de ce, fată, ziceți că Verginica s-a ajuns și că îi e bine?! Fata a învățat, a știut ce să facă, și-a luat bărbat ca lumea. Ăsta nu e un defect, ci un ascendent absolut onorabil! Căci în contemporaneitate nu contează să îți iei termopane, ci să fii împlinită. Nu contează să îți cumperi mașină și să mergi cu ea ilegal de tare, ci să te umpli de slava lui Dumnezeu, care te mântuie. Nu con-

tează să pari, ci să fii. Căci, domnilor și doamnelor, Verginica e una singură, e o femeie care impune respect, care a adus mari beneficii de imagine urbei noastre postbelice. Deși este apolitică, ea iubește să facă sarmale românești, să fie o bună gospodină și o mamă de succes, să privească spre soare în fiecare zi, cu surâs impunător, și să ne facă să fim mândri de ea, de noi, de voi, de cei de după noi. Pentru că politica nu înseamnă să iei de la gura copiilor și a bătrânilor, să pleci în vacanțe de lux în mod iresponsabil, pentru că vilele tale sunt în tot cazul ilegal de înalte, ci să stai cu oamenii, să fii lângă ei, să îi crezi, să te uiți la ei și să îi ajuți când poți, căci vremurile nu sunt cele mai bune. Țara noastră, în concernul statelor europene, e o stea pe fond albastru. Când Schiller își scria oda¹⁷⁵ nu știa ce-o să facă alții cu ea. Dar iată, alții au făcut un steag din ea și nu au trivializat-o! La fel și noi, vorbind despre această mamă exemplară, ne gândim la mamele noastre, care, cu truda lor, ne-au făcut să fim noi, cei de azi. Că cine n-are o mamă a lui, care, la bine și la greu, spune că copilul ei e cel mai bun de pe lume, chiar dacă e o minciună grosolană, sfidătoare chiar? Cine nu știe că mamă e format din două deschizături ale gurii și că am învățat acest lucru din primii ani de viață, spre bucuria mamelor noastre, dar în ciuda taților noștri, care se așteptau să zicem tată prima oară? Dar Verginica, să nu o mai lungim, e a noastră, e cea pe care noi o iubim și vă rog să o aplaudăm minute în șir, pentru că o merităm, e a noastră!

Nimeni, dar absolut nimeni n-a aplaudat! Primarului nostru, deși avea tricolorul pe el, i s-au aprins obrazii. Nu se aștepta la asemenea neobrăzare de la noi toți și, mai ales, la indiferența geloasă pe consăteana noastră și nu a lui, că el nu e d-aci din sat, ci de mai departe de noi. Dar noi, în gelozia noastră arhicunoscută, în invidia noastră vie pe tot cel care ne întrece, mai ales pe unul care a plecat și a ajuns mare în altă parte, nu aci, în sat, nu-l băgăm în seamă, nu îl înghițim câtă viață o avea el pă pământ, chiar dacă ar ajunge Preșe-

¹⁷⁵ A se vedea: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/european-anthem_ro.

dintele Țării. De ce?! Pentru că nu ne-a tras și pe noi după el! Nu a împărțit cu noi ceea ce a câștigat de unul singur. Că dacă era din satul nostru trebuia să împartă cu noi toate, așa cum noi n-am împărțit nimic cu el și nu l-am ajutat nicidecum. Dar dacă a făcut fără noi ceea ce a făcut, atunci de ce-l interesează stima noastră?! Noi am rămas aci, ca să păzim satul, iar el umblă teleleu tănase pân' alte orașe, devine notoriu și acum vrea să îl lăudăm noi. Nu vom face acest lucru! Noi ne lăudăm între noi cu ce avem, ne lăudăm fără drept de apel, ne lăudăm răsunător, ne lăudăm tocmai pentru că nu știm ce altceva să facem și nu vrem să știm de nimic și de nimeni. Pentru că alții sunt cu ai lor, noi cu ai noștri, și dacă pleci de aici nu ne mai reprezinți, ci te duci să îți faci fala ta. Ce să-ți mai spun, fală îi trebuia!, zise ea, chiar așa.

Stimabile, fii atent ce zici, cu cine zici, că oamenii când știi diverse te cred nebun! Și e cel mai ușor să fii etichetat nebun, pentru că trebuie să rostești numai acest cuvânt umbrelă și, transformându-te în Psihiatrul nației, dai și verdictul ultim. Căci ce e la urma urmei nebunia, dacă nu invidia ta pe Mihail și pe Nichita, că tu, neicușorule, nu ai operă așa mare ca ei, genialii? Ce ușor scoți din joben nebunia și faci din ea o sperietoare publică, dacă interesele tale meschine sunt ignobile! Și asta, pentru că toți se cred sănătoși, deși nimeni nu știe să definească starea de sănătate cu de-amănuntul. Și ce să faci cu sănătatea, dacă, în avântul spre împlinire, e nevoie de mult mai mult decât de sănătate, e nevoie de sclipire? Și ce fel de sclipire e aceea, care, având o asemenea intensitate, te face să vezi mai presus de alții drumul tău și, fără doar și poate, să învingi, să faci lucruri unice? Beteala, globulețele, luminițele, aparențele vin să te încălzească, alături de un vin cald, dacă îți ții urechile afară. Tu, ca-n filme, ești mai tare ca gerul, nu ai cap, nu-ți trebuie, și îți ții urechile afară. Vine iarna, fără ninsoare, bine că plouă, e întuneric, e răcoare, e frig, e ger, e disperare, stai cu urechile-afară și te doare. Ce mă doare?! Eh, tocmai aceasta e marea întrebare! Că dacă ai cap și te doare, atunci îți dai seama că n-are, da, n-are. Și dispecera a spus că cine n-are bilet poate să urce în vagoane. Poate să mănânce semințe, semne de între-

bare, virgule și alte consoane, dacă n-are. Cine n-are?! Și aceasta e o altă întrebare care doare. Pentru că poți pleca cu ea în lumea mare, cu o întrebare, te poți lovi de avioane, de vapoare, poți coborî la Salonic ca o mirare și să locuiești la hotelul din dotare. Care are?! Da, o altă întrebare! Și poezia e răcoarea din a ta răsuflare.

Am făcut o curățenie de bărbat, una care să-mi placă mie. Femeile se uită la tot praful, la o geometrie perfectă. Eu prefer lecția despre cub¹⁷⁶ în materie de curățenie, în care unele lucruri nu sunt chiar perfecte, dar respirabile. Și cred că așa e și bine, e și normal. Pentru că eu locuiesc acolo, acolo unde fac curățenie, și nu e o vitrină cu ceasuri de vânzare. Mai las ceva anacronic, le mai pun într-o dungă, nu la linie, și astfel e cum îmi place mie, e o cameră de locuit și nu de vizitat. Nu mă duc la muzeu, ci la mine, unde eu lucrez, unde eu trăiesc, unde eu mișc lucrurile. Că e timp destul să se pună praful după mine, e foarte destul, când nu mai pot să schimb nimic, pentru că nu mă mai aflu printre...Și toate, așa cum sunt, acum, cât am nevoie de ele, îmi sunt la îndemână. Sunt acolo unde le caut și unde le găsesc. Dacă las pe altcineva să facă curățenie, le va muta în locuri care nu sunt ale mele. Le va gândi o altă geografie a importanței lor. Dar eu am nevoie de ele și nu altcineva! Eu le folosesc, eu stau în jurul lor, așa cum pensulele au propria lor întrebuințare în mâna mea și cu atât mai mult culorile. Și trebuie să fiu obișnuit cu ele, trebuie să le fi pus acolo unde trebuie, ca doar să întind mâna și să le apuc. Căci eu, da, eu trăiesc aici, printre ele, și nu mă interesează ce crezi tu, ochi străin, când privești intimitatea mea. Ea e frumoasă, e odihnitoare pentru mine, pentru că obiectele din jurul meu nu mă critică, nu-mi sunt potrivnice, ci conviețuiesc cu mine. Și stau de vorbă cu computerul, cu masa, cu obiectele de pe masă, cu camera, îmi scriu lucrurile în ea, mă simt bine în ea, sunt eu însumi acum și aici, și nu mă interesează ce crezi tu, nu mă interesează că tu ai o altă înșiruire a lucrurilor tale.

¹⁷⁶ A se vedea:

<https://www.romanianvoice.com/poezii/poezii/lectiacub.php>.

E dreptul tău să ai intimitatea ta și eu pe-a mea. Că de aceea acasă e cuvânt unic pentru fiecare, că la fiecare e altcumva, dar fiecare se simte bine în ea, chiar acolo, în acasa lui. Și nu e bine să te muți într-o lume străină, că zice nu știu cine acest lucru, dacă tu nu simți că acolo ești acasă.

Lecția despre cub nu disprețuiește perfecțiunea, ci vorbește despre cât de bine te simți acasă. Te duci prin case atente la detalii, vezi lucruri nespuse de frumoase, minunății de perfecțiune, dar ție îți place să trăiești acolo unde tu te simți acasă. Pentru că intimitatea nu e adusă de opulență, de perfecțiunea imobiliară, ci o trăiești acolo unde ești iubit și iubești cu adevărat. În Piața Amzei, parcă la etajul 3, sau pe locul Bisericii încă vii poți trăi intimitatea. Și ea este a ta cu soția ta, este bucuria de creația noastră, este bucurie simplă și abisală, pentru că lecția cubului este iubire plină de simplitate în loc de aparență, este curăție în gânduri în loc de poliloghie, e o mare minune despre care tot o să se scrie și o să se știe. Pentru că toate aceste cărți nu sunt o întâmplare, ci vocație. Trebuie să fii chemat la aceasta, trebuie să răspunzi cu toată ființa ta, trebuie să arăți roadele iubirii tale. Căci pomul acesta, dacă nu va face roade, va fi tăiat. O secure, care e voia lui Dumnezeu, va tăia pomul care nu are roade. Prea multe frunze, prea multe vorbe. Dar rodul, ca expresie a întregii tale iubiri, e ceea ce zămislești în fiecare zi înăuntrul tău.

Cu siguranță plouă, plouă la sfârșit de noiembrie, o ploaie de praznic, care are tricolorul pe străzi, pus la înălțime. Sfântul Andreas Apostolul duminică, mâine, o, marea noastră zi duhovnicească!, iar luni e ziua românilor, la 107 ani de statalitate. Când vezi cum se duc anii, cât de repede credem în visul nostru, dar și cât de ușor uităm jertfele lui sau în aparență le uităm. Pare a fi cu secole în urmă întâi decembrie, acel decembrie, dar el e foarte aproape de noi. Și, o, câți Eroii au pus acea zi în viața noastră ca un semn neclintit! Îi pomenim pe toți la un loc, jertfa lor nu a fost în zadar, viitorul lor suntem noi, viitorul va fi al lor și al nostru. Și adevărul jertfei lor nu e unul vandabil, ci e fundamentul vieții noastre. Și, în aparență, când noi ne

prostituăm, când zicem minciunii că e adevăr, câștigăm ceva, dar acel ceva ne schimonosește. Verticalitatea nu e doar o problemă de convingere, ci e însăși viața noastră. Poți fi o rămă la nivel de caracter, dar nu mergi demn în două picioare. Și nu trebuie să îți spună nimeni acest lucru, căci tu o știi cel mai bine.

De aceea, păcătosul e o bubă înfiorătoare, care tot crește și crește și care, inevitabil, se sparge într-o anume zi. Dumnezeu îl lasă pe om să își ducă boala pe picioare, să își ducă bătrânețea până la greutatea extremă, pentru ca să simtă cu toată ființa lui că buba nu e sănătate, ci moarte. Că tot ne gândim de ce nu-l mai ia Dumnezeu pe..., care a făcut și a dres. D-aia: pentru ca să înțeleagă! Dumnezeu îți dă timp până când nu mai poți, pentru ca să înțelegi că tu ești de vină, da, numai tu, și că nenorocita asta de viață e viața ta, pe care tu ai ales-o, pentru că putea fi dumnezeiască, dacă ți-o făceai altfel. Tu ți-ai ales-o, tu ți-ai făcut-o, tu ești de vină pentru ea și nimeni altcineva. Că cine te-a pus pe tine să faci ce-ai făcut?! În aparență, compromisurile tale au însemnat succesul tău social. Dar realul succes te împlinește deplin, nu de ochii lumii. Cine e de vină că ai ales, zi de zi, același drum al decrepitudinii ontologice, păcatul? Și bătrânețea urâtă, aia ca o schingiuire, e pentru ca să înțelegi. Da, să înțelegi chiar și în ultima clipă, că doar tu, tu ai fost de vină! Și Iudas, vânzătorul, n-a vrut să înțeleagă!...

Vorbirea prin file audio mi-a devenit o odihnă. Îi spun mai repede, îmi spune mai repede. Ascult când pot, când am timp. Pentru că toate cele înregistrate sunt sigure, le am în depozitul lor, sunt ce trebuie să știu. Cei care pot să facă podcasturi autentice nu au experiență prea multă pentru ele, iar cei care au experiență sunt inautentici, pentru că nu știu să vorbească în termenii prezentului. Tinerii se pierd în vorbe, bătrânii nu își mai găsesc vorbele, iar eu aștept marea cu sarea și de la unii și de la alții. Și nu am chef să mă obosesc în plus și cu auto-filmarea și cu editarea video, pentru că eu trebuie să las în urmă cărți, căci acestea sunt forma finală a vieții mele. Ce aș spune în filele video ar trebui să transcriu în cărți. De aceea o iau pe

scurtătură și scriu cărți. Pentru că și așa filele audio și video ar ajunge același lucru: cărți. Și cărțile sunt vorbire clară, vie, răspicată față de tine, cititorul meu, care stai să vezi cât de viu sunt în inima ta.

Citesc adesea comentariile de la articole nu pentru a afla ce cred ei, ci despre ce înseamnă să te afli în treabă. Să zici ce vrei, despre ce îți vine pe chelie, când autorul vrea să te referi la munca lui, la opinia pe care ți-a pus-o în față. Dar tu de ce să fii prost să faci asta? Mai bine scrii ce îți năzare, ce vrei tu, că și tu ai gură, nu? Și vezi înșirate zeci de teme, lucruri pe lângă, dar alea sunt gândurile lor. Ei vin cu ce au ei în cap, n-au chef în aparență de tine, dar așteaptă să le zici, să îi faci proști în față, că pe urmă își activează relele intenții. Cât timp te duc cu zăhărelul, vorbind despre altceva, îți spun același lucru: nu ne place de tine, dar ai audiență sau știi să scrii. De aceea venim la tine: ca să te parazităm ca verzeala zidurilor! Și pomii sunt tot mai verzi cu boala care îi omoară, după cum casele sunt mâncate de verzeala lor. Boala care mimează sănătatea. Boala care te omoară cu zâmbetul pe buze. Și la el, la cel cu picioarele amputate, casa îi era fără foc, fără poartă, fără prieteni. Că nimeni n-are timp, dacă nu profită de tine.

Lămâiul cel zvelt era lângă candelă, lângă candela aprinsă și, în lumina puțină din timpul rugăciunii, mi-am dat seama că el e bradul nostru de anul acesta. Că e nevoie doar de lumina candelii ca să îl facă brad, să îl facă simbol al bucuriei din inima noastră. Un bărbat își arăta gutuiul plin de roade și se întreba dacă acesta e bradul lui. Și, da, acela e bradul, pentru că e plin de roade! Înțeleg nevoia copiilor de ornamente, de dulciuri, de cadouri, pentru că la orice vârstă ai nevoie de prăjitura ta, de bucuria ta de suflet. Și când găsesc o carte bună, o idee bună, când trăiesc o stare de pocăință smeritoare, plină de pace, ea e bucuria mea, e împlinirea mea, pentru că îmi face bine. Am împărțit somnul, cumpărat duminică, în trei și acum sunt la a doua masă făcută la cuptor. Aștept masa în timp ce scriu și pacea lui Dumnezeu e odihna de dinaintea mesei. Dacă cobori până la furnică, până la amibă, până la punct, fiecare are locul său în creația lui Dumnezeu. Nimic nu e întâmplător! Nimic nu e făcut la repezeală! Și când noi

credem că alegem lucrurile acum, în clipa de față, pentru că le-am înțeles și ne stau la îndemână, peste ceva timp ne dăm seama că ele ne-au fost puse sub priviri de mâna Lui și noi n-am făcut altceva decât să ne bucurăm de bunătatea Sa, de grija Lui cea mare față de noi.

Am întors peștele pe partea cealaltă, îi pusesem doar ulei la început, iar acum i-am pus și mirodenii. Apa din pește se va evapora de la sine și va rămâne doar esența peștelui. Și tu, care îi cunoști gustul, nu îl poți confunda cu altceva, pentru că peștele are aroma lui aparte. Oriunde mănânc sunt atent la arome, la gustul specific. Cumpăr, de fapt, noutăți ale gustului, cumpăr experiențe culinare unice. Și prin aceasta știi să desparți între ce e bun și ce nu mai trebuie să mănânci. S-a învățat cu modul în care eu văd filmele episodice: dând mereu la pasajele care mi se par interesante, care duc mai departe interesul meu pentru film. Nu pot să aștept la nesfârșit următoarea mutare, dacă știu că o pot vedea în nuce¹⁷⁷ pe telecomandă. Și, dând acolo, unde mă interesează pe mine, pierd multe detalii din film, dar nu și detaliile despre personajele care mă interesează. Căci, în definitiv, nu mă interesează să văd tot filmul, ci esența filmului, dacă străzile adiacente ale lui sunt multiple și revenirea la personajele cheie este episodică. La fel fac și cu cărțile, cu cele care nu mă interesează în totalitate: mă duc acolo unde trebuie. Nu pierd timpul, ci mă duc în mod specializat la discuția mea, pentru că de aceea am apelat la carte. Dar graba mea e pentru a citi cărțile esențiale, pe cele care trebuie să le aprofundezi în fiecare cuvânt al lor. Pe acelea le recitești, le comentezi, le traduci, le socotești fundamentale pentru viața ta, pentru că așa și sunt.

Profesorul zice că ne lipsește perspectiva critică asupra vieții noastre și de aceea alegem prost la toate nivelurile. Dar ca să judeci lucrurile, unele trebuie să fie rele și altele bune, pentru ca să ai ce alege. Dar dacă avem răul pe mai multe sortimente și binele nu există în ofertă, de unde vom alege mâncarea naturală, președintele, soția,

¹⁷⁷ În formă abreviată.

serviciul de care avem nevoie? Nu cumva suntem puși în situația de a alege ceva predeterminat, dacă răul e camuflat în oaie? Și de aici ne-implicarea multora în societate, somnolența socială, neîncrederea în politică, aversiunea față de orice îndemn instituțional. Da, noi știm mai bine ce trebuie, chiar și atunci când nu știm ce să facem. Îl alegem pe cel care seamănă cu noi, chiar dacă știm că e cea mai proastă alegere. Extremismul e o alegere ghetozantă, dar și o răzbunare pe trecut. Îl alegem pe cel care n-a mai fost, care zice altfel decât ceilalți, care ne promite marea cu sarea, că și ăștia de dinainte ne-au promis și ce-au făcut?! Au făcut...praf, aia au făcut! Și te arunci cu capul înainte în apele mării, neștiind dacă te vei lovi de o piatră chiar la o jumătate de metru de la intrarea în apă și nu vei mai ieși la suprafață niciodată. Te arunci, pentru că alegi, vezi tu ce se va întâmpla, și mori. Deși n-ai vrut să mori. Dar moartea vine ca urmare a alegerii tale, că aici e ori pe viață, ori pe moarte.

De ce trebuie să fiu critic și nu, pur și simplu, viu, firesc în ceea ce fac?! A critica înseamnă a judeca. A aprecia în mod real lucrurile, viața pe care o trăiesc. Și când o aleg pe ea în locul celeilalte sau a tuturor femeilor și mi-o fac soție, atunci accept că ea e doar a mea, pentru că mi-e atât de proprie mie. De Ziua Națională, pe grupul lui Nichita¹⁷⁸, el răspundea ce e patria: „Un dor de a sta locului”¹⁷⁹. Soția e aceeași minune: e locul tău în lume, e acasa ta. Te întorci acasă pentru ca fii acasă cu adevărat. Pentru că ești acasă acolo unde ești iubit, apreciat, înțeles, îmbrățișat din toate părțile. Iar el face bani online din cursurile sale universitare pentru că nu are virtutea ospitalității. Și rufele murdare se spală online cel mai bine, pentru că vestea ajunge imediat la Honolulu. Și dacă în capitala statului Hawaii¹⁸⁰ azi sunt 27 de grade, la București sunt 7 grade, iar soarele de dimineață a intrat în nori și acolo a rămas. Dar asta nu mă împiedică să scriu la lumina

¹⁷⁸ Aici: <https://www.facebook.com/groups/520684528275832>.

¹⁷⁹ La 10. 43, pe 1 decembrie 2025.

¹⁸⁰ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Honolulu>.

veiozei, cu lumină de-afară în spate, pentru a privi la viitor oriunde l-ai trăi.

Ce mai face personajul? Care personaj, pentru că aici ne ocupăm doar de oameni?! Deși grija omului e de a se travesti continuu, de a poza ca fiind altul. Minciuna e a părea altfel. Când promiți mincinos și tu știi că n-o să faci ceea ce spui acum, întreții o așteptare, un miraj, o întâlnire inexistentă. O minți că o iubești, când tu îți iubești doar interesele tale. Nu îți găsești cuvintele atunci când promiți, pentru că vrei să fii tot mai vag, tot mai neinteresant. Și bărbatul cel mai neinteresant e cel care nu are nimic de promis. Pe când femeia cea mai interesantă e cea care promite ceea ce nu poate oferi. Dacă stai de vorbă cu medici, care știu ce pastile, ce minerale, ce proceduri trebuie să faci, simți cum nu mai ești om, ci doar circuite, nervuri, vitamine, oase. Când ești psihologizat ai numai boli închipuite. Când îți pui dinții, aceștia sunt „cei mai importanți”, tocmai de aceea și prețurile sunt umflate periodic. Om ca atare, fără boli, fără nevoi, fără etichete, ești când taci și te rogi, când îți asculți inima. E ca și când ai fi în afara întregii civilizații, a întregii rumori, tu cu tine și cu Dumnezeu, și, o, ce pace adâncă! Ritmul rugăciunii e ritmul păcii interioare. Nu mai țipă nicio crainică, niciun copil, niciun bețivan rănit la cap pentru că a căzut în șanț. Și promisiunile pentru o viață mai bună țin de tine, de cel care le-ai făcut, și nu de cei care râd de tine. Pentru că într-o zi iei decizia să renunți la țigări și această decizie se va dovedi cea mai bună. Renunți la anturajele proaste, renunți la mentalitatea de pierde vremea și începi să faci ceva cu viața ta. Și câte lucruri bune poți să faci cu viața ta! Îți termini studiile, îți faci o carieră, o familie, te împlinești prin toate ale tale. Pentru că într-o zi ai decis că nu duce nicăieri plictiseala ca stare de spirit. Ci trebuie să lucrezi cu tine însuși, cu mintea ta, cu emoțiile tale, cu voința ta, cu tot sufletul și trupul tău la împlinirea de sine.

Privesc sporturile extreme ca pe niște sinucideri în direct. Pentru că oricând se poate. Dacă ai ajuns jos, la baza muntelui, e pentru că ai mai primit o zi, nu pentru că ți-ai riscat viața. Și dacă cauți un bărbat

feminizat e pentru că ești o femeie care se crede bărbat. Și când femeia ordonă în casă, când țipă să fie ascultată, ea nu își ascultă sufletul ei, pentru că altfel ar fi pace în casa aceea, prea multă pace. O gură de borș în loc de o gură de cvas. Naturalețe cu leuștean. Cineva taie lemne în apropiere la joagărul electric. Și mirosul de sobă, de fum, pe timpul serii, e un miros așteptat, cunoscut, care mă face acasă. Cineva suna și întreba dacă e totul bine, pentru că știa ce se întâmplă. Nu întreba de vreun nume, nu spunea cine este. A negat „rezistența” prin cultură, pentru că era o sintagmă care înlocuia cuvântul lașitate. Și dacă atunci o acceptau, dacă își trăiau la propriu lașitatea, acum, după război, „vitejii” închipuiți vorbesc despre „nobila” lor acceptare a lașității. Îmi sunt bune noile ghetе, îmi țin de cald, țin în șah reumatismul. Acest fior de gheață care se înfinge în liniștea scrisului meu.

Și, cu siguranță, ca un felinar în noapte, „moartea ăstora de lângă noi e mai trecătoare ca o zgârietură care face puroi, [căci] ne pasă mai mult de orișice nimic din viață decât de morți”¹⁸¹, indiferent cine ar fi aceia. Uităm, pentru ca să nu ne înghită pofta de viață. De aceea și pozele și le fac cu dinții scoși în relief, ca să pară veseli. Deși veselie nu e marasm, ci transfigurare interioară. Legea copyrightului: lacătul pus pe munca altuia. Vine iarna înseamnă vine bucuria pe care o trăim în jurul Domnului. Ca porcul să fie de mâncat el trebuie să fie amplu investigat. Polițistul porcului este medicul veterinar, care îți spune că trichinoza e o metaforă ce n-are de-a face cu porcul nostru, pentru că e băiat bun și de mâncat. Dar scrisul e alergare spre scop, e întemeiere și nu înstrăinare, așa cum a făcut Gica lu’ Pușcă: și-a înstrăinat cele două rațe leșești ca să ouă la alții. Și ele nu s-au mai întors, s-au făcut vis, pentru că au devenit de negăsit. Sau dividendele lui Radu de la Belitori s-au pierdut într-un joc de poker, pentru că abia le primise în acea seară. Nu ne interesează moartea, pentru că ne e frică de ea! Și ca să oprim furtul, cel oficial, trebuie să votăm în așa fel, în acel fel în care n-am mai votat niciodată. Și englezul, în engleza lui spusă cu

¹⁸¹ Cristian Fulaș, *Forma tăcerii*, Ed. Litera, București, 2025, p. 78.

toată gura, sacadat, a constatat că omul n-are nevoie de nicio dovadă ca să creadă în minciuni, dar are nevoie de nenumărate dovezi ca să accepte adevărul. Pentru că, în concluzie, îi plac minciunile, dar nu se încumetă la adevăr, la adevărul care îl mântuie.

Roșcata ne vorbește despre conceptele lui Kant. Prețurile mici la avion sunt clasa a 2-a întotdeauna. Și ea a spus că nu AI e noutatea, ci DePIN, și o să vedem în curând asta. Unele cărți sunt groase, subliniez asta, sunt groase, dar neapărate. Și dragul nostru Billy, ne spune vop-sita șaten, are 24 de personalități, pentru că e violator în serie. Nu are o colecție de cărți scrisă de el, ci violează în serie! Și de ce face asta?! Pentru că are multiple personalități și n-are ce face cu ele. Da, bine-înțeles, nu asta e explicația, dar poți spune orice când nu ești în domeniu. Și noi nu suntem în domeniu, de aceea, având alt domeniu, putem să spunem orice în orice domeniu. Și când tocmai ziceam că n-o să mai găsesc o femeie care să știe, a venit ea și a zis: bărbații vor să fie singuri, pentru că s-au săturat să fie criticați, neubiți, neînțeleși și toate celelalte. Pentru că ei au nevoie de liniște și nu de bumți-bumți¹⁸². Avocata noastră, a bărbaților! Că avem și noi nevoie de cineva care să ne ia partea în atât feminism înconjurător.

De ce costă fazanul 100 de lei în viu, când cocoșelul de munte la cuptor costă 60 de lei? E ca urechile și șoriciul în comparație cu celelalte părți ale porcului, deși porcul nu se vinde diferit, ci cu totul. Ești copil, n-ai voie să afli acest lucru! O să ți-l spunem când vei fi mare, când nu vei mai avea nevoie de el. Și Ghiță vine și îi spune că e o băbuță, când ea e de 30 de ani. Și ea, cu toată gura, râde, se știe flatată, și spune că se respectă. Oare când își va da seama cetatea că e asediată din toate părțile? Semnele de punctuație, oricât de mult utilizate, nu pot să apere cetatea de atacul cu drone. Ele vor veni și o vor plezni. Vor socoti oportună această situație, aceea în care limba română nu va

¹⁸² Cu referire la expresia finală:

<https://www.youtube.com/watch?v=B4reXG-zLVE>.

mai fi cunoscută în sufletul lor, al celor care o naftalinizează¹⁸³. Se apropie tot mai mult. Mai are câteva stații, o respirație apropiată. Îmi spune că mă iubește și eu sunt sigur de asta. Cele două actualizări disponibile sunt mai multe. Pe telefon ele se termină imediat, pe computerul mare după un veac. Așteptarea în trafic erodează. Mănânci kiwi, zise Doctorul, și ai un somn mai bun, garantat. Și el avea un nas lung, că mie mi-a sărit în ochi acest amănunt.

Astă iarnă era iarnă, cânta interpreta (păr negru, cămașă albă pe dedesubtul la negru) și, cu toate astea, și Gheorghită tot venea!... Lumea sta pe loc, pe când Gheorghită tot venea, de unde ne dăm seama că personajul principal era cel care tot venea. Lăutarii o acompaniază pe. Există un mări, pus după ce venea, care înseamnă că ne povestește în timp ce noi ne bem paharul în voie. Dar, fiind fila de câteva secunde, de unde să știu eu ce urmează, când e fragment?! Fragmentele cărții de vândut, cele care mă indispun întotdeauna. De ce să nu dai toată cartea în PDF, online, dacă tu ai de vândut o carte în foaie? Oamenii, morți după foaie, o vor citi în foaie, eu o voi citi online și nu o voi cumpăra niciodată, foarte doritorii de foaie o vor cumpăra oricum: și dată și nedată în online. Dar primim un fragment, pentru că știu că onlineul o vrea pe toată. Și dacă o au toată, nu îi mai interesează librăria de la colț de stradă, pentru că toate cărțile sunt aici, în online. Pentru ca tu să n-ai timp să citești niciuna dintre ele.

Unul își număra cuvintele, pentru că scria puțin. Eu număr paginile, cărțile, colecțiile...pentru că toate sunt o soluție viabilă pentru om, pentru casa lui, pentru stabilitatea internațională. Partenerii internaționali sunt acolo, la mama lor, iar aici este poporul...Și ce faceți voi, mă, cu poporul român?! Că trecu ziua unirii, mâncarăți, băurăți, vorbirăți bine, dar acum ce facem cu poporul nostru?! Parlamentarul era vehement. A cerut solidaritatea politicienilor cu poporul român. Pentru că trebuie să ne știm propriul interes. Cel național. Și eu, cetățeanul, chiar dacă îmi știu interesul, nu îl știu pe cel național. Pentru

¹⁸³ O pun la naftalină.

că eu nu particip la el prin vot ca parlamentarul. Și de aceea, conștiincios, l-am ales pe el să mă reprezinte, să voteze în locul meu, să aleagă bine, ca să mă bucur și eu și el și noi toți.

Banii stau în buzunar, în card, în saltea, ascunși pe unde se poate, în Bancă. Ei sunt averea națională. Această avere, folosită la timp, cum trebuie, înseamnă teaurizare în folosul poporului român, pentru că poți să faci cu banii tăi milostenie, teologie, artă, capodopere. Când banii se împrut e pentru că nu sunt folosiți în mod real, personalizator. Când sunt recâștigați, ei sunt puși să facă lucruri mari. Și banii știu să facă fapte bune de mare conștiință, numai că trebuie să îi dai voie conștiinței tale să se exprime. Dar cititoarea, adânc indignată, spuse că n-a mai citit niciodată un astfel de roman, cu tot felul de banalități în el, deși romanele sunt pline de lucruri comune, de dulcegării, de adevăruri, de tot felul de crime și intrigi, adică de banalitățile vieții. Apare eroul intrat în conștiința umanității, zice, face niște fapte memorabile, dar restul, cei de pe lângă el, ce fac?! Trăiesc modest, fără gânduri mari, fără aspirații supreme. Cum, de fapt, e și cazul cititoarei despre care am zis și voi zice, că nu pot să accept o astfel de insultă gratuită. Ce mare tragedie faci, fată, toată ziua?! Te uiți în oglindă, vrei să vină el, îți faci unghiile, te uiți pe Netflix, mai citești câteva pagini, așa, și ce gânduri de sinteză ai?! Ce mare filosoafă mai ești tu, ca să zici despre roman așa și pe dincolo? Dar vezi, când te ia omul la pertu, nu mai măcăni, ci taci ca fraiericea. Că toți vă dați mari explicatori când veniți în online, că ați citit, că faceți, că scrieți, dar nu se vede nimic la voi. Pe când tu, dacă vrei să faci ceva, trebuie să faci din banii tăi o bucurie reală omului, să faci din munca ta o îmbrățișare.

Și ei tac semnificativ când eu public o carte! Au, așa, un tremolo în ei, o enervare de zile mari, că nu mă pot înghiți. Vin de nervi, pleacă degeaba. De ce-a mai publicat încă una?! Nu erau de ajuns celelalte?! Până când o să tot publice?! Iorga nu credea că cineva îl poate urî pentru munca lui scriitoricească de geniu. De aceea nici nu și-a luat măsuri de siguranță, deși era amenințat continuu. Ură gratuită, sata-

nică, fără maluri. De ce nu își publică fiecare, într-o carte, activitatea lui online? Ca să o lase urmașilor săi cadou, ca să vadă și ei ce idei mari vehicula ta-so-mare la anul cutare, când iarba era atât de tare. Să o vadă și pe mă-sa ce deșteaptă era, pe când luna se despletea. De ce vă e rușine cu ce faceți voi în online, dacă așa de frumoși sunteți tot timpul, și noaptea și ziua? Eu, dimpotrivă, zic acest lucru: ca fiecare să își pună în cărți scrierile lor de neuitat, pentru posteritatea care i-a uitat. Că dacă nu zice gura lui și postum, degeaba a zis acum. Că acum, cine l-a auzit?! Dar, după, secole la rând, vor citi PDFul lui pe pământ și vor afla ce mare pacoste era. Că mare pacoste mai era!...

Mario stă pe live și ne arată bradul de doi lei, cum zice el, că nu așa trebuia să zică, ci altcumva, aflat în piața unde luminițele stau aprinse și ne fac să visăm că n-avem bani în buzunar. Că dacă am avea, cât de multe lucruri n-am ști să facem cu ei! În așteptarea banilor, care nu cad din cer, noi considerăm că putem să facem multe lucruri, dar asta e doar o închipuire a noastră. După cum o altă închipuire a noastră e că dacă stăm toată ziua la oglindă și ne machiem, învățăm și să creștem copii. Nu, nu merge pe închipuire! Trebuie învățate toate metodice, cu dedicare, cu smerenie. Trebuie să le înveți de la cei pățiți, de la cei care le-au învățat cu trudă. Dar dacă tu vorbești numai cu cercul tău, cu bula ta de prieteni, și disprețuiești experiența, n-o să înveți nimic cu cap, ci doar așa, din pripă. Prin ricoșeu, dându-te cu capul de pragul de sus, învățând din propriile tale prostii.

Ionuț filma pe 24 decembrie 1989 *Jos comunismul!* Cu oameni care se temeau de faptul de a fi filmați, dar și cu o femeie care le-a luat apărerea tinerilor și a spus că adevărul trebuie filmat. Mașini puține, oameni săraci, revoluționari cu steaguri găurite. Căciuli rusești în cap, nu capetele goale de azi. Tancurile se plimbau pe stradă precum câinii fără stăpâni. Și copiii strigau: Ole, ole, ole, ole,/ Ceaușescu nu mai e!... Geamuri sparte, oameni în așteptare, soldații români erau cu poporul. Și când te gândești cum eram atunci, ce simțeam, cum trăiam, o astfel de filă video e o întâlnire cu un trecut uitat, pe care, în aparență, nu l-am trăit, dar care are reverberații până azi. Unde am fost

fiecare când se trăgea pe străzi? Ce am făcut în primele zile ale libertății noastre? Ce mai înseamnă azi libertatea, când avem stomacul în loc de creier? Nu ne mai place excesul de moralism, pentru că nu mai vrem să ne ascultăm conștiința. Înălțăm nasul, mereu tot mai sus, ca să ne afundăm în groapa noastră tot mai mult. Însă acele sfinte zile au însemnat începutul vieții mele cu Dumnezeu. Și eu le re trăiesc cu bucurie și cu pace, cu mare recunoștință, pentru că ele sunt începutul vieții mele teologice.

Îți vezi de treaba ta, ești concentrat, dar tehnologia, dirijată de la distanță, te urmărește. Te șicanează, îți pierde timpul, te ajută, faci bani cu ea, nu îți pasă de ea, nici de stresul tău, dar el te îmbolnăvește. Acumulăm continuu lucruri derizorii, pe când pierdem timpul esențial al vieții noastre. Îl pierdem cu adevărat sau e doar o părere? Pentru că timpul nu trece pe lângă noi, ci prin noi, și ceea ce facem aceea suntem. Tot mai multe persoane se auto-filmează, făcând diverse mărturisiri personale, și am impresia că vorbesc în gol, stereotip, și nu despre ei înșiși. Pentru că vor să se înscrie în seria aceasta, a celor care fac confesiuni, dar fără a ne mărturisi ceva cu adevărat. Sunt ca cei care cred că poezia e doar metaforă, nu adevăr personal. Și îndrugă la nesfârșit recuzită poetică, dar nu spun ceva concret despre ei înșiși. Au apărut primele materiale din biblioteca online a Academiei Române, bibliotecă ce trebuia să facă ochi de mult timp. Tot la fel trebuie să vină spre public și Biblioteca Sinodală, toate bibliotecile României și ale lumii. Pentru ca noi, cei care mai citim și mai studiem, să le avem pe toate la îndemână și să nu mai pierdem timpul zile în șir pentru câteva zeci de însemnări. Trebuia să te duci, să zâmbești frumos, să dai date despre tine, să miroși toți virușii din cărți, pentru ca să citești ce te interesa. Dar dacă ele, stimabilele cărți, vor fi online, și viața noastră de scriitor va fi mai prosperă, pentru că le vom citi în liniștea casei noastre pe toate, fără pierderi de timp. Și cărțile sunt online, computerele sunt online, prietenii tăi sunt online, eu scriu și public online, pentru ca să fiu accesibil tuturor. Și tu mă cunoști de

acasă și mă poți citi, pentru că bine îți va fi, realmente când mă vei iubi.

Panoul de onoare era, în sistemul comunist, cel în care apăreau elevii buni la învățătură. Dacă n-aveai note bune, nu apăreai acolo. De aceea, acum, își iau revanșa, pe Facebook sau pe TikTok, cei care nu apăreau acolo. La Miliție era panoul rușinii: al delincvenților. Erai dat în urmărire, erai căutat ca infractor. Ceea ce ieri, în materie de limbă, era interzis, astăzi e admis. Pentru că limba română e o realitate vie, în continuă schimbare, e o piatră vorbitoare. Curățam porumbii cu mâna, scriam cu stiloul, mă spălăm la lighean, aveam veceul cu fereastră spre vie. Pentru că respiram cu toată ființa mea naturalețea. Întotdeauna culorile mele au avut miros bun, de îți vine să le mănânci. Căci a picta înseamnă a înțelege sensuri vii. Un Trump cu vorbire minoritară, pentru că i s-a schimbat vorba în video. E fața lui, dar vorba îl trădează. Și după ce ți-a spus, mai multe zile la rând, să îl alegi pe el și numai pe el, dându-ți de înțeles că are soluții la marele probleme și că merge pentru tine până la capăt, înaintea alegerilor a renunțat în favoarea unui alt candidat. Și acum vrea să îl alegem pe acela, care n-are ideile sale bune, să îl alegem pentru că ni-l indică el, devalorizându-și astfel toate ideile sale bune.

Ce înseamnă, așadar, idee bună, dacă n-o duci până la capăt? Ce se alege de planurile tale, dacă rămân doar la stadiul de schițe? Noi ne uităm la el pentru că are idei comune, pentru că nu ne scoate din arealul nostru. Râdem la vorbele lui, pentru că ne-am învățat cu el. Îl vedem de ani de zile la televizor, e omul zâmbetului nostru, și de aceea îl păstrăm. Până când și de ce? Că nu îl mai luăm în serios, nu îl mai credem, dar ne-am învățat cu vocea lui, știm cine este, n-are rost să îl mai ascultăm pe altul, și de aceea îl lăsăm să vorbească despre problemele zilei. Să vorbească pe când mâncăm, pe când ne plimbăm prin casă, tragem apa la veceu, ne bem cafeaua, vocea lui înșiră vrute și nevrute, pentru că e o voce pe care o cunoaștem. Și îl ascultăm, pentru că obișnuința nu ne cere atenție. E el, știm cine, avem o poveste de viață împreună, intermediată de televizor, și nu ne interesează, dar îl

ascultăm mai departe. Dacă îți trebuie cuțite trebuie să știi să faci de mâncare. Dacă știi să râzi de alții există emisiune pentru asta. Mireasă pentru mama fratelui tău, soție pentru unchiul mătușii tale. O pălărie mare, galbenă, la paradă și știrile sunt foarte neimportante despre cine e și de ce. I-au remarcat adidașii albi, pentru ca să râdă de reverenda pe care o purta. Când trebuie să nu se audă nimic, orice știre dureroasă rămâne în surdină. Rimează cu stupină, dar și cu găină. Oul, cel atât de valoros, trebuie căutat sub găină, luat de acolo, pentru ca să aibă credibilitate. Aseară am făcut o paella românească: am prăjit ultimele bucăți de somn, am fiert fructele de mare, le-am pus în ulei cu bulion, ceapă tăiată mărunt și mirodenii, pentru ca să mă bucur de ea alături de pâine bună. Și când m-am trezit pe la 4, cu o oră mai înainte de 5, de clipa noii zile, m-am rugat ascultând răsuflarea liniștită a soției mele, pentru care m-am bucurat că doarme, când eu simțeam că am nevoie de aer rece. Și chiar am avut! Pentru că a dispărut presiunea pe care o simțeam asupra inimii mele.

Ce bucurie împlinitoare e să te întorci la o carte a ta, aflată în lucru, și să simți că știi ce să faci mai departe și, mai mult decât atât, să te bucuri că scrii la ea cu același entuziasm! Că mulți se plâng de scăderea interesului pentru, de o ardere mai scăzută. Încep ceva, apoi consideră că a fost o alegere proastă. Dar, la mine, dimpotrivă: încep ceva și mă bucur de scris pe mai departe și totul e bucurie. Pentru că urmăresc să înțeleg, să mă împlinesc scriind, să mă edific interior. E 14.41! Bucură-te că scrii, că te bucuri! Trebuia să mă odihnesc puțin, dar am zis să scriu, să mă obosesc și mai mult, pentru ca să dorm și mai bine la noapte. Sarcasticul scria că nu poți să faci o mare literatură cu sentimente dulci. Eu, dimpotrivă, consider că adevăratele sentimente nu au duritate, ci sunt mângâietoare. Și când scrii cu toată sinceritatea, adevărul sentimentelor tale e ceea ce contează și nu luările ochilor cu artificii. Explozii multiple, artificiile trec, nu țin de foame, dar scrisul bun e cel care te umple de pace. Dedesubtul Bisericii, când s-a săpat, s-au găsit peste 200 de morminte, un întreg Cimitir, cu toate cele ale îngropării. Ne uităm de sus la acele oase, pentru că noi cre-

dem, prin simplul fapt că respirăm, că suntem mai importanți decât cei morți. Dar și alții vor face eroarea noastră peste ceva timp, care e o eroare atât de repetabilă. Repetabila povară a înțelegerii vieții. Cum se scrie cuvânt cu cuvânt această carte și cum respirăm în fiecare zi propria noastră viață. Și cum nu putem să o înmulțim cu nicio zi, după aceea zi, pentru că zilele noastre, toate zilele, sunt cele de dinainte de aceea zi.

Ura lor vrea să te scoată după traiectorie. După calea ta. Dar el este numai lumină! Și nu poți să-l uiți, pentru că gesturile sale te binecuvântă pentru toată viața. A fost Profesoară de limba maghiară, pentru că știe și limba română. Și trebuie să punem la punct toate detaliile, toți nasturii de la bluză. S-a născut băiatul de peste 5 kilograme chiar de ziua României. Cine se mai gândește la durerile nașterii?! Când avem ceva de vândut, mințim ca la carte, pentru că nu trebuie carte ca să minți, ci nerușinare. Decredibilizarea celorlalți este scopul campaniei electorale. Și tu alergi pe pistă, de unul singur, pentru că ai o imagine despre tine însuși pe care ceilalți nu o văd. Și nu o văd pentru că e de viitor. Și viitorul poate fi oricum în imaginația ta, dar nu și în realitate. Pentru că viitorul real e cum este și nu o poveste.

O, apă de băut, apă vie! Alergi după ea, chiar dacă n-ai găleată. Și când crezi că ai înțeles tot poți să recitești cartea, pentru că nu toate lucrurile sunt la vedere. Nu toate sunt din prima. Și eu cred că nu programa școlară e de vină, ci ceea ce nu citești tu. Programa e o sinteză, dar tu poți să citești în extenso¹⁸⁴. Și mi-a prins bine că am început cu literatura veche, cu fundamentul limbii române, pentru că acum pot scrie în toate registrele. Și scriitorul nu începe limba română din dicționar, ci o ascultă în toate părțile țării, o vede la treabă, o vede cum se roagă, cum mulge vaca, cum îți cere să vorbești despre ea în cuvinte frumoase. Poeticitatea limbii e sinceritatea ei. Ajungi să vorbești frumos dacă iubești deplin, dacă iubești cu toată sinceritatea țara ta. Pentru că ea e perna pe care îți pui capul, e cea care te odihnește.

¹⁸⁴ Pe larg, carte cu carte.

Și nu știe de unde atâta sensibilitate la mine. Că el nu crede că aș fi sensibil, că dacă aș fi sensibil ar trebui să râd mai mult. Când să râd și cu cine și de cine?! Și dacă crezi că cineva nu râde și, îl vezi râzând, ce explică râsul lui din sensibilitatea pe care o are sau nu o are? Că cine râde, dimpotrivă, e insensibil, că de aceea poate să spună tot felul de nerozii despre alții. Trivialitatea râsului mă indispoaze. E ca atunci când începi să vorbești aiurea și eu sunt la masă și mi se duce pofta de masă. Nu mi-e mie foame?! Ba da, mi-e foame! Dar foamea stă la masă cu bucuria de-a mânca. Dacă nu mai ai chef să mănânci, rămâne foamea, dar nu poți să bagi ceva în tine cu nervi, cu durere. Și pleci, îți alungi durerea, pentru ca să poți mânca în pace. O lecție de care are nevoie oricare. Căci stomacul are creierul lui, care ține minte toată gusturile¹⁸⁵.

O nucă umplută nu e o amandină, dar le mănânc pe ambele, plus un salam de biscuiți. Știu gusturile lor, contrafacerea îmi sar imediat în ochi. Adevăratul pepene seamănă cu adevărata roșie. Tocmai de aceea e de ajuns să le miroș, pentru ca să știu ce gust au. Ți se pare că ai idei simple, că ai experiențe, dar dacă nu știi să vorbești despre ele nu sunt ale tale. Înțelepciunea veche e mereu nouă, pentru că vorbește în toate secolele. Și dacă vrei să te măriți nu e nevoie doar să primești un inel, ci și să te ai pe tine însăși. Căci îți va cere atât de multe lucruri încât nu vei putea să faci nimic, dacă nu știi cine ești. Și mai vin și copiii, da, mai vin și ei, zburdalnicii! Mofturi, certuri, țipete, fiecare va fugi în altă parte și ar trebui să ai mai multe mâini decât ai. Nu o să ai timp pentru tine, nu o să ai timp de ei, nu o să fie timp. Dar zilele vor fi bucuroase, dincolo de toate acestea, vor fi împlinitoare, pentru că vei avea o casă plină de viață. De prea multă viață.

L-a șantajat pentru ceva din trecut. Cu alte cuvinte, trecutul e un prezent când îți poate cauza. Sprâncene mari, nas echilibrat, gura lui

¹⁸⁵ A se vedea:

<https://bettermedicine.ro/creierul-din-intestin-responsabil-cu-buna-dispozitie>.

îți spune ce vrei să auzi. Îți spune numai minciuni, dar tu asta vrei să auzi. E o gură aparte, unsă cu de toate. Te minte pe nepusă masă, te minte când stai de vorbă, te minte când e ziua ta de naștere. Miroase a pește, a whisky, a promisiuni deșănțate. E o gură aparte, care le minte pe toate. Trenul e garat la linia 9, trenul care nu merge nicăieri. Nu zboară, nu cotcodăcește, nu miorlăie, nu crește, e pasăre, dar nu e avion, vorbește, dar nu e om. Vorbește pe limba ei, pentru că fiecare pasăre moare pe limba ei și trăiește pe limba noastră. O, inexpri-mabila noastră bucurie! Când cânti, pocăindu-te, și simți cum plângerea ta a devenit plângerea întregii Biserici.

A intuit că e balerină. Eu am văzut că e tristă. O balerină tristă e o femeie care nu și-a plâns păcatele. O glumă despre schimbarea rolurilor: ea e tanchistă, el e casnic, are grijă de casă. Femeia taie lemne cu putere, are grijă de casă. Pe lângă casă, toate sunt pe lângă casă. E casa noastră!, zise ea, și bărbatul nu mai încercă să o întrebe altceva. Văzuse nuanța, văzuse că e vorba de soț. Orice femeie își face casa cu un soț, pentru că asta e casa. Fiecare rând e scris cu atenție, cu dăruire, pe lângă casă, că toate sunt aduse acasă. Să mai treci și tu, mamă, pe-acasă! Și el dădu din cap, în semn că va mai veni, dar să vadă când găsește timp. Că atunci când pleci, crezi că ai timp, dar viața la oraș îți mănâncă tot timpul. Și amâni, zici că o să mergi, găsești altceva de făcut, pentru că îți faci și tu casa ta. Dar câte case ai tu?!...Poate că întrebarea nu e tocmai asta, poate că nu contează culoarea cămășii ei din acea zi și nici de ce-a plecat. Dacă s-a mai gândit, dacă și-a refăcut viața, nu o să știi. Nici ea n-o să știe. Sunt lucruri pe care le faci, le uiți, nu mai are rost să îți aduci aminte, că nu schimbi ce-a fost. Și în fiecare zi pleacă la Școală și are de făcut ce trebuie și știe că aici e casa ei. O casă plină de pace, a noastră, a amândurora. Și întrebările nu ne ating, nici insinuările. Și frigul iernii e hiperbolizat, e trecut la nuanțe tot mai calme, provizorii. Căci știi și tu cum e când aștepti, când va veni, când ești sigur că totul va fi bine. Și de ce să nu fie bine, când va fi foarte bine?! Da, domnule, va fi foarte bine, vom avea bucuria să te

invităm cu noi la masă și să vorbim în pace! Despre ce? Despre orice, despre ce îți place!

Cărțile ardeau, ardeau de nerăbdare să fie citite, și cititorii nu se încumetau să le cumpere. Că așa e la târgul de cărți: oamenii vor să se certe pe preț, să o cumpere mai ieftină, să o ia pe degeaba dacă se poate, ca scriitorul să fie în pagubă. Și de ce să mai cumperi cărți, când le poți downloada din online mâine-poimâine? Că acum toți vor noile apariții, ultimul telefon, ce e la modă, dar moda se decolorează și o iei mai ieftin mai încolo. Așteaptă, frate, nu te grăbi spre cărți, că n-ai tu cap de ele! Mai bine dă cu ochii, arată-te interesat, pierde timpul, că ai berechet! Cărțile îți împuiază capul cu tot felul de idei, de renovări, de limitări de pasiuni. Cărțile ard de nerăbdare să ne viruseze și nu să ne salveze. Ne bagă în noi virusul adevărului, unul de care nu mai poți să scapi toată viața, dacă îl crezi, ideea că doar adevărul contează și nu mințirea de sine, și atunci trebuie să îți schimbi tot eșafodajul vieții tale. Da, așa cum ai auzit! Cumperi o carte, zici că nu e periculoasă, și ea îți cere să nu mai fii tu însuși. Și ce să fiu? Să fiu cum vrea ea, cum îmi spune autorul ei. După care trebuie să cauți să vezi cine e autorul ei, dacă e în stare să îți ceară să te uiți pe tine însuși ca să fii altcineva.

Cărțile, cele atât de diverse și, totuși, nu atât de bine alcătuite precum s-ar crede – unele, zic, nu toate –, stau plânse, nedorite, pe rafturi reci, lăturalnice, pentru că privirea noastră fuge mereu spre ridicol. Ridicolul de situație, decolteul, șmenul, cancanul, micii și berea se interpun între tine și carte. Ea vrea să îți vorbească, să îți spună ce crede despre tine și tu crezi că nu e important. Lasă-mă în pace, știu eu mai bine!, zici tu cărții, oricărei cărți. N-ai dreptate, asta e, dar tu ești cel care alegi să nu te culturalizezi. Că unii pleacă acasă cu două sacoșe pline de cultură, ca Alex Ștefănescu, pe care eu l-am fotografiat din spate la un târg, pentru ca să transmit, de la fața locului, cum se cară cultura acasă, cât de bărbătește și de responsabil. Și când o duci acasă, o iubești, citind-o pe îndelete, ca să faci din ea o garderobă a vieții tale interioare. Căci ele, cărțile, pot fi rochii, fuste, pijamale, torturi de ciocolată, lapte cu pâine, macaroane cu brânză, sărățele

pentru fiecare. Și tu, sensibilul, că trebuie să fii sensibil, citindu-le așa cum vor ele, te vei îmbrăca în cărți, vei ieși împodobit de toată știința lor, de toată umanitatea lor, de toată sfințenia lor, și vei fii ca nimeni altul.

Astăzi, de Gaudeamus, ar fi trebuit să termin romanul chiar aici, la această pagină, ca să fiu la vânzare. Să aștept să-mi curgă banii. Că scriitorii scriu între două târguri de carte, pentru ca să fie prezenți la următoarea bovinizare¹⁸⁶ a cărților. Ba vaca mea e mai bună, pentru că dă lapte mai mult și știe și să cânte! Și trebuie să aduci încă doi, trei, patru, cinci vorbitori despre cartea ta, că e bună și nu rea. După cum, la târgul de animale, e bine să vii cu ceva prieteni, cu o peluză, ca să pună în evidență marfa. Ar fi trebuit să fiu acolo, la standul unei edituri, printre alții, care să aștepte banii ca și mine. Că d-aia am scris, ca să fiu plătit! Și, mai ales, să fie plătiți editorii, care iau 80, iar tu primești 20, pentru că ai făcut toată treaba. Sau ieri trebuia să termin aici romanul, să îl pun în PDF, să îl public online, și să spun că e prima parte a lui. Că am vrut să fiu prezent la târgul de carte, atât am putut să scriu, iar a doua parte o să public când o fi. Pentru că nu trebuie să ratezi șansa de a fi ipocrit, de a fi în prim-plan, de a spune cât de mult ai muncit tu la cartea aceasta, la această carte fabuloasă, pe care ai făcut-o în grabă.

Dacă nu înțelegeți logica târgului, trebuie să insist. Că insistența moarte n-are, ci doar enervează. Acum, că a răsărit și soarele, puțină insistență e chiar necesară. Deci, ca să zic așa, dacă nu apar la târg lumea mă uită, că n-are ținare de minte prea lungă. Nu mai apari, dispari. Eu trebuie să fiu acolo, în frunte, cu cartea mea, că dacă nu ești în frunte, nu ești. Editorul meu trebuie să mintă foarte frumos despre mine și el minte profesionist, doar dacă îmi ia toți banii, că viața e grea în România, și eu rămân doar cu numele pe carte. Că trebuie să îmi mulțumești și pentru asta, căci a publica e un lux și nu e pentru oricine, îmi spune nătărăul. Și îți vine, ca la Răscoala Țărănească din

¹⁸⁶ Tratarea vânzării de carte ca pe cea a vânzării de vite.

1907, să îți iei pământul înapoi de la ciocoi editoriali. Eu bat șaua acum, că nu e despre mine, dar asuprirea scriitorilor are nevoie de încă o revoluție. Și revoluția lor e atât de aproape, e chiar în ochii lor, dar ei cred că nu o merită. Atât de spălați pe creier sunt de editori, încât cred că nu pot fi ei înșiși dacă sunt ei înșiși. Căci fiecare scriitor, din clipa de față, revoluționar față de sistemul editorial, își poate lua viața în propriile sale mâini. Poate publica online ce vrea și când vrea, se poate vinde online sau dăruie online, se poate publicita online la orice oră, se poate duce pe toate saiturile, forumurile, ariile sociale ale onl-neului pentru ca să vorbească despre el și scriitura sa. N-ai nevoie de editor, scriitorul meu, pentru ca să exiști, pentru ca să publici, pentru ca să fii tu însuși! Tu ești deja tu însuși. Ai nevoie doar de scrisul tău, de curajul de a te publica online și de a fi prezent în orice firidă a lumii prin online. Și atunci n-ar mai exista târguri de carte sexiste, boviniste, șoviniste, mercantile până în măduvă, că unii trebuie și alții nu trebuie, pentru că toți am fi unii lângă alții, în regie proprie, arătându-ne munca de peste zi și an în ritmul nostru.

De ce să mă grăbesc să termin cartea, dacă, atunci când o voi termina, ea va fi bucuria mea și a voastră? De ce să transform scrisul meu într-un obiect vandabil, în curcan vândut pe 300 de lei, când el este și rămâne o expresie a dragostei mele pentru oameni, a grijii mele pentru mântuirea lor? Nu mă grăbesc, nu vreau să iau ochii nimănui, îmi scriu cărțile în ritmul meu, în bucuria mea, în pacea mea, și când le public, ele sunt împlinirea mea și a celor care le citesc. Cărțile mele, aflându-se toate în online, sunt oricând acolo pentru a fi găsite și downloadate. Oricând vii te bucuri de ele, te bucuri că cineva s-a gândit la tine, la binele tău real, și nu te-a văzut doar ca pe fraierul căruia îi ia banii. Că toți vor să îți ia banii, dar eu vreau să îți dăruie munca mea transformată în cărți și asta pentru binele tău real.

Ce știi tu despre viața reală, despre cea în care noi trăim?! Tu ești un idealist și atâta tot!, își zise în gândul lui. Crezând că eu n-am bani, că nu lucrez pentru bani, că nu primesc bani și, în definitiv, că nu dau bani pentru ca să scriu, să editez, să public online. Dar eu lucrez toată

ziua pentru bani și cu bani plătesc lucrurile pe care le dăruiesc! Însă am scos opera mea de sub macularea banilor și pentru aceasta o dăruiesc pentru toți, pentru că nu vreau să o minimalizez. Căci o carte nu costă câteva zeci sau sute de lei, ci costă inestimabil. Cărțile mele sunt inestimabile, tocmai de aceea nu le comercializez! În fapt, orice carte e fără preț, pentru că e despre sufletul omului cel fără de preț. Vindem roșii, carne, haine, benzină, dar cărțile sunt despre sufletul omului și pentru el. Și dacă vrem să ajutăm sufletul omului să se bucure, să se lumineze, să fie el însuși, atunci trebuie să îi dăruim multe cărți, multă iubire, multă întâlnire cu Biserica lui Dumnezeu, cu cea care îi transfigurează pe oameni.

Asta e, romanul nu s-a terminat, preafrumosul roman se tot scrie! Târgul de carte vinde sau nu vinde, soarele e frumos, e de decembrie, am să ies și eu să iau aer, mă duc pe la cărți cu 100, apoi la pâine și pește la cutie, și mă întorc acasă. Căci, după ce am sfințit apa, am scris cu bucurie la roman, da, la acesta, care e o mândrețe de fată, bună de măritat. Că Lia tocmai a aflat că tatăl ei e mafiot, dar unul simpatic, și că mai are și o soră, cu inimă de soră pentru ea. Sânge rar, transplant de rinichi, și al doilea frate are o amantă, și ea însărcinată, încât vor să îl crească în trei, și tragi de episoade ca de guma de mestecat, dar cel puțin avem film românesc fluviu. Că ce penurie era altădată! De la pânzele sus¹⁸⁷ am așteptat episoade și episoade de film românesc, la care să stai cu românii de vorbă, să îi vezi, să le știi toate dedesubturile, că așa se așteaptă somnul. De ce să te uiți la suelen¹⁸⁸, la tineri și neliniștiți¹⁸⁹, ca să te îmbâcsești de americanism, în loc să vezi oameni din popor, de la noi, Petru și Pavel, Marcel și Lia, Gică și Iulica? Nu-ți mai trebuie subtitrare, înțelegi și șopârlele strecurate ici

¹⁸⁷ Pentru cine nu știe:

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Toate_pânzele_sus_\(film\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Toate_pânzele_sus_(film)).

¹⁸⁸ Idem:

<https://www.libertatea.ro/entertainment/sue-ellen-din-dallas-este-romanca-756686>.

¹⁸⁹ Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Tânăr_și_neliniștit.

și colo, că ești român, nu pakistanez, și mai ales te pregătești de somn românește. Vezi și tu ce se petrece în alte case, cum se mănâncă, cum se vorbește, cum se ceartă, cum se înșală unii pe alții. Lei aminte, faci și tu la fel, să nu rămâi mai prost, deși uiți că acelea sunt filme și nu realitate. Dar ce, pe noi ne interesează realitatea tv?! Pe noi ne interesează viața noastră, ca să avem, să nu râdă lumea de noi, să ne dăm mari la apă mică, că d-aia trăim pe pământ. Actorii, ca și fotbaliștii, primesc o avere într-un an, iar noi ne uităm la ei, belim ochii la ei, în loc să strângem și noi bani. Că banii sunt viitorul nostru, pe care nu îl avem în palmă, că nu știm când vom muri, dar le rămân ăloră de după noi, că nici ei nu știu ce să facă cu ei. Că așa e lumea de când e ea: învață și tot uită. Și de ce uită? Pentru că ăștia mici, care se tot nasc, învață la loc ce-au uitat alții sau mai puțin decât știau ăia mai bătrâni. Și d-aia cunoașterea e la ea acasă la noi, pe pământ, că tot învățăm ce trebuie să facem.

De ce neliniștiți? Pentru că ăla care filma se uita doar la ăștia, în călduri. Că ce, numai tineri neliniștiți există?! Există de toate modele, dar ăla se uita doar la ăștia, cu probleme de aprindere la inimă. Iar în Texas, ba petrol, ba cai, certuri și la ăia pe nimica toată, că și noi aveam cai, până când au zis ăștia ca să nu mai mergem cu caii pe stradă. Și s-au rărit caii, s-au dus și vacile, mai găsești oi pe ici pe colo, n-o să mai vedem nici găștele mâine-poimâine, ci doar la Grădina Zoologică, de o să ne pice apă în gură când o să le vedem, că n-avem ce mânca. Bătrânii mor, copii nu se mai nasc, or să se năruie cele pe care le vedem acum, oamenii se vor muta în altă parte, în alte locuri, și măreția de odinioară va fi uitată. Pentru că nici noi nu știm cum a fost în alte secole pe la noi, p-aci, sau pe la alții. S-au astupat toate, am construit altele peste ele, le găsim oștoloanele¹⁹⁰ în pământ și ne mirăm, ne întrebăm ale cui sunt, dar au fost ale altora, care au trăit p-aci, pe la noi. Că unde trăiești, acolo și mori. Și când mori te uită lumea, că asta e, pentru că toți se gândesc la viața lor. Și când mori și tu, asta e, te

¹⁹⁰ Oasele mari.

uită și pe tine, că te-ai dus și dus ești. Că de aici sunt toate cu du-te-vino. Te duci, te-ntorci, zici tu că o să faci cuib aici, pe pământ, și odată, pe nepusă masă, nu mai ești! Nu mai plânge nimeni după tine, asta e, nu mai ești, te bagă acolo în grabă, și ne vedem de ale noastre. Că noi avem multe lucruri de făcut pe pământul ăsta și cea mai bună lucrare a noastră e uitarea. Ne place să uităm tot, să ne uităm toate grijile, speranțele, făgăduințele, să tragem cușma pe urechi și să stăm, așa, toată ziua, ca zgribulitele în ploaie. Că dacă ne-a fost bine, poate că o să ne mai fie. Și dacă ne-a fost bine, ca acum să ne fie. Că avem de mâncat, de băut, de plezir, după care, hop, în Cimitir!

Ce-ai, domnule, cu Cimitirul ăsta?! O să ajungem toți, da, o să ajungem...Dar de ce trebuie să ne amintești din 10 în 10 pagini că noi trăim prost și murim asemenea?! Nu putem pune ceva metaforă, ceva beteală, ceva uitare?! Bineînțeles, Domnule Ministru, putem pune și uitare! Dar uitarea nu schimbă starea de fapt a lucrurilor. Proiectul nostru de țară, unirea tuturor românilor, trebuie continuat cu prosperitatea lor, cu demnitatea lor, cu iubirea lor față de țara în care s-au născut și trăiesc. Vreau să mă simt bine aici tot timpul. Vreau să nu fiu stresat în țara mea. Vreau să mă bucur, înțelegeți?! Nu vreau afară ca să trăiesc, ci vreau aici să trăiesc! Mă plimb, mă bucur de ceea ce văd, dar aici eu sunt acasă. Nu mă simt bine acolo unde nu e Biserica lui Dumnezeu, unde oamenii nu sunt blânzi și buni, unde oamenii nu sunt onești și omenoși. Și, Domnule Ministru, legile sunt pentru oameni, nu împotriva lor! Dacă legile îmi schimbă modul meu de-a fi, dacă mi-l schimbă cu forța, eu nu mă simt bine în țara mea, pentru că cei care mă conduc aleg împotriva mea. Și eu vreau ca să avem conducători responsabili, verticali, buni, credincioși, și nu doar aleși de o anumită majoritate. Ce să fac cu majoritatea, când eu am nevoie de liniște? Proiectul meu de țară e liniștea, e viața mea trăită în pace. Eu scriu, slujesc, trăiesc în pace, pentru că vreau ca pacea mea să fie pacea tuturor. Și, fără doar și poate, înțelegeți nevoia de stabilitate socială, de echitate socială, căci umbrela Statului trebuie să protejeze pe fiecare cetățean în parte.

Scrisul e ca o perfuzie: îți consumă toată energia, și asta picătură cu picătură. Trebuie să mănânc, apoi ies afară pe fond cultural. Orice întrevvedere are nevoie de acceptul amândurora. A privit în altă parte, că e supărat pe demnitatea lui, că de ce mi-am permis eu să zic că el plagiază, când dânsul fură, istoria licorii era cu soția la braț, cu nasul în vânt, ca de obicei, artista supraponderală, cu acut simț al umorului, era față în față cu cetățeanul care întreabă, am cumpărat 5 romane, scrise de doi scriitori și o scriitoare, mărturii despre scriitori în arhiva securistă, două daruri de carte pentru Doamna Preoteasă, un studiu despre Tzara și altul despre postmodernism, peste tot plata cu cardul, dar nu pot să cumpăr PDFuri cu cardul de la târg, pe considerentul văzut și plăcut, când asta e cel mai ușor de făcut. Mai trebuie să se închidă câteva baraje, să mai treacă ani degeaba, pe lângă noi, ca să ajungem la concluzia deja știută: viitorul e al cărții electronice și noi ne-am scârmat în nas până atunci. Și ea poate fi vândută la târg cu discount, dacă mai ținem în viață târgurile pe mai departe, pentru că o pot lua de pe un dispozitiv media. Iar biografismul nu este altceva decât romanul clasic, pentru că peste tot e vorba despre ce face și ce nu face personajul. Dacă scriu despre cineva care există sau dacă fac un personaj din mai multe persoane care există rezultatul e același: vorbesc despre un om, despre viața lui, despre cum acționează într-o situația sau alta. Și dacă eu însumi mă transform într-un personaj, cel care citește se întâlnește cu cineva în aceeași manieră clasică în romanul meu, pentru că eu sau altul vorbim despre interiorul omului. Și romanul e lumea autorului, e cum văd sau vreau să văd lumea mea. Și așa va fi și pe mai departe: autorul decide cum e lumea lui. Și autorul, în 100, a privit îndelung grupul de moldoveni, venit de la Chișinău, pentru că erau încolțiți de timp, nu știau de ce nu ajungem mai repede, de ce e atâta înghesuială pe străzi. Și este, pentru că nu știm să folosim străzile din oraș. Și, chiar dacă știm, de ce să ne grăbim acasă, dacă n-avem mare lucru de făcut? Și au coborât la Unirii 2, dimpreună cu mine, dar cu ochii în patru, ca la vânătoare, fiind atenți să nu li se fure bagajele, pentru că fiecare dintre noi eram potențiali

hoți, bandiți la drumul mare. Asta când nu privești rațional lucrurile, când nu privești cu atenție în jur, și nu observi că suntem oameni pașnici, obosiți, fără chef de glume, care ne vedem de ale noastre și nu ne interesează boarfele din trolerele voastre. Am ajuns cu bine în sfânta noastră casă, romanul lui de debut e la mare distanță de următoarele, dar mă bucur că l-am găsit în cele din urmă, pentru că online era indisponibil. Am semnat toate cărțile, am subliniat pe carte, ca de obicei, tot ce mi s-a părut viu, asta pe când citeam, când s-a întors acasă am făcut baie, după film am adormit cu pace, dar am continuat un vis mai vechi, acela al învierii. Eram într-o cameră a mea, unde aveam niște rude, pe care nu le cunoșteam, și ele erau moarte în mod aparent. Când cineva îmi vedea cei 4 morți, care stăteau la masă, ei erau ca niște figuri de ceară. Dar, la un moment dat, morții înviau și stăteau cu ei de vorbă. Vorbeam ce vorbeam, ca și când am fi jucat un rol într-o piesă, și iarăși mureau, încremenind cu toții deodată. Morții erau vitrinificați. Erau dincolo de geam, iar, în fața geamului, care nu exista în fapt, dar eu speram ca el să existe și să separe cele două planuri, erau două scaune spate în spate, pe un scaun fiind un actor în viață, celebru, român, dar în vârstă, iar în spatele lui, pe alt scaun, un actor mort, și el celebru, dar mai uitat acum. Și cei doi, de pe scaune, deși unul aproape mort, dar viu, iar altul mort, dar vorbitor, deși nu e viu, vorbeau. Și ceea ce vorbeau mi se părea interesant, vorbeau despre ei și rolurile lor, era o vorbire spate în spate, deși fiecare gesticula ca și când ar fi vorbit cu celălalt din fața lui și nu cu unul din spate. Și de ce mi s-a părut că visul era o continuare a altora? Pentru că și în alte vise am vorbit cu morți vii, cu oameni care știam că sunt morți, dar ei îmi vorbeau cu toate aparențele existenței. Am vorbit în vis cu bunicii mei, cu tatăl meu, cu diverși cunoscuți, asta după moartea lor, și, deși știam că ei sunt morți, mă comportau cu ei ca față de niște oameni vii, pentru că ei erau vii în visul meu. Și dacă oamenii veneau spre mine și începeau să-mi vorbească, eu ce să fac, să tac? Nu! Vorbeam cu morții, știam că sunt morți, dar, dacă îi vedeam vii, mă bucuram să îi văd și ceea ce am vorbit cu ei, de multe

ori, a avut semnificații foarte profunde. Nu sunt vorbiri oarecare, ci fundamentale. Și cu toate astea, nu suport deloc ideea vorbirii cu morții din satanism. Pentru că nu morții îți apar când îi chemi, ci demonii, pentru că ei vor să te mintă metodic și tu să îi crezi ca un prost. Ca unul care nu discerne continuu între minciună și adevăr, care nu priveghează la gândurile inimii.

Venise să cumpere lumânări, vorbea singur, avea vorbiri despre el însuși cu voce tare, dar intra și în dialog cu alții. Balansa discuția haotic, când despre tine, când despre el, dar era retractil, pentru că intra în propria cochilie foarte repede. Îl interesau oamenii care dau ceva milostenie, acum, în zilele astea. Știa Preoți, Mănăstiri, oameni de bine, cine dă, cât, ce trebuie să faci pentru ca să primești ceva. Doi dinți lipsă în față, cu barba căruntă, neîngrijit, Lidia zise: e muncitor, dacă îl pui să facă ceva, că toți care se duc acolo sunt nebuni. Unde? La Spitalul de Psihiatrie, pentru că se duc să primească rețetă de nebuni ca să primească pensie. După care îmi spune că a stat într-o chilie la Cernica și îl plăteau cu 80 de lei pe zi. Am tins să îl cred, de ce nu. Pe la Autogară strânge gunoiul, îl duce, dă cu mătura, și s-a apropiat de mine pentru că i-am dat o bere, pe care o promisem la o Însmormântare. Și pentru că n-am mai dat prin cameră, ca să o las la plecare, am venit cu ea acasă. Am intrat la vecu, l-am văzut când am ieșit, era trist, în lumea lui, și i-am dat lui berea. Și s-a veselit deodată! Și venise să îi mai dau ceva, pentru că informațiile erau contra cost. Dar cei mai buni informatori sunt cei care nu se văd, care nu sunt credibili, pe care nimeni nu îi bagă în seamă. Și dacă „securitatea” îți introducea în cercul de prieteni o cârțiță, această cârțiță cu ochi duplicitari era plină de abnegație, pentru că se ducea și strângea date de la toți: de la prieteni, de la dușmani, de la amici, de la cunoscuți, de la rude, de la familia extinsă. Am curiozitate de scriitor în ceea ce privește dosarul „de securitate” al Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, al Părintelui meu duhovnicesc, pentru că aş fantaza pe tema lui, m-aş amuza, aş vedea răutatea perversă, neînțelegerile, prostia cu carul a celor care l-au scris și dosarul ar fi un personaj, dar n-am nicio

dorință să îl bag în seamă în ceea ce privește „adevărurile” sale. Pentru că tot ceea ce am primit, am primit de la Sfântul lui Dumnezeu, am primit din sufletul său și acela e adevărul sfințeniei. Cum mi-ar putea spune lucruri autentice despre el torționarii săi, care îl disprețuiau și căutau să îl omoare, și despre care Sfântul Ilie nici nu a dorit să-mi vorbească timp de 10 ani de zile, cât au fost anii uceniciei mele? Astfel i-aș clasiciza pe dușmani, i-aș băga în seamă în mod nemeritat, când Sfântul lui Dumnezeu nici măcar nu le-a pronunțat numele și nici nu mi-a vorbit despre ce orori i-au făcut în închisoare. Cu alte cuvinte, el a pus răul între paranteze și mi-a vorbit despre marile nevoințe ale rugăciunii și, mai ales, despre marile vederi dumnezeiești pe care le-a primit de la Dumnezeu. Nu răul, nu torționarii, nu suferința, ci mila lui Dumnezeu în viața sa, cum l-a luminat, cum l-a ajutat, cum l-a curățit, cum l-a sfințit Dumnezeu neîncetat. Și prin aceasta m-a învățat că trebuie să trec mereu mai departe, să uit totul, să nu car la nesfârșit povara luptei interioare cu cei care nu mă vor, pentru că scopul este odihna mea, vindecarea mea, sfințirea mea.

Scriitorul, însă, scrie despre sine pentru ca să se uite, pe când se păstrează în fiecare amănunt. Lasă totul în scris pentru ca să treacă dincolo de deal, dincolo de orizont, dincolo de văzduhuri. Dacă te interesează, citești. El și așa le-a lăsat în urmă, s-a lăsat în urmă pentru tine. Dar când lași în urmă pentru edificare, tu nu le mai porți în tine pe cele scrise, ci doar pacea lui Dumnezeu care e în inima ta. Nu mai știam cum îl cheamă, că i se zice mangalița, d-aia i-am spus Inginerului că e porcul cu păr de oaie. Și el era bucuros pentru că a primit mașina cadou de la băiatul lui, de 40 de ani, deși pentru mine era inconfortabilă. Pentru că mașina trebuie să te odihnească la picioare și la spate și să fie un cadru pentru dialog. Dacă seamănă cu o cușetă de tren, nu e de nicio treabă, pentru că nu are libertatea respirației. Și câmpurile, plus pădurile, m-au învățat ce înseamnă a respira, pentru că înseamnă a trage în tine tot aerul. A te bucura de tot, pentru că mi-roase bine, e plin de realitate, e plin de sănătatea de care ai nevoie.

A murit pe câmp și el a cărat-o acasă pe mama lui, deși, dacă era ucigașul fără conștiință, ar fi trebuit să o abandoneze, și a fost închis pentru prezumția de vinovăție. Fratele bunicului meu, Gheorghe cu numele, căruia i-am făcut Cruce aparte. Și noi ne-am acomodat foarte bine cu vinovăția inventată, căci în loc să fii considerat nevinovat până la proba contrarie, vinovăția ți se face din pix. Și tu constăți că nu poți să zici nimic, că argumentele tale nu contează, că nu se caută dovezi, ci se caută incriminări, ți se bagă pumnul în gură, ești aruncat unde vor ei, faci câți ani vor ei, și când ieși din pușcărie ai un mormânt al tău, dar nu și o viață a ta. Pentru că o minciună sau o greșală sau o presupunere idioată ți-a dislocat viața din peisaj. Când ești în cadrul tău firesc și zâmbești și viața e de partea ta, nu te gândești că poți fi un x la un moment dat. Că poți fi aruncat la gunoi fără nicio remușcare. Dar orice clipă poate fi începutul dezastrului. Să constăți că toate vin peste tine ca un tăvălug și că te acoperă cu totul ninsoarea tăcerii. Cea mai tare tăcere e cea albă, cea care nu admite că te-a omorât. Când ești împușcat pe stradă sau asfixiat în dormitorul tău ești un cadavru, cum le place să sublinieze, nu un Mucenic, și lași urme. Curge sânge?! Ești o urmă! Dar când nu rămâne nicio urmă, când nimeni nu știe unde ești, dacă mai trăiești sau nu, atunci ești o moarte albă, o zăpadă fără pași pe ea, pentru că a trecut pe acolo viscolul și a netezit totul. A netezit martirizarea ta și, în aparență, nu se mai vede nimic. Dar tu nu privești spre Cer, spre Cel care este în cer și vede toate!

Ploaia versus bătaia de la gheată, la piciorul stâng. Plasturii au fost degeaba. Și a doua zi m-a bătut. Până când nu mi se formează locul piciorului, până când nu e acceptat mersul meu, trebuie să plătesc cu preț de sânge aproape fiecare încălțăminte. Ploaie cu vânt puternic, deși am venit pe soare și era totul bine. Schimbările sunt atât de neașteptate încât nu le mai bagi în seamă, pentru că totul pare imprevizibil. De ce *Frica*? Vreo 600 de pagini, o să văd. Accentul pe copertă, grija excesivă pentru ea, nu mă caracterizează, pentru că eu dăruiesc conținut. Însă oamenii vând cu coperta, pe bază de copertă, și

de aceea e importantă pentru ei. Orice ediție trebuie să aibă coperta ei. Și eu nu mă repet, ci propun nuanțe. Zecile de codițe din capul ei, blugii rupți în genunchi, bărbați strânși până în gât în sacou și femei cu pieptul la vedere, că numai asta trebuie să-i vedem: sânii ei. Că ea e doar sâni și nimic altceva, iar el doar costum, nu altceva. Mașina ascunde vorbele lor, gesturile, mimica feței indică faptul că se ceartă, tinerii se ceartă din orice, pentru că nu au motive în fapt. De ce trebuie să ceri celuilalt ceea ce tu nu oferi? Cine crede în cine, dacă nu știi mai nimic despre el? Și acum îmi miros mâinile a pește, mâncat cu mâna, dimpreună cu mujdei și cu mămăligă moale. Că despre cea tare, fără apă în ea, nu mai știu cum o cheamă. Și dicționarul zice că am mâncat terci, adică mămăligă moale¹⁹¹. Dar nu poți să mănânci peștele decât cu mâna, pentru că mâna simte oasele. Și oasele nu trebuie să îți stea în gât niciodată.

Frunzi, Frunzica, mamă!...Era cățelușă, da, era...Drăgălășeniile exasperante ale femeilor față de diverse vietăți, care devin publice în loc să rămână acolo, la ele în bucătărie. Dar și bărbații au mârâielile lor insuportabile, miștourile lor băloase, tachinările lor fără rost. Că dacă femeia nu te place, nu te place și gata. Și dacă tu ai ceva să-i spui, spune-i-o în față și nu o mai trăgăna, pentru că n-are rost! Tragerile de șireturi în relație sunt cele mai agasante. Trebuie să existe limite, simți tu care sunt acelea, nu trebuie să ți le spună nimeni. Și când nu mai e, pleci și îți vezi de treaba ta, fără să regreti. Dacă n-ai făcut nimic rău, de ce să regreti la nesfârșit că n-a mers?! Și când cineva n-are chef de discuție, dar are chef de ceartă, te acuză de ceva. Inventează el, că cu asta se ocupă. Și se așteaptă ca tu, imediat, să te aprinzi, să spui tot adevărul anonimului. Uneori, în cei 19 ani de online, am dat curs chefului de ceartă al altora, deși știam că e pierdere de timp, dar numai pentru a da lecții de comportament la nivel online. Și, cum era și cazul, răspunsurile cu înțelepciune și umor i-au durut, au zis, s-au lăfăit peste tot, pentru că au făcut ce și-au propus: să te oprească din

¹⁹¹ Cf. <https://dexonline.ro/definitie/terci>.

munca ta. Să îi bagi în seamă. Numai că eu „am polemizat” cu ei – deși n-am avut niciodată o polemică reală cu cineva, pentru că nimeni n-a vrut să vorbească la modul serios cu mine și acesta este un minus pentru cei care n-au vrut să avem o polemică reală –, dar am continuat să public, să îmi văd de munca mea teologică, pe când băgăreții în seamă s-au pierdut pe drum. Și de aceea, tot mai rar, aproape deloc, nu mai dau dreptul la replică la fiecare deștept, la fiecare închipuit, pentru că lucrurile se pot spune și în alte moduri, nu doar personal, vizându-l. Și boturile rămân supărate, el crede că, eu îmi văd de, și e foarte bine, uluitor de bine.

Cum să nu fie bine când ai ce cumpăra, dar nu ai cu ce? Mănânci mai puțin, te încălzești mai puțin, sperii mai mult, dar nu trebuie să ceri mai mult, pentru că mai mult nu îți trebuie. Șalele tale, aduse de frig, sunt un cadou al iernii. Mirosurile se împletesc cu culorile, cu luminițele, cu aerul de sărbătoare comercializată. Dacă n-ai prieteni în apropiere, nu-i nimic, îți poți face prieteni imaginari sau te poți împrieteni de cine știe ce chip din online, pe care să îl privești și în culcare și în scolare. A fi fan nu înseamnă a fi diafan, ci a rămâne blocat într-o fascinație. Nu întrebi prea multe despre, dar îți place pentru că. Tedy era fascinat de Freddie Mercury, Dorin era fascinat de Michael Jackson. Freddie era, pentru că veneau mulți la concert și concertele lui Queen erau spectaculoase. Michael era, pentru că Dorin era uimit de multitudinea hiturilor sale. Dar fascinația pleacă atunci când intervin așteptările morale, religioase, de verticalitate. Fascinația se stinge într-o secundă, așa cum a și început. Căci distanța între fascinație și îndrăgostire e ca drumul lung între miraj și realitate. Ori cât ai vrea să te minți cu fascinația ta, reala întâlnire e îndrăgostirea, pentru că vrei calități reale, întâlnire reală cu celălalt.

N-au ochi picturile sale, pe când el are ochi mari în interviuri¹⁹². Focul pornește doar dacă deschizi cenușarul sau dacă ai bun simț. Și el se întoarce la anu' și 45 de minute. Când tânăra în pantaloni albi,

¹⁹² Cf. https://youtu.be/WdyRjxf_ydc?si=IRJCxhklTc9hgeku.

care nu știe să stea pe scaun, va învăța în cele din urmă. Morocănosul mi-a vândut pește, dar avea față de cârciumar. Iar primii raci vii i-am luat de la el, fiind pe jumătatea celor din copilăria mea, pe care i-am văzut înroșiți în foc de finul Mihai. 117 e de suburbie, plin de oamenii muncii. Dar fără ei nu e supraviețuire. Mulți copii, mame care duc și aduc copiii de la Școală. Forfotă. Dar mie îmi place forfota pentru că ea înseamnă viață. Și erau 44 de colaci la căpețel! Îi frământa bătrâna cu cocoașă de lângă Stadion, căreia i-am uitat, din păcate, numele, dar pomenită să fie ea în Împărăția lui Dumnezeu! Cei 4 colaci mari, fiecare aparte, erau ai Preoților. Se duceau la Biserică. Iar cele 40 de pitișoare erau împărțite printre vecini, dimpreună cu vin, imediat ce erau scoase din cuptor. Și acum am mirosul lor viu, de scoase din spuză! Și familiaritatea bună, vindecătoare, a celor care veneau la pomană și mâncau într-o pomenire a celui adormit. Simțeați că mânânci, binecuvântarea lui Dumnezeu ne făcea bine tuturor, mâncai cu bucurie, cu har. Mamaia Floarea a făcut un tuci mare de mâncare de prune la o pomană. Pentru mama celor doi bărbați înalți, deșirați. Prune uscate sau perje, cum le zic moldovenii. Mâncare de post, alături de mâncare de gutui, o altă delicatete de post pe care mi-o făcea ea. Îmi miroase mâna a pește, pentru că am tăiat 4 feluri de pește și le-am pus la congelator pentru zilele următoare. Iar racii sunt în apă până mâine, când îi pun la cuptor.

Ce mai înseamnă azi conceptul de generație literară și de ce aș fi în generație cu alții, din timpul meu, când fiecare are perspectiva lui de lucru? Mai degrabă suntem diferiți decât asemănători. Și mergi pe străzi și vezi clădirile, aceste ziduri pe care vrei să le interpretezi într-o anume notă, ziduri făcute de diverși anonimi, și ai tendința să crezi că toți au plănuțit ce să facă, că ei au fost la unison, deși fiecare a zidit pe cont propriu. Au băgat banii în buzunar, au tras cu ochiul la cei care au construit înaintea lor și au încercat să fie în acord cu ei sau în răspăr. Și noi încercăm să le găsim o noimă, o înseriere a lor, când ele, clădirile, nu au așa ceva. Proprietari diferiți, constructori diferiți, dacă arhitecții au trasat contururi, totuși fiecare a făcut ce a vrut și cum a

vrut. Și, la fel, chipuri și chipuri de oameni, fiecare în parte cu istoria lui, cu genealogia lui, deși la bază suntem frați. M-au uimit întotdeauna diferențele dintre chipurile umane. Ochi diferiți, nasuri diferite, brațe diferite, kilograme diferite, aspirații diferite. Cea pe care o ții în brațe nu îți seamănă, deși aveți atât de multe lucruri în comun și pentru care o iubești. Înveți multe de la ea, o ascuți adesea, o descoperi pe fiecare zi, pentru că nu este o carte încheiată, ci una deschisă. O carte vie pentru inima ta, pentru odihna ochilor tăi. Și cu toate astea invidiile scriitorilor sunt execrabile. Falșii prieteni sunt cei care te minimalizează în amintirile lor. Căci au impresia că minciunile lor sunt ultimul cuvânt despre tine, atâta timp cât tu nu mai poți să îi mustri pentru fățarnicia lor.

Pe biciclete, eu și ea, în cele două parcuri lungi ale orașului. Simțind aerul în jurul nostru ca un veșmânt, amintindu-ne de copilărie, unde bicicleta era o declarație de independență. Mâncând împreună borșul de sturion, cel cu zgârciuri în loc de oase, apoi creveții în sos de legume. Am avut măcăligă fină, deși aveam nevoie de o cocoace bună la un asemenea sos. Prăjitura de portocală, cea cu portocală confiată, mi-a amintit de faptul că am mai mâncat așa ceva undeva, dar unde? A pierit referința, dar a rămas gustul, imaginea, familiaritatea. Prima porție de colivă mâncată la un restaurant ca desert. Și am început cu vinul grecesc, o noutate, deși aș fi preferat unul roșu, puternic, și nu albul parfumat al acestuia. La aceeași masă de fiecare dată. Și chelnerița băiețoasă ne-a recunoscut imediat, știind că n-am mai fost de mult, deși nu era chiar atât de mult...

Masa 102, pentru că începutul este la etaj, unde acum era aproape plin. Și este enervant să urc la etaj pentru wc, când eu trebuie să plec după masă. Ca la munte, după restaurant, când trebuie să urci spre hotel, având pânțele plin, când eu aș prefera atunci să cobor spre hotel și să urc cu liftul până în cameră. Și să stau în tihnă întins în pat și să mă rog, apoi să mai văd ultimele noutăți, pentru că asta înseamnă să termini bine o zi după o masă în familie. Și știu acum să mă bucur de asemenea clipe pentru că viața mea a fost mereu pe fugă,

fără tihnă. Am mâncat în grabă, nu m-am uitat la mine însumi, nu mi-am căutat confortul, pentru că am vrut să fac cât mai multe. Și am făcut tot ce mi-am propus și continui să fac! Dar de când am decis să avem grijă de sănătatea noastră, a amândurora, și de liniștea noastră, trăim în două viteze: una a muncii și alta a odihnei. Și după orele intense de muncă vin aceste clipe și zile de odihnă, în care recuperăm normalitatea odihnei. Cea în care ne vedem și de noi înșine.

Creația cere un anume ritm, un consum enorm de energie și de timp. Și când intrăm în orele odihnei e ca și când am face pași mici, aproape nevăzuți, în care efortul e minimal. Îmi impun să tac, să mă opresc cu totul, să mă odihnesc cu toată ființa mea. Și mă odihnesc enorm de mult într-un timp atât de scurt! Credeam că nu mă pot opri, că mintea mea nu se va opri, dar s-a oprit după ani întregi de lucru! A fost un mare dar al lui Dumnezeu acea odihnă primă, acea oprire binecuvântată a minții mele din lucrul ei. Și dacă prima oară mi-a fost greu, pentru că nu știam să mă odihnesc, să pierd timpul pentru sănătatea mea, să mă odihnesc medical, apoi, din ce în ce mai mult, m-am obișnuit cu odihna, și acum ne luăm porția de odihnă ca pe un desert, ca pe o prăjitură ce ne oprește din ritmul alert al creației. Pele-rinajele multiple ale acestui an s-au amestecat cu zilele de odihnă, cu zilele de concediu. Au fost zile de respiro, dar și noi idei de creație. Căci mireasma lui Dumnezeu, slava Lui, ne-a umplut din destul peste tot și ne-a dat să ne simțim acasă, să ne simțim bucuroși, împliniți.

Cimitirul din vale e albul din diminețile ceții. Biserica din luncă e o priveliște pe care o vezi pe tot cotul străzii. Podul Vedei este cordo-nul ombilical cu copilăria mea, pentru că apa aceea este trecutul meu. Mă închin la fiecare Biserică și oamenii se uită pe geam ca să vadă motivul. Dacă văd turla Bisericii, înțeleg, dacă nu o văd, consideră că mă închin așa, din senin. Există înainte și după Pantocrator, care e la stânga, iar când ajung, pe dreapta, la apă, la baraj, mai am puțin până în oraș. Clădirile sunt ca privirea unor oameni. Dacă le văd tot timpul mi-au devenit prietene, niște prietene cu care nu am schimbat nicio vorbă. Mutul mă salută de fiecare dată, surâde la mine, eu la el, vinde

diverse lucruri mici sau primește cei doi lei de la wc. Uneori îi dau mai mult sau cumpăr ceva de la el. Băiețoasa cu telefon, energică, se uită la bagaje, primește și ea plata la toaletă. Cu fața mai mult tristă și cu haine înflorate. Șoferii sunt sătisiți de atâta șofat și îi cred. Ducerile și întoarcerile nenumărate îi fac să nu mai vadă decât traseul, decât șoseaua. Reducem totul la esențial, la coloana nesfârșită. Și aproape de ea am văzut Biserica din zare, dar și ce înseamnă să te simți mic lângă un simbol.

Mă odihnesc lângă casele vechi, lângă dărăpănături, lângă ruine, pentru că le văd în arealul morții. Cele vii, cu ifosele și toanele lor, te tulbură. Și când scriitorul începe să scrie despre viața din ele cu meticulozitate, începe deodată să fie respins, să fie refuzat, pentru că oamenii nu mai vor să fie taxați pentru nimic. Și nu mai vor nicio critică, nu mai vor niciun reproș, după cum nu mai vor copiii prostuți niciun sfat părintesc și nicio palmă de la ei. Dar dacă nu te corijează nimeni, nici tu nu crești! Infantilismul societății se datorează nemustrării ei. Pentru că are mereu nevoie de cei care să o mustre, să o îndrepte. Merge fiecare pe drumul său, crede că face bine, pentru că nimeni nu râde de ei, nimeni nu îi arată cu degetul. Dar când ești tratat cu responsabilitate, când ți se spune verde-n față, adevărul e propria ta oglindă și întoarcerea ta. Revenirea ta la propria ta normalitate. Și se observă asta unde copiii și tinerii au fost sfătuiți, au fost muștrați, au fost canalizați spre bine și acum, maturi sau bătrâni fiind, sunt oameni echilibrați, cu bun simț, cu realizări serioase în viața lor și nu veșnic aspiranți la împlinire.

Trotinetiștii, bineînțeles minimalizant, pentru că trotineta e de copilărie, nu de maturitate. Copilul are nevoie de bavețică¹⁹³, dar și bătrânul care nu se mai poate hrăni de unul singur. Și când o vezi ai un singur cuvânt: neajutorat. Suzeta este artificializare, e mințirea ta cu un sân care nu există. Și te joci cu păpuși și cu mașini în loc să te joci cu copii de vârsta ta, pentru că ei te învață să simți copilăria ca pe

¹⁹³ Pronunțată bavețică cel mai adesea.

o bucurie continuă și nu ca pe o tristețe a singurătății. Bei lapte și suc, pentru ca apoi să bei vin și țuică, adică tărie. Uiți mâncarea ușoară în favoarea celei tari, dar adesea te întorci la ciorbă, la lapte, la pilaf, la mămăligă. Pentru că duritatea te obosește și ai nevoie mereu de odihna mâncării ușoare. Dar pe mine mă obosește duritatea falsă a oamenilor, gesturile lor de tandrețe decrepită, care sunt pline de cop-tură, ambițiile lor sleite, nevoile lor iar și iar iresponsabile. Pentru că vor lucruri de care nu au nevoie, fug după ceea ce le face rău, sunt incorrigibili când vine vorba de poftele lor.

Ochii nu sunt niciodată o eroare¹⁹⁴. Buzele pot uita că te-au sărutat, dar ochii îți spun tot ceea ce trebuie să știi. Însă pentru ochi ai nevoie de suflet, de sufletul tău care privește smerit lucrurile. Durerile de clopot ale conștiinței sale au dispărut când el s-a spovedit. Când a fost iertat de păcatele sale. Ce-ar fi făcut, dacă nu ar fi făcut asta?! Ar fi înnebunit, cu siguranță. Marile noastre păcate sunt povara noastră de care ne scapă Domnul. Numai să fim sinceri cu El și cu noi. Să ne asumăm greșeala noastră și să nu pasăm responsabilitatea. A deschis ușa, a intrat în casă, m-a salutat, i-am răspuns bucuros. Vom mânca în curând mâncarea pe care am făcut-o. Pentru că mâncarea și rugăciunea împreună sunt moduri ale sincerității dintre noi doi.

El ne spune că vom avea parte de închisoarea digitală. Pentru că telefonul nostru știe despre noi mai mult decât propria noastră familie. Vor să vezi panică în toate părțile. Pentru că frica e atmosfera sulfuroasă, irespirabilă, a demonilor. Dar dacă eu aleg să mănânc în pace, nu voi sta cu frica la gât, ci odihnindu-mă în inima mea. Am castraveți pentru masa de seară, ca să îi mănânc cu tava la cuptor, iar arahide în coajă, coapte, pentru când am nevoie peste zi. Și o cană de apă, căci, de atâta muncă și scris, am uitat să mai beau apă. S-a întors din stațiune, m-a sunat pe când eram în mașină și e totul bine acasă. Cuvinte

¹⁹⁴ Când autoarea scrisese: „Ochii mamei erau o greșală”. Cf. Tatiana Țîbuleac, *Vara în care mama a avut ochii verzi*, roman, ed. a XIII-a, Ed. Cartier, Chișinău, 2025, p. 10.

puține, dar esențiale. Pentru că lucrurile importante nu au nevoie de multe cuvinte, ci de sinceritate. Și iar am visat multe lucruri fastuoase, vise în care vorbeam, făceam lucruri aparte, dar pe care le-am uitat la ora 7, la trezire. Trezit cu ele în cap, cu greutatea lor, deși acolo, în vis, făceam lucruri de amănunt, vorbeam cu cineva care mă înțelegea, scriam într-o carte. Însă n-am uitat că le făceam pe toate cu atenție, așa cum scriu și aici, la acest roman, îmbinând tot felul de lucruri importante pentru mine, fiecare din motive aparte. I-am ascultat ieri pe 8zeciști și spunea cineva că poetul era meticulos, că își număra versurile, că avea variante multiple la un vers, lucru înțeles când a văzut manuscrisele sale. Dacă nu ar fi fost manuscrisele, nu am fi știut grija lui pentru opera sa. Dacă nu ar fi fost osemintele lui, nu i-am fi știut ADNul. Și firul ei de păr, în portofelul lui, e pentru ca într-o zi să îl cerceteze subatomic. Pentru că sunt lucruri care se văd și altele care se văd doar în anumite condiții.

Cu Evanghelia în mâna dreaptă și cu metanierul în stânga. Așa era în sicriu¹⁹⁵! Și limba engleză e sfințită de cei care sunt plini de slava lui Dumnezeu. Care vorbesc și scriu în ea cu pătrundere și smerenie. Mâna Sfântului Grigorios Teologul¹⁹⁶ m-a făcut să simt mâna puternică ce ne-a scris teologia lui Dumnezeu. Iar piciorul Sfintei Ana, mama Preacuratei Stăpâne, văzut de aproape, cu nervurile lui, te face să simți cum cei 2.000 de ani de eclesialitate au realitate, au tăria mărturisirii până la noi. Că ereticul, apărut în istorie la un moment dat, are tupeul să spună că „face parte” din Biserică, pe când el neagă Biserica lui Dumnezeu în mod sistematic. Însă Biserica lui Dumnezeu e a celor păcătoși, pentru că ei „au nevoie de pocăință [χρείαν ἔχουσιν μετανοίας]” [Lc. 15, 7, BYZ]. Și mie nu îmi place extremismul teologic, nu îmi plac luptele cu ierarhia Bisericii, nu îmi place separatismul „eclesial”, pentru că Biserica lui Dumnezeu e aceasta, e cea care este, chiar dacă corupția e mușgaiul din toate colțurile. Pentru că, dacă pleci de

¹⁹⁵ Sfântul Cuvios Efrem din Arizona.

¹⁹⁶ Văzută într-o fotografie de aproape.

aici, nu mai e Biserica, ci Iadul. Și cei care cred că experimentează „o eclesialitate” în afara Bisericii, sunt în zona nimicului, a roșcovelor, a rătăcirii orgolioase. Orgoliul fiind parazitul ce strică ordinea canonică a slujirii liturgice. Fiecare își știe rangul său, rolul său în Biserică. Veșmintele fiecăruia îl reprezintă. Glasul fiecăruia face parte din Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii, pentru că glasul fiecăruia contează. Iar tu, credinciosul Bisericii, dacă vii și în taina sufletului tău te rogi pentru toți, te rogi pentru fiecare nevoie a fiecăruia, ai libertatea duhovnicească a iubirii. Pentru că iubirea se poate ruga cât dorește, nestingerită niciunde, pentru că îmbrățișează pe tot omul.

Pielea ei neagră, ca abanosul, ținând în mână un copil alb. Amândoi frumoși, amândoi neprețuiți. Dacă m-aș opri la pielea omului, n-aș afla niciodată sufletul lui. Dacă nu treci peste asperități, nu vei cunoaște dramele lui. Bătrânul și scaunul, bătrânul și marea, bătrânul și așteptarea. Vede ceva în zare, dar nu e sigur. Trebuie să vii foarte aproape, să îți pipăie fața, să îți audă glasul, pentru ca să îți spună pe nume, ca să îți spună cât te-a așteptat, dar, mai ales, cât s-a rugat pentru tine. Ce s-a rugat? Ce l-a spus lui Dumnezeu despre tine? Cât s-a rugat de mult, de simte nevoia să îți spună acest amănunt neapărat? Dar tu simți că a făcut aceasta și că banii pe care el ți-i dă sunt dragostea lui pentru tine. A început să facă glume pe stradă, să le filmeze, după aceea filme de lung metraj, părinții lui n-au crezut în viitorul lui, până când nu a devenit palpabil. De aceea, dacă ai vise, dacă știi că poți să faci ceva anume, trebuie să le faci realitate, pentru că nu te va crede nimeni. E mai ușor să nu crezi, să râzi despre, să nu ajuți, decât să mergi la braț cu el. Copilul tău vrea să mergi la braț cu el, spre orizontul lui, spre viața lui. Și dacă n-ai caracter, degeaba ai funcție. Și degeaba ai bani, dacă n-ai perspectivă. Și dacă n-ai prieteni pe drumul tău, Îl ai pe Dumnezeu în locul tuturor și e de ajuns. Pentru că El e Cel care te trece peste toate zidurile care par înalte până la nori.

A făcut atac cerebral și urmează. Feedurile onlineului sunt ce bagi în tine toată ziua. Mănânci complexitate, mănânci exploziv, senzaționalul stă la gâtul tău ca o lesă. Trebuie să umpli timpii de emisie

cu ceva, OTV s-a întors pentru ca să fie cu tine, vor fi mii de camere în direct pentru ca să vorbească de la fața locului. Vei avea nevoie de ajutorul vecinilor tăi. Ei te vor turna în direct, pentru că mănânci șorici d-ăla bun și nu împarți și cu ei, că d-aia e pomana porcului. Tu cumperi porcul, faci pomană mare, serioasă, și nu mai rămân decât oase și oscioare. Se va transmite fiecare mirare, aproximație, aberație de care sunt capabil. Dacă nu eu, atunci unde? Dacă nu el, atunci care? Cele 4 cântece porno, apărute înainte de praznic, cu glas cristalin de femeie, sunt anti-colinde. Iar anti-sistemul cântă despre greu e cu prunișor, că toate taxele sunt aduse de bolovan la televizor. Vor fi demascări în lanț. Se va face dreptate. Vom găsi corupția în ureche de nevăstuică. Îi vom dezbrăca de aparențe. Îi voi lăsa în pielea goală cu audiența noastră. Nici nu știți ce pierdeți! Comedianții răsuflați să ia aminte! Ușile se închid pentru ca să indice diferența enormă dintre chemat și credincios. Și dvera lasă la vedere aerul cel sfânt de deasupra Darurilor euharistice, care arată că învierea Domnului a fost taină mai presus de cuget.

Când cineva vrea să îți nege faptele, alege pe altcineva care se pricepe la manipularea prin imagini și vorbe. Și te face neom din tot omul care ești. Dar asta, bineînțeles, la televizor și nu la fața locului, că la fața locului minciunile put ca un câine mort lăsat la soare. Doctorul a introdus un cal troian în Spital. A introdus mai mulți „bolnavi” închipuiți, care, la unison, au spus că aud ceva, un glas, în capul lor. Au intrat „bolnavi”, iar acolo s-au comportat cât se poate de sănătoși. Își notau pe cele din jurul lor, ce vorbeau și făceau alții, și Doctorii Spitalului considerau că au un scris „maniacal”. După o vreme, „bolnavii” au recunoscut că se simt „mai bine”, că au fost „vindecați” prin „marea experiență” a Doctorilor și au fost externați cu parafa de bolnavi „vindecați”. Dar ei n-aveau nicio boală! Ei intraseră la Spitalul de Nebuni tocmai pentru ca să demonstreze indiferența cadrelor medicale față de pacienți. Pentru că orgoliul doctoricesc nu i-a lăsat pe Doctori să vadă disimularea bolii. Dacă tu ai spus că ești nebun, atunci ești „nebun”. Dar tu poți să spui orice vrei, pe când Medicul

trebuie să intuiască dacă tu ai sau nu ai vreo boală, că d-aia e tobă de carte, nu?! Dar dacă e „tobă” în aparență, atunci e o tobă contrafăcută, care nu poate fi mâncată de praznic.

Ce să mănânci și ce să nu mănânci de praznic? Mănânci ce ai! Și, când mănânci, e bine să te închini și să mulțumești de multe ori pentru ceea ce ai pe masă și în casă și în buzunare. Îți face mult bine mulțumirea în loc de cârcotirea continuă. Se zice că a rămas văduvă de colțată, că da cu coții în bărbatul ei. Ăla a băut ce-a băut, și-a făcut sânge rău și a murit. Și ea, acum, se tânguie toată ziua, îi e greu, pentru că trebuie să le facă pe toate. Dar devii recunoscătoare numai atunci când vezi ce ai pierdut. Când ai, dai cu piciorul. Dar când nu mai ai, atunci îl recunoști pe om la justa lui valoare. Și godinul face căldură, se încinge repede. Puțină sorică¹⁹⁷, aprinsă sub, și începea să facă ouă în tigaie pe pirostrie. Câinele legat în lanț lătra când simțea mirosul de mâncare, ca să-i dai și lui, iar căprița sărea peste tot, căci ea era copilul neastâmpărat al curții. Nu puteam să o întrec la agilitate. Eu mă urcam în nuc cu atenție, dar era mergea pe casă ca pe ciment. Și Doctorul zice că am uitat multe din trecut, nu pentru că avem o memorie proastă, ci pentru că atunci eram preocupați cu supraviețuirea și nu cu memorarea lucrurilor. Mai degrabă, am uitat lucruri pentru că nu ne-au interesat în mod real. Eram prezent în lăuntrul meu, eram interesat de ceea ce simțeam și nu de ceea ce vedeam în jurul meu. Și de aceea am uitat multe amănunte. Dar dacă cineva mi le-ar povesti, cred că le-aș recunoaște în cea mai mare parte.

Pozele de familie, cele cu zâmbet, sunt adesea mască socială. Amoniții, niște moluște fosilizate¹⁹⁸, erau vânduți lângă cristale, pietre, geode, clustere, minerale¹⁹⁹. Turmalina neagră, acvamarinul, brazilianitul e galben, geode de cuarț, celestina e un alb spre negru²⁰⁰. Se

¹⁹⁷ Bețe uscate de floarea soarelui. Zise și cotoare.

¹⁹⁸ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Ammonoidea>.

¹⁹⁹ Cf. <https://universulcristalelor.ro/>.

²⁰⁰ Ibidem.

vindeau în apropierea cărților, alături de cafea, mâncare, vin fiert, câte o kendama, care înseamnă sabie și minge²⁰¹. Fotografii de decor, de vânzare, de publicitare. Și am trecut, fără să vreau, prin cadrul unei filmări, pentru că eram atent la el și ea, dar nu și la cameraman. Și acesta mi-a prezentat situația gestual și tot gestual mi-am cerut și eu iertare. Cafegiul s-a fotografiat cu un politician, un scriitor era fotografiat când dădea autografe și era roșu în obraji de plăcere sau de nervi, și se trăiește în logica rânjetului afișat în poze, când surâsul e deja prea mult pentru cunoscători. Dar pe cine interesează bunul simț în poze, când deșănțarea e cuvântul la modă?!

Divele care cântă colinde fac grimase de prost gust. Politicienii ne mint pentru că ei consideră că avem standarde joase în materie de realitate. Suveranitatea e în Constituție, dar trebuie să îți fie și în inimă. Chichițele avocațești sunt legale sau ilegale, depinde ce te interesează mai mult. Onorabilitatea n-are întotdeauna sacou, dar are mâinile bătătorite de muncă. Și cel care sintetizează în cuvinte e cel mai bun Președinte, pentru că nu trebuie să ne explice ore nesfârșite ceea ce poate să ne spună în 3 minute. Graba noastră este eficiența lui. Dacă nu îmi bat gura cu el înseamnă că are cap bun. Ce te faci când spui cuvinte nesfârșite și nu ajungi la niciun rezultat? Ori pleci, ori chemi pe altul, că o fi vreunul în firea lui în companie. Când văd o femeie care bea îndelung o cafea, știu în mod sigur că nu e soția mea. Și când unghiile ei sunt din cale afară, știu foarte sigur că singurătatea nu e întotdeauna o boală.

El avea un post unde fila un detașat rus, zise el, cel cu bărbuță. Îi filează o lambă lu' ăsta? Se zice lampă, Dragoș, ți-am mai spus asta! Și poți spune istoria cum vrei, cum îți place, după interese, atâta timp cât nu aduci probe. Povestitorii fără probe se numesc mitologi. Aia care înșiră basme nesfârșite la proști și vor ca ele să fie receptate ca „adevăr”. Când ideologii își răsfiră părerile lor despre prezent, ei se gândesc la un trecut care nu poate fi reînviat. Și, fiind experți în

²⁰¹ Cf. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Kendama>.

trecutul pe care nu-l cunosc, dar la care visează mereu, și prezentul lor e un dezastru ambulant. Și când el își mângâia soția vopsită blond, deasupra era scris: „a realizat că soția lui nu e fragilă ca o floare, ci fragilă ca o bombă”. Și o mângâie în continuare, pentru ca soția să nu-i explodeze. O soție explodată e ca o rachetă cu rază lungă de acțiune. Tocmai de aceea el o mângâie des, pentru ca situația în Golf să fie în siguranță.

Îi joacă vestea Mădălinii, că se mărită și ea, săraca. Fratele de mână e cu cocoșul în mână, cu ditamai cocoșul viu, nu cu bradul ca pă la noi, împodobit cu beteală, iar alaiul chiuie și flutură prosoapele primite. Lăutarii, prin spate, nu se văd, dar se aud, că sunt tineri mulți la petrecere. Asta care filmează e blondă și, când dădu în față, văzui că fratele de mână avea cocoșul în stânga, dar vin roșu, în sticlă, în dreapta. Că atunci când chiui, mai tragi și la măsea, pentru că bucuria de acest fel e și euforie. Când mireasa arunca turta pă vremuri o arunca peste casă, în Cruce. Acum o împarte la invitați, bucată cu bucată, că e păcat de turtă să se piardă în zbor. Sau când terminai via, nu o culegeai bob cu bob, ci mai lăsați struguri prin ea și pentru alții, pentru oamenii sărmani, dar și pentru păsările cerului. Ca să vină și ele să mănânce. Te duceai cu mireasa la udat, stropeai în semnul Crucii, aruncaai vadra cu piciorul. Luai altă apă, veneai acasă, toți erau plini de bucurie, pentru că se însura și se mărita doi de-ai lor, de-o vârstă cu ei. Că, deh, Maică, se pierde obiceiurile, dacă nu le cunoști! Dar, mai ales, dacă vrei să le uiți. Dar prin asta și Nunta se golește de frumusețea ei comunitară, pentru că le faci pe toate dezlipite de comunitate.

Însă nevoia de intimitate nu e antagonică cu nevoia de viață socială. Cel care iese și petrece și se plimbă nu se pierde în ceea ce vede și în ceea ce face, ci acumulează neîncetat. Totul e firesc, totul vine de la sine. Dacă alergai la 3 ani vrei să alergi și la 80. A băut apă mai mult decât bea. Ghimbir, lămâie, ceaiul verde accelerează arderea grăsimilor, avocado, broccoli. Textele în cuneiformă sunt la fel ca textele în limba română: importante pentru cine le înțelege. De ce a divorțat

mireasa a doua zi după Nuntă? Pentru că nu a avut prea mulți invitați din partea soțului!...Banii, se pare, că sunt mai importanți la unii decât iubirea și viața împreună. Iar răbdarea nu e bună doar la așteptarea trenului, care întârzie și dacă vrei și dacă nu vrei tu, ci e bună și când vrei să slăbești. Trebuie să ai răbdare, să nu te grăbești, căci dacă vrei să slăbești, ai să slăbești. Iar în platoul de televiziune sunt trei, cu moderatorul patru, și toți au un zâmbet complice. Că subiectul e deja subînțeles, trebuie numai să îl developezi și publicului. Moderatorul este enervant cu oamenii țință, nu cu prietenii. Cu prietenii se trage de șireturi, glume peste glume, intimități, dar când vine dușmanul de clasă e promptitudine și profesionalism, deși la carte se spune să n-ai mamă, să n-ai tată cu niciunul, pentru că tu ești un profesionist, un jurnalist. Compromiterea jurnalismului e pe bază de cancan. Lipsa de probe e vorbă lungă. Și privitorul de acasă, cel amețit de bere și de munca de la serviciu, când stă și vede comedia jurnalistică de la televizor, consideră, ca și copilul fără chef de muncă, că totul este ieftin. Mi se cuvine, pentru că nici alții nu fac mari eforturi pentru banii lor. Jurnalismul fără efort, corupția cu bani, lipsa de cătușe la cine trebuie sporesc blazarea socială. Ești indiferent față de vot, față de serviciul tău, față de familia ta, pentru că nu mai crezi în Dumnezeu, nu mai crezi în oameni, nu mai crezi în dreptate. Trăiești ca și când n-ar trebui să fii responsabil. Și prin iresponsabilitatea ta induci și altora virusul ratării. Că ce e viața, zici tu, dacă nu o lene perpetuă?! Și Domnul l-a numit nebun [ἄφρων][Lc. 12, 20, BYZ] pe cel care căzuse în iubirea de sine a lenei. Pentru că își nega potențele, își nega vocația, creșterea duhovnicească, reducându-și viața la o ratare veșnică.

Curmalele, pâinea deșertului. Noi le cumpărăm fierte și uscate la soare, de aceea gustul lor e mult mai intens. Mi se par mult prea dulci pentru gustul meu de acum, de aceea prefer smochinele. Dar și pe acestea în ritm mic. Pentru că toată ființa mea îmi spune imediat cât trebuie, cât am nevoie. Și interpreta, cu regret, mărturisește că fericirea ta îi deranjează pe alții. Mama lui M. își bate joc de Educațiile care au principii în loc să își educe copilul cu și mai multă

conștiință. Că dacă ești mamă, atunci de conștiință ai nevoie în primul rând, de privirea clară asupra a ceea ce trebuie să faci și să nu faci pentru copiii tăi. Nu îi poți încuraja în mofturile lor, nu îi poți încuraja în delăsarea lor, nu îi poți încuraja să fie nesimțiți și să urle peste tot. Că dacă fac asta acasă, fac peste tot pe unde se duc. Și, când ajunge la Grădiniță, nu mai ai probleme cu Educatoarele, pentru că acelea îți vor lăuda copilul pentru virtuțile sale. Telefonul e tactil, te învață să fii sensibil cu geamul lui. Mângâierea e și ea atentă. Îi atingi fruntea, îi dai părul într-o parte, o privești în ochi cu seninătate, cu iubire, cu toată încrederea ta. Câte poate să facă dragostea? Nu vei afla decât atunci când te va iubi, când te va ține în brațe numai pe tine, când va avea ochi numai pentru tine.

Letterele tipografice greoaie sunt acum tastele mele, cele imediate, negre, pe care apăs cu bucurie. Nu știu să cânt la pian, dar știu să cânt toată ziua la ele. Și cântecul meu e un scris de multe cărți. Își acuză mama de durerea ei, când durerea o copleșise, fără ca să facă ceva pentru diminuarea ei. Scris mic, enervant, pe care parcă nici nu l-am văzut atunci când am cumpărat cartea. Și când mamele stau stană de piatră, tații beau, cad pe unde apucă și adorm acolo. Fiecare mesaj e o apropiere mai mare de casă. Las pictura pentru mâine, nu vreau să o încurc, pentru că astă seară punem racii să fiarbă, apoi îi prăjim în tigaie ca pe creveți. Prăjim ce e de mâncat din ei. Și mâine, după scrisul de dimineață, voi picta în pace, ca să închid bolta tabloului. Am schimbat cărțile, a doua cu litere mai mari, odihnitoare. Tot Înzmormântare, dar a noastră, ortodoxă, nu poloneză și romano-catholică precum e în cealaltă. Pedanteria stilistilor, când caută într-adins cuvinte grele, care n-au nimic cu contextul. Sau folosesc un franțuzism sau un anglicism, când neaoșul nostru le era la îndemână și, traducând cuvântul străin, ajungi tot acolo. Dar le place să vezi, să remarci, să constați că ei au muncit îndelung la scriere și că nu ai cumpărat orice. Dar stilistica pură e tocmai asta: un orice, nu o experiență de viață! Și eu am nevoie să cunosc experiența plurală a autorului, grija lui față de mine și față de limba română, constanta lui

venire spre public, spre publicul care îi mănâncă din palmă toate cuvintele. Spune-mi ce să-ți mai spun? Ce să-ți mai spun despre mine, ca să vezi cât de mult te iubesc?

Privirea lui rece de sub ochelari. Și palma de scris despre el, despre ce romane a scris. Și dacă i le-am citit aproape pe toate ce am făcut? Am găsit aceeași ieșire a lui în afară, în diverse personaje, dar nimic despre el cu subiect și predicat. El poate să vină și să îmi reproșeze că e în tot ce a scris, că despre el a scris peste tot și e adevărat acest lucru. Dar aș fi vrut să-mi spună lucruri clare, într-o destăinuire de suflet, nu pentru ca să îl cunosc mai mult (că l-am înțeles în mare măsură), ci pentru ca să-l iubesc la modul firesc, așa cum se întâlnesc oamenii de excepție și se împrietenesc. Că scrisul este despre firescul iubirii dintre oameni. Da, despre asta! Și nu despre tăceri, nu despre aluzii, nu despre ascunderea adevăratei fețe.

Și ca să îl convingă pe comentator, i-a arătat că unghiile ei sunt pe set. Adică și la mâini și la picioare poartă alb. Și asta pentru ca acela să nu mai fie invidios pe faptul că ea este o femeie îngrijită. Dar dacă o întreba despre alte lucruri? Ar fi fost la fel de promptă și pentru ele? Tineri se duc grămadă la M*c pentru prețurile mici, dar nu și pentru calitatea mâncării. Merg grămadă pe străzi, stau grămadă în autobuz. Grămada pare a fi gașca, de gașcă. Pe când eu am nevoie de spațiu, de lărgime, de libertate interioară, de dialog. Restaurantul trebuie să aibă diversitate și nu uniformitate. Tu trebuie să fi citit altceva decât mine, pentru că e normal să îți alegi cărțile. Schimburile de idei sunt entuziasm, sunt dorința de a afla. Și mă pui în postura de a căuta gusturile tale, dacă m-ai făcut curios cu ceva anume. Detest falsele reclame, cele care nu vând lucruri calitative. Iar Jeni²⁰², când își face scheciurile ei, sunt cu bătaie lungă, despre adevărurile familiei, astea care se bagă sub preș peste tot. E pe vechi, ca și Doru Octavian Dumitru, care creează personajul din realitatea constrângătoare. Că e bine, la petrecere, să mai dai și cu apă pe gât, nu doar cu vin. Iar când se duce la

²⁰² Jeni Nicolau.

Cimitir și își plânge soacra, îi face o trecere în revistă benefică, pentru că și aceea a făcut de toate la viața ei și își merită cu prisosință caracterizarea. Miștocarii recenți vin cu duritatea vulgarității, ca să prindă teren, dar cu ea nu fac decât să se ghetoizeze. Că dacă nu ai plaja, toată plaja, ci doar o porțiune, pe cea de la nudiști, nu faci o reală vânzare de umor, ci doar pentru o facțiune. Așa cum era hip hopul la început, crezând că organele genitale sunt muzică. Dar muzica e elastică, trebuie să știi ce să pui în ea, și poți să faci un hip hip românesc filosofic, teologic, cultural, atâta timp cât ai curajul să vorbești pentru toți. Și Gani²⁰³ e exemplul nostru bun. Își urmărește rimele, dar îți pune în față adevăruri, sinteze ale realității. Și tu, tânărul cu aspirații bune, te simți bine când o auzi, pentru că înțelegi că se poate face muzică și la modul deștept, nu doar șmecheresc.

Unchiul își învață nepotul să joace și ăla, având 4-5 ani, îi imită toate mișcările. Copiii care cântă precum adulții, mimându-le gesturile, grimasele, strigăturile, dar care nu înțeleg ce cântă, care nu știu cât dramatism e în cântecul pe care îl maimuțăresc. Filele video făcute cu AI rescriu realitatea cel mai adesea sau sunt bizareri. Și gustul pentru irealitate e o depărtare și mai mare de noi înșine, care nu ne face deloc bine. Dacă îl iubești trebuie să înveți și să îl urmezi în alegerile lui. A-ți urma bărbatul înseamnă a înțelege nevoia de a fi ca el. Și nu poți să simți ce simte el, dacă nu faci lucrurile lui. Demagogii vorbesc adesea despre demagogie. Și dacă nu o aștepti acasă cu bucurie, nu mai ai multe de spus pe tema căsniciei. Pentru că doar iubirea le rabdă pe toate și le înțelege pe toate.

Am terminat de pictat *Tăcerea memoriei* dimineată, la 7. 36. Și în el atenționez asupra faptului că memoria e calea imediată spre abisul vieții noastre, spre înțelegerile noastre esențiale și că nu e o arhivă de date disperate, așa cum e memoria computerului nostru. Dar că ea e vie și pentru alții atâta timp cât vorbim despre ea, atâta timp cât o scoatem la lumină. Și pe mine mă enervează mult tăcerea,

²⁰³ Contul ei de YouTube: <https://www.youtube.com/@ghanizzle>.

nevorbirea oamenilor despre ei înșiși. Căci prin asta ne privează de multe lucruri importante, de conștiință. Taci și te uiți pe tine însuși, dar, prin uitarea ta, te ștergi cu totul din memoria celorlalți. Nevorbirea despre tine e o sinucidere a ta în memoria oamenilor. Te auto-excluzi din istorie, din memoria istorică, dacă nu vrei să rămâi în memoria celorlalți. Și timpul cât am pictat mi-a transformat mintea din discursivă în contemplativă. Pentru că mă rog, mă gândesc la tot felul de lucruri, mă includ în ceea ce pictez și prin aceasta mă odihnesc în alt fel decât scriind. Și când scriu sunt plin de rugăciune, dar cuvintele îți cer să le urmărești, să mergi după ele, să gândești în termenii simțirii tale. În tinerețe pictam cu culori vii, pline, nu mă interesau culorile șterse. Iar acum mă văd tot mai mult decolorând ascetic culorile. Ca să le simt ale mele trebuie să le atenuez. Pentru că și lumea mea interioară e una care le atenuează continuu. Pe de o parte am nevoie de lumină, de punerea în relief a culorilor, dar, pe de altă parte, excesul de lumină mă orbește, mă obosește la ochi. Și îmi stabilesc lumina în așa fel încât să nu mă obosească, ci să mă facă să cobor în mine însumi în pace și să pot scrie.

De mai multe ori m-am întâlnit pe stradă cu chinezi sau japonezi și am avut impresia de privire goală. De privire care nu te vede, care nu e interesată să te privească. Când mai vedem câte un film al lui, ne enervează tot timpul faptul că scientistul are privire goală, inexpresivă, care nu îți spune nimic. Aleargă, se cațără, e dinamic, dar n-are nimic de-a face cu transmisul prin privire la care alții excelează. Sau, dimpotrivă, vocea e arma lor, îi recunoști după modul cum pronunță cuvintele sau printr-o anume trăsătură a corpului lor sau printr-o anume dexteritate. Și dacă nu îți aduci aminte de el e semn că e un actor al nimănui. Nu reprezintă pe nimeni, se prezintă doar pe sine, și prin aceasta nu devine exponențial. Glasul de radio n-are nevoie de sublinieri. Televiziunea te pune cu totul în ramă, dar lucrul unic e cel care rămâne și definește omul. Și vorbirea continuă a lui Dan Diaconescu, care vine din nevoia lui de a povesti, de a lămuri lucrurile, e definitorie pentru el. Pentru că a trecut peste limitele admi-

sibile ale unei televiziuni, a devenit emblematic pentru ceea ce înseamnă lămurirea situației, de aceea te gândești la el ca la cel care nu lasă lucrurile nediscutate, ci le întoarce pe toate părțile. La polul opus, taciturnul, cel care vorbește pentru sine, care nu e interesat să fie explicit, e dubios. Țsta vorbește prea mult, vrea să îți spună totul, și prin asta e prietenul tău, e confidentul tău, pe când dubiosul ține totul în el. Se teme? N-are curaj? Nu vrea să aflăm cine este? Atunci, dacă nu vrea să aflăm, pe cine a omorât, pe cine are dușmani, cine e el?! În societate, cât și în mediul carceral, cel care tace e dubios, se ascunde. Poți minți la greu publicul, poți vorbi nonstop și să nu spui nimic, dar când este elocvent, omul vorbește, domne, vorbește bine! Și dacă vorbește, atunci e acceptabil.

Și Pastorul exclus, care și-a făcut „biserica” lui și prin aceasta este „în descendență apostolică” închipuită, vorbea despre caracter, despre cât de important e ca omul să fie om de caracter și nu o lichea. Și i-am dat dreptate, că adevărul e adevăr! Pentru că omul de caracter recunoaște și binele altora, nu doar binele său. Licheaua vede „lucruri bune” numai la sine și bălării la toți ceilalți. Dar când ești om de caracter îți asumi tot timpul cine ești și ce faci. Asta, paradoxal, când el nu admite firescul lucrurilor: că dacă apari „eclesial” în secolul al 21-lea nu ai nimic de-a face cu Biserica. Dar pentru firescul lucrurilor trebuie să ieși din înșelarea ta demonică, pentru a fi om de caracter și în ceea ce privește lipsa ta de eclesialitate. Și, pe cale de consecință, să te faci robul Bisericii, prin renunțarea la erezie și prin Botez sacramental, pentru ca să trăiești eclesial până la sfârșitul vieții tale. Și cât caracter trebuie să ai ca să admiți adevărul? Câtă bunătate trebuie să ai față de tine însuși ca să renunți la moartea ta sufletească?

Teleenciclopedia²⁰⁴ era aspirația spre universalitate a omului sub socialism. Auzeai că mai există și alte lumi în afara lumii tale. N-aveam ideea de călătorie, pentru că n-aveai voie să vezi lucruri interzise. Dar dacă, în adâncul meu, s-a format această nevoie de a călători

²⁰⁴ A se vedea: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Teleenciclopedia>.

e pentru că au existat amănunte de acest fel în această scurtă emisiune. Desenele animate erau și ele pregătiri pentru viitor. Nedreptatea era reparată imediat. Aspirația spre desăvârșire era ascunsă în frumusețea și în voinicia unor personaje. Și dacă Dumnezeu și Biserica Lui erau realități ocultate în vechea mea lume, noua mea lume de după decembrie 1989 a însemnat revelarea adevărului total. Pentru că Dumnezeul nostru a devenit Dumnezeul meu și, cunoscându-l pe El din intimitate, mi-a luminat întreaga existență și istorie. Nu mai ocultați adevărul, oricare ar fi acesta! Nu-l mai minimalizați, nu-l mai aruncați la coșul de gunoi! Pentru că adevărul este fundamentul vieții noastre și nu o realitate nesemnificativă. Și atât de mult mă umplu de adevărul lui Dumnezeu scriind la Dogmatica mea încât sunt plin de veselie tot timpul. Pentru că scot adevărul Lui din Scriptura și din Tradiția Bisericii și le pun în cărțile mele de teologie, pentru ca inima mea să ardă tot timpul de dragostea Lui.

Și-au făcut case cu etaj după ce au stat în maghernițe toată viața. Au renunțat la cai în favoarea mașinilor, dar și-au pierdut obiceiurile lor străbune. Când renunți la un cuvânt renunți la un întreg mod de a fi. Când ieși din ritmul muncilor câmpului nu mai știi în ce anotimp ești. Și când nu trăiești eclesial nu mai ai sărbători, nu mai ai bucurii tainice. Monahul care s-a rugat pentru pisicuța lui răpită de vultur și a primit-o înapoi în mod minunat. L-am văzut cu ea în mână, bucuros, într-o fotografie²⁰⁵. Iar cel care scrie falsul jurnal de Profesor duce absurdul situației și mai departe, pentru că diriginții trebuie să asiste copiii la teme și nu proprii lor părinți, acasă, în liniștea căminului lor. Părinții, negându-și rolul lor fundamental în educația propriilor copii, își aduc contribuția certă la ratarea acestora. Un copil trecut de examene cu intervenții parentale e un copil care n-are picioare să alerge. Trebuie să alerge de unul singur. Trebuie să se învețe cu greul. Trebuie să se pregătească pentru greutățile multiple ale vieții sale. Dacă nu îl lași să cunoască greul îl vei handicapa pentru toată

²⁰⁵ Se numește Filimon și e din Athos.

viața. Și un copil în scaunul cu roțile al nesiguranței e un copil al nimănui.

Au fost traduși în mai multe limbi și am simțit limba română, limba sursă, în traduceri. Asta fac și eu însumi când mă traduc într-o altă limbă: mă duc cu modul meu de-a fi în acea limbă. Pentru că trebuie să traducem personalizat, cu multă grijă la nuanțe și nu nivelator. Vreau să fiu acolo și nu într-o limbă aproximativă. Pentru că nu avea bani pentru a intra în tribună, s-a urcat pe un deal, a dat zoom la telefon și a comentat meciul de fotbal de la distanță. Pentru că se bucură de dinamismul fotbalului, așa cum eu mă bucur de adevărul celor scrise. Iar când vrei să faci un anume lucru, găsești soluții, te pui în situația de a înfăptui, pentru că ești cu totul în ceea ce faci. Și dacă n-ai bani de Paris, ca să te săruți în fața turnului, îl găsești la Slobozia, dar și casa din Dallas, despre care ți-au vorbit părinții tăi. Pentru că se uitau cu ochi lacomi la averea americanilor, în speranța că și ei vor ajunge bogați stând acasă. Da, trebuie să saluți! Să fii atent la cei din jurul tău, că nu știi de unde iese scrisul. În goana după subiecte nu mai suntem atenți la firescul vieții noastre. Deși, de acest firesc, ține toată sănătatea noastră sufletească.

În p. 89 a amintit de Dioști²⁰⁶. Există! Îmi place să caut lucrurile ascunse din cărțile altora. Sunt transcortalitate²⁰⁷. Mamaia Floarea, când nu avea portofel la ea, își ținea banii mari într-o batistă, legați în batistă, pe care o băga în sân. Am văzut un bărbat ținându-și banii la ciorap, în ciorapul de la piciorul drept, pentru ca să nu fie furat. Metode de prevenție a furtului. Nu e mitologie nici treaba cu salteaua, cu ținerea banilor la saltea. Pentru că, dacă nu sunt puși la saltea, sunt altundeva în casă. Și îi ai cu tine, pentru că sunt banii tăi de trăit. Cărțile sunt despre viață, dar viața ta e cu bani, plătind în stânga și în dreapta nevoile tale. Că de răs toți sunt buni, dar să te ajute nu le dă ghes inima. Și dacă nu ai banii tăi ești în plop și plopul în aer, o meta-

²⁰⁶ A se vedea: <https://primariadiosti.ro/despre-diosti.php>.

²⁰⁷ Informații de dincolo de carte.

foră atât de realistă despre faliment. Căci falimentul personal înseamnă a nu avea rădăcini, a fi o frunză în vânt, a fi dus de vânt oriunde, a trăi din mila altora. Își amintea anii de sărăcie, anii în care nu își putea permite decât strictul necesar. Nu i-au lipsit multe, pentru că nu și le dorea. De ce să îți dorești lucruri pe care nu ți le poți permite?! Nu faci altceva decât să îți amărăști inima. Planuri de cumpărături sau de călătorie îți faci pe măsura banilor tăi. Dar, când nu ai, te bucuri doar de puținul tău, pentru că e puținul pe care ți l-a dat Dumnezeu și îți este bine. Pentru că binele e când te bucuri de ce ai, când ești mulțumit cu ce ai, fără să faci comparații cu alții. Comparațiile nu fac decât să te amărăscă, să te separe de toți, să te facă ranchiunos, când tu trebuie să fii liber și bucuros în inima ta.

Când mama lui l-a prins masturbându-se, ea l-a dus în lanul de floarea soarelui. Tot drumul e construit ca o cădere în Iad. Nu ai dubii. Și când te așteptai la un incest idilic, autoarea, cu zâmbet pedagogic, pe care nu îl avusese până atunci, a pus-o pe mamă să îi anunțe boala ei: un cancer nemilos. Personajele altora pot să fie și ale mele. Le pot spăla de anumite apucături ale lor, le pot pune alte vorbe în gură și le pot folosi ca personaje din afară. Ale mele mă reprezintă, dar cele din afară sunt pentru dialog sau pentru ceartă. Cearta cu lumea de la Dimitrie Cantemir sau de la Anton Pann. Pentru că adevărul lui Dumnezeu e adevărul omului, iar pofta lumii e decadența ei. Și dacă pui în gura cuiva decadența, atunci trebuie să îi dai replica. Însă autorii români preluaseră tema întrebărilor și a răspunsurilor teologice din teologia patristică, de la Sfinții Părinți ai Bisericii, care dialoghează mereu cu lumea lor. Pentru că trebuie să ai mereu un răspuns mântuitor pentru lumea ta, răspunsul lui Dumnezeu pentru noi.

Devalorizarea voită a romanului. Insinuează că l-a scris ca sfat psihiatric, deși amănuntele ei sunt scriitoricești. La fel cum alții introduc manuscrisul găsit sau schimbul epistolar, ei scriind totul de la cap la coadă. Călătoria spre sau întoarcerea din sunt momeala. Pentru că autorii vorbesc dincolo de intrigă. Suprapunerile narrative sunt calea spre înțelegere. Sensurile multiple sunt parabolice. Și când citești un

roman nu trebuie să cauți logica imediată, ci răspunsurile pentru propria ta viață. Și de ce citești un roman? Pentru că, într-un anume fel, vorbește despre problemele tale. Despre căutările tale profunde. Și îți dă răspunsuri neașteptate. Iar el s-a îndrăgostit în cele din urmă, numele ei fiind soartă, o altă rătăcire păgână aidoma vieților multiple. Dacă soarta e predestinare, e negarea libertății noastre, basmul vieților multiple, al reîncarnărilor, e cel care relativizează persoana umană și unicitatea ei. Pentru că teologia păgână nu avea revelația persoanei și a relației ei adevărate cu Dumnezeu. Numai când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, noi am aflat cine e omul: intimul lui Dumnezeu, și la ce înălțime e chemat el: la îndumnezeirea lui.

Bomboanele poleite, cele pentru brad – numit adesea pom, ca trimitere spre Pomul vieții –, nu mi-au plăcut niciodată. Erau ceva suspect. Se vând la kilogram acum. Și în locul betelii de odinioară, acum se preferă luminițele multe sau ledurile. Multă artificialitate în locul naturaleței. Însă plantele și arbuștii din casa noastră țin loc de brad, fără să le împodobim, pentru că verdele lor sunt podoaba. A fi cu noi înseamnă a ne bucura. Și ne bucură prin viața și fragilitatea lor, prin seninătatea lor, aceea de a ne fi prietene tăcute în fiecare zi. Nimic despre moartea ei și trece la spitalizarea lui. Detaliile clinice, ca și la F., părut „interesante”, nu sunt. Cele mai interesante sunt gândurile simple, adevărate, pe care le trăiești. Dar despre care cei doi autori n-au avut timp să scrie, pentru că li s-au părut „neinteresante”.

Sunt sunat de numere necunoscute, uneori deschid și tac. Și se tace și din partea cealaltă. Fraude financiare. Tăcerile de la capăt de fir sunt lupii care mârâie și vor să te încolțească. Am început alt roman și în asta e femeie, o femeie care a înțeles că scopul alergatului este istovirea²⁰⁸. Și își alege nume internaționale, care nu spun nimic celor de limbă română, dar favorizează traducerile. Și dacă îți spun că e plictisitoare, o să se supere, dar e adevărul ei. Pentru că o doare nici-

²⁰⁸ Tatiana Țîbuleac, *Când ești fericit, lovește primul!*, roman, Ed. Cartier, Chișinău, 2025, p. 7.

unde de cititor și scrie doar cu ea, la normă. Și e năucitoare indiferența asta față de tine, de mine, de toți, dusul și întorsul prin lume fără sens, fără împlinire. Mâncăți bine, odihniți, se plimbă fără rost, fără să gândească, fără să aibă vreun plan. Scopul lor este de-a nu avea niciun scop. A arde timpul înseamnă pentru ei a fugi de ei înșiși. Și de ce ți-e teamă sau silă de tine însuți într-atât de mult, încât să nu vrei să lași nimic în urma ta?! Unii sar după morți în groapă, pentru că îi iubesc și nu vor ca ei să fie îngropați, pe când alții îi îngroapă imediat, ca să nu-i mai vadă la față. Fața e iubită sau detestată. Îmbrăcată în mireasă, era bucuria, speranța lor. Și-a pus ștreangul de gât pentru un băiat, sinucidere din dragoste, și au venit mulți de la Liceul lor. Plâns mult, tânguire. Ne-am întors cu ultimul tren, cu un marfar, călătorind pe platforma de lângă tampoane. Pentru că un lucrător CFR ne-a dat pontul acesta și așa am putut să venim cu bine. O călătorie neașteptată, cu zgomotul trenului pe șine, cu mirosul câmpului, cu arbuștii de pe lângă calea ferată, cu liniștea dulce a verii. Și când am văzut stopul de la Roșiori, unde trenul a oprit o vreme, am coborât și am luat-o pe jos, prin livada care acum nu mai este, dar care rămâne bucuria copilăriei mele. Pentru că prunii, vișinii, caișii, nucii, gutuii erau la un loc și noi, copiii, îi descopeream în fiecare an plini de roade și de necunoscut.

Geografia interioară a lumii noastre nu se modifică la fiecare uragan. Pomii rămân acolo, oamenii pe care i-am cunoscut au cu toții casele lor, apa râului este aceeași, prietenii nu mor când mor, bucuriile noastre sunt vii, chiar și atunci când se sting. Și acest lucru este cel care ne salvează. Atemporalitatea din noi înșine ne face bine. Pentru că lucrurile care au pierit sunt în noi pe mai departe. Iubirea pentru ele este în noi pe mai departe. Și nu trebuie să ne reinventăm sentimentele și amintirile, pentru că ele sunt în noi pe mai departe, cresc în noi mereu și sunt binele și împlinirea vieții noastre. Vorbim pe WhatsApp în timp ce se întoarce de la Școală. Și îmi reproșează că iar nu m-am odihnit deloc toată ziua. Dar eu îi spun că nu m-am odihnit, dar m-am împlinit din destul pe ziua de azi. Și împlinirea aceasta mă

face să mănânc și să dorm în pace cu Preoteasa mea. Pentru că sunt zile când trebuie să scriu, să scriu neapărat, pentru că sunt plin de ce am de spus, iar în altele, când simt că am nevoie cu adevărat, mă odihnesc, căci simt cu toată ființa mea că nu mai pot. Pentru că am nevoie de odihnă reală, multă.

Când fotografiile ne arată doar spații vaste, de la înălțime, care îți taie răsuflarea prin grandoarea lor, ei ne spun în subsidiar că nu văd deloc măreție în lucrurile mici, de lângă noi, din banalitatea noastră. Pe mine mă bucură vastitatea, sublimul, măreția lucrurilor, dar deopotrivă și smerenia, simplitatea și cuminența lor. Și de aceea fotografiez și în apropiere, dar și în depărtare, fotografiez stări, momente, adânciri, înțelegeri de sine. Pentru că toate au greutatea lor, importanța lor la un moment dat. Și modul cum le-am văzut înseamnă totodată și modul cum le-am înțeles. Și dacă le port în mine, ele vor fi altceva decât fotografiile din terabyte. Vor fi parte din cugetarea mea, din sensibilitatea mea, din modul în care eu îmbrățișez oamenii. Și când îmi revăd fotografiile îmi îmbogățesc memoria, dar ea sintetizează lucrurile, pe mai departe, în felul ei și nu cu exactitate fotografică. Și nici nu mi-aș dori să fiu un robot fotografic, care să rețină lucrurile aidoma, ci sunt om și oamenii își fac propria lor sinteză numită viață, numită împlinirea lor.

Autoarea, în sensibilitatea ei, ne spune că avem grijă ca o mamă de copilul care am fost²⁰⁹. Avem o comportare maternală față de copilăria noastră, pentru că ne simțim și acum vulnerabilitatea, inocența, curiozitățile riscante. Și trebuie să fii atent la copilul din tine, să îl protejezi, să fie bine în continuare, pentru că el e începutul sincerității tale. În visul de azi-noapte am fost la Însmormântarea bunicului meu Marin ca Preot, deși nu eram Preot pe atunci, dar mi-am dat seama de ceva absolut important: că visele mele, deși se petrec pe spații mici, vizează universalitatea. Că ele sunt simbolice, că văd una, dar înțeleg alta mai apoi, pentru că sunt poeme pline de metafore. De ce, într-o

²⁰⁹ Simona Popescu, în romanul *Exuvii*.

anume parte a visului, eram foarte bucuros de această înțelegere a universalității? Pentru că am înțeles aceasta în vis, nu la trezire. Căci viața din vis era una, dar, în același timp, gândirea din vis era altceva. Și acolo, în mintea mea din vis, mi-am dat seama că ceea ce văd nu e același lucru cu ceea ce înțeleg. Că e mult mai mult, că înțeleg substratul simbolic a ceea ce văd. Și de ce, după aceea, mi-a căzut o măsea în vis? E o desprindere de ceva din trecutul meu? În măsele, în ceea ce mestec, e și trecutul trăit, dar și viitorul pe care trebuie să îl mănânc. Și la Însmormântarea din vis am îmbrăcat reverenda mea de acasă, cea de rugăciune, îmbrăcată direct pe piele. Pe cea care mi se umple imediat de transpirație pe timpul verii. Dar nu există asceză fără transpirație! Când mergem cu botezul suntem numai transpirație, dar trebuie să intri, să mergi, să vorbești, să cobori, să schimbi frigul cu căldura de zeci de ori, să cânti, să zâmbești, să dai sfaturi, să asculți, să remarci, să te bucuri. Și când te așezi undeva, nu îți mai vine să te ridici, pentru că te simți bine. Dar trebuie! Și te ridici și mergi mai departe și toți te vor nou și vorbitor și nu îi interesează cum te simți, dacă mai poți, dacă...

Invazia insectelor în spațiul tău vital și capcanele pe care trebuie să le întinzi pentru a scăpa de ele. Importanța dicționarului pentru cei care caută cuvinte specializate și lipsa de relevanță a cuvintelor specializate când sunt ca nuca în perete într-un text literar. Când am citit prima oară baterea cuielor în ușă, pentru ca să vezi câte greșeli ai făcut într-o zi, mi-am dat seama cât de mult urât producem în lumea din jurul nostru. Pentru că un cui bătut în ușă, un păcat al tău, e un cui bătut și în tine. Și dacă îți dai o palmă, în loc să dai altuia o palmă, te distrugi la fel de mult, pentru că nu palma e problema, ci dorința de a te răzbuna pe cineva. Și dacă nu te răzbuni pe altul, ci te răzbuni pe tine, oprindu-te în loc prin ura ta, e același lucru, același rău, aceeași contaminare cu moartea. Iar legea te condamnă pentru ceea ce faci rău altuia, dar nu te condamnă și pentru răul pe care ți-l faci ție însuși. Când acest rău e mult mai mare decât cel pe care îl faci altora. Judecata e omenească, te privește din afară, nu știe ce ai făcut tu cu

adevărat. Dar adevăratul judecător ești tu însuși, pentru că te poți găsi vinovat de lucruri pe care le știi numai tu. Și dacă le știi numai tu, doar tu le poți spovedi, doar tu poți primi iertare pentru ele și le poți îndrepta. Excesele tale sunt bolile tale. Când te pocăiești pentru păcatele tale tu îți trăiești decadența ta ca pe propriul tău Iad. De aceea strigi din Iadul cel mai de jos către Domnul, ceri mila Lui cu toată ființa ta, pentru că numai El îți poate trimite mână de ajutor. Tu simți ceea ce ești, îți simți păcătoșenia în mod abisal, și din mijlocul a ceea ce ești te pocăiești, adică strigi către Dumnezeu. Și iertarea Lui, reala Lui iertare, o trăiești ca pe o înviere din morți, ca pe o ieșire reală din Iad, pentru că tu nu mai ești acolo. Ai fost în Iad, dar Dumnezeu te-a scos, prin mila Lui, la lumină! Pentru că pocăința nu e o metaforă, ci o eliberare din Iad, o scoatere a ta de acolo, din locul unde nimic n-are sens.

Ai mai primit un mesaj, un like, o cerere de prietenie. Vrei să vezi imediat ce-a spus, cine e, ce vrea. Și te întâmpină cu răspunsuri fade, jignitoare sau ingrate. Ți-ai fi dorit să primești scrisori reale, cu sentimente reale, în care oamenii să dorească să se bucure cu tine și de tine. Dar n-au timp, n-au chef, nu știu ce să spună! Și corespondența în loc să fie îmbrățișare e trash²¹⁰. E pierdere de timp. Te duci degeaba să deschizi emailul, pentru că nu te întâmpină nimic real. Pierzi timpul dacă le citești, de aceea le arunci pe toate la gunoi. Căci diferența dintre scrisoarea bună, așteptată și spamul e ca aceea dintre prieten și cel care te jignește pe stradă fără să te cunoască. El poate să spună orice, pentru că nu știe cine ești. Dar dacă ar ști, nu ar mai face acest lucru, pentru că relația înseamnă cunoaștere reciprocă. Și când îl cunoști și te cunoaște, fiecare poate să spună și bune și rele, dar nu poți să strici o relație pentru că vrei la un moment dat să ai gura mare. Adevărul despre altul se poate spune în multe feluri, alegându-ți cuvintele, dar el trebuie să nu strice prietenia. Pentru că prietenia e mai

²¹⁰ gunoi

mult decât un adevăr tăios, spus la nervi. Prietenia e ceea ce ați construit în ani și durabilitatea ei constă în iubire și în respectul reciproc.

Autoarea avea 28 de ani, eu am 48 când scriu romanul de față. Și discuțiile lor seamănă cu discuțiile noastre. I se cerea să se maturizeze, dar acest lucru vine de la sine și nu trebuie să îl forțezi. Și chiar dacă ai vrea să îl forțezi, ar fi tot degeaba. Pentru că învățăm lent, în felul nostru lucrurile, și fiecare își învață lecția până la capăt. Și dacă predam într-un fel la 20 de ani, fiind exploziv în dăruirea mea față de bucuria lor de viață, acum predau lucrurile cu aceeași încredere în oameni, dar în așezarea matură a sentimentelor mele. Pentru că nu vârsta e problema, ci intensitatea. Și cei care îți simt intensitatea trăirilor se bucură de ea întotdeauna, la orice vârstă. Iar Profesorul este, prin excelență, un dăruitor, e cel care te încredințează asupra lucrurilor. Le primești din gura lui ca pe o certitudine. Și, cu această certitudine, îți cauți propriile tale întrebări, propriile tale răspunsuri. Și vei vedea, da, vei vedea ce răspunsuri are viața ta, până unde te-a dus, cât ai fost capabil să înțelegi din ce sperai să înțelegi. Și dacă întrebările, la început, le puneai ca să afli răspunsuri scurte, mai apoi ai început să le pui pentru a primi răspunsuri detaliate, ample. Dar când îți pui întrebări, ca să dai răspunsuri complexe, trebuie să cercetezi problema, să vezi cum e. Și dacă întrebările sunt ale tale nu vrei răspunsuri de-a gata, ci vrei propriile tale răspunsuri. Dar pentru răspunsurile personale trebuie să mergi la surse, să faci experiența, să n-ai nimic de-a face cu plagierea altora, pentru că nu vrei să te minți pe tine și nici pe alții. Și așa renunți la artificialitate pentru concretețe, pentru bucurie, pentru împlinire, pentru ceea ce ai înțeles cu adevărat. Căci sunt ale tale, da, ale mele, sunt munca mea, sunt ceea ce am devenit, sunt ceea ce scriu acum, da, sunt și mă bucur!

Vin acasă! Ești sigur de ceea ce vrei și de ceea ce faci! Vin acasă, pentru că am găsit ceea ce am căutat! Vin acasă cu răspunsuri! Și răspunsurile îmi țin de foame. Pentru că înțeleg și sunt cu totul de acord cu autoarea, atunci când ea ne mărturisește: „Când sunt cu bărbatul pe care-l iubesc, tot tribul de fete-fete-femei se strânge în jurul lui.

Și el ne adăpostește și ne leagă ca o mamă nemuritoare”²¹¹. Pentru că eu sunt acolo, cel care îmbrățișez și înțeleg toate vârstele femeii iubite și le dau atenție la fiecare în parte. Și îmi doresc să îmi povestească despre orice parte a ei, oricând, la orice oră, pentru că înseamnă o tot mai mare apropiere de ea. Și dacă n-ar fi așa, n-ar fi nimic. N-aș avea timp, ar fi plictisitor, aș avea altă treabă sau niciuna, dar n-aș dori să-mi spună nimic. Pentru că vrei să auzi numai când o iubești, numai când o cauți, numai când o înțelegi, numai când o vrei și mai aproape de tine. Și răspunsurile sunt eliberatoare, pentru că le-ai căutat cu de-amănuntul. Și când le-ai găsit și le-ai pus în carte, ele sunt salvate din neuitare, pentru că le împărtășești tuturor. Și sunt ale tale și ale tuturor, pentru că sunt adevărurile care aprind inimile tuturor.

Multe amănunte despre copilăria ei, deși aș fi vrut să o văd matură în carte, profesorală, vorbind tot la fel de nonșalant despre ea însăși. Pentru că atunci ar fi fost revoluționară, aruncând convențiile ca pe niște șosete murdare. Noul șofer a stat pe căldură, nedorind să o închidă nicidecum. Șoferul care face abstracție de călători e ca roata cea mare de la bâlci, care nu se oprește, deși toți vomită. Pe principiul egoismului: Dacă tu te simți bine, de ce să te mai gândești și la ceilalți?! Ceața îmi ștergea orizontul. Dincolo de perdeaua ei lucrurile erau presupuse. O pădure în ceață, câmpie în ceață, rațele de pe lac în ceață, Cimitirul în ceață, toate văzute în albul șters al apropierii. Și porcul, crescut cu grijă, mângâiat, s-a lăsat și anul acesta omorât, pentru ca să devină masa de praznic. I-am simțit căldura în carnea lui atunci când am pus-o la frig. Sângele lui a înroșit pământul pentru ca noi să ne întărim prin dulceața cărnii sale. Și ne explică de fiecare dată cum scrie, că nu știe ce va scrie, dar totuși intuiește anumite lucruri, și că le construiește într-un mod neprofesionist pe toate. Dar după ce uită acest episod, după ce trece cu abureala mai departe, cu mizantropia, devine deodată „profesionistul prin excelență”, cel care știe să

²¹¹ Tot din romanul *Exuvii*.

înşire vorbe nesfârşite şi, mai ales, să strângă premii şi distincţii cu mai mult de două mâini. Miriapodul strânge banii în braţe, îi sugrumă. Banii, având tendinţa spre risipire, el îi strânge în neştire. Dar să lăsăm pe altă dată strategia neterminată! Pentru că porcul a fost prietenul nostru şi în această zi de vineri, s-a lăsat omorât pentru noi, ca să prindem putere. Şi cei doi au început o carte interviu, una pe care eu am început-o cu mai mulţi şi n-am terminat-o cu niciunul. Căci, se pare, e foarte greu să găseşti oameni care să gândească neplătiţi, să gândească de capul lor, să gândească toată ziua şi toată noaptea. Şi aş fi terminat nu una, ci 10 cărţi până acum, pentru că ele, cărţile, se pot înmulţi şi pe recesiune, şi pe lună sincopată, şi pe căderea nopţii în ochii ei cafenii. Porcul n-a spus nimic, a murit pur şi simplu, după ce s-a zbatut, fiind înjunghiat de moarte chiar de cel care l-a crescut. A fost tras spre locul de pârlire, s-a făcut negru, ca un african, după care, frecat cu sare şi mălai, spălat atent, a devenit un şorici de zile mari. Cei nouă saci l-au dus la oraş ca să stea la răcoare. Un picior şi sacul lui. Coastele şi şunca lor. Profesionalism terminat la 12 şi ceva, după care am mâncat şi am băut un compot de struguri. Căci Marinela, maternală ca întotdeauna, m-a umplut de darurile sale atente.

N-am avut niciodată masă de scris, cameră de lucru, atelier de creaţie, pentru că am improvizat tot timpul. Nu-mi place să am şevalet, pentru că pictez, cel mai adesea, așezat. Scriu oriunde, transform orice loc în ambianţa scrisului meu, mă simt bine unde pot scrie şi dacă încep să scriu înseamnă că orice loc poate fi al scrisului meu, al modului meu de a mă odihni interior. Am scris pe tot felul de computere, dispozitive şi platforme. Am scris de mână, am scris pe taste, am scris pe telefon, am scris online, am scris prin interviul dictării care se transformă în cuvinte. Şi trebuie să îţi notezi imediat gândurile pentru că le uiţi. Nu mă încred în memoria mea, ci îmi notez imediat rândurile. Şi uitarea care îmi convine, care mă împlineşte, e aceea când pot să uit lucrurile în cărţile mele. Când le scriu, le uit, dar ştiu

că sunt acolo. Și nu trebuie să le port în memoria mea, pentru că ea trebuie să se încarce cu munca viitoarelor cărți.

Oboseala e un fier înroșit în creierul tău. Atunci când durerea e cuiul acela, pe care îl simți și după ce iei pastila. Te ridici în grabă și te taie la mijloc, pentru că frigul a intrat deodată cu transpirația, cu acea apă rece în care ai stat până ce ți-ai terminat treaba. Acei pași dezechilibrați sunt ai tăi, nu mai poți să mergi ca pe sârmă, pentru că senzația de amețală revine. Și până ce nu își spune, în auzul lumii, ultimele pățanii, nu se simte bine. Are nevoie de public, de exhibare. Pentru că de Paști a avut cele mai multe comenzi, când toți din restaurant credeau că or să fie câteva. Nu i-am răspuns la curiozități. Câinele alb, de la poartă, m-a lătrat. Eram eu, el și ceața. A lăsat-o cu 4 copii, i-a crescut singură, el a murit, după ce s-a căsătorit și a mai făcut unul sau doi. Discuțiile despre plecați sau morți se închid repede. Ei sunt alții. Noi, cei de aici, suntem toată discuția. Mandarinul a înflorit pentru a nu știu câta oară, lămâile trebuie să se coacă, măslinile în ulei au fost ce trebuia, ca pe timpuri, kakiul²¹² a fost copt bine, a fost dulce. Borcanele de miere, dulceturile, vinurile vechi, sarea de mină, ceaiurile, mirodeniile, uleiurile, tămâia de diverse feluri sunt averea neperisabilă. Și dacă îți miros mâinile a muncă, acest miros e cel mai bun, e mirosul binecuvântat, pentru că Dumnezeu binecuvântă munca împlinitoare.

Toți erau raci, dar era și o răciță, care își ținea sub coadă viitoarele progeneruri. Miros puternic de mîl. Așa cum muștele acelea, care intră peste tine vara, au în ele mulți viermi. Sau viermii care devin fluturi. Sau tu, care alergi pe câmp, după avioane, când avioanele nici nu se sinchiesc de tine. De ce se numește bombyx mori²¹³ omida de mătase? Pentru că bombyx înseamnă vierme de mătase²¹⁴, iar el

²¹² A se vedea: [https://ro.wikipedia.org/wiki/Kaki_\(fruct\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Kaki_(fruct)).

²¹³ Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Fluture_de_mătase.

²¹⁴ Cf. <https://latin-dictionary.net/search/latin/bombyx>.

trebuie să moară²¹⁵ pentru ca să zboare. Pentru că e mai întâi ou, apoi vierme, apoi crisalidă, apoi fluture²¹⁶, apoi metaforă. Și pentru a hrăni această metaforă mă suiam în duzi ca să le culeg frunze. Și când mi-am rupt mâna dreaptă și mi-a fost pusă în ghips, dintr-un dud am căzut, de pe trunchiul lui, aproape de pământ, dar am căzut pe o piatră și așa mi s-au rupt oasele. Iar pe atunci eram interesat de numerele de mașină care treceau prin fața porții mele. Le notam, doar pe ele, fără să mă uit la cine conducea mașinile sau la alte semnalmente. Și când eram cu ghipsul de gât nu mai puteam să scriu și îmi venea să mă scarpin acolo, la locul bandajat, pentru că se încălzea foarte tare de la soare. Iar când mi l-a dat jos Doctorul, am îndreptat mâna cu multă greutate, pentru că mâna mea rămăsese blocată sub forma ghipsului. Dar pentru că nu mi-a pus mâna în ghips cum trebuie, am o diferență notabilă între dreapta și stânga, apărând un junghi în dreapta după mult efort. Căci oamenii, în comparație cu Dumnezeu, nu lucrează cu finețe, ci aproximativ, medicina lăsând în urmă multe inadvertențe.

Îmi aduse aminte de femeile cu voce de bărbat, care treceau drept bărbați, dacă le-ai fi auzit doar vocea. Femeile au modul lor subțire sau afectat sau pițigăiat sau tărăgănat de a vorbi, depinde ce ifose au, pe lângă vocea lor. Pe care o afli după mult timp, mai ales când le scoți din sărite. Dar bărbații cu glas de femeie sunt o stridență pentru bărbați. Îi etichetează imediat drept „femei”, deși nu sunt, pentru că bărbații au voce bărbătească și gata. Nu trebuie să explici ce înseamnă bărbătesc, dacă ești bărbat. E un mod de-a fi, e de la sine înțeles, dacă nu ai vreo problemă medicală. Tu te duci la veceul tău, îți faci treaba din picioare, te speli pe mâini și pleci. Tu ești bărbat, ai barbă, ai vigoare, ai tăria de caracter a bărbatului, mănânci și bei într-un anume fel, mergi și vorbești într-un anume fel, vezi într-un anume fel lucrurile. Când ți se cere să vezi altcumva decât ești e nefiresc

²¹⁵ Cf. <https://latin-dictionary.net/search/latin/mori>.

²¹⁶ Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Fluture_de_mătase.

pentru tine. Poți să te pui în locul altuia, să înțelegi de ce alții sunt altfel, dar tu, față de tine, te porți firesc, de la sine, nu trebuie să-ți dea cineva un ghid pentru ca să te simți și să te porți ca un bărbat. Și, fără doar și poate, la fel stă treaba și cu femeile. Ele sunt femei, nu trebuie să le spun eu să fie ceea ce ele sunt! Mă întâlnesc cu o femeie, știind că ea e femeie, și mă comport ca atare. Nu îi cer să fie bărbat, nu trebuie să îmi ceară să fiu femeie, pentru că persoanele noastre nu sunt interschimbabile. Și tocmai de aceea ne naștem diferiți: pentru ca să ne bucurăm de unicitatea noastră. Dumnezeu, în comparație cu noi, care preferăm xeroxul, nu face decât unicate. De aceea nu există posibilitatea ca să întâlnesc pe un altul identic cu mine pe undeva, în acest secol sau în altele, pentru că fiecare suntem unici. Și de ce aș vrea să fiu ca altul, dacă, așa cum sunt, e foarte bine și numai în felul meu mă pot împlini? De ce să fiu o copie, dacă sunt un unic? Și de ce n-aș căuta să văd ce înseamnă unicitatea mea, dacă fiecare dintre oameni are o cale a sa spre împlinire? Literatura, arta, viața duhovnicească, familia, iubirea, prietenia nu pot fi decât într-un singur exemplar. Romanul de față poate fi multiplicat la nesfârșit, dar el rămâne unul. Și pe acest unu trebuie să îl scrii, pentru că numai tu poți să îl scrii în acest fel. Altul îl va scrie ca sine, pentru că își trăiește propria lui viață și nu viața ta. Viața ta e doar a ta. Și această unicitate uluitor de frumoasă e prezența ta alături de întreaga lume.

Vai, acolo unde manelele tronau, acum se aude muzică clasică! Cum de nu li se sparg urechile?! Cum de nu li se întorc mâțele pe dos?! Sfârâiala tigăii te face tacticos cu muzica. Când se înfierbântă sângele atunci iese muzica la suprafață. Și omul se întoarce la ce-a pomenit. Nu se cultivă, ci se înțelenește! Și uiți chipurile, miile de chipuri văzute. Și ea, cea înaltă, mult mai înaltă ca un bărbat normal, ți se pare un bărbat gigant, pentru că masivitatea ei o face masculină. Și cea uscată, de parcă este o blană, are o rapiditate uluitoare, căci o vezi sărind gardul de doi metri ca și când ar fi avut o jumătate de metru. Și nasul lui, ca un cartof, poate fi desenat atât de ușor, pentru că tot ce este exagerat poate fi și mai mult exagerat. Și armăsarul era

să intre cu căruța în gard, când a văzut iapa lui Hulubei²¹⁷ pe partea cealaltă, dar rațiunea trebuie să fie la mijloc. Trebuie să alegi de fiecare dată între emoție și excitație, între firesc și artificialitate. Te-ar fi iubit dacă i-ai fi spus adevărul? Poate că da! Ar mai fi plecat? Poate că nu! Nu știi ce-ar fi făcut el în locul tău sau tu în locul lui. Post factum ni se pare că am fi făcut altfel lucrurile. Dar atunci, în acea clipă, le-am făcut doar în acel fel, în felul în care le-am trăit amândoi. Și acum, când ne tot maturizăm, ne credem mai pregătiți pentru reacțiile firești și poate că și suntem, dar nu eram atât de pregătiți și atunci. Pe atunci doream experiențe, doream să știm cum e, cum te simți când. Și le-am trăit în pripă, le-am trăit în felul nostru fiecare, și nu îți cer nicio explicație. Pentru că și eu am căutat să îmi explic și mi-am asumat toate în pocăința mea pentru trecut. Căci trecutul nu se vindecă în alt fel, ci numai prin pocăință.

Scriitoarea a privit prin cheia ușii prima femeie din viața ei, prima iubire a ei, bărbatul iubit, a plecat în străinătate, deși ea credea că e o glumă, alt scriitor ne privește din perspectiva femeii, a acelei femei care iubește un bărbat inaccesibil. Când femeile iubesc așteaptă un răspuns imediat. Dar când bărbatul nu îi răspunde pe măsura ei, femeia se transformă în al 3-lea război mondial, pentru că folosește toate strategiile pentru ca să-i întoarcă fața spre ea. Nu, nu exagerez! În ochii femeii nu bărbatul contează, ci visul ei despre bărbat, ce vrea ea să facă cu iubitul ei. Și când el trebuie reconfigurat, când trebuie învățat toată lecția iubirii, ea devine profesoara lui de karate, profesoara care îl învață dezvățarea. Și dezvățarea lui de a fi bărbat, deși trebuie să rămână bărbat, nu o ploșniță, crește odată cu nervii lui. Că el înțelege că ea vrea să îl dezvețe, pe când el vrea să o învețe că nimic din ce e bărbătesc nu e urât, ci perspectiva din care îl privești pe bărbat e proastă. De ce e proastă perspectiva? Pentru că bărbatul trebuie iubit și nu desființat. Dacă l-ai iubi așa cum dorește el să fie iubit, el

²¹⁷ Am folosit în mod voit numele de familie al fondatorului Institutului de Fizică Atomică. A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Horia_Hulubei.

te-ar iubi așa cum tu vrei să fii iubită. E atât de ușor?! Da, atât de ușor! El vrea ca azi să citească, să mănânce o masă bună împreună cu tine și să te iubească. Și tu trebuie să fii de acord! Eu? Da, tu trebuie să fii de acord cu programul ăsta esențial și să îl trăiești ca pe viața lui. Și când vede că tu faci asta, când intri în gândul lui ca și când ar fi al tău, el va voi să facă și propuneri ale tale într-o altă zi, în care tu să te simți femeia pe care el și-o dorește. Va merge cu tine acolo unde tu vrei, va face ceea ce tu îi spui, pentru că știe că și tu faci ceea ce el îți spune. Și asta până ajungeți să vă puneți de acord din priviri asupra a ceea ce e de făcut. Devine de la sine înțeles. Tu continui să faci ceea ce ea nu mai are timp. Ea se întoarce acasă și le continuă pe cele ale casei, care sunt și ale tale, pentru că și le asumă pe fiecare zi. Dar dacă încerci să îl schimbi pe bărbat, nu reușești decât să te depărtezi de el. Pentru că el se schimbă tocmai când nu vrei să îl schimbi, dar îl iubești din ce în ce mai mult pe fiecare zi.

Actele noastre, cu care ne dovedim existența, sunt cu totul exterioare nouă, chiar și amprente sau scanarea ochilor. Ca să afli ceva despre mine trebuie ca eu să vorbesc despre mine la modul esențial. Fără accepțiunea mea nu ai nimic despre mine însumi. Căci o confesiune a mea este ceva din mine, e adevăratul meu act de identitate. Când bărbatul se atinge de o femeie, pentru că a plătit-o să facă sex cu ea, el nu ajunge niciodată la ea, la adevărata femeie, ci doar la pielea ei, de aceea nu poate să spună că a cunoscut-o. A făcut sex cu ea, dar nu s-a apropiat de ea, pentru că apropierea presupune confesiune. Și, adesea, suntem atât de aproape de mulți oameni, pentru că îi cunoaștem în profunzimile lor, deși nu stăm cu ei în casă. Îl cunosc pe Dali mai mult decât îl cunoșteau rudele lui, pentru că i-am studiat viața, gândirea, pictura, nebuniile de tot felul. Rudele te văd, te ignoră, te privesc de sus, habar n-au cine ești. Dar când cineva te privește atent, când te citește, când te studiază în amănunt, când te iubește, când te vede, acela te știe cu adevărat, deși nu stă cu tine în casă. Oamenii duhovnicești îi uimesc tocmai prin acest lucru pe mulți: îi cunosc, deși nu i-au văzut niciodată. Prin slava lui Dumnezeu, ei îi

văd în adâncul lor. Când citești un roman genial, ești uimit de cât de mult vorbește autorul despre tine, despre căutările tale, deși nu te-a întâlnit niciodată. Dar pe oamenii din jurul tău și tu îi cunoști, dacă le-ai luat în serios cuvintele, atitudinile, gesturile, faptele, pentru că toate acestea vorbesc despre ei. Așa că, subtilă Domnișoară, ce înseamnă să cunoști pe cineva? Înseamnă să-i acorzi toată atenția și, privindu-l cu dragoste, să-l înțelegi! Dacă poți să scrii un roman despre oamenii pe care îi cunoști, atunci îi iubești, îi înțelegi, ei fac parte din lumea ta și tu din a lor. Dacă poți să scrii despre ei, poți să scrii și despre tine însăși. Și dacă poți să scrii despre ei e semn că i-ai înțeles, că ai mers după gândul lor și gândul lor te-a dus la ei înșiși. Scrisorile tale de dragoste sunt cartea ta de identitate. Grijile pe care ți le faci, cum încerci să devii femeie, cum încerci să te faci înțeleasă și iubită sunt CNP²¹⁸ul tău. Pozele tale din vacanțe nu spun nimic esențial: ești o tânără la munte, care încearcă să pară neobosită sau se bronzează, aproape goală, la mare, și nu e nicio mare scofală. Căci mai sunt câteva sute de mii de imagini cu aceeași nuditate la vedere. Doar dacă faci ceva pentru altul, ca o zi de curățenie pentru un bărbat văduv, care nu se mai poate deplasa, și tu, cu toată tinerețea ta, îi umpli de bucurie ochii, ziua aceasta, dăruită lui, e adevărata ta diplomă de om. Pentru că îți iese sufletul în evidență, sufletul tău, și nu trupul, de care se lovesc toți mai mult sau mai puțin. Excesul de trup diminuează nevoia de a vorbi despre suflet. Despre sufletul nostru.

Când îți bagă sânii în ochi nu vrea să o iei în serios, ci să nu o iei. Dar când vezi din ea sufletul ei, când ea îți vorbește prin frumusețea sufletului ei, atunci acea femeie te învață să o iubești și îi ești recunoscător pentru această mare dezvăluire interioară. Pentru că niciodată femeia nu se lasă cucerită de adevărul ei. Doar când ea îți vorbește despre sine, afli cine e ea, așa după cum el, introducându-te în intimitatea lui, afli adevărul său. Și adevărul nu e niciodată cu totul

²¹⁸ Codul numeric personal:

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Cod_numeric_personal_\(România\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Cod_numeric_personal_(România)).

ascuns, dar, când îl primești deplin, e cu totul frumos și te umple de iubire pentru celălalt. Pentru cel care te-a introdus în lumea lui.

Bă, mai lăsați-mă cu atâta filosofie! Unde găsiți voi oamenii așa-tia, bărbați și femei, care să aibă astfel de gânduri mari?! Peste tot se vorbește despre corupție, despre decadentă, despre clanuri și mișmașuri, iar voi vă credeți în cer. Care cer?! Nu vă pot da numele lui, pentru că este un pseudonim. Și dacă e un nume fals, scos din burtă, de ce să teoretizăm prea mult pe seama lui?! Când scrii un lucru plăcut, onest, duhovnicesc, vine unul și îți spune că lucrurile sunt tocmai invers. Pentru că tu trăiești în lumea ta, iar el în lumea lui. Din perspectiva ta, Biserica e adevărata lume, iar teologia și sfințenia ei este adevărata viață a omului. Dar cel care trăiește numai în patimile lui nu vede pe nicăieri frumusețe, sfințenie, onestitate, pentru că el, murdar fiind, e ca geamul murdar ce nu te lasă să vezi nimic afară. El se ceartă cu frumusețea ta pentru că lumea din el însuși e murdară. Și eu văd murdărie afară, în lume, cât și în mine! Dar vederea murdăriei nu mă face să nu văd frumusețea de dincolo de ea, frumusețea lui Dumnezeu în care stă întreaga creație a Lui.

A vorbi despre mizerie nu înseamnă a oculta frumusețea. A fi rănit de răutatea lumii nu înseamnă a minți despre realitatea lumii. Pentru că trebuie să nu exagerezi în niciun fel și să remarci întotdeauna binele din oameni. Dar ca să afli binele lor trebuie ca ei să ți-l mărturisească. Să ți-l pună pe palme, să ți-l sădească în inima ta, să ți-l facă neuitare. Și când vorbim despre neuitările noastre, despre oamenii care ne-au iubit și ne iubesc, vorbim despre marea, unica, inconfundabila binefacere a mărturisirii. A intrării lor, prin sinceritate, în inima noastră și în viața noastră. Bădăranii rămân afară, tortionarii trec pe lângă noi, cei care ne privesc de sus rămân cu „buna” impresie despre ei însuși. Dar aceștia, cei care au intrat în noi prin adevărul lor, au intrat ca să ne facă bine, ca să ne ajute la modul esențial și, mai ales, pentru ca să rămână pentru totdeauna în noi înșine.

– Știți, Părinte, pe mine mă enervează generozitatea dumneavoastră, pe care nu o înțeleg, asta în care vă dăruieți continuu unor

oameni pe care nu-i cunoașteți și nici nu aveți de ce să vă îngrijiți de ei. Pe de o parte, mă bucur că scrieți, că ne învățați enorm de multe lucruri și că nu vă uitați la enorma reticență și bădărănie din jurul dumneavoastră, dar, pe de altă parte, la ce bun atâta mâncare de pește, atâta pierdere de timp?! Dacă nimeni nu se apropie, dacă nimeni nu vă îmbrățișează, de ce să continui să faci asta?!!

– Pentru că dăruirea mea nu așteaptă un răspuns imediat, ci ea are rolul de a fi o uimire continuă, un cutremur interior, o înțelegere a inadecvării mele la lumea mea. Dacă oamenii s-ar apropia facil, ar face asta pentru că ar considera că fac parte din peisaj, că sunt catalogabil. A publicat și el ca și noi, are câteva cărți, e de-al nostru, nu ne întrece pe noi, d-aia e băiat „bun”...Dar când ești incatalogabil, când nu ai nicio tangență cu așteptările „rezonabile” ale majorității, depărtarea de tine nu înseamnă doar invidie, teamă, neștiință, ci, în primul rând, necuprindere. E ușor de acceptat unul care poate fi cuprins, care poate fi citit repede, care nu necesită zeci de mii de pagini. Dar unul care dovedește că pe fiecare an merge și mai departe cu extinderea lui, cu necuprinderea lui și, mai ales, cu generozitatea, cu dăruirea de sine, asta e cu totul „inacceptabil”. Și pentru acest fel de inacceptabil e bine să iei toate măsurile, pentru că nu trebuie să știe nimeni că se poate excesiv de mult. Precaritatea, imprecizia, deruta, jocul cu mai-muța, lingușeala, fandoseala sunt acceptabile. Nu necesită un efort mental prea mare. Nu ne dau bătăi de cap. Dar un incatalogabil e la antipodul nostru, al celor care parazităm realitatea. Pentru că el vorbește despre realitatea pe care noi o ocultăm scriitoricește toată ziua.

Dar să mai bem un păhărel și să facem pace, nu război! Să facem ditamai pacea între noi. Una durabilă, elastică, în care să băgăm de toate. Că așa zicea Rada noastră, a lui Bleau – care a murit în 65, toamna, când ziua se îngâna cu noaptea –, atunci când voia să termine conferința de presă. Măi, oameni buni, viața nu e ca o pradă²¹⁹, ci e ca un taifas! E despre una, despre alta, despre ce mai facem și ce nu mai

²¹⁹ A apărut în 1977: https://ro.wikipedia.org/wiki/Viața_ca_o_pradă.

facem noi, despre cine s-a culcat cu cine, despre cât mai e salariul, pensia, moartea. E despre ce ne trece nouă prin cap. Că Rada nu avea ștacheta prea ridicată. Și asta pe considerentul că nu trebuie să facă toată lumea o sută de metri în 9 secunde. Poți să faci 100 de metri liniari în câți ani vrei tu, nu contează. Usain Bolt²²⁰ se grăbește. Așa e el, grăbit! Dar tu poți să iei prânzul, poți să te omenеști, mai faci câțiva pași și toată ziua ajungi, în cele din urmă, să faci și cei 100 de metri, dacă, totuși, trebuie să îi facem într-un anume ritm. Dar Rada propune un grecism de modă nouă: un ταῖφας²²¹ [taifas]. O, marea filoaafă locală Rada! Că e de la noi din sat, nu e a tuturor. Și dacă e de la noi din sat, de aceea e și universală, pentru că universalizarea ține de ceva împrăștiere de informație, zisă și rating. La mama lor, ταῖφας e de αρσενικό (παρωχημένο)²²². E la masculin, dar very old²²³. Și însemna marinar sau soldat²²⁴. Că atunci când te duceai pe mare prindeai pește, te luptai, te omorai, dar și stai de vorbă. Pierdeai orele la vorbă. Și când poetul, ca și soldatul, nu are viață personală²²⁵, de aceea vorbești, vorbești și te albești, nu te înțelege nimeni, devii statuie, ți se aduc flori la fiecare zi a ta de peste an, se scriu cărți despre tine, vorbești în continuare, nimeni nu te mai aude, nimeni nu te mai înțelege, nimeni nu te mai știe, și asta înseamnă taifas: să stai de vorbă cu toate secolele. Să vorbești cu toată lumea fără discriminare. Să vadă în tine un mare poet, un mare scriitor, un mare dramaturg, un mare om, da, un mare, un imens, un incatalogabil. Și, fără doar și poate, și Rada noastră ajunge la aceeași exagerare: a operei. O operă imensă este o neînțelegere pe măsură. Și Rada, cu toate că avea în ea dorul

²²⁰ Recordul lui la 100 de metri e de 9, 58 de secunde, cf.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Usain_Bolt.

²²¹ Cf. <https://dexonline.ro/intrare/taifas/55806/definitii>.

²²² masculin (învechit), cf.

<https://el.wiktionary.org/wiki/ταῖφας>.

²²³ foarte vechi

²²⁴ Cf. <https://el.wiktionary.org/wiki/ταῖφας>.

²²⁵ Cum a zis Nichita.

după înfrățirea tuturor popoarelor, cu toate acestea pleda pentru operă. Și ea spunea, cu o forță greu de reprodus, că nu poți să faci nimic fără opera ta, chiar nimic. Și astelalte ziceau că nu, nu e așa, pentru că merge și fără operă, că nu trebuie să ai, pentru ca să fii. Dar Rada nega aberația cu pricina, nega minciuna asta ordinară, și vorbea despre necesitatea absolută a operei valorice. Căci fără ea nu am făcut nimic pe lumea asta, ci doar am tăiat vântul cu sabia, am ascultat pe la uși și nu ne-a rămas nimic în cap, am desfundat multe cepuri și n-am zidit nici măcar un zid în viața noastră.

Da, eu nu cred în preeminența valorii estetice a scriiturii, ci în primordialitatea adevărului ei! Adevărul e frumos întotdeauna, spus simplu sau stilizat, dar frazele frumoase, fără coloană verticală, sunt orori bine scrise. Niște hule bine scrise, niște erezii bine scrise, niște patimi bine scrise, rămân ceea ce sunt. Dar adevărul oamenilor e adevărul lui Dumnezeu pe care ei l-au experimentat. Binele, frumosul, cinstea, prietenia, iubirea, rugăciunea, privegherea, milostenia, sfințenia sunt adevărurile omului, adevărurile pe care el le-a experimentat. Și adevărul omului este binele lui Dumnezeu. Și despre toate acestea putem scrie oricând cu competență, dacă ele sunt în noi. A vopsi cerul cu nori înseamnă a stiliza minciunile noastre, care par „frescul” nostru, dar care n-au de-a face cu noi. Căci frescul nostru e frescul vieții cu Dumnezeu și frescul acesta face parte din îmbisericirea noastră, din viața noastră liturgică, din slujirea lui Dumnezeu. Și de aceea Biserica e în centrul vieții noastre și al lumii, pentru că frescul omului e trăit aici, în Biserică, în centrul lumii.

De ce îi zice a lui Bleau? Pentru că se trage dintr-un neam care iubește tăcerea²²⁶. Dintr-un neam isihast. Rada înseamnă cea bucuroasă²²⁷, mereu veselă de Dumnezeul ei. Iar adevărata bucurie se naște în tăcere, în tăcerea rugăciunii, pentru că e urmarea coborârii slavei lui Dumnezeu în noi înșine. Noi ne umplem de rugăciune, de stri-

²²⁶ Cf. <https://dexonline.ro/intrare/bleau/284546/definitii>.

²²⁷ Cf. <https://semnificatienume.com/rada-semnificatia-nume-de-fete/>.

garea lui Dumnezeu. Ca El să vină întru ajutorul nostru. Să ne miluiască pe noi. Iar mila Lui este slava Lui, pe care El o coboară în noi și ne face să ne bucurăm dumnezeiește. Și când ne bucurăm dumnezeiește, noi suntem în iubirea față de toți, pentru că suntem plini de iubirea lui Dumnezeu, care a coborât în noi. Și trebuie să fii isihastul Bisericii, cel care se odihnește în slava lui Dumnezeu, ca să te bucuri de toți oamenii și să îi îmbrățișezi pe toți.

E o tăcere prea mare. Nu vreau să polemizez cu nimeni. Am așteptat-o să introducă banii în aparat, apoi mi-am scanat produsele și le-am plătit. Am venit pe drum, în răcoarea după amiezii, vorbind cu Doamna Preoteasă despre acest roman și despre alte anomalii sociale care par „firești”. Și pentru că știu că se apropie de sfârșit și că îl vom corecta și publica în curând, a fost de acord că e odihna de care am avut nevoie. Nevoia de pasaj, de trecere spre alte cărți și mai grele, și mai energofage. Dar fără astfel de lămuriri interioare nu simți că te bucuri. După ploile de vară ieșeam în câmp să găsesc ciuperci. Pe cele albe. Erau acolo pe unde trecuseră vitele și se băligaseră²²⁸. Morala: trebuie să privești în gunoiul oamenilor pentru ca să îi înțelegi, să vorbești în termeni exacti despre ei. E bine să le privești ținutele de seară, e bine să le citești tezele doctorale, e bine să le privești prietenii, dar e bine să știi și cum au parvenit, și cum au furat, și cu cine au făcut bani murdari. E bine să știi ambele fețe ale monedei umane. Pentru că atunci când cineva te neagă, nu te simpatizează, nu te dorește, poate că are și motive. Și poate nu tu ești motivul, ci motivele sunt la el, la cel care se ascunde de lumină. În trecerea copilului spre maturitate, el are impresia falsă că trebuie să se compromită ca să fie ca cei maturi. Dar compromisul maturilor e o eroare imensă, trebuie să o spunem răspicat, pentru că și-ar dori ca să nu fi făcut nicio măgărie din cele făcute. Le faci de nevoie, le faci presat, ești pus în conjunctura nedorită. Tu, ca tânăr, imediat îi reproșezi tatălui tău situația lui in-

²²⁸ Pentru că e ciuperca de bălegar:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Agaricus_campestris.

grată, imediat îl pui la zid cu cuvintele tale. Dar când intri în malaxor și ai nevoie de ajutor, compromisul este tristețea ta, pentru că îți cad în cap balele celui care vrea să te înghită. Ești pus să alegi, ești pus să te negi, nimeni n-are nevoie de tine întreg, nimeni n-are nevoie de tine frumos, cinstit și măreț. Dar retezat, împănat, împăiat ești „admirabil”. Nimeni n-are timp să te admire. Nimeni n-are timp prea mult nici să te deteste. Uitarea e forma de alunecare în viață. Îți dai drumul pe topogan și vezi până la urmă la ce abator ajungi. Acolo vitele nu se taie că sunt frumoase, bune sau sănătoase, ci pentru că toate sunt de tăiat. Oricum și oricine ai fi trebuie să fii tăiat.

L-a tăiat de pe listă anul ăsta! Și Doctorul i-a zis: prea mult colesterol, prea multă elevare, prea multă nonșalanță. Un borcan de miere și altul de magiun de prune. Când n-am ce mânca la casa parohială, postesc cu miere sau cu magiun. Pâine și miere, poate și o bucată de ciocolată, un măr, plus apă, cât mai multă apă. Apă sănătoasă, de izvor, apă cu bucurie. Acasă sunt supervizat de Doamna Preoteasă Gianina Maria-Cristina, nu mă lasă cu jumătăți de măsură. Dar aici, când mă apucă scrisul, tradusul, corectatul și uit de mine, mănânc ascetic, mâncare neperisabilă, care ține la nesfârșit. Pentru că mai important e ce fac, ce scriu, decât cum trece ziua. Că trece cu bucurie, dar trebuie să o scrii cu atenție, punctual, sută la sută autentic, ca să rămână avere națională. Și averea națională e dăruire către nația ta. Că nația nu ți-o cumpără, ci tu i-o dăruiești cu dragoste. Și în ea te are pe tine, spre pomenirea ta, pentru că tu te-ai înscris în rândul celor de dinainte. N-am fost niciodată poetul care să mă cert cu trecutul, ci am învățat în pace de la toți. Și este esențial să fii tu însuși în tot ceea ce faci, pentru că cine imită pe altul se neagă pe sine. Trebuie să pui conținutul tău în toate formele literare. Ți le asumi numai după ce le împrumutești. Scrii ca oricine, dar o faci ca tine. Și ceea ce contează e ca ele să te reprezinte, să te bucure adevărurile tale scrise în diverse maniere literare.

De ce trebuia să aflu confesiunile sale de la televizor și nu din gura lui? Pentru că n-am avut și nici n-avem „timp” să vorbim. Ni-

micurile ocupă locul confesiunilor. Stăm de vorbă despre lucruri neesențiale, pentru ca pe cele esențiale să le aud intermediat, când nu mă așteptam deloc. Auzitul din gură în gură ia locul vorbirii gură către gură. Mi-a spus cu gura lui aceste cuvinte. Le-am auzit din gura lui și m-am bucurat că a făcut-o. Pentru că mărturisirile de suflet se fac în fața omului, în ritmul bucuriei sale interioare. Mi-a tihnit discuția cu el. M-a odihnit. Ar fi putut scrie, publica această confesiune. Dar a ales să vorbească despre sine televizat, deși nu se simțea în largul lui. Lărgimea în care vorbești e dată de înțelegerea ta. Dar oamenii presei, adesea, se uită mai mult la produsul finit decât la cel din fața lor. Trec peste detaliile omului mult prea ușor, fără rafinament, pentru că sunt presați de ritmul lumii concurențiale.

Există o vreme, a înțeles el și îi dau dreptate, când trebuie să le mulțumești tuturor celor din viața ta. Direct sau numai în inima ta. E de ajuns să fii în pace cu toți. Să le mulțumești tuturor celor care te-au iubit și întărit prin iubirea lor. Și dacă te-au iubit, încă te iubesc. Încă se gândesc la tine, pentru că iubirea nu moare niciodată, deși se poate camufla sub diverse nume. Și-a adus aminte de prietenii lui, de iubitele sale, de profesorii lui, de cei cu care s-a certat la un moment dat, de cei pe care i-a necăjit chiar și involuntar. Își aduce aminte, se roagă pentru ei, pentru că sunt undeva, în inima lui, fiecare dintre ei. S-a rugat pentru cei pe care i-a uitat, dar pe care i-a văzut chiar și pentru o secundă. Căci secunda de om care a intrat în inima ta e un dar. Putea fi un gol fără personalitate. Citise cum au renăscut semințele găsite în Israel, cele de acum 2000 de ani. Cum au devenit copaci, chiar dacă la comentarii unii spuneau că ar fi un fals, că nu s-a petrecut asta. Dar dacă?!...Sfântul Efrem Filoteitul i-a spus Judecătorului că ele, trupurile, vor învia la a doua venire a Domnului, la învierea cea de obște, și l-a convins de adevărul lui Dumnezeu. Trebuie să spui adevărul la timpul său pentru ca să convingi, pentru ca să schimbi inima oamenilor. Autoarea articolului, dimpotrivă, susținea că Sinéad a vorbit despre adevăr mult prea devreme, mai înainte ca să-l înțeleagă mulți, și de aceea a fost huiduită la scenă deschisă. Când

a apărut recunoașterea, nu a mai avut nevoie de ea, pentru că au întărit-o cuvintele lui, ale bărbatului care i-a spus să nu îi lase pe oameni să o doboare interior. Și ții minte cine te-a întărit, cine ți-a fost aproape, pentru că aceia și nu alții au fost împreună cu tine.

Căștile care îți traduc limbile care se vorbesc în jurul tău. Camerele spion care te fac să vezi, să auzi, să simți interiorul relațiilor altora. Telefoanele noastre cele ascultate, monitorizate, decupate, cei care se ocupă de tine, cei care vor să demonstreze că adevărul tău nu e „adevărul” lor. Și mi s-a părut dintotdeauna ironică „nevoia” unora de a-ți demonstra că nu contezi, când ei sunt în aceeași oală cu tine: nici ei nu contează pentru mulți. Tu vrei să mă minimalizezi, când tu însuși ești minimalizat. Nu fraternizezi cu mine, nu simți penibilul situației noastre, dar crezi că numai eu trebuie să cad în groapă. Dar groapa e un loc pentru amândoi! Groapa e largă pentru toți! Și când o groapă, în asfalt, omoară fără discriminare, tot la fel un cuvânt, spus aiurea, e un cuțit înfipt în spate. Morțile involuntare sunt tot ale tale, după cum sunt și păcatele din neștiință. Nu știi că păcătuiești, dar păcatele tale au urmări reale în ființa ta și în alții și în întreaga existență. Ajungi să îți simți păcatele numai când te pocăiești pentru ele. Când le faci nu le înțelegi dimensiunile mormântale. Sau le înțelegi prea puțin. Ele, urmările rele ale păcatelor tale, le înțelegi când te curățești de ele. Față în față cu bunătatea lui Dumnezeu vezi cât de hidoase sunt păcatele tale. Și Pastorul, purtând discuția despre poporul lui Israil în pustie, despre cum a intrat în pământul făgăduinței, vorbește despre judecata lui Dumnezeu ca și când ar fi lipsită de iubirea Lui, ca și când ar fi inumană. Dar judecata Lui, cea atât de categorică, e o iubire cu perspectivă veșnică. Pentru că nu îl omoară pe cel care nu trebuia să moară, ci îl omoară pe cel care ar fi continuat să trăiască în moarte până la moarte. Căci Dumnezeu nu numește moartea sufletească „viață”, așa cum o numim noi eufemistic, ci pentru El omul căzut e om mort, deși e în viață. Și când poruncește să fie omorât un popor, pentru ca poporul Lui să locuiască acolo, în pământul acela, poporul era deja mort. Poporul nu era viu și Dumnezeu l-a omorât, ci

poporul era deja mort, era plin de moartea păcatelor, și moartea lui fizică era moartea a doua, pentru că prima moarte e păcatul, viața în păcat. Dar moartea a treia, Iadul cel veșnic, e sfârșitul celor care nu se pocăiesc. Și Dumnezeu, Cel care știe toate, gândește toate în funcție de veșnicie și nu de timp. Noi, trăitori de zeci de ani, gândim timpul în scara noastră mică, dar El trăiește timpul la dimensiunile veșniciei. Și noi, prin moarte, ajungând în viața noastră veșnică, o să înțelegem ce înseamnă veșnicia, ce perspectivă copleșitoare e între timp și veșnicie. Căci noi, cei născuți în timp, vom trăi veșnic, pentru că veșnicia noastră e darul lui Dumnezeu pentru noi, alături de existența noastră.

Pastorul nu e Preotul, ci el are grijă de ereziile lui, de florile lui negre. Ajută la înmulțirea neevlaviei, la înmulțirea bezmetică a luptei cu Dumnezeu. Relativizarea credinței e prezentarea păcatului drept mâncare bio, când el este chinul Iadului. Ereziile, aceste nefaste coruperi ale adevărului dumnezeiesc, sunt poluarea de adâncime a lumii. Ele ajung la apa freatică a adevărului și transformă apa în otravă, când apa lui Dumnezeu e apa vieții noastre. Pastorul dislocă, desparte, separă, face de toate și asta cu tot surâsul lui, cu toată amabilitatea sa. Orice predică a lui e amestecarea mierii cu otravă pentru șobolani. Scoate mierea Scripturii pentru ca să o amestece cu bromadiolonă, care provoacă o hemoragie globală²²⁹. Șobolanul moare la scurt timp după ce a înghițit predica, fără să mai aibă timp să îi avertizeze și pe alții. Moare din bună intenție, pentru că a dorit să asculte, dar a crezut în ce nu trebuie. Preotul predică adevărul, dar adevărul lui Dumnezeu, propovăduit de el, e bagatelizat, pentru că oamenii se gândesc la masa de acasă, la treburile lor, la lucruri „mai importante” decât adevărul mântuirii lor. Anii trec peste noi, predicile noastre te îmbrățișează tot mai mult, dar există lucruri „mai importante” decât bucuria noastră cea veșnică. Nu poți să îl iubești cu forța, nu poți să îl mântui cu forța! El fumează pe mai departe, el își

²²⁹ Cf. <https://www.pestmag.ro/bromadiolona/>.

vede de lenea lui pe mai departe, el vede clădiri „mai importante” decât Biserica, decât mama lui care îl naște pentru veșnicie.

Pastorul ideologizează Scriptura, o tâlcuiește ruptă de Biserică, de locul unde ea s-a scris. Pastorul e primul care minimizează Scriptura, pentru că el crede că o poate înțelege fără a trăi în Biserica lui Dumnezeu. Și când am ajuns dimineață, la 7, la Biserica, luminițele erau aprinse. Și cele 3 prescuri ale Dumnezeieștii Proscomidii erau aduse, împachetate. Și de fiecare dată pregătesc Darurile euharistice pentru a fi slujite și sfințite, căci fără ele nu poți să înțelegi nimic din Dumnezeiasca Scriptură și din Dumnezeiasca Tradiție și din Dumnezeiasca Istorie a Bisericii. Dumnezeu e Cel care ne luminează asupra a toate în Biserica Lui. Nu e de ajuns să citești, ci trebuie să te curățești de patimi pentru ca să fii luminat de Dumnezeu spre înțelegerea a ceea ce citești. De aceea, mulți confundă cititul cu înțelesul, confundă ceea ce ei fac pentru a înțelege cu ceea ce Dumnezeu îi luminează ca să înțeleagă. Și Dumnezeu te luminează pe măsura ta și nu la modul absolut. Și de aceea vine altul după tine, care vede mai mult și vorbește mai mult despre, pentru că fiecare vorbește pe măsura lui, pentru că înțelege pe măsura sa. Și cărțile Sfinților Părinți sunt pe măsura lor. Și de aceea, oricând și oriunde se pot scrie alte, noi cărți ale Dumnezeieștii Tradiții a Bisericii, pentru că fiecare scrie pe măsura sa și în mod unic. Și tu, care ești luminat de Dumnezeu asupra unor lucruri, ai nevoie de luminările Sfinților Părinți ai Bisericii, pentru ca să îți extinzi cuprinderea ta. Și de aceea Dumnezeiasca Scriptură se citește numai în lumina Dumnezeieștii Tradiții, în lumina celor care au fost luminați de Dumnezeu înaintea ta. Că tu te-ai născut în secolul al 20-lea, trăiești în al 21-lea, dar Biserica e anterioară și tu ai nevoie de lumina ei, de luminările lui Dumnezeu pe care le-a primit prin Sfinții Lui și ai ei. Și cărțile Bisericii sunt în Biserica, pentru că vorbesc despre viața și istoria Bisericii. Și Biserica e casa mea și a ta, e casa tuturor, pentru că aici ne pregătim pentru veșnicia noastră cu Dumnezeu. Pentru comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Eu n-am nevoie să ideologizez Scriptura, pentru că nu vreau să îi scot pe oameni din Biserică și să îi duc pe coclauri. Eu învăț din Scriptură și din Tradiție pe măsura mea și nu neg ceea ce nu înțeleg. Mă depășesc enorm de multe lucruri, mă depășesc toate, dar eu trăiesc aici, în Biserica lui Dumnezeu, și nu vreau altceva. Păcatele altora din Biserică sunt tot la fel de rele ca și păcatele mele. Dacă ele m-ar sminti, n-aș avea unde să mă duc, pentru că aici e Biserica. Locurile fără de apă nu sunt Biserica, pentru că aici e toată slava Lui. Și a răbda până la sfârșit înseamnă aici și nu oriunde. Dar Pastorul te duce de mână și te bagă în apa în care te lepezi de Botezul tău sacramental. Îți dă o cină care nu este Dumnezeiasca Euharistie. Pune mâna pe tine, dar nu te umple de harisma Dumnezeieștii Preoții. Te face să visezi la o „mântuire” care nu va veni, pentru că deja ești în Iad. Îți place la căldură, te bucură faptul că ești băgat în seamă, dar acolo nu ești acasă, nu ești în Biserica lui Dumnezeu. Pentru că Biserica lui Dumnezeu e aceea pe care nu o mai vedem, pe lângă care trecem fără să ne închinăm, este aceea care nu știm ce propovăduiește. Și ni se pare că trebuie să vină spre noi, să ne cheme de-acasă, să ne sune la ușă, pentru că tot la fel „ne sună” la ușă și concertul rock, pentru care dăm bani și mergem kilometri. Căutăm delicii, dar nu adevărul. Suntem în stare să mergem până la Polul Nord pentru a face o fotografie, dar ne e lene să intrăm în Biserica din cartierul nostru, ca să vedem ce se spune acolo. Și dacă nu cauți, nu găsești! Și dacă nu ciocăni la ușă, nu ți se deschide! Și dacă nu vrei să înțelegi, treci prin viață la fel „de deștept”. Și Caragiale și-a dat seama că pentru prostie trebuie să ai metodă. Trebuie să vorbești cu cuvintele ei pentru ca struțul să nu își bage capul în nisip.

Cărțile m-au făcut complicat, m-au înșirat pe multe pagini, dar eu nu sunt deloc complicat, ci simplu. Toate paginile mele sunt una singură. Ca să te reîntorci la mine trebuie să le citești pe toate ca să vezi că toate sunt una singură, o singură foaie. Bufnița era complicată pentru că citea cărți și tăcea mult. Jurnalele sunt acele uitări pe care le ținem minte cu asiduitate. Manuscrisele scriitorilor sunt păien-

jenișul lor în care cădem ca musca în lapte. Και αν τα βιβλία είναι η αγάπη μου²³⁰, atunci oamenii sunt în primul rând. Pentru că oamenii sunt multiple cărți. Însă când cineva devine invidios pe tine, el dorește, dintr-un motiv numai de el știut, să îl iubești. Să îl iubești neapărat. Vrea să îl iubești fără ca să-ți spună că vrea să-l iubești. Și pentru că nu-l iubești, pentru că nu ai o relație aparte cu el, deși nu știi că vrea acest lucru de la tine, el se ia la întrecere cu realizările tale de tot felul. Invidia neagă realizările tale nu pentru că n-ar fi reale, ci pentru că nu primește iubirea ta. Și din boala invidiei înțelegem că fiecare om dorește să fie iubit, dar nu toți doresc să aibă o relație sinceră cu tine. Iar sinceritatea e lucrul de căpătâi în orice relație.

Având mânușile negre, de piele, simt că îmi protejez palmele. Pentru că palmele mele înseamnă a scrie. Obosit după zilele liturgice, dar încălzit de căldura din autobuz, am moțăit puțin, am citit, am conversat, am căzut pe gânduri, am ajuns cu bine acasă. Însă ea n-a urcat în autobuz până când n-a aflat SMSul prin care să-și cumpere biletul. Și mi-a plăcut grija ei, conștiința ei de a fi în ordine când călătorește. Dacă bolânda e mitomană și trăiește în lumea ei plină de minciuni, de fabulații, artista a pictat porcul în brațele țărăncii care îl crește, de parcă ar fi copilul ei. Pentru că, în cele din urmă, ea își va crește copiii pe seama porcului, pe care l-a crescut ca pe un copil. Sindromul „știe tot” n-a făcut mare lucru când era în funcție. Acum, după, „știe tot”, pentru că „a făcut” ce n-a făcut. Le-a pus la masă, erau nemâncate amândouă, deși veneau de la oraș. Pentru că nu știu ce să facă cu banii. Nu le trece prin cap să se pună la masă, la un restaurant, ci cumpără lucruri care n-au nicio legătură cu foamea lor. De fapt, ele își știu boala, se știu excluse social, și de ceea nu îndrăznesc să intre undeva. Trăiesc în mod conștient la periferia vieții sociale, când ar putea să trăiască pe picior mare, pentru că au cu ce. Însă banii nu sunt de ajuns în ecuația stării de bine! Îți trebuie sănătate mentală, să te simți bine undeva, să te simți în siguranță, să ai cu cine ieși. Și de

²³⁰ Și dacă cărțile sunt iubirea mea

fiecare dată a ieși înseamnă a înțelege. A purta un dialog real cu tot ceea ce vezi.

Când trebuia să cânt pentru prima oară în corul Seminarului, înainte de concertul de colinde, mi s-au umflat amigdalele, eram răcit, toți au fost prezenți la concert, eu am bolit în camera mea. Dar pe când eram plin de fierbințeală, mi-am dat seama cât de impropriu sunt eu într-un cor, pentru că îmi displace ideea de armonizare forțată cu ceilalți. Eu pot să cânt atâta timp cât sunt solist, cât fac ce vreau cu vocea mea și de aceea cântarea bisericească, de la strană, mi se potrivește mânușă. Dar când vine vorba să îmi tasez vocea, să o țin în surdina, să nu fiu eu însumi, asta îmi displace. Pentru că muzica corală nu încurajează personalitatea muzicală, ci ansamblul de voci, sunetul indistinct, stilizarea vocilor până la dispariția lor. Și scriu aceste rânduri înaintea Însmormântării Profesorului nostru de Muzică Liniară, a celuiia care m-a introdus în corul său, dar la care eu am renunțat fără părere de rău. Și din acest motiv n-am mai cântat nicio dată într-un cor, pentru că am înțeles că e impropriu mie. Cântarea bisericească e pocăință vie, e confesiune eclesială, e bucurie dumnezeiască și când cânt la stradă îmi las sufletul să se roage și să se bucure. Dar corul a rămas pentru mine o muzică depersonalizantă, o limitare acceptată a persoanelor pentru un glas impersonal al lor. Și de aceea pledez pentru muzica bisericească și nu pentru corale muzicale în Biserică. Pentru că pledez pentru rugăciunea vie, plină de pocăință și de bucurie dumnezeiască. Pentru relația personală cu Dumnezeu și cu oamenii.

Iluzia lacului care e gard. Privești în perspectivă din cauza pomului și a liniei care pare barcă. Dar gardul e gard și deasupra lui sunt pomii, iar nu de partea cealaltă a lacului. Luau lemne din construcția fostei Grădinițe, care a fost dărâmată în zi de luni. Iar vinul roșu de la Constantin a fost o liniștire spre seară, când nu îmi mai simțeam tălpile de oboseală. De aceea am băut și al doilea pahar. Și m-am întors cu o parte din cei care dimineață plecaseră la muncă. Migrarea zilnică înspre și de la. Pleci cu puțină vlagă la muncă, te întorci stors de

putere. Dacă nu te întărește Dumnezeu peste zi nu poți să faci nimic. Rutina te mecanizează, te depersonalizează. Trebuie să găsești mereu noi strategii de normalitate, pentru că altfel devii ursuz. Tu trebuie să rămâi om, comunicativ, bucuros, sociabil, în ciuda muncii care te abrutizează. Căci atunci când vei ieși la pensie nu vei gândi decât în logica rutinei, deși vei avea toată libertatea de creație de care ai nevoie. Și acesta e motivul pentru care îmi plac grupurile de turiști străini, venite la București, pentru ca să își trăiască pensia în mod creativ. Pot să se ducă unde vor, nu mai sunt limitați de concediul scurt, ca în cazul oamenilor muncii, și pentru asta trebuie să gândească creativ, dinamic. Dar pentru a fi dinamic la bătrânețe trebuie să rămâi dinamic toată viața. Să gândești frumos, să iubești ceea ce e bine, să ai planuri de cercetare. Să nu te duci undeva doar pentru ca să te duci, ci să vrei să înveți anumite lucruri.

Când se simte uitat, mai vine cu ceva amănunte din viața lui. Simte nevoia să iasă periodic din anonimatul său pentru aplauze. Cei care nu se spovedesc au „bucuria” de a face glume despre Spovedanie. Dar glumele vorbesc despre nevoia lor de adevăr, pe care încă și-o neagă. Veștile „bune” sunt doar comerciale, dar adevărata veste a lumii e că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul omului. Cuvintele tale pot fi interpretate tendențios, dar ei așa vorbesc tot timpul. Căci vorbele lor sunt trivializate. Iar sexualizarea oricărei discuții, cât și îmbâcsirea ei cu resentimentele tale, vorbesc despre faptul că nimic nu trece pe lângă tine. Că te dor cuvinte, atitudini, gesturi, sentimente. Ceea ce vezi în alții. Și e normal să fie așa! Ești un om cu suflet, un om care simte enorm. Iar scriitoarea și-a dat seama că nu are cuvinte pentru toate trăirile ei, de aceea a devenit mută. A renunțat la citatele din alții pentru propria ei gândire. Și cu toate că își minimalizează jurnalele, considerându-le anonime, ele vorbesc despre ea, dar despre o vârstă a ei pe care a uitat-o în mare parte.

M-am bucurat să îl văd în ultima sa vârstă pe Părintele Arhidiacon Ioan, în ultima sa cateheză. Cu puteri puține, dar mărturisind adevăruri mari. Claritatea minții și a credinței versus neputința fizică,

șubrezirea noastră. Dar viața noastră e din prima până în ultima clipă. Și lupta noastră e una cu viața noastră. A găsit copilul la ușă, dar nu l-a abandonat. Protecția copilului l-a luat și a plecat fără explicații și fără mulțumiri. Dacă tu, omul de bine, ai avut grijă de el, ai făcut foarte bine, ai avut conștiință, dar noi, angajații Statului, n-avem timp să-ți mulțumim. Cu mască și fără mască. Trecem prin zgomot ca prin uitarea de sine. Copilul abandonat nu știe că are părinți, dar când și-i va căuta le va reproșa tocmai indiferența, toate acele zile în care nu i-a avut lângă el. Ești un învingător, ai trecut prin casele instituționalizate, iar acum ești pe picioarele tale! Nimeni nu îți dă niciun premiu, unii te pot admira, cei mai mulți vor fi indiferenți, dar îți vei duce singurătatea până la capăt. Iar când demonii se ating de tine și îți aduc singurătatea e pentru că nu ai lângă tine niciun suflet care să te îmbrățișeze. Și ei te fac să te simți al nimănui, neiubit și neînțeles de nimeni, ca să te arunce în alte păcate ale robiei.

Fiecare gest al lor e unul riscant. Se deplasa pe mingea colorată în timp ce învârtea cercuri. Ea s-a ținut de tălpile lui cu tălpile ei și asta la înălțime, după mult balet prin aer. Câinii au răspuns la comenzi, caii au alergat în galop în timp ce acrobații se învârteau pe ei, iar femeia prinsă în plasă, la înălțime, ne-a vorbit despre zvârcolirile vieții noastre. Mi-a venit să lăcrimez de mai multe ori la frumusețea gesturilor făcute cu atâta precizie. Dar în spatele acestor gesturi profesionalizate e multa muncă, multa determinare a actorilor de circ. Lumini sincronizate cu muzica și cu gesturile lor. Mult dinamism, multă epuizare pentru ca noi să ne bucurăm de spectacol, de acest eveniment care se năruie în timp ce are loc. E ca ploaia în mișcare, ca zăpada căzând, ca fiecare clipă a actorilor pe care ne-o dăruie. Tu, cel care ai văzut, ai devenit martorul evenimentului. Care poți să ții în tine bucuria sau să o exprimi, să pledezi pentru ea. Și dacă le vorbești altora despre ea, le arăți că e autentică, că e ceva care te-a atins interior, pentru că a fost o dăruire reală. Ne-am dus și ne-am întors pe ger, elevii ei au fost receptivi, ne-am salutat cu unii cunoscuți, același autobuz. O pâine bună a făcut masa să fie bucuroasă. Dar când tragi de

o carte sau de un film în mod artificial, când înmulțești paginile și episoadele la normă, nu mai e artă, ci cantitate. Și cantitatea distruge armonia interioară pentru că diluează mesajul.

Ce mai faci? Nimic! Și când îți spune nimic, el îți vorbește despre neîncrederea lui în comunicare. Pentru că a ajuns la concluzia, discutând cu oamenii, că nu ajungi la nimic bun vorbind cu ei. Dar acesta e un lucru fals! Pentru că ai vorbit cu cine nu trebuia. Ai vorbit cu unul care nici el nu credea în comunicare. Căci, dacă ar fi crezut, ar fi rămas prietenul tău. Și ați fi avut de vorbit în continuare foarte multe lucruri. Prietenul e cel receptiv, e cel care se bucură să fie cu tine. Subiectele de discuție sunt ornamentele farfuriei, dar conținutul relației e mâncarea în sine. Și nu există relație fără încredere, fără sinceritate, fără dorința de a fi împreună. Avea bagaj de mână și de spate și se închina energic, rapid. A coborât în grabă la capăt de linie. Bătrâna care ne privise tot timpul era atentă la discuția noastră. Și atenția ei se datora faptului că nimeni nu mai vorbea la modul elegant în jurul nostru. Că vorba așezată, față către față, e tot mai rară. Răspunzi la telefon, îi reproșezi ceva celui din fața ta, îți cerți nepotul, cineva ascultă muzica pe speaker²³¹, șoferul pune frâna și vii damboul peste alții. Dar ca cineva să discute sau să se contrazică elegant e tot mai rar, e o cină prea minuțioasă pentru o masă oarecare. De la dicționarele de teme la hărțile de autor. Dicționarul cu temele autorului sunt pentru cei care citesc romanele pentru ele însele, dar pentru cei care au nevoie să vadă sunt hărțile de autor, sunt locurile despre care ei au scris. Te duci într-un oraș pentru ca să vezi străzile sau clădirile despre care autorul a scris. Dar pe mine mă interesează temele sale, cuvintele inventate de el, cuvintele resemantizate de el, starea pe care el o transmite prin opera sa. Și de aceea mizez pe operă, cunoscând prin ea pe autorul ei, mizez pe cititul operei, iar detaliile contextuale, critica, lucrurile post factum sunt pentru întregirea imaginii. Dar ca să ai o imagine despre cineva trebuie să îi citești opera. Să îl vezi pe autor în

²³¹ vorbitor

tot ceea ce el a scris. Faptul că m-am referit la o stradă, la o clădire, la un om nu e o discuție despre ei, ci despre mine. A te duce pe Mântuleasa nu te învață despre Eliade, pentru că strada lui e aceea din operă și nu din realitate. El a văzut realitatea în felul său. Strada poate exista mult și bine, dar nu despre ea este vorba, ci despre cum vede autorul lucrurile. Și perspectiva autorului e lumea lui, care poate fi net diferită față de ceea ce găsești tu la fața locului. Pentru că realitatea e luată ca punct de plecare, pe care el o poate transfigura în mod personal.

Fragmentarea pe TikTok e aparentă. Pentru că nu e vorba despre individualizarea voită a fragmentului, despre o strategie a fragmentarității, ci despre transmiterea rapidă a informației din el. Utilizatorii ridică un fragment, îl pun la vedere, discuțiile pe baza lui încep, pentru ca să fie receptată imediat informația din el. E o vorbire colocvială această vorbire imediată. N-are introducere, trece la subiect, pentru ca tu să afli despre ce e vorba. Dar pe rețelele sociale lucrurile nu sunt discutate parțial, ci holistic, ca întreg, pentru că fiecare vorbește din perspectiva lui, care nu e a unui fragment de om, ci a omului în întregimea lui. Iar Profesorul se întoarce la elev, se coboară la el, pentru ca să îi explice lucrurile care par grele în literatură. Ceea ce face și Preotul în predica sa: vorbește în termenii omului de azi despre lucrurile grele ale teologiei dumnezeiești. Și dacă știi despre, poți vorbi foarte ușor oricui. Pentru că mărunțești ceea ce tu ai înțeles în mod extins, pe baza surselor. Iar discuția cu sursele în față e adevărata discuție despre un subiect teologic, istoric, cultural. Pentru că aduci în față oamenilor ce spun cărțile și nu interpretarea noastră despre ele.

Dar interpretarea este poziția ta, a cititorului. Este cum lași tu, Cosmina, să intre cartea în tine. Citești pe la început, dai pagini, până la urmă te prinde ceea ce citești și rămâi cu ceea ce ai citit. Chiar dacă nu îți place să citești tot, citești ceea ce îți place. Și ai o părere a ta despre ceea ce îți place. Părerea ta e numai a ta. Când o să citești ce cred alții despre ceea ce îți place ție, o să înțelegi de ce ei au alte nuanțe, de ce ei accentuează alte lucruri în comparație cu tine. Și părerea lor vorbește nu numai despre carte, ci și despre ei înșiși. Sau, mai degrabă,

vorbește despre ei înșiși. Despre modul lor de a vedea viața și realitățile ei. Jeni miroase mațul abia făcut la un pahar de tămâioasă. Și dacă nu îți bagi mâinile în carne, dacă nu amesteci, dacă nu umpli mațul porcului, n-ai ce mânca de praznic. Sau trebuie să îl cumperi și ceea ce cumperi nu e întotdeauna pe placul stomacului tău. Că fiecare dintre noi avem un trecut al mâncării, un simț al naturaleții și știm ce ne place. Și nu, n-au murit „degeaba” Sfinții Mucenici ai libertății noastre! Libertatea lor e în noi, în cei care ne rugăm pentru ei și trăim liber în inima noastră. Și libertatea nu e anarhism, ci binecuvântare. M-a întrebat unde e Piața, știa trecutul, avea nevoie de legume de la țărani, și i-am spus că nu mai avem Piață, ci Supermarket. Și acolo sunt aduse de peste tot, din întreaga lume, dar nu te mai întâlnești cu agricultorul. Cu cel care muncește pământul. Mâncarea țiplată desparte munca de cel care o face, așa cum librarul pare „adevăratul autor” al cărții și nu scriitorul. Dar ce ne-am face noi fără cel care muncește?! Intermediarul ne-o dă la mâna a doua sau a 10-a. Mănânci fără să știi cum arată ogorul, cum arată animalul care a fost tăiat. Nu știi istoria mâncării tale, mănânci fără referințe clare. De aceea trebuie să te întâlnești cu autorul, cu cel care scrie cartea, ca să înțelegi că ceea ce ai primit de la el e un dar, o binecuvântare și nu un merit.

Trebuie să te dezveți de ideea de merit, Genoveva! Nu meriți nici computer, nici telefon, nici haine, nici călătorii, ci le primești de la mine, tatăl tău, pentru că te iubesc. Contează că înveți bine, că te porți civilizată, dar nu pentru că faci ceva anume primești toate darurile mele, ci pentru că eu ți le dăruiesc. Și ți le dăruiesc pentru că te iubesc și nu pentru că faci anumite lucruri! Dacă ți-aș dăruia dragostea mea pentru anumite fapte ale tale, nu te-aș iubi, pentru că aș aștepta doar ca tu să faci ceva anume. Ți-aș plăti lucrurile pe care le faci. Dar eu te iubesc pentru cine ești, te iubesc pentru că ești un dar al lui Dumnezeu în viața mea și a mamei tale și toate darurile noastre sunt iubire. Iubire nesfârșită. Și tânăra, pentru prima oară în viața ei, nu s-a mai simțit obiectualizată, ci privită ca o ființă iubită, ca un dar al lui

Dumnezeu. Și a început să respire cu încredere, să trăiască în calmul familiei sale, pentru că familia ei este refugiul ei cu adevărat.

Soarele a răsărit în camera ei. Nu era bărbat, ci era plin de raze și de căldură. Salata de boeuf a apărut în 1860²³², dar noi o mâncăm și azi, în felul nostru, nu franțuzește, că noi suntem români. Dar mâncăm și chiftele de porc, făcute cu carne amestecată cu osânză, pentru că ne place dulceața lor. Dar și creierului nostru îi plac grăsimile, iar mangalița noastră e ce îi trebuie. Pentru că se topește în gură. Valurile mării, cele care spălau nisipul și scoicile moarte sunt tot acolo, dar și în inima noastră. Mirosul creveților făcuți la cuptor, pita aburindă, cum binecuvântăm colivele și prinoasele, mirosul mustului, frunzele de lămâi și cele de dafin. Fotografiele îți aduc aminte, dar adevărata amintire e în tine. Cum colindam, cum mă bucuram de Domnul. Și dacă ne primeau, unii ne puneau să repetăm, să le mai cântăm și alte colinde, pentru că a colinda e un eveniment, nu o repetiție.

Oase prea multe. Și am senzația că mi-a rămas unul în amigdala dreaptă. Dar e, mai degrabă, o senzație falsă, pentru că am fost rănit acolo de un os. Și femeia se plângea de faptul că femeile se omoară între ele. Nu la propriu, dar până la urmă tot acolo ajungem. Pentru că pasiunile fără frâu ne ostilizează reciproc. Iar copila aceea, când i-a spus că este soră și nu iubită, a stat o săptămână supărat pe el, neștiind că asta înseamnă gelozie. La Chișinău am văzut prima librărie în limba rusă. M-am uitat la cărți ca la exponatele vechi. Și când ești printre străini, noțiunea de carte devine o realitate necunoscută. Zidul lingvistic este descurajant. Pentru că nu poți vorbi în limba ta celui din fața ta. Nu poți să îi spui ce e în inima ta.

Nevoia de-al atinge. De-a fi cu el pentru o secundă, pentru o îmbrățișare. Pentru ca apoi să pleci și să-l lași la familia lui. Căci tu nu ești familia lui. Tu ești doar o iubită din trecut, la care el, poate, se mai gândește uneori. Dar soția, în comparație cu fostele iubite, e acolo mereu. Ea îi este mereu aproape. Și când vrei doar uneori să-l ții în

²³² Cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Salată_de_boeuf.

brațe e pentru că știi că ai greșit. Ei îi spun că e o femeie terminată. Că a pierdut tot. Dar nimeni n-a pierdut tot cât timp trăiește. La p. 157-158 a fost în Parisul lui Brâncuși²³³. Unde românii se adună ca la ei acasă. Pentru că Brâncuși e cel care ne adună spre adevărata înțelegere a noastră. Și în al 3-lea roman se declară o femeie ieșită din standardele de frumusețe. Și pentru că nu e văzută ca o femeie frumoasă accentuează adesea băiețismul ei. Ieșirea ei din tiparele feminității. Iar tunelul era în capul lui, pe când fereastra era în ochii ei²³⁴. Și crima pasională nu a existat, dar a trăit fascinația pentru necunoscuții care îl citesc, care îl înțeleg profund, care sunt de-o minte cu el.

Am recunoscut culoarea palincii, pentru că mai promisem de la aceeași persoană. Și salata orientală am mâncat-o ca pe o veche prietenă. Salatele sunt haikul mâncării pentru mine. Ele mă pregătesc pentru sau mă ajută să mă bucur de mâncare. Sunt minimul esențial al mesei. Și a încercat să vorbească doar cu celălalt, deși era lângă mine, pentru ca să îmi arate că l-am îndurerat. Voia să cumpăr de la el, dar eu am ales mâncarea sănătoasă de care am nevoie. Și voi face întotdeauna acest lucru. Pentru că mâncarea noastră face parte din creația noastră, căci ea ne ajută să ne scriem opera. Și editoarele PDF trebuie să aibă întotdeauna un defect al lor, o enervare continuă, în comparație cu Adobe, la care am renunțat. Pentru că a devenit obez. Iar Word, deși putea fi un PDF maker complet, nu vrea să pună numere de pagină, antet și culori la coperti după voia ta. Iar mie, celui care îmi place graba creativă, multul editorial, îmi displac profund timprii morți, cei în care programele se gândesc să îmi facă pe plac. Și eu știu ce trebuie, am cuvintele în mine, dar programele mă sabotează, demonii prin ele. Și pierde mai mult decât trebuie, scriu mai puțin decât am nevoie și graba mea nu e a mea, ci e lentoarea instrumentelor mele. O, de praznic, române să fii bun! Cozonacii se duc către, brazii nu se vând, dar s-au tăiat, produsele piețelor se aruncă în

²³³ Al doilea roman pe care l-am citit. Al Tatianeii Țîbuleac.

²³⁴ Aluzie la *Tunelul*, romanul lui Ernesto Sabato.

mare parte. Ei pierd, noi pierdem, toți visăm sterp, pentru că viitorul nu e în trecut, ci în prezent. Tomberoanele ne arată lipsa noastră de atenție. 30 de ani de la marea noastră întâlnire, de la cea care a desființat singurătatea, și 36 de ani de la convertirea mea, de când Dumnezeuul mântuirii noastre a devenit Dumnezeuul inimii mele. Minuni în lanț, de parcă aș vorbi despre altul...Și toate cărțile acestea, Catedrala TPA²³⁵, care crește din noi, care vorbește despre transfigurarea noastră continuă...Române, să fii vesel, să fii mereu bun! Bunătatea e neperisabilă. Îți vei aminti întotdeauna de cel care ți-a dat o gutuie, nu de cel care ți-a dat o palmă. Te vei bucura de bucuriile tale din trecut ca de bucuriile sufletului tău. Vei uita tristețile, dezamăgirile, ispitele, bolile tale, pentru că vei rămâne bucurie. Și bucuria este mireasma ta, e pacea ta, e candoarea pe care o respiră oamenii în jurul tău.

Când am prins micul iepure de câmp mi-am dat seama că nu îl pot face niciodată al meu. Că nu va fi niciodată prietenul meu. Îi bătea inima foarte tare, era înfricoșat de mine, nu știa ce am să-i fac. L-am adus acasă, inima lui era frică, nu știa ce se va petrece cu el. Nici eu nu știam ce se va petrece cu mine. Îi cunoșteam frica, și eu fusesem adesea înfricoșat. Era brun și cu o pată albă la cap. Și i-am dat drumul în vie!...Și a plecat, nu știu unde, nu știu ce s-a petrecut cu el, nu știu dacă a mai ajuns vreodată în câmp. Dar am făcut acest lucru pentru că n-am vrut să moară ca pupăza pe care mi-o dăruise Octavian. Nu știu unde găsisese pupăza, era înfricoșată și ea, și eu am ținut-o în casă. Mă uitam la ea, o contemplam, priveam atent penajul ei aparte, până când am uitat că e o ființă vie, că are nevoie de mâncare. Am plecat de acasă, ea s-a ascuns, și am găsit-o sub masă, ascunsă sub ziarul unde pusesem mușețel la uscat. Am găsit-o moartă...și am îngropat-o aparte, după cum îmi îngropam și câinii care mureau: cu mormânt și Crucea ei. Pupăza a murit pentru că am transformat-o în operă de artă. Am privit-o ca pe un obiect de artă și am uitat că mănâncă, că are

²³⁵ TPA = Teologie pentru azi = <https://www.teologiepentruazi.ro/>.

nevoie de aer, de libertatea ei. Cărțile din bibliotecă, dacă nu zboară, devin niște pupeze moarte. Iepurele de câmp și-a primit libertatea lui, i-am dat drumul să plece, dar nu l-am scăpat de alți prădători. Ca, spre exemplu, de câinii mei. Nu i-am dat iepurelui o hartă spre câmp, nu știu dacă simte câmpul ca peștele apa, probabil că da, și el a plecat, și nu l-am mai văzut, a devenit și el o metaforă a vieții mele. Când am mângâiat boturile căprioarelor n-am vrut să le opresc la mine, pentru că acum știu că fiecare are casa lui, locul lui. Și mă duc în grădinile zoologice sau în parcurile naturale sau în păduri sau în curțile oamenilor ca să le văd acolo, la casa lor, pentru că fiecare are nevoie de casa lui. Și cât de profund și de stabil sună acasă în inima mea! De parcă nu aș ști că mai am doar câțiva ani și că acasă, cu adevărat, nu e aici, ci în Împărăția lui Dumnezeu. Atât de fulguranți! Atât de aprinși și de încrezători în drumul nostru²³⁶!

Peștii de lângă fântână, din acvariul meu, au murit, pentru că apa a înghețat. Am renunțat la apă, la bucuria de a sta în apă, pentru că apa îngheață peștii. Am considerat că scrisul e al omului, că vorbește despre el atât de bine. La fel și culoarea. Și că oamenii au nevoie de prieteni, de cei mai buni prieteni. Dar sunt sigur că trebuie să luptăm pentru prietenie, să o căutăm în orice om, în orice zi, în orice rând al lui, până când găsim omul. Căci omul, singurul neînvins de ideile altora, cel care are toată disponibilitatea, cel care are toate îmbrățișările, e prietenul nostru. Și el se pregătește pentru întâlnirea cu mine, după cum eu mă pregătesc pentru marea și sfânta întâlnire cu el. Acolo, în lumea lui, presimte întâlnirea cu lumea mea. Și vom face din cele două lumi una singură. O bună mireasmă înaintea Domnului. Îmbrățișarea de care mulți au nevoie²³⁷.

²³⁶ Terminat pe 20 decembrie 2025, în zi de sâmbătă, la ora 15. 26.

²³⁷ The fish by the fountain, from my aquarium, died because the water froze. I gave up water, the joy of stand in water, because the water freezes the fish. I considered that the writing is of man, that it speaks of him so well. So does color. And that people need friends,

best friends. But I am sure that we must fight for friendship, to look for it in every person, in any day, in any row of it, until we find the man. Because the man, the only one not defeated by the ideas of others, the one who has all the availability, the one who has all the hugs, is our friend. And he prepares for the meeting with me, just as I prepare for the great and holy meeting with him. There, in his world, he presenses the encounter with my world. And we will make the two worlds one. A sweet fragrance before the Lord. The embrace that many need.

BIBLIOTECĂ

Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/>

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/>

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/>

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/>

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/>

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/>

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/>

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/>

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții:
Lumea postmodernă și depersonalizarea omului:
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/>

10. *Traduceri patristice* (vol. 1) (73 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/>

11. *Bucuria comuniunii* (vol. 2) (309 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/>

12. *Fragmentarium* (vol. 1) (126 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/>

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezesti* (disertație de master) (155 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/>

14. *Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, Contra ereziilor* (vol. 1) (341 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/>

15. *Bucuria comuniunii* (vol. 3) (248 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/>

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/>

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/>

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor* (vol. 2) (457 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/>

19. *Bucuria comuniunii* (vol. 4) (449 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/>

20. *Bucuria comuniunii* (vol. 5) (366 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/>

21. *Fragmentarium* (vol. 2) (270 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/>

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/>

23. *Bucuria comuniunii* (vol. 6) (144 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/>

24. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 1) (377 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/>

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera* (teză doctorală) (561 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/>

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/>

27. *Bucuria comuniunii* (vol. 7) (315 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/>

28. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 2) (128 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/>

29. *Bucuria comuniunii* (vol. 8) (382 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/>

30. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 3) (191 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/>

31. *Epilog la lumea veche* (I. 1) (506 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/>

32. *Twitter pentru azi* (vol. 2) (35 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/>

33. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 4) (388 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/>

34. *Epilog la lumea veche* (I. 2) (378 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/>

35. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 5) (175 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/>

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/>

37. *Bucuria comuniunii* (vol. 9) (188 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/>

38. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 6) (130 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/>

39. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 7) (76 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/>

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutate și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/>

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac (adaptare a textului ed. din 1884)* (138 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/>

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice (text adaptat)* (33 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/>

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin (text adaptat)* (52 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/>

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/>

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățăături pentru șapte Taine (text transliterat și adaptat)* (27 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/>

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/>

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/>

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/>

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/>

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/>

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/>

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-depart-2011/>

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/>

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/>

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/>

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/>

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/>

58. *Evangelhia după Matei* (112 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evangelhia-dupa-matei/>

59. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 3) (214 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/>

60. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 4) (129 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/>

61. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 5) (283 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/>

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/>

63. Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, *Opere complete* (vol. 9) (225 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/>

64. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 6) (209 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/>

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/>

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/>

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operele complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/>

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/>

69. *Praedicationes* (vol. 2) (253 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/>

70. *Twitter pentru azi* (vol. 4) (30 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/>

71. *Istoria începe de oriunde o privești* (vol. 1) (251 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/>

72. *Praedicationes* (vol. 3) (337 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/>

73. *Epilog la lumea veche* (I. 4) (247 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/>

74. *Praedicationes* (vol. 4) (352 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/>

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/>

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/>

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/>

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/>

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/>

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/>

81. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 7)* (241 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/>

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/>

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/>

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/>

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/>

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/>

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/>

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/>

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/>

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/>

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi- ceea-ce-esti-vol-2/>

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/>

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi- ceea-ce-esti-vol-3/>

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/>

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/>

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi- ceea-ce-esti-vol-4/>

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/>

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/>

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/>

100. *Vorbiri de Facebook* (vol. 2) (393 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/>

101. *Istoria începe de oriunde o privești* (vol. 4) (441 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/>

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/>

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/>

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/>

105. *Fragmentarium* [vol. 4] (502 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/>

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/>

107. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 8) (216 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/>

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/>

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/>

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/>

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/>

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/>

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/>

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/>

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/>

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/>

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/>

118. *Evangelhia după Marcos* (130 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evangelhia-dupa-marcos/>

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/>

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/>

121. *Praedicationes* (vol. 9) (675 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/>

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/>

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/>

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/>

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/>

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/>

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză postdoctorală) (884 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/>

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/>

129. *Istoria începe de oriunde o privești* (vol. 5) (289 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privești-vol-5/>

130. *Praedicationes* (vol. 10) (627 de pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/>

131. *Twitter pentru azi* (vol. 6) (100 de pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/>

132. *Vorbiri de Facebook* (vol. 3) (190 de pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/>

133. *Evangelhia după Ioannis* (129 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evangelhia-dupa-ioannis/>

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/>

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/>

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/>

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/>

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/>

139. *Cântările* (57 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/>

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/>

141. *Praedicationes* (vol. 11) (698 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/>

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/>

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/>

144. *Epilog la lumea veche, vol. I. 5. Emil Botta* (239 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/>

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/>

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/>

147. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 9) (270 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/>

148. *Praedicationes* (vol. 12) (571 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/>

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/>

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/>

151. *Epilog la lumea veche* (vol. I. 6). Nichita Stănescu (759 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/>

152. *Praedicationes* (vol. 13) (530 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/>.

153. *Twitter pentru azi* (vol. 7) (254 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/>.

154. *Epilog la lumea veche, vol. I. 3 (ediția a doua)* (699 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/>.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/>.

156. *Studii literare (vol. 3)* (157 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/>.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/>.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/>.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/>

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/>

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/>

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/>

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/>

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/>

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/>

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/>

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/>

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/>

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/>

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/>

171. *Studii literare* (vol. 6) (105 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/>

172. *Evangelia după Lucas* (173 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evangelia-dupa-lucas/>

173. *Evangelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evangelia-dupa-lucas-editia-liturgica/>

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/>

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/>

176. *Vorbiri de Facebook* (vol. 5) (423 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/>

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/>

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/>

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/>

180. *Praedicationes* (vol. 15) (741 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/11/praedicationes-vol-15/>

181. *Cartea Sfântului Profet Zaharias* (63 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/31/cartea-sfantului-profet-zaharias/>

182. *Cartea Sfântului Profet Malahias* (37 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/09/06/cartea-sfantului-profet-malahias/>

183. *Teologia Dogmatică Ortodoxă* (vol. 2) (289 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/23/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-2/>

184. *Istoria literaturii române* (vol. 1) (642 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/02/02/istoria-literaturii-romane-vol-i/>

185. *Istoria literaturii române* (vol. 2) (429 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/03/29/istoria-literaturii-romane-vol-2/>

186. *Rămâne să ne vedem* (174 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/04/04/ramane-sa-ne-vedem/>

187. *Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai). Acatistul și Predici întru pomenirea sa* (129 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/03/sfantul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-4-mai-acatistul-si-predici-intru-pomenirea-sa/>

188. *Vorbiri de Facebook* (vol. 6) (480 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/16/vorbiri-de-facebook-vol-6/>

189. *Istoria literaturii române* (vol. 3) (785 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/08/20/istoria-literaturii-romane-vol-3/>

190. *Cartea Sfântului Profet Isaias* (ediția științifică) (217 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/10/12/cartea-sfantului-profet-isaias-editia-stiintifica/>

191. *Istoria literaturii române* (vol. 4) (232 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/10/istoria-literaturii-romane-vol-4/>

192. *Praedicationes* (vol. 16) (744 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/16/praedicationes-vol-16/>

193. *Bucuria de Dumnezeu* (vol. 1) (255 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/08/bucuria-de-dumnezeu-vol-1/>

194. *Istoria literaturii române* (vol. 5) (452 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/20/istoria-literaturii-romane-vol-5/>

195. *Vorbiri de Facebook* (vol. 7) (621 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/02/15/vorbiri-de-facebook-vol-7/>

196. *Vorbiri de Facebook (vol. 8)* (594 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/07/02/vorbiri-de-facebook-vol-8/>

197. *Istoria literaturii române (vol. 6)* (910 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/08/14/istoria-literaturii-romane-vol-6/>

198. *Praedicationes (vol. 17)* (603 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/18/praedicationes-vol-17/>

199. *Twitter pentru azi (vol. 9)* (342 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/26/twitter-pentru-azi-vol-9/>

200. *Cartea Sfântului Profet Daniil* (107 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/10/05/cartea-sfantului-profet-daniil/>

201. *Vorbiri de Facebook (vol. 9)* (478 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/11/23/vorbiri-de-facebook-vol-9/>

202. *Drumul spre Icoană. Despre cum am pictat Icoana Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu* (59 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2021/12/30/drumul-spre-icoana-despre-cum-am-pictat-icoana-sfantului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu/>

203. *Istoria literaturii române (vol. 7) (587 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/07/istoria-literaturii-romane-vol-7/>

204. *Cartea Sfântului Profet Ieremias (212 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias/>

205. *Cartea Sfântului Profet Ieremias (ediția liturgică) (185 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias-editia-liturgica/>

206. *Cartea Sfântului Profet Baruh (53 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh/>

207. *Cartea Sfântului Profet Baruh (ediția liturgică) (49 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh-editia-liturgica/>

208. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil (246 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil/>

209. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil (ediția liturgică) (197 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil-editia-liturgica/>

210. *Plângerile lui Ieremias (53 pagini)*
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/plangerile-lui-ieremias/>

211. *Epistola lui Ieremias* (41 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/epistola-lui-ieremias/>

212. *Vorbiri de Facebook* (vol. 10) (563 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/07/25/vorbiri-de-facebook-vol-10/>

213. *Psaltirea în versuri a Sfântului Dosoftei al Moldovei* (în formă actualizată) (434 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/08/10/psaltirea-in-versuri-a-sfantului-dosoftei-al-moldovei-in-forma-actualizata/>

214. *Praedicationes* (vol. 18) (655 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/09/12/praedicationes-vol-18/>

215. *Mărturii ortodoxe contemporane* (vol. 1) (304 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2022/10/04/marturii-ortodoxe-contemporane-vol-1/>

216. *Istoria literaturii române* (vol. 8) (815 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/17/istoria-literaturii-romane-vol-8/>

217. *Bucuria de a fi cu Adam* (191 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/18/bucuria-de-a-fi-cu-adam/>

218. *Istoria literaturii române* (vol. 9) (520 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/02/06/istoria-literaturii-romane-vol-9/>

219. *Facerea (ediția LXX)* (230 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/03/06/facerea-editia-lxx/>

220. *Facerea (LXX, ediția liturgică)* (198 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/03/07/facerea-lxx-editia-liturgica/>

221. *Apocalipsis (ed. BYZ)* (98 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/04/04/apocalipsis-ed-byz/>

222. *Apocalipsis BYZ (ediția liturgică)* (82 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/04/04/apocalipsis-byz-editia-liturgica/>

223. *Episcopul în viața Bisericii* (187 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/05/09/episcopul-in-viata-bisericii/>

224. *Epistola către Romei (ediția BYZ)* (94 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/06/08/epistola-catre-romei-editia-byz/>

225. *Epistola către Romei BYZ (ediția liturgică)* (79 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/06/08/epistola-catre-romei-byz-editia-liturgica/>

226. *Praedicationes (vol. 19)* (577 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/08/27/praedicationes-vol-19/>

227. *Vorbiri de Facebook (vol. 11)* (487 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/10/10/vorbiri-de-facebook-vol-11/>

228. *Bucuria comuniunii (vol. 12)* (364 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/11/11/bucuria-comuniunii-vol-12/>

229. *Twitter pentru azi (vol. 10)* (218 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2023/11/29/twitter-pentru-azi-vol-10/>

230. *Istoria literaturii române (vol. 10)* (540 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/02/01/istoria-literaturii-romane-vol-10/>

231. *Istoria literaturii române (vol. 11)* (680 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/03/13/istoria-literaturii-romane-vol-11/>

232. *Te iubesc nu se termină/ I love you never ends* [RO/ EN](553 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/04/25/te-iubesc-nu-se-termina-i-love-you-never-ends/>

233. *Viețile Sfinților (vol. 2)* (325 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/06/03/vietile-sfintilor-vol-2/>

234. *Traduceri patristice (vol. 6)* (450 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/07/05/traduceri-patristice-vol-6/>

235. *Praedicationes (vol. 20)* [RO/ EN] (567 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/08/24/praedicationes-vol-20/>

236. *Twitter pentru azi (vol. 11)* [RO/ EN] (167 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/09/02/twitter-pentru-azi-vol-11/>

237. *Vorbiri de Facebook (vol. 12)* (774 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/10/28/vorbiri-de-facebook-vol-12/>

238. *Scriu online (vol. 13)* (457 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/11/27/scriu-online-vol-13/>

239. Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Opere complete (vol. 1)* (867 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2024/12/16/opere-complete-vol-1/>

240. *Slujba Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai)* (73 de pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/01/20/slujba-sfantului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu/>

241. *Faptele Apostolilor (ediția BYZ)* [RO/ GR] (166 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/03/17/faptele-apostolilor-editia-byz/>

242. *Faptele Apostolilor BYZ (ediția liturgică)* (137 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/03/20/faptele-apostolilor-byz-editia-liturgica/>

243. *Paraclisele Sfinților Haralambos și Minas* (65 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/04/08/paraclisele-sfintilor-haralambos-si-minas/>

244. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 2)* (254 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/05/22/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-2/>

245. *Ieșirea (ed. LXX)* [RO/ GR] (184 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/06/02/iesirea-ed-lxx/>

246. *Ieșirea LXX (ediția liturgică)* (164 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/06/10/iesirea-lxx-editia-liturgica/>

247. *Praedicationes (vol. 21)* [RO/ EN/ GR/ LAT/ IT/ ES/ DE/ RU/ FR] (590 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/06/25/praedicationes-vol-21/>

248. *Epistola I către Corintieni (ed. BYZ)* [RO/ GR] (88 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/06/30/epistola-i-catre-corintieni-ed-byz/>

249. *Epistola I către Corintieni BYZ (ediția liturgică)* (76 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/09/epistola-i-catre-corintieni-byz-editia-liturgica/>

250. *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 2)* (246 pagini)
<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/14/marturii-ortodoxe-contemporane-vol-2/>

251. *Epistola a II-a către Corintieni (ed. BYZ)* [RO/ GR] (71 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/16/epistola-a-ii-a-catre-corintiini-ed-byz/>

252. *Epistola a II-a către Corintinii BYZ (ediția liturgică)* (64 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/17/epistola-a-ii-a-catre-corintinii-byz-editia-liturgica/>

253. Sfântul Apostol Petros, *Epistola I catolică (ed. BYZ)* [RO/ GR] (51 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/24/sfantul-apostol-petros-epistola-i-catolica-ed-byz/>

254. Sfântul Apostol Petros, *Epistola a II-a catolică (ed. BYZ)* [RO/ GR] (46 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/29/sfantul-apostol-petros-epistola-a-ii-a-catolica-ed-byz/>

255. Sfântul Apostol Petros, *Epistolele I și II catolice [ed. BYZ] (edițiile liturgice)* (54 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/07/30/sfantul-apostol-petros-epistolele-i-si-ii-catolice-ed-byz-editiile-liturgice/>

256. *Epistola I către Tessalonichiini (ed. BYZ)* [RO/ GR] (49 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/09/15/epistola-i-catre-tessalonichiini-ed-byz/>

257. *Epistola a II-a către Tessalonichiini (ed. BYZ)* [RO/ GR] (44 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/09/15/epistola-a-ii-a-catre-tessalonichiini-ed-byz/>

258. *Epistolele I și II către Tessalonichiini [ed. BYZ] (edițiile liturgice)* (52 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/09/29/epistolele-i-si-ii-catre-tessalonichiini-ed-byz-editiile-liturgice/>

259. *Epistola către Filimon (ed. BYZ) [RO/ GR]* (41 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/10/02/epistola-catre-filimon-ed-byz/>

260. Sfântul Apostol Iudas, *Epistola catolică (ed. BYZ) [RO/ GR]* (41 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/10/02/sfantul-apostol-iudas-epistola-catolica-ed-byz/>

261. *Epistola către Titos (ed. BYZ) [RO/ GR]* (44 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/10/02/epistola-catre-titos-ed-byz/>

262. *Epistola către Filimon, Epistola către Titos, Epistola catolică a Sfântului Apostol Iudas (BYZ) (edițiile liturgice)* (49 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/10/02/epistola-catre-filimon-epistola-catre-titos-epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iudas-byz-editiile-liturgice/>

263. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 3)* (321 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/11/10/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-3/>

264. *Oricând te văd/ Whenever I see you [RO/ EN]* (167 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/11/24/oricand-te-vad/>

265. *Scriu online (vol. 14)[RO/ EN]* (370 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/12/01/scriu-online-vol-14/>

266. *Mihail Eminescu, 176 de ani de la naștere (20 decembrie 1849 – 20 decembrie 2025)* (62 pagini)

<https://www.teologiepentruazi.ro/2025/12/19/mihail-eminescu-176-de-ani-de-la-nastere-20-decembrie-1849-20-decembrie-2025/>.

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

© Teologie pentru azi
Toate drepturile rezervate